

İDARE

Dahiliye vekâletinin aylık mecmuası

Yıl : 7

Temmuz 1934

Sayı:76

RESMÎ KISIM

Takdir ve tecziye edilenler
Kanunlar
Tefsirler
B. M. Meclisi kararları
İcra Vekilleri Heyeti kararları
Şûrayı Devlet kararları
Tamimler
Fek ve ilhaklar
Tekaüt ve yetim muamelesi ikmal edilenler

GAYRİ RESMÎ KISIM

Şeflik- Âmirlik san'atı
Tekaüt kanunu (Mazuliyet maaşları)
İlave

Mecit Burhan
Ölçüler ve Ayar müfettişi
Edip
D: V. Muhasebe M.

Hukukidare (Berthelmy)

M. Atıf
Ziraat V. Müsteşarı

Resmî Kısım

Takdir ve tecziye edilen memurlar

Haziran 934 senesi zarfında Takdirname alan merkezden mansup
memurlar

Balıkesir valisi Salim Bey: Damızlık Boğa ihtiyacını temin ve sığırcılığın tekâmülünde pek mühim mesai ibraz etmiş olmalarına mebni Ziraat Vekâletince 27 Mayıs 934 tarihinde takdirname ile taltif edilmiştir,

Sinop valisi Abdülhak Bey	Halk sıhhatinin korunması için vâki olan mesai ve muvaffakiyetinden dolayı Sıhhat ve İctimaî Muavenet Vekâletince 9/6/934 tarihinde takdirname ile taltif edilmiştir.
---------------------------	---

İzmir valisi Kazım Paşa: Vilâyetin umumî işlerinde sebbeden değerli ve verimli mesaiden dolayı Dahiliye Vekâletince takdirname ile taltif edilmiştir).

Antalya valisi Nazif Bey: Vilâyet Mahallî İdarelerde Belediye ve Köy kanununun tatbikinde gösterdiği faaliyetten dolayı Dahiliye Vekâletin-

- ce takdirname ile taltif edilmiştir.
- İnegöl kaymakamı Ekrem B. Hiç bir muavenet görmeksizin on iki dersaneli bir mektep yapmış olduğundan Vilâyetçe takdirname ile taltif edilmiştir.
- » » » İnegöl kazasında az: bir zaman zarfında elektrik tesisatının yapılması hakkında gösterdiği faaliyetten dolayı Vilâyetçe takdirname ile taltif edilmiştir.
- » » » Hastane etrafındaki sazlık ve bataklıkları ve Kavaklaraltı civarındaki büyük bataklıkların kurutulmasındaki mesaisinden dolayı Vilâyetçe takdirname ile taltif edilmiştir.
- Elmalı kaymakamı Salâhattin Bey Kaşın Bazğan köyünden Ali çavuş ve arkadaşlarının kaçakçılık şebekesinin meydana çıkarılmasından ye derdest eylesmesinden ve 316 kaçak sigara kâğıdının elde etmesinden dolayı Vilâyetçe takdirname ile taltif edilmiştir.
- Çapakçur kaymakamı Recai Bey: 1934 senesi sayım işlerinde ve kayıt harici kalan hayvanların meydana çıkarılması hususundaki faaliyetinden dolayı Vilâyetçe takdirname ile taltif edilmiştir.

- Genç kaymakamı Muhtar B. : Köy yollarının tamir ve köylerde sıhhate müteallik işlerin görülmesini temin hususunda faaliyetinden dolayı Vilâyetçe takdirname ile taltif edilmiştir.
- Tekirdağı Mektupçusu Mitat Bey: Mülkiye Müfettişliğince de yapılan tetkik neticesinde vazifesinde görülen ikdam ve gayretinden dolayı Vilâyetçe 21/5/1934 tarihinde takdirname ile taltif edilmiştir.
- Afyon Mektupçusu Aziz B.: Mülkiye Müfettişliğince de yapılan teftiş neticesinde vazifesi takdire şayan görüldüğünden Vilâyetçe 4/6/1934 tarihinde takdirname ile taltif edilmiştir.
- Bursa Mektupçusu Şevket B.: Vazifesinde görülen mesai ve ihtimandan dolayı Vilâyetçe takdirname ile taltif edilmiştir.
- Bolu Vilâyeti Mektupçusu Faik Bey Mektupçuluk Evrak ve İdare heyeti kalem muamelâtını iyi bir vukuf ve muntazam bir usul dairesinde yürütmekte olduğundan Vilâyetçe takdirname ile taltif edilmiştir.
- Tekirdağı Nüfus Müdürü M, Fehmi Bey Mülkiye Müfettişliğince de yapılan teftiş neticesinde vazifesinde görülen ikdam ve gayretten dolayı Vilâyetçe 12/5/1934 tarihinde takdirname ile taltif edilmiştir.

Haziran 1934 senesi zarfında tecziye edilen
merkezden mansup memurlar

Tirebolu Kaymakamı Mitat Bey:	Kayıtsız nüfus vak'aları hakkında köy cetvellerini takip ile meşgul olmadığı ve alâka göstermediği anlaşıldığından Vilâyetçe ihtar cezasile tecziye edilmiştir.
Ergani Madeni Kaymakamı M. Ali Bey:	Belediye reisliği vazifesi de yapmakta bulunan Mehmet Ali Beyin 1934 yılı bütçesini yeni sene gelmeden tetkik ve tasdika imkân verebilecek surette vaktinde Vilâyete göndermediğinden ve bu bapta lîkaydisinden dolayı Vilâyetçe kendisine ihtar cezası verilmiştir.

Vekâlet inzibat Komisyonu kararları

Karar No. 514

Dairedeki memur arkadaşları arasında ahlâk ve sıfatı memuriyetine münafi ve gençler arasında uygunsuz hareketlere sebebiyet verdiğinden Bursa Vilâyeti İnzibat komisyonunca memuriyetten ihracına dair verilen 25/10/933 tarih ve 72 sayılı kararın kanuna uygun olmadığından bahisle ikinci derecede tetkikini isteyen İdarei Hususiye daktilo memurlarından Melek hanımın bu bapta itiraz arzuhalı Vilâyetten mürsel karar ve müstenidatile birlikte ikinci derecede tetkik ve mütalea olundu:

Evrak üzerinde yapılan tetkikat neticesinde; mezbure hakkında ittihaz olunan karar esbabı mucibeden âri olduğu gibi, ihracı müstelzim kanunî unsurlarına da uygun görülmediğinden Vilâyet inzibat komisyonunca müttehaz kararın usul ve esas noktasından nakzına ve evrakın mahalline iadesine karar verildi.

11/7/934

Karar No. 515

Gevaş Kaymakamlığında bulunduğu sırada Vilâyetin müteaddit istilâmına cevap vermemesinden dolayı ve Vilâyetçe son yazılan telgrafname ücretinin 1337 numaralı talimatname mucibince tanzim edilmesi emredildiği halde verilen emri infaz etmekten suçlu Fethiye kaymakamı Şevket Beyin bu baptaki müdafaanamesi Vilâyetten mürsel evrak ile birlikte tetkik ve mütalea olundu:

Tetkik olunan evrak münderecatına nazaran; Şevket Beyin Vilâyetin müteaddit istilâmına cevap vermediği mütahakkık görülmesine binaen Memurin kanununun 28 inci maddesi mucibince ihtarla tecziyesine karar verildi.

11/7/934

Karar No. 516

Vilâyet makamı hakkında hilâfı hakikat dedikodu ve şayia çıkarmak suretile ihtilâf husulüne sebebiyet verdiğinden ve Vilâyet makamı ile münasebet ve temasını kestüğinden ve Vali Halit Beyin, hakkında hilâfı hakikat ihbaratta bulunduğu dair açık telgrafla lüzumsuz ve yolsuz şikâyet eylemesinden dolayı inzibatî ceza tatbiki cihetine gidilmesi hakkında Emniyet işleri Umum Müdürlüğünden gönderilen

29/4/934 tarih ve 2980/1475 numaralı tezkere ve müstenidatı mumaileyhin bu baptaki müdafaanamesile birlikte tetkik ve mütalea olundu:

Evrakı tahkikiye üzerinde yapılan tetkikat neticesinde mumaileyhin vazife icabını takdir Ve ifada müsameha gösterdiği anlaşıldığından Dahiliye memurları kanununun 20 inci maddesi ahkâmına tevfiқан tevbihle tecziyesine ve evrakın Emniyet işleri Umum Müdürlüğüne iadesine karar verildi.

11/7/934

Karar No. 517

Hilafı hakikat ilmühaber ve aile harcirahı beyannamesi tanzim eylesmesinden dolayı Kırklareli Vilâyeti inzibat komisyonunca hakkında müttehaz sınıf tenzili kararının kanuna uygun olmadığından bahisle ikinci derecede tetkikini isteyen Kofcağız nahiyesi müdürü Cemal Beyin bu baptaki itiraz arzuhalı, Vilâyetten mürsel karar ve müstenidatıle birlikte ikinci derecede tetkik ve mütalea olundu:

Evrak üzerinde yapılan tetkikat neticesinde; mumaileyhe isnat olunan suçların ika edildiğı mütehakkik görölmesine binaen Vilâyet İnzibat komisyonunca müttehaz sınıf tenzili karanda kanuna mugayir bir cihet görölmediğinden tasdikine ve evrakın mahalline iadesine karar verildi.

11/7/934

Karar No. 518

Vazifei memuriyetini ihmal etmek, daire âmirlerinin malûmatı olmaksızın inşaат ruhsatıyeleri vermek, mesai saatleri zarfında resmî vazifelerini terkeyliyerek hususî işler

görmek, makamı riyasetten ve daire âmiri tarafından verilen talimata riayet eylememek maddelerinden dolayı Samsun Vilâyeti Belediye encümenince müttihaz 8/6/930 tarih ve 129 sayılı kararın kanuna uygun olmadığından bahisle ikinci derecede tetkikini istiyen belediye fen memuru Şevki Efendinin bu baptaki müdafaanamesi, Vilâyetten mürsel karar ve müstenidatı Şûrayı Devlet Birinci Deavi dairesinin 30/1/934 tarih ve 34/100/448 sayılı kararına ittibaen usul ve esası cihetinden ikinci derecede tetkik ve mütalea olundu:

Mumaileyhe isnat olunan suçlar hakkında tatbik olunan; Belediye müstahdem ve nizamnamesinde tatad edilen ihracı mucip inzibatî cezanın anasırına tevafuk eylememesi itibarile tatbikat cihetinden nakzına ve âmirlerinin malûmatı olmaksızın inşaat ruhsatıyesi vermek maddeleri ahkâmı umumiye çerçevesi dahilinde takibi müstelzim olmasına ve vazifesindeki devamsızlığın sarahaten şekil ve mahiyeti kararda gösterilmemesine binaen bu maddeler hakkında muamele tayinine mahal olmadığına, ancak talimata riayet eylememek, mezkûr nizamnamenin 21 inci maddesinin (C) fıkrası anasırı nizamiyesine uygun görüldüğünden dolayı mumaileyhin sınıfının tenziline ve bu baptaki evrakın mahalline iadesine karar verildi.

11/7/934

Karar No. 519

Mardin Askerî ihtisas Müddeiumumisinin bir kaçak vak'asına ait şifre telgrafname mahlûlün alâkadar alay kumandanlığına vermekte gecikmiş olduğundan, Midyat kaymakamı Rifat Beye inzibatî ceza tatbiki cihetine gidilmesi hakkında Teftiş heyeti riyasetinden alınan 17/4/934 tarih ve 212/1351 sayılı tezkere ve müstenidatı ve mumaileyhin

bu baptaki müdafaanamesile birlikte tetkik ve mütalea olundu:

Tetkik olunan evrak münderecatına nazaran; mumaileyhin bu teahhürde mucibi muahaza bir hali görülmemesine binaen hakkında tayini muameleye lüzum ve mahal olmadığına karar verildi.

11/7/934

Karar No. 520

Yedinde mevcut Ömerköy istasyonuna kadar muteber olan paso ile Balıkesire giden Susıgırlık kaymakamı Ali Münip Beyin fazla seyahat ettiği mesafe için istasyon memuru Ekrem Efendi tarafından ücret talep edilmesi üzerine mumaileyhi tahkir eylesmesinden dolayı Vilâyetten gönderilen evrak kaymakamı mumaileyhin müdafaanamesile birlikte tetkik ve mütalea olundu:

Tetkik olunan evrak münderecatına nazaran; Ali Münip Beye isnat olunan suçun mütehakkik olmasına binaen, harekâtı vakıasına temas eden Memurin kanununun 28 inci maddesi ahkâmına tevfikan ihtarla tecziyesine karar verildi.

11/7/934

Karar No. 521

8/8/933 gecesi Kırşehirin Medrese mahallesi muhtarı Hüsnü Efendinin hanesine giderek hanede Sıdika namındaki kadımla icrayı ahenk ettiğinden ve kendisini bilmiyecek ve evine giderken yanlış kapı çalacak derecede sarhoş olmasından dolayı Nüfus müdürü Hilmi Bey hakkında tanzim olunup mezkûr Vilâyetten gönderilen evrakı tahkikiye, mu

maileyhin bu bapdaki müdafaaanamesile birlikte tetkik ve mütalea olundu:

Sarhoşluk keyfiyeti kanunî anasına göre tesbit edilmemiş ise de mumaileyhin fuhuş kasdile olmayıp sırf içkili ve çalgılı bir eğlenceye iştirak maksadile muhtarın hanesine gittiği ve evine avdet ederken yanlış kapı çaldığı kendi itirafı üzerine de sabit olduğundan; harekâtı vakıasına temas eden Memurin kanununun 29 uncu maddesi ahkâmına tevfikân tevbihle tecziyesine karar verildi.

11/7/934

Karar No. 522

8/8/933 gecesi Kırşehirin Medrese mahallesi muhtarı Hüsnü Efendinin hanesine giderek hanede Sıdika namındaki kadınla icrayı ahenk ettiğinden ve kendisini bilmiyecek derecede sarhoş olmasından dolayı Nüfus müdüriyeti başkâtibi İsmail Bey hakkında mezkûr Vilâyetten gönderilen evrakı tahkikiye; mumaileyhin bu bapdaki müdafaaanamesile birlikte tetkik ve mütalea olundu:

Sarhoşluk keyfiyeti kanunî anasına göre tesbit edilmemiş ise de mumaileyhin fuhuş kasdile olmayıp sırf içkili bir eğlenceye iştirak maksadile muhtarın hanesine gittiği anlaşıldığından harekâtı vakıasına temas eden Memurin kanununun 28 inci maddesi ahkâmına tevfikân ihtarla tecziyesine karar verildi.

11/7/934

Karar No. 523

Elyevm Edremit kaymakamı olan Mitat Kemal Beyin; birinci sınıf maaşla Uşak kaymakamlığında bulunduğu sırada

izin almadan memuriyetini terk ve Ankara'ya geldiği anlaşılmış binaen Dahiliye memurları kanununun 20 inci maddesinin 4 üncü bendine tevfikân sınıfının bir mertebe madununa indirilmesine dair inzibat komisyonunca 8/11/1931 tarihinde ittihaz edilmiş olan karara mumaileyh tarafından vaki itiraz üzerine deavi dairesi hususî heyeti tarafından müttehaz (Müddei mumaileyh hakkında vekâletçe icrasına başlanmış olan tahkikatın tamik ve ikmalinden sonra tebeyyün edecek hale göre keyfiyetin bir karara raptı muktezi bulunmuş olmakla mümeyyizünbih kararın nakzına) karar ve bu baptaiki dosya tekrar mütalea ve tetkik olundu:

Mumaileyh Mitat Kemal Bey İstanbulda akrabasından Zonguldak belediye reisi Hayrı Beyin hastalığı dolayısıyla mezuniyet almak üzere Ankara'ya geldiğini 2/8 / 1931 tarihli müdafaaanesile itiraf etmesine ve Ankara'ya gelmek için de vilâyetten müsaade almadığı sepkeden iş'ara cevaben Kütahya vilâyetinden yazılan 8/6/1931 tarihli şifre telgrafname ile bildirilmesine ve Hayrı Beyin de 15/8/1931 tarihinde vefat etmiş olduğu Zonguldak vilâyetile yapılan muhabereden ve bu hususta yaptırılmış olan tahkikat neticesinden anlaşılmış olmasına binaen mumaileyh hakkında 1700 sayılı Dahiliye memurları kanununun 20 inci maddesinin 4 üncü bedine tevfikân muamele yapılmış olduğundan sabık kararın tadiline mahal görülemediğine karar verildi.

11/7/1934

Sarım nahiyesi müdürü
Şükrü Bey.

Köy sandığı zeriyaı cetvellerini vermediğinden ihtar ve Huhnahiyesi müdürlüğü vekâletinde bulunduğunda sırada nahiyeye ait mühim evrakı beş aydan fazla tehir ettiğinden kanunun 20 inci

Molla kendi nahiyesi Müdürü Kendi Bey	maddesi mucibince tevbih cezasiyle cezalandırılmıştır.
Akyazı nahiyesi müdürü Tevfik B.	Köylerin bekçi intihabatını takip ve intaç etmediğinden ihtar cezasiyle cezalandırılmıştır.
Mazgirt nahiyesi müdürü İn'am Ef.	Kocaeli vilâyetince memurin kanununun 20 inci maddesi mucibince ihtar cezasiyle cezalandırılmıştır.
Palo tahrirat katibi Muhittin Ef.	Kazaya yazılan cevaplı evraka müteaddit tekitlere rağmen karşılık vermediğinden kanunun 20 inci maddesi mucibince tevbih cezasiyle cezalandırılmıştır.
	Kaymakam vekâletinde bulunduğu zaman idare heyetine verilen evrakı kanunî müddeti içinde karara bağlamadığından ihtar cezasiyle cezalandırılmıştır.

Kanunlar

1580 numaralı Belediye kanunun yedinci (birlik tesisi) faslına bir madde ilâvesine dair kanun

Kanun No. 2493

Kabul tarihî: 4/6/1934

Madde 1 — Birlik merkezi, umumî müfettişlik mıntakasında bulunursa birliğin merkezi olan vilâyet valisine ait salâhiyetler, umumî müfettişe intikal eder.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

6/6/1934

**Hudutta zuhur eden ihtilâfların tetkik ve halli usulü hakkında
Türkiye Cümhuriyeti ile Sovyet Sosyalist Cümhuriyetleri
İttihadı arasında Ankarada 6 ağustos 1928 tarihinde
aktolunan mukavelenamenin yeniden altı ay temdidi
hakkındaki protokolün tasdikına dair kanun**

Kanun No. 2494

Kabul tarihi: 4/6/1934

Madde 1 — Hudutta zuhur eden ihtilâfların tetkik ve halli usulü hakkında Türkiye Cümhuriyeti ile Sovyet Sosyalist Cümhuriyetleri İttihadı arasında 6 ağustos 1928 tarihinde Ankarada aktolunan mukavelename ile bu mukavelenameye müzeyyel aynı tarihli protokol müddetlerinin, 10 teşrinievvel 1932 tarihli temdit protokolünün inkızası tarihinden itibaren, yeniden altı ay uzatılmasına mütedair protokol kabul ve tasdik edilmiştir.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanun ahkâmının icrasına Hariciye, Dahiliye, Maliye, İktisat ve Millî Müdafaa Vekilleri memurdur.

6/6/1934

**Türkiye Cumhuriyeti ile Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri
İttihadı arasında Ankara'da 6 ağustos 1928 tarihinde akte-
dilip, hudutta zuhur eden ihtilâfların tetkik ve halli
usulüne mütedair bulunan mukavelenamenin yeniden
altı ay temdidine mütedair protokol**

Türkiye Cumhuriyeti ve Sovyet Sosyalist Cumhuriyetleri İttihadı Hükümetleri, hudutta zuhur eden (ihtilâfların tetkik ve halli usulü hakkında 6 ağustos 1928 tarihinde Ankara'da imza edilmiş olan mukavelenamenin mer'iyet müddetini temdide karar vermişler ve bu maksatla murahhasları olmak üzere;

Bir taraftan:

Türkiye Cümhuriyeti Hariciye Vekili ve İzmir mebusu Tevfik Rüştü Beyefendi Hazretlerini,

Diğer taraftan:

Sovyet Sosyalist Cümhuriyetleri ittihadı Türkiye Fevkalâde Murahhas ve Büyük Elçisi Mr. Jacques Souritz Cenaplarını,

Tayin etmişler ve müşarileyhler, usulüne muvafık ve muteber görülen salâhiyetnamelerini yekdiğerine tebliğden sonra aşağıdaki hükümleri kararlaştırmışlardır:

Madde 1 — Hudutta zuhur eden ihtilâfların tetkik ve halli usulüne dair Türkiye Cümhuriyeti ile Sovyet Sosyalist Cümhuriyetleri İttihadı arasında, 6 ağustos 1928 tarihinde Ankara'da aktedilmiş olan mukavelename ve merbutu, aynı tarihli protokol, bu senetlerin temdidine müteallik olarak yine Ankara'da 10 teşrinievvel 1932 tarihinde imza edilmiş olan protokolün inkızasından itibaren yeniden altı ay temdit edilmiştir.

Madde 2 — İşbu protokol tasdik edilecek ve tasdik keyfiyeti Akitlerden her biri tarafından diğer Âkit Tarafa tebliğ edilecektir.

Ankara'da 28 mart 1933 tarihinde iki nüsha olarak tanzim edilmiştir.

**Yunan Parlâmento azasının Türkiye Devlet Demiryolları
üzerinde meccanen seyahatleri hakkında kanun**

Kanun No. 2495

Kabul tarihi: 4/6/1934

Madde 1 — Yunan parlâmentosuna mensup mebuslar ve senatörlerin Türkiye Devlet Demiryolları üzerinde meccanen seyahat ettirilmesi için Nafia Vekiline mezuniyet verilmiştir.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun icrasına Nafia Vekili memurdur.

6/6/1934

Belediyece yapılacak istimlâk hakkında kanun

Kanun No. 2497

Kabul tarihi: 4/6/1934

Madde 1 — 1580 sayılı Belediye Kanununda yazılı, beldenin ve belde sakinlerinin mahallî mahiyette müşterek ve medenî, sıhhî ve bedîî ihtiyaçlarının tanzim ve tesviyesi ve tehlikeden korunması için tesisat yapmak maksadile binalı ve binasız gayrimenkulleri istimlâke belediyeler salahiyyetlidir.

Kanunu Medeninin kaynaklar hakkındaki hükümlerine riayet edilmek şartile belde dışından getirilecek suların kaynağı ve kaynaktan beldeye kadar geçeceği yerleri dahi lüzum görürse belediyeler istimlâk edebilir. Kanunu Medeninin (668 ve 669) uncu maddeleri hükmü mahfuzdur.

Madde 2 — Belediye namına istimlâk olunacak yerlerin mesaha ve cins ve hududunu gösterir mufassal bir haritası belediye mühendisi ve bulunmayan) yerlerde nafia mühendisi ve bunlarım bulunmadığı yerlerde mimar veya fen

memuru ve bunlar da yoksa belediye kalfası tarafından yapılarak belediye encümenine tevdi olunur.

Encümence istimlâke lüzum görüldüğü takdirde istimlâk sebeplerini bildirir bir mazbata yapılarak mahallin en büyük mülkiye memuruna gönderilir.

En büyük mülkiye memuru evrakın gelmesinden itibaren on beş gün içinde yapılacak istimlâkin umumî menfaatlere uygun olup olmadığına karar vererek belediyeye bildirir.

İstimlâkin umumî menfaatlere uygun olduğu hakkındaki karar kat'îdir.

İstimlâkin umumî menfaatlere uygun olmadığına dair yerilecek kararlara karşı, belediye encümenlerinin kararla, belediye teşkilâtı olan köy ve nahiye belediyeleri bağlı bulundukları kaza kaymakamına ve kaza belediyeleri Valiye ve vilâyet belediyeleri de Dahiliye Vekâletine itirazda bulunabilirler. itiraz üzerine verilecek kararlar katidir,.

İstimlâkin umumî menfaatlere uygun olup olmadığı hakkındaki kararlar, belediye reisliği en büyük mülkiye memuru uhdesinde bulunan yerlerde, kaza belediyeleri için bağlı oldukları vilâyetin valisi ve vilâyet belediyelerine ait olanlar hakkında da Dahiliye Vekili tarafından kat'î olarak ittihaz olunur.

Umumî menfaatler hakkındaki kat'î kararlar temyiz olunamaz.

Madde 3 — İstimlâk olunacak yer:

A) 1833 sayılı kanun hükümlerine göre tahrir görmüş arazi ise (iratlı ve iratsız arsalar dahil) vergiye matrah ittihaz edilen kıymeti,

B) 1837 sayılı kanun mucibince tahrir görmüş bina ise gayrisaî iradının on misli,

C) Yukarıki fıkralarda yazılı kanunlar mucibince tahrir görmemiş ise belediye meclisi azasından ve emlâk sahiplerinden birer aza ile belediyede vazife sahibi olmıyan mühendis veya mimar yahut fen memurundan ve bunların da bulunmadığı yerlerde ebniye kalfası veya yapı işlerinden an-

lıyan bir zattan teşkil edilecek komisyon marifetile takdir olunacak kıymet o gayrimenkulün değer pahası sayılır.

Eğer gayrimenkul, tahrir görmüş arsa iken üzerine bina yapılmış veya binalı iken her hangi bir sebeple arsa haline gelmiş ve bu vaziyete göre kanunen tahrir ve tahmin yapılmamış ise (C) fıkrasında yazılı komisyon tarafından kıymeti takdir olunur.

Madde 4 — Kısmen istimplâk olunacak yerlerin kıymeti, 3 üncü maddede yazılı esaslara göre tamamı için bulunacak kıymetinden mezkûr maddenin (C) fıkrasında yazılı komisyon tarafından ayrılır.

Bir kısmı istimplâk olunan yerlerin geri kalan parçasının havâsı veya ziyası kapanır yahut intifa kabil olmaz ve sahipleri de isterse o parçayı da belediye istimplâke mecburdur.

Madde 5 — İstimlâki kararlaştırılan yerlerin mutasarrıflarile alâkalılara o yerin noteri marifetile istimplâk keyfiyeti ve ikinci maddede yazılı haritanın bir sureti ve kıymeti Hukuk Usulü Muhakemeleri hükümlerine göre tebliğ ettirilir. Noterler her tebliğ için mübaşirin zarurî masrafından başka yirmi kuruş maktu ücret alır. Ayrıca harç ve resim alınmaz.

Noterlik teşkilâtı olmıyan yerlerde tebligat belediye tarafından yapılır.

Gayrimenkulün haritası belediye tarafından, on gün müddetle istimplâk olunacak yere ve ilân için belediye dairesinde muayyen mahalle asılır.

Madde 6 — İstimlâk olunacak gayrimenkulün sahipleri ve alâkahıları o gayrimenkulün cinsine, miktarına, istimplâk bedeline ve hak ve hisselerine müteallik maddî hatalara münhasır olmak üzere itiraz edebilirler. Bu itiraz beşinci madde mucibince yapılacak tebliğ tarihinden itibaren on beş gün içinde sebepleri gösterilerek o yerin en büyük mülkiye memuruna yazı ile yapılır.

İtiraz üzerine haritayı yapan fen memuru ve bulunma-

eliği halde o işi yapacak olanla maliye ve tapu dairelerinden alınacak birer zattan mürekep bir komisyon teşkil olunur.

Bu komisyon sekiz gün içinde takdir ve tahmine girişmeksizin icap eden tetkikleri yaparak ve lüzum görürse muterizi de dinliyerek neticeyi bir mazbata ile en büyük mülkiye memuruna bildirir.

En büyük mülkiye memuru da mazbatayı üç gün içinde belediyeye gönderir. Belediyece beşinci maddede yazılı usul dairesinde itiraz edene tebliğ ettirilir.

Madde 7 — Vilâyet umumî meclisleri her sene toplanmalarının ilk haftasında mülk sahiplerinden ve mühendis, mimar ve yapı işlerinden anlıyanlardan vilâyetler için otuzdan aşağı ve kırktan yukarı ve kazalarla belediye teşkilâtı olan nahiyeler için ondan aşağı ve on beşten yukarı olmamak üzere hakemler seçer. Bunların isimlerini havi bir cetvel mahallerinin hukuk işlerini gören mahkemelere gönderilir.

Madde 8 — İtiraz komisyonlarının altıncı maddeye göre verdikleri mazbatada gösterilen istimlâk bedelini kabul etmeyen gayrimenkul sahipleri ve alâkahıları mazbatanın tebliğinden itibaren sekiz gün içinde bu bedele razı olmadıklarını yazı ile belediye reisliğine bildirirler. Bu takdirde belediyece istimlâk bedelinin tayini için hukuk işlerini gören mahkemeye müracaat olunur.

Mahkeme, bir hafta içinde tarafları davet eder. İlk duruşmada mülk sahipleri ve alâkahılar bu kanunun dördüncü ve altıncı maddeleri mucibince yaptıkları taleplerin belediye ve komisyonca nazara alınmadığını ve bu kanunun tatbikında kıymete müessir esaslı hatalar bulunduğunu iddia ettikleri takdirde mahkeme ilk önce bunları tetkik eder. Mahkeme dördüncü maddeye müteallik iddiayı varit görürse gayrimenkulün tamamının istimlâk muamelesi ikmal edilmek üzere evrakı belediyeye iade eder ve diğer iddiaları yerinde görürse noksanları düzeltir, iddialar varit görülmediği veya hiç bir iddia yapılmadığı, yahut noksanlar düzeltildiği takdirde en çok bir hafta içinde üçten az ve beşten fazla olma-

inak üzere yedinci maddede yazılı hakemler arasından mah kemece bir hakem heyeti teşkil olunur.

Üç kişilik hakem heyetinden birisi ve beş kişilik hakem heyetinden ikisi mimar veya mühendislerden ve bulunmıyan yerlerde yapı işlerinden anlıyanlardan alınır.

Hakemlere, işe başlamadan evvel yemin ettirilir.

İstimlâk olunacak gayrimenkulün sahip ve alâkadarlarının ortakları ve müstahdemlerde Hukuk Usulü Muhakemeleri kanununa göre şehadetten imtinai caiz olanlar hakem tayin olunamazlar. Mezkûr kanun mucibince, ehli vukuf hakkında muayyen sebeplere binaen, hakemler, taraflarca reddolunabilir.

Hakem heyeti gayrimenkulün emsalinin alım satım rayicine göre değerini takdir ve tayin ederek keyfiyeti esbabı mucibeli bir mazbata ile nihayet sekiz gün içinde mahkemeye bildirir. Mahkeme, bir hafta zarfında tarafları davet ederek mazbatayı tetkik ile göreceği veya taraflar canibinden dermeyan edilip varit gördüğü noksanların ikmalı için yine bu heyete iade edebilir.

Hakem heyeti iadedden sonra yukarıki fıkrada yazılı tarzda yeniden mazbatasını yaparak mahkemeye verir.

Mahkemece kabul olunacak hakem mazbatasının tesciline karar verilerek bu kararın birer sureti taraflara tebliğ olunur.

Madde 9 — Tescil kararları tebliğ tarihinden itibaren sekiz gün içinde bu kanunda yazılı hükümlere muhalif hallerden dolayı temyiz olunabilir.

Temyiz isimlâk muamelesinin tehirini müstelzim olmaz.

Şu kadar ki o gayrimenkule vaziyet için istimlâk bedelinin millî bir bankaya yatırılmış olması şarttır.

Madde 10 — İsimlâk olunacak gayirmenkulün kıymetinin veya on misli gayri safi iradının o gayrimenkulün değer pahasından fazla olduğu iddiasile belediye istimlâk bedeli

nin indirilmesi için mahkemeye müracaat edebilir. Mahkeme sekizinci maddede yazılı hükümler dairesinde keyfiyeti tetkik eder ve bir karara bağlar.

Madde 11 — İstimlâk bedellerine ait itirazlarda hakem heyetlerinin tayin edecekleri kıymet gayrimenkul sahibinin istediğinden ziyade veya belediyenin indirilmesini mahkemeden istediği yahu mahkemeye müracaat etmiyerek yaptırılan tebliğ ile kıymet olarak gösterdiği miktardan aşağı olamaz.

Madde 12 — Mahkeme harçları ile sair zarurî masraflar ve hakem heyetlerinin ücreti neticede umumî hükümler dairesinde haksız çıkan tarafa yüklenilmek üzere ilk önce belediyece verilir.

Madde 13 — İsimlâki kararlaştırılan gayrimenkullerin kıymetine itiraz etmiyen veya itiraz edipte en büyük mülkiye memuru tarafından altıncı madde mucibince yapılacak muameleye razı olmadıklarını bildirmiyen yahut hakem mazbatasının tesciline mahkemece karar verilen gayrimenkul sahipleri belediye namına tapu dairesinde rızalarile takrir vermedikleri takdirde istimlâk bedelleri belediyece mevduat kabulüne salâhiyetli millî bir bankaya yatırılır, Alınacak makbuz istimlâke ait dosya ile birlikte tapu dairesinde tescil talebile mahkemeye verilir. Mahkemece gayrimenkul sahibi ve alâkalılar üç gün içinde itiraz ve rizaya müteallik bir diyeceği olup olmadığını beyan için usulü dairesinde davet olunur. Bunlar davete cabet etmez veya davet sebebine ait hususlar hakkında kabule şayan bir iddia dermeyan eylemezse mahkeme belediye namına tescil muamelesinin icrasına karar vererek keyfiyeti bir müzekkere ile tapu dairesine bildirir.

Madde 14 — Mahkemeye müracaat lâzımgelen hallerde istimlâk olunacak yerlere hemen vaz'iyet olunması zarurî bulunursa belediyece gayrimenkulün değer paha sayılan meti % 20 fazlasile 13 üncü maddede yazılı bankalara yatırılarak makbuzu dosyasile birlikte mahkemeye verilir ve o yerin belediye namına tescili istenilir, istimlâk olunacak gay-

rimenkulün hakem heyetinin kıymet takdirine esas olacak bütün vaziyeti, tesbiti delâil suretile mahkemece tevsik ettirilir.

Bu muamelelerin icrasında dahi gayrimenkul sahibinin ve alâkahıların belediyenin müracaatından itibaren nihayet bir hafta içinde mahkeme tarafından davet olunması lâzımdır. Muayyen günde gelmiyenlerin gıyaplarında bu muamele yapılır.

Madde 15 — Tasarrufu münazaalı olan gayrimenkullerin istimlâkinde, belediye, mahkemeye müracat ederek 8 inci maddeye göre hakemler marifetile takdir ettireceği kıymeti, sahibinin taayyününde kendilerine verilmek üzere bankaya yatırarak, o yere vaziyet edebilir. Mutasarrıflar arasındaki ihtilâfta belediye hasım olamaz,.

Madde 16 — Belediye namına tapu dairelerince tescili yapılan gayrimenkullerin tahliyelerini başkaca hükme hacet kalmaksızın belediye icra dairesinden isteyebilir.

İcra daireleri gayrimenkuli ellerinde bulunanlara on beş gün içinde tahliye ve teslimini bir tahliye emri tebliği suretile bildirir. Bu müddet bitince gayrimenkul usulü dairesinde tahliye olunarak belediyeye teslim edilir.

Bu yerler başkasına kiralı ise tahliye olunması sebeble kiracı kiralıyandan tazminat istiyemez.

Madde 17 — Bir yolun veya bir meydanın genişletilmesine veya yeniden açılmasına karar verildikte yolun veya meydanın genişliğinden fazla olarak taraflarından yirmişer metreye kadar binalı ve binasız yerleri istimlâke belediye salahiyetlidir.

Madde 18 — İstimlâk sebeble sokağın yüzüne çıkılmakla veya her ne suretle olursa olsun sokağın yüzü artmakla yahut yüzünde bulunduğu yollar genişlemekle kıymeti artan, yerlerin eski kıymetle yeni kıymeti arasındaki farkın üçte birini şerefiye olarak bir defaya mahsus olmak ve beş senede ve beş taksitte tahsil edilmek üzere belediye vergi ve resimlerinin tahsiline dair olan hükümlere göre istifa olunur. !

Kat'ileşen şerefiye borçları, belediyelerin talebile duruşma yapılmaksızın mahkemeye verilecek karar ve yazılacak müzekkere üzerine tapu dairesince o gayrimenkulün sicilline şerh verilir. Bu suretle tapu sicilline şerh verilmiş olan gayrimenkulü satın alanlar bu borcu ödemekle mükelleftirler.

Kıymetin artması bir kısmın istimlâkından ileri gelen gayrimenkullerden yukarıki fıkra mucibince alınması lâzımgelen şerefiyenin tamamı istimlâk bedelinden mahsup edilir.

Madde 19 — İstimlâk olunacak yerlerde yapılması mukarrer olan inşaat ve tesisattan belediye vaz geçer ve muameleyi iptal ederse veya istimlâk muamelesinin kat'ileşmesinden itibaren üç sene içinde belediyece birinci maddede yazılı istimlâk lüzumunu icap ettiren herhangi bir tesisat yapılmıyarak istimlâk olunan yer olduğu gibi bırakılırsa sahipleri istimlâk bedelini iade ederek o yeri geri alabilirler.

Madde 20 — Bu kanununun hükümleri Ankara İmar Müdürlüğünce yapılacak istimlâk muameleleri hakkında dahi caridir.

Madde 21 — 21 Kânunusani 1329 tarihli İstanbulda ve vilâyatta devairi belediye namına istimlâk olunacak mahallerin sureti istimlâki hakkındaki kanunu muvakka ile bu kanunun bazı maddelerini muaddil 14 şubat 1340 tarih ve 413 sayılı kanun mülğadır.

Muvakkat madde — Bu kanunun neşri tarihinde katileşmemiş olan istimlâk işlerinde de bu kanun hükümleri tatbik olunur.

Madde 22 — Bu kanun neşri tarihinden itibaren mer'idir.

Madde 23 — Bu kanun hükümlerini icraya icra Vekilleri Heyeti memurdur.

6/6/1934

**Bayazıt Vilâyetine bağlı Iğdır ve Tuzluca kazalarının Kars
Vilâyetine ve Muş Vilâyetine bağlı Malazgirt kazasının da Bayazıt
Vilâyetine bağlanmaları hakkında kanun**

Kanun No. 2500

Kabul tarihi 7/6/1934

Madde 1 — Bayazıt Vilâyetinin Iğdır ve Tuzluca kazaları bu Vilâyetten ayrılarak Kars Vilâyetine ve Muş Vilâyetine bağlı Malazgirt kazası da bu Vilâyetten ayrılarak Bayazıt Vilâyetine bağlanmışlardır.

Madde 2 — Bu kanunun hükmü neşri tarihinden başlar.

Madde 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya icra Vekilleri Heyeti memurdur.

9/6/1934

**Posta kanununun 21 inci maddesinin salisen fıkrasının tekrar
tadiline dair olan 1404 numara ve 2/3/1929 tarihli kanunun birinci
maddesine bazı fıkralar ilâvesine dair kanun**

Kanun No. 2501

Kabul tarihi: 9/6/1934

Madde 1 — 28 Mayıs 1928 tarih ve 1320 numaralı kanunun 9 uncu maddesi ile tadil edilmiş olan 376 numara ve 26 Teşrinisani 1339 tarihli Posta kanununun, 21 inci maddesinin salisen fıkrasının, tekrar tadiline dair olan 1404 numara ve 2/3/1929 tarihli kanunun birinci maddesindeki paket taşıma ücretine ait fıkranın sonundaki (ücrete tâbi tutulur) cümlesinden sonra şu kısımlar ilâve edilmiştir:

Kıymetli posta paketlerinin beher bin kuruş veya kesrinden 10 kuruş teminiye ücreti alınır.

İhbarnamelerin tebliğleri ve postrestant olanlar dahi

vüruları tarihlerinin ferdasından itibaren geçecek her gün için kıymetli ve kıymetsiz her paket başına üç kuruş ardiye ücreti alınır. Mezkûr ücret her bir kıymetli paket için 1200 ve her bir kıymetsiz paket için de 400 kuruşu tecavüz edemez.

Kıymeti mukaddereli mektup veya kıymetli ve kıymetsiz posta paketlerini posta merkezinin tevzi dairesinde ikametgâhında teslim ettirmek istiyen mürsil veya mürselünileyhten kıymeti mukaddereli mektupların beheri için; ayrıca 15 ve paketlerin beheri için 25 kuruş ücret alınır.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun ahkâmını icraya Nafia Vekili memurdur.

10/6/1934

Kars Vilâyetile Bayazıt, Erzurum ve Çoruh. Vilâyetlerinin bazı parçalarında muhacir ve sığıntıların yerleştirilmesi ve yerli çiftçilerin topraklandırılması hakkında kanun

Kanun No. 2502

Kabul tarihi; 9/6/1934

Madde 1 Kars Vilâyetile Bayazıt Vilâyetinin Iğdır ve Tuzluca (Kulp), Erzurum Vilâyetinin Oltı ve Çoruh Vilâyetinin Artvin, Şavşat ve Borçka kazalarında ve Kemalpaşa nahiyesinde hiyar haklarını başka bir Devlet hesabına kullanıp buralarını bırakmış bulunan Rus tebaasına ait toprakların ve yapıların mülkiyeti Devlete intikal etmiş bulunmakta olduğundan gerek bunlardan ve gerek Devlete ait başka topraklardan ve yapılardan muhacirlere, mültecilere yerleşmek üzere Hükümetçe bayağı yerleştirme haddi içinde verilmiş buluna nevler, ahırlar, samanlıklar, dükkânlar ve topraklar bunlara parasız temlik olunup tapuya bağlanır. Muhacirlerden ve mültecilerden henüz yerleştirilmemiş olanlar da yerleştirme kanunun hükümlerine göre bu yerlerde parasız yerleştirilirler.

Madde 2 — Birinci maddede yazılı yerler hakkında topraksız yeya az topraklı yerli çiftçilere bayağı yerleştirme haddi içinde verilmiş bulunan topraklar parasız kendilerine temlik olunur ve tapuya bağlanır.

Madde 3 — Bu yerler halkından olup ta 25 Mart 1931 tarihinde işgalleri altında bulunan meskenlerin iskânı adi derecesi kendilerine parasız temlik olunur. Üst tarafı borçlandırılır.

Madde 4 — Birinci, ikinci ve üçüncü maddelere göre yerleştirilenlere verilen ve verilecek olan topraklar ve yapılar harçsız, pulsuz ve resimsiz tapuya bağlanır. Bunlardan ölenlerin varislerinden dahi bir defaya mahsus olmak üzere intikal ve veraset vergisi alınmaz.

Madde 5 — Bu kanunun neşrinden önce, birinci, ikinci ve üçüncü maddelerde yazılı kimselerden bayağı yerleştirme haddi içindeki topraklar ve yapılar dolayısıyla borçlandırılmış olanlardan tahsil edilmiş bulunan taksitler geri verilmez. Tahsil olunmayan taksitler de tahsil olunmaz. Bayağı yerleştirme haddinden artık olan toprakların ve yapıların artık miktarın borç taksitleri tahsil olunur.

Madde 6 — 474 numaralı kanunun üçüncü maddesinde sayılan yaylak ve kışlaklar Köy kanununun üçüncü maddesi hükümlerine göre sınırlandırılarak köylerin, kasabaların ve şehirlerin ihtiyaçları nisbetinde Hükümetçe dağıtılıp bunların ortak intifalarına parasız bırakılır.

Madde 7 — 1 Nisan 1340 tarih ve 474 sayılı kanunun 4, 5 inci maddeleri kaldırılmıştır.

Madde 8 — Bu kanun neşri tarihinden muteber tutulur.

Madde 9 — Bu kanun hükümlerini Dahiliye ve Maliye Vekilleri yürütür.

10/6/1934

İskân kanunu

Kanun No. 2510

Kabul tarihi: 14/6/1934

Mukaddeme

İskân mıntakaları

Madde 1 — Türkiyede Türk kültürüne bağılılık dolayısıyla nüfus oturuş ve yayılışının, bu kanuna uygun olarak, İcra Vekillerince yapılacak bir programa göre, düzeltilmesi Dahiliye Vekilligine verilmiştir.

Madde 2 — Dahiliye Vekilligince yapılp icra Vekilleri Heyetince tasdik olunacak haritaya göre Türkiye, iskân bakımından üç nevi mıntakaya ayrılır.

1 numaralı mıntika: Türk kültürlü nüfusunun tekasüfü istenilen yerlerdir.

2 numaralı mıntakalar: Türk kültürüne temsili istenilen nüfusun nakil ve iskânına ayrılan yerlerdir.

3 numaralı mıntikalar: Yer, sıhhat, iktisat, kültür, siyaset, askerlik ve inzibat sebeplerde boşaltılması istenilen ve iskân ve ikamet yasak edilen yerlerdir.

Yukarıda yazılan iskân, mıntikalarının tasdikli haritasında, zamanla ortaya çıkacak ihtiyaca göre değışiklikler yapılması Dahiliye Vekilliginin teklifi üzerine İcra Vekilleri Heyeti kararma bağılıdır.

Fasıl: I

Muhacirlerin ve mültecilerin kabulü

Madde 3 — Türkiyede yerleşmek maksadile dışarıdan, münferiden veya müçtemian, gelmek istiyen Türk soyundan meskûn veya göçebe fertler ve aşiretler ve Türk kültürüne bağılı meskûn kimseler, işbu kanunun hükümlerine göre Dahiliye Vekilliginin emrile kabul olunurlar. Bunlara (muhacir) denir. Kimlerin ve hangi memleketler halkının Türk

kültürüne bağlı sayılacağı İcra Vekilleri Heyeti kararı ile tesbit olunur.

Türkiyede yerleşmek maksadile olmayıp bir zaruret ilcasile muvakkat oturmak üzere sığınanlara (mülteci) denir. 4 üncü maddede yazılı sebepler bulunmayan mülteciler Türkiyede yerleşmek isterler ve bunu yazı ile bulundukları yerin Hükümetine bildirirler ise muhacir muamelesi görürler. Öbür mülteciler için Vatandaşlık kanunun hükümleri tatbik olunur.

Dahiliye Vekilliği muhacirlerin ve mültecilerin alınma yollarını gösterir bir talimatname hazırlar.

Madde 4 — A: Türk kültürüne bağlı olmıyanlar,

B: Anarşistler,

C: Casuslar,

Ç: Göçebe çingeneler,

D: Memleket dışına çıkarılmış olanlar Türkiyeye muhacir olarak alınmazlar,

Bulaşık hastalıklar doğrudan doğruya Hükümet hastanelerine gönderilip orada parasız tedavi olunurlar.

Madde 5 — Hususî bir ahit dolayısıyla Türkiyeye mecburî olarak gelenler yapılan muahede hükümlerine ve Hükümetçe verilen kararlara göre alınırlar.

Madde 6 — A: Muhacirler sınırlardan girdikleri veya nakil vasıtalarından çıktıkları yerin en büyük Mülkiye memuruna kendilerini ve ailesi fertlerini yazdırıp bir «Muhacir kâğıdı» almağa ve bir vatandaşlığa girme beyannamesi imzalamaya mecburdurlar. Muhacir kâğıdı muvakkat doğum kâğıdı yerine geçer ve bir yıl muteber tutulur.

B: Muhacir olarak alınanlar, icra Vekilleri Heyeti kararı ile, hemen vatandaşlığa alınırlar. Küçükler baba ve analarına veya hısımlarına bağlı tutulurlar. Kimsesiz gelen küçükler, yaşına bakılmaksızın vatandaşlığımıza geçirilirler.

Madde 7 — A: Türk ırkından olup Hükümetten iskân yardımı istememeyi yazı ile bildiren muhacirler ve mülteciler Türkiye içinde istedikleri yerde yerleşmeğe serbest bı-

rakırlılar. Hükümetten iskân yardımı isteyenler Hükümetin göstereceği yerlere gitmeğe mecburdurlar.

B: Türk ırkından olmıyanlar, Hükümetten yardım istemeseler bile, Hükümetin göstereceği yerde yurt tutmağa ye Hükümetin izni olmadıkça buralarda kalmağa mecburdurlar. izinsiz başka yere gidenler ilk defasında yerlerine çevrilirler. Tekerrürü halinde icra Vekilleri Heyeti karare, vatandaşlıktan düşürülürler.

C: Türkiyeye geldikleri tarihten itibaren iki yıl içinde iskân istemiyen muhacir ve mültecilere iskân yardımı yapılamaz.

Fasıl: II

İçerde, nakiller, kültür ve idare tedbirleri

Madde 8 — Türkiye içinde toprağı dar veya azmaklık, bataklık, ormanlık, dağlık ve taşlık olan yerlerde bulunan ve geçim vasıtasından mahrum olan köyleri, gerek meskûn gerek göçebe bulunsun üç numaralı mıntikalar halkını yaşayış ve sıhhat şartları elverişli olan yerlere nakletmeğe; evleri dağınık köyleri daha uygun merkezlerde toplamağa; huğları, obaları ve komları köyler içine kaldırmağa ve yenilerinin yapılmasını yasak etmeğe Dahiliye Vekili salâhiyetlidir.

Madde 9 — Türkiye tabiiyetinde bulunan gezginci çingeneleri ve Türk kültürüne bağı olmıyan göçebeleri, toplu olmamak üzere kasabalara ve serpiştirme suretile Türk kültürlü köylere dağıtıp yerleştirmeğe; casuslukları sezilenleri sınır boylarından uzaklaştırmağa ve ecnebi tebaası gezginci çingeneleri ve Türk kültürüne bağı olmıyan göçebeleri millî sınırlar dışına çıkarmağa Dahiliye Vekili salâhiyetlidir.

Madde 10 — A: Kanun aşirete hükmi şahsiyet tanımaz; Bu hususta her hangi bir hüküm, vesika veya ilâma müstenit de olsa tanınmış haklar kaldırılmıştır. Aşiret reisliği, beyliği, ağalığı ve şeyhliği ve bunların her hangi bir vesikaya veya görgü ve göreneğe müstenit her türlü teşkilât ve taazzufları kaldırılmıştır.

B: Bu kanunun neşrinden önce her hangi bir hüküm veya vesika ile veya örf ve âdetle aşiretlerin şahsiyetlerine veya onlara izafetle Reis, Bey, Ağa ve şeyhlerine ait olarak tanınmış, kayıtlı, kayıtsız, bütün gayrimenkulleri Devlete geçer,. Bu kanun hükümlerine ve Devletçe tutulan usullere göre bu gayrimenkuller muhacirlere, mültecilere, göçebelere, naklolunanlara, topraksız veya az topraklı yerli çiftçilere dağıtılıp tapuya bağlanır. Bu gayrimenkullerin aidiyeti tapu sicillerindeki kayıtlara göre tesbit olunur. Tapu sicillerinde aidiyete dair bir kayıt yoksa ve yahut kayıtlar yalnız şahıslar namına olup ta halk arasında bunların aşirete ait olduğu şayi bulunuyor ve aşiret fertleri de bu gayrimenkullerden başkasına sahip bulunuyorlarsa aidiyet, tahkikat üzerine, o yerin idare heyeti kararla hallolunur; idare heyetlerinin valilerce tasdik edilen bu kararı kat'idir.

C: Bu kanunun neşrinden önce aşiretlere reislik, beylik, ağalık, şeyhlik yapmış olanları ve yapmak isteyenleri ve sınırlar boyunda oturmasında emniyet ve asayiş bakımından mahzur bulunanları, ailelerde birlikte, münasip yerlere naklettirip yerleştirmeğe icra Vekilleri Heyeti kararla, Dahiliye Vekili salâhiyetlidir,.

Ç: Türk tebaasından olup ta Türk kültürüne bağlı bulunmıyan aşiretler fertlerinin dağınık olarak 2 numaralı mıntakalara, Türk tabiiyetli ve Türk kültürlü göçebe aşiretler fertlerini sıhhat ve yaşama şartları elverişli yerlere nakledip yerleştirmeğe; Türk tebaası olmiyan ve Türk kültürüne bağlı bulunmıyan göçebe aşiretler fertlerini icaba göre Türkiye dışarısına çıkarmağa Dahiliye Vekili salâhiyetlidir.

Madde 11 — A: Ana dili Türkçe olmiyanlardan toplu olmak üzere yeniden köy ve mahalle, işçi ve sanatçı kümesi kurulması veya bu gibi kimselerin bir köyü, bir mahalleyi, bir işi veya bir sanatı kendi soydaşlarına inhisar ettirmeleri yasaktır.

B: Türk kültürüne bağlı olmiyanlar veya Türk kültürüne bağlı olup ta Türkçeden başka dil konuşanlar hakkında harsî, askerî, siyasî, İçtimai ve inzibati sebeplerle, icra

Vekilleri Heyeti kararıle, Dahiliye Vekili lüzumlu görülen tedbirleri almağa mecburdur. Toptan olmamak şartile başka yerlere nakil ve vatandaşlıktan iskat etmek de bu tedbirler içindedir.

C: Kasabalarda Ve şehirlerde yerleşen ecnebilerin tutarı belediye sınırı içindeki bütün nüfus tutarının yüzde onunu geçemez ve ayrı mahalle kuramazlar.

Fasıl: TII

İskân

Madde 12 — 1 numaralı mıntakalara:

A: Yeniden hiç bir aşiretin veya göçebenin sokulmasına, Türk kültürüne bağlı bulunmıyan hiç bir ferdin yeniden yerleşmesine ve bu mıntakaların eski yerlilerinden olsa bile Türk kültürüne bağlı olmıyan hiç bir kimsenin avdet etmesine izin verilemez.

B: Bu mıntakalarda soyca Türk olup dilini unutmuş veya ihmal etmiş bulunan köyler ve aşiretler efradı, ahalisi Türk kültürüne bağlı köyler ile nahiye, kaza veya vilâyet merkezleri civarına yerleştirilirler.

C: Bu mıntakalarda, 1914 den önce, yerleşip ana dli Türkçe olan ve umumî veya millî savaşıta mıntaka dışarısındaki vilâyetlere gelmiş ve bu kanunun meriyetine kadar hiç bir iskân yardımı görmemiş bulunanların eski yurtlarına gelmeleri ve yerleşmeleri temin olunur.

Ç: Dışarıdan gelecek Türk kültürlü muhacirler, iklim ve yaşyış şartlarına uygunluğu göz önünde tutularak, bu mıntakalara alınıp yerleştirilirler,

D: 3 numaralı mıntakalar halkından veya 1 numaralı

mıntakalar dışında yerleşmiş olanlardan Türk kültürlü vatandaşlar, ailelerde birlikte, iklim ve yaşayış şartlarına uygun olmak üzere, 1 numaralı mıntakalara alınıp iskân edilirler.

E: 1 numaralı mıntakalar haricindeki vilâyetler ahalisinden bu mıntakalara, ailelerde birlikte, gelip yerleşmek isteyen Türk ırk ve kültürlü asker ve mülkiye mtekaitleri, yine bu, vilâyetler halkından ve Türk ırkından olduğu halde bu mıntakalarda askerlik etmiş olup terhislerinde ailelerini getirerek ve bekâr olanlar da evlenerek, yerleşmek isteyenler, 17 inci maddeye göre, iskân edilirler.

Madde 13 — 2 numaralı mıntakada:

1- Aşağıda yazılanlar Dahiliye Vekilliğinin münasip göreceği yerlerde iskân edilirler:

A: Dışarıdan gelen muhacirler ve mlteçiler;

B: Bu mm takadaki aşiretler;

C: 1 ve 3 numaralı mıntakalardan naklolunanlar;

Ç: 1 ve 3 numaralı mıntakalar halkından olup bu mıntakalarda askerliğini bitirmiş olanlardan evlenerek kalmak isteyenler;

D: 1 numaralı mıntakalarda Tr kırkından olmayanlardan bu mıntakaya gelip yerleşmek isteyenler.

2- Aşağıda yazılanlar, İcra Vekilleri Heyeti kararıle, nakil ve iskân edilebilirler:

A: Topraksız veya az topraklı çiftçiler;

B: Heyelân ve seylâp gibi âfete uğrıyan kimseler;

C: Verimsiz veya azmaklık ve bataklık veya tehlikeli veya askerlikçe yasak topraklardaki insanlar;

Ç: Harsı, siyasi, İdarî, İçtimaî, askerî, İktisadî sebeplerle nakline lüzum görülenler.

3- Türk ırkından olmıyanların serpiştirme suretile köylere ve ayrı mahalle veya küme teşkil edemiyecek şekilde kasaba ve şehirlere iskânları mecburidir.

Madde 14 — Yer, sıhhat, iktisat, kültür, siyaset, askerlik ve inzibat sebeplerde Hükümetçe iskân ve ikamet yasak edilip boşaltılması istenilen üç numaralı mıntakalar halkı, iklimi, yaşayış şartlarına ve bu kanunda yazılı kayıtlara göre 1 veya 2 numaralı mıntakalara nakil ve iskân edilirler.

3 numaralı mıntakalara, icra Vekilleri Heyeti kararı olmadıkça, hiç kimsenin yeniden iskân ve ikametine izin verilemez.

Madde 15 —

1- Devlet kara ve deniz nakil vasıtaları muhacirleri, mültecileri, gümrükten muaf bütün eşyalarını ve hayvanlarını, Hükümetçe naklolunanları ve eşya ve hayvanlarını yerleşecekleri yere, yerleşecekleri yer yolları üzerinde değilse •en yakın istasyon veya limana kadar parasız naklederler.

İmtiyazlı nakliye ve tahmil ve tahliye şirketleri bu kimseler ve eşyaları ve hayvanları hakkında asgarî tarifelerini tatbika mecburdurlar.

2- 8, 9, 10, 11, 12, 13 ve 14 üncü maddelerde yazılı dahilde bir yerden diğer yere naklolunanlardan ve diasından kendi kendine gelen muhacir ve mültecilerden ihtiyaçlı olanlar:

A: İskâna tâbi tutulanlar.

B: Kendilerinin, zat, ev, sanat ve ticaret eşyalarının, alât ve edevatının, yiyeceklerinin, tohumluklarının, koşum ve damızlık hayvanlarının ve gümrükten muaf bütün eşyalarının kalktıkları yerden veya sınırdan yerleşecekleri yere kadar nakliye masrafları Hükümetçe verilir.

C: Bunların kaldırıldıkları veya sınırlarımızdan içeriye girdikleri günden iskân edildikleri güne kadar geçen zaman zarfında ve iskânlarından itibaren bir yıl içinde yatacakları, yiyecekleri, yakacakları ve tedavileri Hükümetçe meccanen temin olunur.

Ç: Bunlardan çok fakir olanlarına., bir defalık, giyecek de Hükümetçe verilebilir.

3- Hükümetçe naklolunanlardan ve kendi kendine gelen muhacir ve mültecilerden ihtiyaçsız olanlara ve serbest iskân istiyen bütün muhacir ve mültecilere Hükümetçe masraf yapılamaz. Ancak imkân olan yerlerde bunlara toprak, ev yeri, bağ ve meyvalık yeri verilir.

Masrafları kendi taraflarından ödenmek şartile, nakil vasıtaları, yatacak yer, yiyecek, içecek ve yakacak Hükümetçe temin ve tanzim olunabilir.

4- Hükümet kararile getirilen muhacirlerden ihtiyaçlı ihtiyaçsız aranmıyarak hepsi için bu maddenin ikinci bendi tamamen tatbik olunur ve kalktıkları yerden sınırlarımıza kadar ikinci bendin (B) fıkrasındaki bütün nakliye, yatacak yer, yiyecek, yakacak ve tedavi masrafları Hükümet tarafından verilir.

5- İskân yerlerini bırakarak serbest iskân istiyenlere., verilmiş olan yapılar ve topraklar ve yapılan masraflar peşin olarak geri alınmak şartile, Dahiliye Vekilligince serbest iskâna izin verilebilir.

6- İhtiyaçlıları ve ihtiyaçsızları ayırmağa yarıyan bir «ihtiyaç derece cetveli» Dahiliye Vekilligince yapılır.

Madde 16 — A: Karı ve koca bir aile olarak iskân edilir:

B: Evlenmemiş çocuklar, çocuksuz kadın ve erkek dullar, ana ve baba ile veya bunlardan sağ olanı ile birlikte iskân görürler;

C: Anasız ve babasız oturanlar dede ve büyük analarile veya bunlardan sağ olanile birlikte iskân edilirler. Ancak torunların hisseleri tapuda kendi adlarına yazılır;

Ç: Anasız ve babasız çocuklar birlikte bulunduğu ve yaşadığı kan, civar ve sihri hısımlarile birlikte yerleşebilirler. Bunların da hisseleri tapuda kendi adlarına yazılır.

D: Anasız ve babasız çocuklar, kan ve civar veya sihri hısımlarından biri, yoksa kendi başlarına iskân görürler. Bunların küçüklerine ayrıca vasi tayin ettirilir.

E: Evli çocuklar ve evli torunlar, başlı başına bir aile olarak iskân görürler;

F: (C) fıkrasındaki torunların, (Ç) ve (D) fıkrasındaki çocukların, üvey çocukların ve evlâtlıkların hisseleri evleninceye kadar hiç bir suretle satılamaz, bağışlanamaz ve haczolunamaz;

G: Türk muhacir ve mülteciler hısım ve akrabalarının bulundukları yerde iskân olunurlar.

Madde 17 — İskân bir aileye, nüfus ve ihtiyacına göre oturacak ev veya ev yeri, sanatkârlara ve tüccarlara ayrıca geçim getirecek dükkân veya mağaza yahut bu gibi yapı veya yeri ve mütedavil sermaye; çiftçilere de ayrıca kâfi toprakla çift hayvanı, alât ve edevatı, tohumluk, ahır ve samanlık veya yeri vermekle yapılır.

Köylerde, kasabalarda sanatkârlara dükkândan ayrı yarım istihlâk miktarı toprak da verilir.

İskân derecesini gösteren (Toprak tevzi cetveli) ilişiktir.

Madde 18 — İskânda Hükümetçe verilen talimata göre yapı yapılması için malzeme veya para verilebilir. Yapı yapılmakta kendileri de çalıştırılabilir.

İskân için Devlet ormanlarından parasız kereste vermek ve bu yapıları yapmada asker, Devlet memur ve müstahdemlerini ve vasıtalarını kullanmak caizdir.

Madde 19 — Yeniden kurulan veya canlandırılan köylere, orta malı olarak mevcut nüfusun ortak ihtiyacına yetişen mektep, cami, köy odası, karakol, pazar, harman ve mezarlık yerleri, otlak, suvat, orman kanunun hükümleri içinde bataklık ve başka ortak ihtiyaçlara lâzım yerler parasız bırakılır.

Mektep odası, çeşme, su yolları, kuyu, sarnıç ve sulama tertibatı da Hükümetçe yapılabilir veya tamir edilebilir. Bu işlerde buraya yerleştirilenleri işletmeğe Hükümet salahiyetlidir.

Madde 20 — 1 numaralı mıntakalara iskân edilenlere, diğeri peşin verilmek üzere iskân derecesinin iki katı

1914 Veya daha önceki yılların tapu ve yoksa vergi kıymetleri üzerinden, toprak verilir.

Vergi veya tapu kıymeti olmıyanları, emsaline bakılarak, o yerin idare heyetinin takdir edeceği kıymet üzerinden vermek caizdir.

Madde 21 — İskân edilen muhacir, mülteci, göçebe ve

A: Menşei ve nevi ne olursa olsun bütün millî topraklardan dağıtılır.

A: Menşei ve nevi ne olursa olsun bütün millî topraklardan ;

B: Şehirlerin, kasabaların, köylerin sınırları içinde bulunan mera, bataklık ve fundalık gibi orta malı olup Hükümetçe ihtiyaçtan fazla görülen topraklardan;

C: Şehirlerin, kasabaların, köylerin sınırları dışında kalan ve orman olmıyan boş yerlerden;

Ç: Devletçe görülecek lüzum ve zaruret üzerine bazı ormanlarda, İcra Vekilleri Heyeti kararıle, muvafık görülen yerlerden;

D: Hükümetçe satın alınacak veya istimlâk olunacak çiftlikler ve topraklardan;

Madde 22 — Muhacirlerin, mültecilerin, göçebelerin ve naklolunanların yerleştirilmelerine ayrılan veya bunlara verilen yapılar ve topraklar kimin işgali atında olursa olsun vali veya kaymakamın yazılı emrile zabıtaca boşaltılır ve kendilerine teslim olunur. Bunlara vukubulacak tecavüzlerde de vali ve kaymakamlar zabıta marifetile tahliyeyle salahiyyetlidirler.

Madde 23 — Bu kanun hükümlerine göre muhacirlere, mültecilere, göçebelere, naklolunanlara ve yerlilere dağıtılan yapı ve toprakların temlikine vali Ve kaymakamlar salahiyyetlidirler. Dağıtış defteri veya kararlarının altı vali veya kaymakamlarca tasdik edilmesi, temliktir. Tasdikli defterlerdeki veya kararlardaki miktarlar muteberdir.

Madde 24 — Muhacirleri ve mültecileri ve nakolunanları kendilerine ev yapıncıya veya Hükümetçe yaptırılınca kadar yerleşecekleri yerde veya civarda mevcut

Hükümete veya halka ait münasip binalarda barındırmak ve bu binaları vali veya kaymakamın yazılı emrile zabıtaca hemen boşaltılmak caizdir. Ancak bu boşaltmanın ev ve bina sahiplerinin yaşamalarını ve barınmalarını imkânsız kılacak yolda olmaması ve bir yıldan fazla sürmemesi şarttır.

Bu yolda binası boşaltılanlara Hükümetçe münasip kira verilir. Muhacirlerin, mültecilerin ve naklolunanların geçtikleri yerlerde muvakkat konaklamak üzere bir haftadan fazla bir müddet için bina boşaltılmasına izin verilemez. Bu maddenin hükümlerini tatbik için Dahiliye Vekilliğince talimat yapılır.

Madde 25 — Muhacirlerin, mültecilerin, naklolunanların ve göçebelerin yurtlandırıldıklarından başlayarak iki yıl içinde, görülecek hakikî lüzum üzerine, aynı mıntakalarda iskân yerlerini değiştirmeğe ve düzeltmeğe Dahiliye Vekili salahiyetlidir.

Fasıl: IV

Mecburiyetler, tasfiye ve istihkak mazbataları

Madde 26 — 3 numaralı mıntakalardan mecburî nakledilenler menkul mallarını birlikte götürebilirler. Bunların bıraktıkları gayrimenkullerin mülkiyeti tam olarak Devlete geçer. Tasarruf vesikasına bağlı olanlarının sahiplerine 1914 veya daha önceki yıllar vergi, yoksa tapu değerlerinin dört katı üzerinden, tapu ve vergi değerleri olmıyanların emsalinin vergi veya tapu değerlerine bakarak o yerin idare heyetince takdir edilecek değer üzerinden birer «istihkak mazbatası» verilir.

Madde 27 — Bu kanunun hükümlerine göre Hükümetçe naklettirilenler veya isteklerde göç edenler bir yıl içinde eski yerlerindeki menkul ve gayrimenkul mallarını tasfiye etmeğe mecburdurlar. Bu müddet içinde tasfiye etmiyenlerin menkul ve gayrimenkul malları Devletçe tasfiye olunur. Bunlardan istiyenler 26 ıncı maddeye göre gayri- menkullerine karşılık Hükümetten istihkak mazbatasına ala

bilirler. Bu takdirde bu gayrimenkullerin mülkiyeti tam olarak Devlete geçer.

Madde 28 — İstihkak mazbataları önce sahiplerine gittikleri yerde iskân için verilen menkul ve gayrimenkul mallara mahsup edilir. Bakiyeleri yerleştikleri vilâyet içinde Hâzinenin mülk ve toprak arttırmalarında nakit olarak kabul olunur. Şu kadar var ki bir aileye istihkak mazbatası karşılığı olarak iskân haddinin iki katından fazla toprak verilemez.

İstihkak mazbataları, sahiplerinin adlarına yazılı olup ancak noterlik vasıtasile başkalarına ciro edilebilir.

Bunların mirasçılarına intikali umumî hükümlere bağlıdır.

Madde 29 — A: Hükümetçe iskân edilen muhacirler, mülteciler, göçebeler ve 1 numaralı mıntakada Hükümetçe yerleştirilen kimseler yerleştirildikleri yerde en az on yıl oturmağa mecburdurlar. Bunlar Dahiliye Vekillîğinin izni olmadıkça başka yerlerde yurt tutamazlar. Başka yerlere izinsiz gidip yurt tutanlar ve tutmak isteyenler yerleştikleri yere gönderilirler.

B: 1 ve 3 numaralı mıntakalardan 2 numaralı mıntakaya naklolan ve 2 numaralı mıntakada 9, 10 ve 11 inci maddelere göre bir yerden başka yere nakledilenler on yıl sonra dahi, İcra Vekilleri Heyeti kararı olmadıkça, başka yerlere gidip yurt tutamazlar.

Madde 30 — 1 ve 2 numaralı mıntakalara yerleşenlere borçlu ve borçsuz iskân yolile verilen gayrimenkuller on yıl müddetle hiç bir suretle satılamaz, bağışlanamaz, terhin edilemez, haczolunamaz. Tapularına o yolda kayıt düşürülür.

Hükümetin iznile Ziraat Bankasına terhin caizdir.

Fasıl: V

Muafiyetler

1 — Gümrük muafiyeti

Madde 31 — Bu kanunun hükümlerine göre alınan muhacirlerle dışarıdan gelen mülteci ve aşiret fentlerinin

birlikte getirdikleri aşağıda gösterilen kendi eşyaları, malları ve hayvanları gümrük resmile, bir defaya mahsus olmak üzere sair bütün teklif ve resimlerden muaftır.

1- Bir aile için:

A: Zat ve ev esyası kamilen.

B: Meslek ve meşgale eşyası aşağıdaki kayıtlarla:

Çiftçi ise: Çift hayvanları, arabaları, araba ve koşum takımları, çiftçiliğe mahsus her türlü alât ve edevat ve makineleri, damızlık hayvanları, tohumluk ve yiyecek zahireleri ve aşıkları kamilen ve ötedenberi besledikleri büyük ve küçük hayvanlarla ziraî mahsullerinden değeri altı bin liraya kadar olan miktarı.

Sanatkâr ise: Her türlü sanat alât ve edevatı ve makineleri, söküp getirecekleri fabrikaları, alât ve edevatı kâmilin ve fabrikalar masnuatından ve iptidâî maddelerinden değeri altı bin liraya kadar olan miktarları (trikotaj fabrikası makineleri ve kauçuk sanatları mamulâtından olan ayakkabıları hariçtir. Ancak zata mahsus ve kullanılmış küçük trikotaj makineleri muafiyetten istifade eder.)

Tüccardan ise: Ötedenberi satagelmekte oldukları ticaret mallarından değeri (12.000) liraya kadar olan miktarı (Şeker, benzin, petrol, koza, ipek ve ipekliler ve inhisara tâbi maddelerle trikotaj makineleri ve kauçuk sanayii masnuatından olan ayakkabıları hariçtir.)

2- Bir cemaat için (bir köy ve mahalle veya cemaata ait kullanılmış eşya) :

A: Bütün mektep eşyası;

B: Bütün cami eşyası;

C: Vakıflara ait eşya ve mahsuller;

Ç: Köy ve mahalle odası eşyası, hatıralar ve cemaate yadigâr eşya;

D: Köyün ve mahallenin orta malı olan boğalar, aygırlar, tekeler, koçlar ve damızlık bütün hayvanlar;

E: Köy veya mahallenin harman, orak makinesi ve traktör gibi ortak ziraî makine ve âletleri, köy değirmeni

ve un fabrikası gibi müşterek sanat fabrika ve makineleri.

Madde 32 — Muhacirler ve mülteciler 31 inci madde haricinde menkul ve gayrimenkul mallarının bedeli veya ellerinde bulunan nakitleri karşılığı Türkiyede yapacakları sanat veya ticaret veya ziraat eşyası getirebilirler. Bu yolda getirilecek eşya gümrük ve sair resimlere tâbidir. Ancak bu eşyanın şeker, benzin, petrol, koza, ipek ve ipeklilerden ve Türkiyede inhisara bağlı meddelerle trikotaj makineleri ve kauçuk sanayii 'mahsullerinden olan atakkabılardan olmaması şarttır.

Madde 33 — Hükümetçe memleket iktisadiyatım korumak üzere alınan Ve alınacak olan tedbirler 31 inci ve 32 inci maddelere göre hariçten getirilecek eşya hakkında tatbik edilmez.

Madde 34 — 31 ve 32 inci maddelerdeki muafiyetleri kazanabilmek, Türk vatandaşlığına girmek için beyanname verip karşılığında bir kâğıt almağa ve getirilen malların, muhacirlerin ve mültecilerin kendi malları olmasına vabestedir.

Sınırlarda belli kapılardan başka yollardan girmeye mecbur kalmış olan muhacirler ve mülteciler getirdikleri mallar için bir beyanname verirler; aksi sabit aluncıya kadar bu beyannameler muafiyet için muteber olur. Kapılardan gelecek muhacirlerin ve mültecilerin nizamnamesinde şekil ve mahiyetleri gösterilecek bir vesika göstermeleri yahut yalnız veya toplu bir beyanname vermeleri kâfidir.

Türk vatandaşlığına girmekten vazgeçen veya girmiyen veya getirdikleri malların kendi malları olmadığı anlaşılanlardan 31 inci maddeye göre affedilmiş olan teklif ve resimler tam olarak tahsil olunur. 32 inci maddeye göre geçirilmiş eşya için bu teklif ve resimler iki kat alınır.

Muhacirler ve mültecilere ait olmadığı halde bu kanunun hükümlerinden istifade edilerek geçirilecek gerek eşya ve hayvanlar ve gerek sahipleri 1918 numaralı kaçakçılık kanunu hükümlerine tâbi tutulur.

Madde 35 — Muhacirlerin ve mültecilerin gümrüksüz olarak sokacakları malların değeri gümrükten geçtiği yerin piyasasındaki toptan fiata göre tayin olunur.

2 - Vergi ve resim muafiyeti

Madde 36 — A: Hariçten gelecek muhacirlerle mültecilere pasaport vize ve eşya vesikası pulsuz, parasız verilir.

B: Muhacirlerin, mültecilerin verecekleri veya kendilerine verilecek beyanname, vesika ve sair evrak her türlü damga ve pul resminden muaftır.

Madde 37 — Muhacirler, mülteciler, 12 inci maddeye göre 1 numaralı mıntıkada iskân edilenler, bir yerde yurtlandırılan göçebeler ve bir mıntakadan öteki mıntıkaya Hükümetçe naklolunup iskân edilenler aşağıdaki muafiyetlerden istifade ederler:

1- Vergi muafiyeti:

A: (1) numaralı mıntıkaya iskân edilenler yerleştirildikleri yıl sonundan başlayarak, beşi yıl ve 2 numaralı mıntakada yerleştirilenler, yurtlandırıldıktan yıldan başlayarak üç yıl toprak, yapı, kazanç ve yol vergilerinden muaf tutulurlar. Yeni yapılar bina vergisi kanunu muafiyetlerine tâbidir.

B: Bu kanun hükümlerine göre Hükümetçe temlik edilen toprak ve yapılardan bu temlik dolayısile veraset ve intikal vergisi ve ferağ harcı ve resmi alınmaz.

C: Noterlerce yapılacak borçlanma senetleri pula ve harç ve ücrete tâbi değildir.

2- Tapu muafiyeti:

Bu kanuna göre gerek parasız ve gerek borçlu ve gerek peşin paralı olarak verilen bütün yapı ve topraklar harçsız, pulsuz tapuya bağlanarak senedi verilir. Temlik ve teffiz, kıymet takdiri, borçlanma ve ipotek konup kaldırma muameleleri hariç bir harca, masrafa ve pula tâbi tutulamaz.

3— Askerlik muafiyetleri

Madde 38 — A: Muhacirlerin askerlik çağlarının başlangıcı geldikleri yılda nüfus kütüklerine geçen yaşlarına ve bu esasa göre hesap olunur. Nüfus doğum kâğıtlarında doğumlarının ay ve günü yazılı olmıyanların doğum günleri yılın temmuzunun birinci günü sayılır.

B: Geldikleri yıl ikinci kânunun birinde 22 yaşını bitirmiş olanlar muvazzaf hizmete tâbi tutulmayıp yaşlıları efrat arasına ihtiyata geçirilirler. Bu gibilerin, her ne sebeple olursa olsun, nüfus kütüğüne yazılmalarının gecikmiş; olması, geldikleri zaman ve yaşlarına göre başlayacak olan askerlik çağlarını geciktirmez. Bunlar, nüfus kütüklerine yazıldıkları tarihten başlayarak iki yıl geçmedikçe talim, manevra ve başka iş için silâh altına çağırılmazlar.

Geldikleri yılı ikinci kânunun birinde 22 yaşını bitirmemiş olanlar muvazzaf hizmetini yapmağa mecbur tutulurlar. Ancak bunlardan geldikleri tarihte (16 : 22 dahil) yaşında olup ta Hükümetçe iskân edilenlerin ve Hükümetin gösterdiği yerde yurt tutanların muvazzaf hizmetleri, nüfus kütüğüne kaydolundukları tarihten başlayarak, ilk yıl geciktirirler: bu hizmetleri en yakın piyade kıt'alarında yaptırılmak üzere altı aya indirilir. Hükümetçe iskân edilmeyenler veya Hükümetin gösterdiği yerde yurt tutmak istemeyenler yalnız iki yıllık geciktirme hakkından istifade ederler.

C: Memleketlerindeki tahsilleri ihtiyat zabiti yetişecek derecede olup ta, geldikleri tarihte, 22 yaşını bitirmiş olanlarla memleketlerinde askerlik yapmış ve fakat 22 yaşını bitirmemiş bulunanlardan ihtiyat zabiti olmak isteyenler ve geldikleri tarihte, 22 yaşını bitirmemiş ve memleketlerinde askerlik etmemiş olanlar iki yıl geciktirme hizmetinden sonra 1076 numaralı kanun hükümlerine tâbi tutulurlar.

Ç: Muhacirler arasında önce tâbi oldukları Hükümet ordusunda ihtiyat veya muvazzaf zabıt olanlardan lâzım olan evsafi taşıyanlar, staja tâbi tutularak, ihtiyat zabıtlığıne geçirilirler.

D: Umumî seferberlike muafiyet yoktur. Ancak nüfus kütüğüne kaydolundukları tarihten başlayarak üç ay geçmemiş olanların silâh altına alınmaları üç ayın sonuna bırakılır.

E: Bir yıl içinde nüfus kütüğüne kayıtlarını yaptırmıyanlar yukarıki muafiyetten istifade edemezler.

F: Eski memleketlerinde askerlik ettiklerini ve bunun yerine bedel verdiklerini tevsik edenler tekrar muvazzaf hizmete tâbi tutulmayıp yaşlıları yerli efrat ile ihtiyata geçirilirler.

G: Türkiye içinde bir iskân mıntakasından diğer bir iskân mıntakasına Hükümetçe naklolunarak yerleştirilen vatandaşlardan muvazzaf hizmete tâbi olup ta bunu henüz yapmamış olanların bu hizmetleri, yerleşecekleri yere vardıkları tarihten başlayarak, iki yıl geciktirilir ve en yakın piyade kıtalarında yaptırılmak üzere altı aya indirilir.

H: Kanunen muhacir tanınmıyan mülteciler ve ecnebilerden Türk vatandaşlığına girenler, vatandaşlığa alındıkları tarihte hangi yaşta iseler o yaştaki yerli efrat gibi askerliklerini yaparlar.

Fasıl: VI

Dahilî hükümler

Madde 39 — I: 1 ve 2 numaralı mıntakalarda 12 ve 13 üncü maddelere mutabık olarak Hükümetçe iskân edilmiş veya edilecek muhacirlere, mültecilere, göçebelere ve naklolunanlara 885 numaralı kanun hükümlerine göre verilmiş veya bu kanun hükümlerine göre verilecek olan iskân haddi dahilindeki mütedavil sermaye, sanat ve ziraat alât ve edevatı, hayvanlar, koşum ve araba takımları, tohumluklar ve 1 numaralı mıntakalardakilere iskân haddi içinde verilmiş veya verilecek toprak ve yapılar parasızdır. Bunlardan önce borçlanmış olanlardan tahsil edilmeyen taksitler tahsil olunmaz ve tahsil edilenler de geri verilmez:.

Tevzi cetvelinin üçüncü bendine göre verilen topraklar da parasızdır.

II: 2 numaralı mıntakada 885 numaralı kanun hükümlerine göre iskân edilmiş veya bu kanun hükümlerine göre iskân edilecek muhacirlere, mültecilere, göçebelere ve naklolunanlara verilmiş veya verilecek yapılar ve topraklar borçlanmağa tâbidir.

Borçlanma muameleleri Dahiliye; tahsilât, Tahsili Emval kanununa göre, Maliye Vekâletince yaptırılır.

III: Borçlanma: iskânın sekizinci yılının eylülünden başlamak ve yirmi yılda ve kırk müsavi taksitte ödenmek üzere yapılır. Borç yirmi sekizinci yıl sonunda tamamen tahsil edilmiş olur.

Peşin verilen borçlarının yarısı affolunur.

Bu kanundan önce iskân edilmiş olan muhacirlere, mültecilere, nakledilenlere ve göçebelere borçlu iskân haddi içinde verilmiş olan topraklar ve yapıların bedeli iskân edildikleri tarihten sonra sekizinci yılın eylülünden başlamak üzere yirmi yılda kırk müsavi taksitte tahsil olunur.

Madde 40 — İskân ameliyat ve inşaat için, her yılına tahakkuk edecek miktarı o yıl bütçesinden verilmek üzere, gelecek yıllara sarf taahhütler yapmağa Hükümet salâhiyetlidir.

Madde 41 — Her yıl, Dahiliye Vekâleti bütçesine ayrı

fasıl dahilinde, bu kanunda yazılan işleri görmeğe kâfi miktarda tahsisat konulur.

Fasıl: VII

İskân komisyonu

Madde 42 — Dahliye Vekilliğinden Vekilin veya tevkil edeceği zatın reisliği altında Dahiliye, Millî Müdafaa, Hariciye, Maliye, Maarif, İktisat, Ziraat, Sıhhat ve İçtimaî Muavenet Vekillerince ve Ziraat Bankasınca seçilecek zatlardan ve vukuf ve ihtisaslarından istifade edilmek üzere Dahiliye Vekâletince hariçten alınacak en çok üç zattan müteşekkil merkezî iskân komisyonu bulunur.

Merkezî iskân komisyonu başlıca Türkiyeye gelecek muhacirlerin veya Türkiyede naklolunacak vatandaşların iktisadi, İctimaî, sıhî vasıflara ve şartlara göre mürettep yerlerini tetkik etmek, 1 ve 2 numaralı iskân mıntakaları ve programları hakkında tetkiklerde bulunmak, iskâna yarıyacak toprak ve yapıları araştırıp bulmak, muhacirlerin sevk şartlarını mütalea eylemek, iskân tahsisatının sırf yerleri hakkında mütaleada bulunmak, hariçten ve dahilden yeni yurtlarına yerleşecek olanların şevkleri ve müstahsil hale girinciye kadar bakılmaları ile alâkadar olan Devlet daireleri şubelerinin muzaharetlerini ve çalışma birliğini yapmağa yarıyan tedbirleri düşünmek gibi vazifelerle mükelleftir. Kararları istişarî mahiyeti haizdir.

Merkez iskân komisyonunun çalışma tarzı Dahiliye Vekâletince tanzim ve İcra Vekilleri Heyeti tarafından tasdik edilecek bir talimatname ile tesbit olunur.

Fasıl: VIII

İcraî hükümler

Madde 43 — Muhacirlere, mültecilere, göçebelere ve naklolunanlara, yerleşecekleri kazaya eriştikleri günden başlayarak en çok üç ay içinde istihkakları olan eldeki yapıların veya yerlerin ve toprakların tam olarak dağıtılıp teslim ve tevzi defterlerinin tapuya tevdi edilmiş ve tapuca da tescilleri yapılarak tapuları kendilerine verilmiş olması mecburidir. Çok miktarda birden toplu muhacir gelen kazalarda Dahiliye Vekili bu müddeti altı ay daha uzatabilir.

Tahsisat verilen yerlerde istihsal vasıtalarının veya bedellerinin tam olarak veya tahsisat miktarına göre kısmen üç ay içinde verilmiş bulunması mecburidir.

Muhacirlere ve naklolunanlara yapılacak yapıların veya yapı yardımlarının yurt yerine vâsıl olduklarından itibaren bir yıl ve göçebelere üç yıl içinde yapılması mecburidir.

Zarurî hallerde idarei hususiyelerden, belediyelerden, köy sandıklarından veimeci suretile halktan yardımlar temin olunabilir.

Bütün Hükümet memurları her şeyden önce bu madde hükümlerini yapmağa mecburdurlar.

Madde 44 — Muhacirlerin, mültecilerin, göçebelerin ve naklolunanların iskân edilmesinden, istihkaklarının eksiksiz olarak vaktinde dağıtılıp teslim olunmasından ve müstahsil hale getirilmesinden vali ve kaymakamlar mes'uldürler.

Vilâyet ve kazada iskân teşkilâtı varsa, bunlar vali ve kaymakamların emrinde bu işleri görürler, iskân teşkilâtı olmıyan veya olup ta yetişmiyen yerlerde vali ve kaymakamlar kendi vilâyet ve kazaları Devlet, İdarei hususiye ve belediye memurlarından münasip gördüklerini muhacirleri, mültecileri, göçebeleri ve naklolunanları yerleştirmek, bunlara verilecek yerleri ölçmek ve dağıtmak ve inşaata bakmak gibi muhacir ve iskân ve nakil işlerine memur etmeğe salahiyetlidirler. Bu memurlar her şeyden önce bu işleri yapmağa mecburdurlar.

Madde 45 — Valiler, kaymakamlar bu kanun hükümlerini, icra Vekilleri Heyetince veya Dahiliye Vekilliğince verilecek talimat ve emirleri dikkat ve ehemmiyetle tatbik ve takip etmeğe, nahiye müdürleri, emniyet memurları ve jandarma bu emir ve talimatlara istinaden vali ve kaymakamlardan verilecek emirleri dikkat ve ehemmiyetle ve azamî süratle yapmağa mecburdurlar.

Yapmıyan veya yapamıyan ve yaptırmıyan veya bunda dikkatsizlik ve gevşeklik gösterenler vazifeden çıkarılırlar,

Madde 46 — 43, 44 ve 45 inci maddelerdeki mecburiyetleri yapmıyan, bu maddelere muhalif hareket eden ve iskân işlerinde gevşeklik gösteren memurlar hakkında kaymakamlar on beş günlüğe ve valiler bir aylığa kadar para cezası kesmeğe salahiyetlidirler,

Madde 47 — Umumî müfettişlik teşkilâtı olan mintakalarda umumî müfettişler muhacirlerin, mültecilerin, naklolunanların ve göçebelerin muayyen müddetlerde iskân et

tirip müstahsil hale gelmelerinden birinci derecede mes'uldürler.

Fasıl: IX

Müteferrik hükümler

Madde 48 — 18 teşrinievvel 1912 tarihinden bu kanunun neşri tarihine kadar Trakyada iskân edilip tapusu verilmiş olan gayrimenkul sahiplerinden boş kalmış yerlere yeniden Hükümetçe iskân edilmiş olanlar namına tapu senedi verilir ve bunların eski kayıtları terkin olunur.

Bu gayrimenkullerin sahipleri zuhur eder ve başka bir yere iskân edilmediği de anlaşılırsa kendilerine yeni muhacir gibi toprak ve yapı verilir.

Madde 49 — Bu kanunun icra sureti nizamname ve talimatnamelerle tayin olunur. Muhacirlerin, mültecilerin ve bu kanun hükümlerine göre 1 ve 2 numaralı mıntakalardan naklolunup yerleştirilenlerin bu kanundaki muafiyetlerden istifade etmek üzere ne yolda hareket edecekleri bu nizamnamelerde gösterilir.

Madde 50 — 31 Mayıs 1926 tarih ve 885 numaralı, 3-IV-1933 tarih ve 2263 numaralı, mahalli iskânlarını bilâmezuniyet tebdil eden muhacir ve mültecilerle aşiret hakkında 28 ikinci teşrin 1341 tarih ve 675 numaralı kanunlar, 22-III-1934 tarih ve 2396 numaralı muhacir ve mültecilerin gümrük muafiyeti hakkındaki kanunun muvakkat maddeleri, 2 haziran 1929 tarih ve 1507 numaralı askerlik mükellefiyeti kanununun muaddel ikinci maddesinin bu kanunun 38 inci maddesine mugayir hükümleri ve bu kanuna muvafık olmıyan bütün hükümler kaldırılmıştır.

Madde 51— Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 52 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

(17 inci maddeye ilişik toprak tevzi cetveli)

I - Ziraat topraklarında:

A: İki nüfuslu bir aileye:

<u>En az dekar</u>	<u>En çok dekar</u>	
30	45	İyi topraklardan
45	60	Orta »
60	90	Aşağı »

B: İkiden: fazla her nüfus için aşağıdaki miktarlar ilave olunur:

<u>En az dekar</u>	<u>En çok dekar</u>	
10	15	İyi topraklardan
15	20	Orta »
20	30	Aşağı »

II - A: iki nüfuslu bir aileye:

Kasaba ve şehir civarlarında sulu bostan yerlerde küründü bağ ve yetişkin ve verimli narenciye bahçesi, zeytinlik, dutluk, fidanlık ve her nevi meyva bahçelerinden:

<u>En az dekar</u>	<u>En çok dekar</u>
6	15

B: ikiden fazla beher nüfus için (2) dekar artırılır.

III - Bir aileye, yukarıki (1) veya (2) inci bentlerdeki yerlerin birisinden veya bu hesaplara göre bir nisbet dahilinde her ikisinden toprak verilmekle beraber beher aileye bağ ve meyvalık yapmak üzere (2-5) dekar bağ ve meyva yeri verilir. Ancak bu yerler üç yıl içinde bağ ve meyvalık yapılmadığı takdirde geri alınır.

İki yıl zarfında verilen bağ ve meyvelik yerlerini imar edenlere talip olurlarsa yeniden on dekar bağ ve meyvalık yeri verilebilir. Ancak üç yıl içinde imar edemedikleri kısımlar geri alınır. İstirdat müddeti hastalar için iyi olduklarından ve küçükler için rüşd yaşına girdiklerinden itibaren hesap olunur.

Bütün yerlilere ve ihtiyaçsız muhacirlere de aynı suretle bağ yeri ve meyvalık verilebilir.

Bu topraklar, imarı müteakip, müddete bakılmaksızın tapuya bağlanır.

IV - Muhacir ve mültecilerden yüksek mektep mezunlarile Türkiye'ye ve Türk milletine iyi hizmetleri geçtiği Hükümetçe tasdik olunanlar için birinci ve ikinci ve üçüncü fıkralardaki miktarlar bir misli ve lise ve bu derecedeki mektep mezunlarına üçte iki ve orta mektep mezunlarına üçte bir fazlasile verilir.

V - (1) numaralı mıntakaya iskân edilen müteakitlerin ve (2) ve (3) numaralı mıntakalardan (I) numaralı mıntakaya naklolunan Türk ırk ve kültürüne mensup olanların yüksek ve lise veya bu derecedeki mektep ve orta mektep mezunlarına da hisseleri IV üncü bentteki fazlalarile beraber verilir,

19/6/1934

Soyadı kanunu

Kanun No. 2525

Kabul tarihi: 21/6/1934

Madde 1 — Her Türk öz adından başka soy adını da taşımağa mecburdur.

Madde 2 — Söyleyişte, yazışta, imzada öz ad önde, soy adı sonda kullanılır.

Madde 3 — Rütbe ve memuriye, aşiret ve yabancı ırk ve millet isimlerde umumî edeplere uygun olmıyan veya iğrenç ve gülünç olan soy adları kullanılamaz.

Madde 4 — Soy adı seçme vazifesi ve hakkı evlilik birliğinin reisi olan kocaya aittir.

Evliliğin feshi veya boşanma hailemde çocuk anasına tevdi edilmiş olsa bile babasının seçtiği veya seçeceği adı

alır. Koca ölmüş ve karısı evlenmemiş olursa ve yahut koca akıl hastalığı ve akıl zayıflığı sebeble vesayet altında bulunuyor ve evlilik de devam ediyorsa bu hak ve Vazife karınıdır.

Kocanın vefatile karı evlenmiş veya koca evvelki fıkrada zikredilen sebeplerle vesayet altına alınmış ve evlilik de zeval bulmuş ise hak ve vazife çocuğun baba cihetinden olan kan hısımlarından en yakın erkeğe ve bunların en yaşlısına, yok ise vasiye aittir.

Madde 5 — Mümeyyiz olan reşit soy adını seçmekte serbesttir.

Aklıl hastalığı ve akıl zayıflığı dolayısıyla vesayet altına alınmış olan reşidin adını babası, yok ise anası, bu da yık ise vasisi seçer.

Madde 6 — En büyük mülkiye memurunun vereceği müzekkere üzerine Cümhuriyet müddeiumumisi, 3 üncü maddedeki memmuiyete uygun olmıyarak soy adı kullananların bu adı değiştirmelerini ve tarihte ün almış olanlara ilişik anlatan adların, hilâfını iddia ile, kullanılmamasını mahkemeden istiyebilir.

Kanunla taayyün eden unvanlar mahfuzdur.

Madde 7 — Bu kanunun neşri tarihinden itibaren iki yıl içinde gerek soy adı olmıyanlar ve gerekse soy adlarını değiştirmek isteyenler taşıyacakları adı Hükümetin tayin edeceği şekilde nüfus kütüklerine geçirilmek üzere bildirirler.. Bu iş için verilecek her nevi evrak pul resminden muaftır.

Madde 8 — Soy adı seçme işlerinde çıkacak ihtilâfları halletmek ve kendilerinden soy adı seçmiyenlerle anası babası belli olmıyan çocuklara ad takmak Ve bir adın kanunun istediği şekle uygun olup olmadığı hakkında karar vermek salahiyeti ana kütüğün bulunduğu yerin en büyük mülkiye memuruna aittir.

Madde 9 — Valiler ve kaymakamlar soy adlarının nüfus kütüklerine ve doğum kâğıtlarına doldurulması işinde diğer Devlet dairelerinde münasip gördükleri memurları iş

bitiriciye kadar yardımcı olarak nüfus dairelerinde çalıştırmağa salâhiyetlidirler.

Madde 10 — Bu kanunun tayin ettiği müddet geçtikten sonra soy adlarını değiştirmek isteyenler Kanunu Medenin bu bapta hükümlerine tâbi olurlar.

Madde 11 — Soy adlarını nüfus kütüğüne ve doğum kâğıtlarına yazma işinde ihmali görülen memurlar hakkında kaymakamlar bir haftalığa, valiler on beş günlüğe kadar maaş kesme cezası verebilirler. Bu kararlar kat'î olup ilk ödenecek maaştan kesilir.

Madde 12 — Kanunun tayin eylediği zaman içinde soy adını memurlara bildirmiyenlerden beş liradan on beş liraya kadar ve bu iş için Hükümetçe verilecek vazifede ihmali görülen muhtarlar ve ihtiyar heyetleri azasının her birinden ve belediyelerce memur edilenlerden on liradan elli liraya kadar hafif para cezası alınır. Bu cezalar mahallî idare heyetleri kararla verilir ve vali veya kaymakamların tasdiki ile kat'îleşir.

Madde 13 — Bu kanunun tatbik yollarını gösterir bir nizamname yapılacaktır.

Madde 14 — Bu kanun neşri tarihinden altı ay sonra meriyete girecektir.

Madde 15 — Bu kanunun hükümlerin yerine getirmeğe Dahiliye Vekili memurdur.

28/6/1934

Nebat ve hayvanlar ile mahsulâtının muayene ve temizleme işleri için kurulacak fennî müesseselere dair kanun

Kanun No. 2526

Kabul tarihi: 21/6/1934

Madde 1 — Hususî kanunlarına göre bazı hallerde muayene veya temizlemeğe tâbi tutulacak nebatlar ve hay-

vanlar ile mahsulâtının muayene ve temizleme işleri için İcra Vekilleri Heyetince tensip olunacak yerlerde fennî müesseseler kurmak ve işletmek üzere Ziraat Bankasından

(500.000) liraya kadar istikraz aktine Ziraat Vekili salâhiyettardır.

Madde 2 — Birinci madde mucibince aktedilecek istikrazın ödeme müddeti ve faiz miktarı Maliye ve Ziraat Vekillerde Ziraat Bankası arasında kararlaştırılır. Senelik taksitler bu müesseselerin işletme hasılatı ve Ziraat Vekâleti bütçesine her sene konacak tahsisat ile ödenir.

Madde 3 — Birinci maddede yazılı fennî müesseselerde hizmet mukabili alınacak ücretler Maliye ve Ziraat Vekâletlerince müştereken tayin olunur.

Muvakkat madde Ziraat Banaksınca Ziraat Vekâleti hesabına Mersinde kurulup işletilmekte olan fûmigatuvar için bankaca ihtiyar olunan bilumum inşa, tesis, teçhiz ve işletme masarîfinin birinci madde mucibince Ziraat Vekâletince Ziraat Bankasından yapılacak istikrazdan mahsubu yapılır.

Madde 4 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 5 — Bu kanunun hükümlerini icraya icra Vekilleri Heyeti memurdur.

28/6/1934

Basma yazı ve resimleri derleme kanunu

Kanun No. 2527

Kabul tarihi: 21/6/1934

Madde 1 — Türk iyede her türlü baskı usullerde basılıp neşredilen ikinci maddede yazılı basma yazı ve resimleri basanlar bunların beş nüshasını Maarif Vekâletinin emrine vermeğe mecburdurlar.

Madde 2 — Birinci maddeye göre verilmesi mecburî olan basma yazı ve resimler şunlardır:

Gazeteler, ajans tebliğleri, mecmualar, kitaplar, risaleler, tahsil tezleri, haritalar, atlaslar, tablolar, oyma baskılar (gravür), her çeşit resimler, sanat kıymetlerini haiz duvar ilânları, kılavuzlar, plânlar, krokiler, destan ve şarkı mecmuaları, musiki notaları, dans notaları ve tiyatro piyesleri, cemiyet ve şirketlerce neşredilen raporlar, her çeşit kataloglar, takvimler, yıllıklar, yılaçlar ve muhtıralar.

Memleketin kültür hayatı ile alâkası olduğu Maarif Vekillîğince tesbit ve ilân olunan eserler de bu mecburiyete tâbi tutulabilir.

Madde 3 — Yukarıki maddede yazılı eserler azamî on beş gün içinde Maarif Vekâletinin bu işle alâkalı teşkilâtına gönderilmek üzere makbuz mukabilinde mahallî Maarif idarelerine verilecektir.

Madde 4 — Hükümetçe mahrem tutulan neşriyat müstesna olmak üzere resmî matbaalar veya resmî müesseseler tarafından çıkarılan basma yazı ve resimler de bu kanun hükmüne tâbidir.

Tahliller, çekler ve pullarla kıymetli kâğıtlar da üzerlerine iptal edildiği işaret edilerek ait olduğu vekâlete, daire ve müesseseler tarafından üçüncü maddede yazılı teşkilâta verilir.

Madde 5 — Birinci maddede yazılı mecburiyetten aşağıda gösterilen basma yazı ve resimler müstesnadır:

- a) Resmî dairelerin cetvelleri, defterleri, makbuzları, formülleri, başlıklı kâğıt ve zarfları gibi her türlü hizmet evrakı;
- b) Ticarethanelerin, şirketlerin ve fabrikaların tarife, etiket, fatura, defter, ilân gibi basma yazı ve resimleri;
- c) Davet teskereleri, kartvizitler, adres ve ilân kartları, başlıklı kâğıt ve zarflar ve lokantaların yemek listeleri gibi ahsî basma yazı ve resimler ve her nevi biletler.

Madde 6 — Tadilen veya aynen tekrar tabolunan, hattâ yalnız kabî değişen eserlerin de tekrar verilmesi mecburidir.

Madde 7 — Türkiyede mütemekkin hakikî ve hükmî şahıslar tarafından, Türkiyede neşredilmek üzere, ecnebi memleketlerde bastırılarak Türkiyeye ithal edilen eserler dahi işbu kanun hükümlerine tâbidir. Ancak bu türlü eserleri üçüncü maddeye göre Hükümete vermekle bu eserlerin Türkiyedeki naşirleri mükelleftir.

Madde 8 — Bu kanuna göre derlenecek eserler aşağıda yazılı yerlere verilir:

a) Bir nüsha millî kütüphaneye (bu kütüphane teşkil olununcıya kadar derlenen basma yazı ve resimler Maarif Vekilliğinin bu işe memur edilen teşkilâtı tarafından hıfzolunur) ;

b) Bir nüsha Ankara Umumî Kütüphanesine;

c) Bir nüsha İstanbul Üniversitesi Kütüphanesine;

d) Bir nüsha İstanbul Umumî Kütüphanesine;

e) Bir nüsha İzmir Umumî Kütüphanesine.

Madde 9 — Forma forma, cüz cüz veya cilt cilt çıkarılan kitap ve sair basma yazı ve resimlere ait mecburiyetler de her forma, cüz veya cildin çıkarılan nüshalarının verilmesi suretile ifa olunur.

Madde 10 — Verilmesi mecburî olan basma yazı ve resimleri müddeti içinde vermiyenler Maarif idaresinin müzekkeresi üzerine mahkemece elli liradan aşağı olmamak üzere hafif para cezasile cezalandırılır ve vermediği basma yazı ve resimleri aynen vermesine de hükmolunur.

Madde 11 — Usulü dairesinde aldıkları ruhsatnamelerle Türkiyede hafriyat yapan yabancı mütehassıs ve âlimler yaptıkları bu hafriyata ait olarak Türkiye dışında bastırıp neşrettikleri eserlerin altı nüshasını Maarif Vekilliği emrine vermeğe mecburdurlar. Bu gibilere hafriyat için izin verildiği sırada bu madde hükmüne riayet edeceklerine dair kendilerinden yazılı taahhüt alınır.

Bu maddeye göre Maarif Vekilliği emrine verilen nüshalar aşağıda yazılı yerlere dağıtılır:

a) İki nüsha Millî kütüphaneye (Bu kütüphane teşkil

olununcıya kadar Maarif Vekilliğinin derleme işlerini görecektir teşkilâtı tarafından hıfzolunur) ;

- b) Bir nüsha Ankara Umumî Kütüphanesine;
- c) Bir nüsha Maarif Vekilliği Müzeler Dairesi Kütüphanesine;
- d) Bir nüsha İstanbul Asar-ı Atik Müzeleri Kütüphanesine ;
- e) Bir nüsha Türk Tarihi Tetkik Heyeti Kütüphanesine;

Madde 12 — Hükümetçe menolunan ve müsadere edilen basma yazı ve resimlerin beş nüshası bu işe memur makamlar tarafından Maarif Vekilliği emrine teslim olunur. Şu kadar ki açıkta tutulması caiz görülmiyen böyle basma yazı ve resimler kilit altında ayrıca muhafaza olunur.

Madde 13 — Bu kanunda gösterilen vazifeleri yapmakla beraber derlenen eserleri teslim almak, tasnif, kayıt ve muhafaza etmek ve her nevi kitabiyat fihristlerini tanzim ve neşretmek işlerde uğraşmak üzere derce, adet ve maaşları (1) numaralı cetvelde gösterilen memurlar, 2287 numaralı kanunun 23 üncü maddesine bağlı cetvelin (Maarif daireleri) kısmına ilâve olunmuştur.

Madde 14 — 1432 numaralı kanunun 2 inci maddesine bağlı cetvelin Maarif Vekâleti kısmında Devlet Matbaası kadrosundan derece, adet ve maaşları (2) numaralı cetvelde gösterilen memuriyetler çıkarılmıştır.

Madde 15 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 16 — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

28/6/1934

(1) NUMARALI CETVEL

Derece	Memuriyetin nev'i	Adet	Maaş
7	Derleme müdürü	1	55
11	Tetkik memuru	1	30
12	Tasnif memuru	1	25
17	Kâtip	1	14

(2) NUMARALI CETVEL

14	Hesap memuru	1	20
14	Evrak ve dosya memuru	1	20
12	İmalât şefi	1	25
14	Ustabaşı	1	20
17	Cari hesap ve sipariş memuru	1	14
19	Mamul eşya ambar kâtibi	1	10
19	Ham eşya ambar kâtibi	1	10
17	Kâtip	1	14

Ankara Şehri İmar Müdürlüğü 1934 malî senesi Bütçe kanununa müzeyyel kanun

Kanun No. 2528

Kabul tarihi: 21/6/1934

Madde 1 Ankara Şehri İmar Müdürlüğü Dahiliye

Vekâletinin tasdiki ile Ankaranın plânlaştırma programı icabı olarak tahakkuk edecek istihkaklara verilmek ve iki senede itfa edilmek üzere (350.000) lira kadar istikraz aktine ve Maliye Vekâleti dahi bu istikraza kefalet etmeğe mezdur.

Bu istikrazın (150.000) lirası İmar Müdürlüğünün 1933 senesi bütçe kanununun 5 inci maddesi mucibince aktedilen (150.000) liralık istikrazın itfasına tahsis edilecektir.

Bu istikrazın hasılı bir taraftan bütçenin varidat kıs-

mında (istikraz hâsılı) namı ile açılacak bir fasla irat diğer taraftan masraf kısmında (istimlâk bedelleri) tertibine tahsisat olarak ilâve ve kaydile usulen sarfolunur.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükmünü icraya Dahliye ve Maliye Vekilleri memurdur.

28/6/1934

Artırma, Eksiltme ve İhale Kanunu

Kanun No. 2490

Kabul tarihi: 2/6/1934

Madde 1 — Umumî, mülhak ve hususî bütçelerle idare edilen daireler namına, alma, satma, yaptırma, keşfettirme, kiraya verme, kiralama ve bunlara benzer diğer işler bu kanunda yazılı hükümlere göre yapılır.

Ancak bu daire ve müesseselerin ve bunlara bağlı mütedavil sermayeli teşekküllerin hususî kanunlarındaki hükümlere göre blânço ile gösterilmesi lâzım olan ticarî mahiyetteki işlerle sermayesinin yarısından fazlası Devlete ait olan müesseselerin inşaat ve esaslı tamirattan başka işlerinde bu kanun hükümlerinin tatbiki mecburî değildir.

Madde 2 — Bu kanun mucibince artırma, eksiltme işlerine girebilmek için kanunî ikametgâh sahibi olmakla beraber istenilen teminatı ve icabında bu kanunda sayılı vesikaları göstermek şarttır.

On beş bin lira kıymetten aşağı almalarla inşaa, tamir, imal ve istikşaf işlerine yabancı tabaasının girebilmesi için bunların on senedenberi Türkiyede mukim ve ticaret sicillinde kayıtlı olması lâzımdır.

Madde 3 — Artırma ve eksiltmelere girecek şirketler, usulüne göre istenilen vesikalardan başka aşağıda sayılı vesikaları da göstermeğe mecburdurlar:

A) İdare merkezlerinin bulunduğu yer mahkemesinden veya siciline kayıtlı bulunduğu ticaret odasından veya

sair resmî bir makamdan şirketin sicille kayıtlı ve Kalen faaliyette olduğuna dair bir vesika (Bu vesikanın davet tarihinden muahhar tarihli olması şarttır) ;

B) Şirketin sirküleri veya şirket namına tekliflerde bulunacak kimselerin bu şirketin vekili olduğunu gösterir noterlikten tasdikli vekâletname.

Yabancı şirketler artırma ve eksiltmelere girmek için Türk şirketlerle yabancıların tâbi oldukları kayıtlara bağlıdırlar.

Madde 4 — Aşağıda yazılı kimseler gerek doğrudan doğruya ve gerek bir vasıta ile artırma ve eksiltmelere giremezler:

A) Bu kanun hükümlerine göre teşekkül edecek komisyonlar azası;

B) Bu komisyonların çalışmalarına esas teşkil edecek ilk veya son işleri ve evrakı hazırlayan, tamamlıyan ve ihale neticelerini tatbik ve takip edecek memurlar;

C) Artırma ve eksiltmenin yapıldığı yerin en büyük mülkî ve askerî memuru;

D) A fıkrasındaki komisyonlar azasının ve (B) ile (C) fıkralarındaki memurların ana, baba, evlât, karı, koca, damat, kayınpeder ve kardeşleri ve bunların veya komisyon azalarının şerikleri;

E) Bu kanoda vazıh ceza hükümlerinde artırma ve eksiltmelere girmeleri muvakkaten veya müebbeden hükmen menedilmiş kimseler;

Birinci maddede yazılı daire ve müesseselerin memurları yalnız artırma işlerine girebilirler. Ancak kendi arazisi ile hayvanlarından çıkan şeyleri ve hayvanlarını Devlete ve doğrudan doğruya alâkadar olmadığı müesseselere satabilirler.

Madde 5 — Artırma ve eksiltme veya pazarlığı yapılacak madde veya hizmetin her türlü hususiliğini ve teferruatını gösterir şartnamesi alâkadar dairelerce hazırlanır ve birer tasdikli sureti istiyenlere bedelsiz verilir. Ancak 25 bin liradan yukarı olan artırma ve eksiltmeler için şartname ve projeler muhammen bedelin yüz binde beşi nisbetinde bir bedelle verilebilir. Fakat bu bedel 50 lirayı geçemez.

Miktarı ne olursa olsun inşaat ve tamirata ait proje ve şartnameler ikinci fıkradaki nisbete göre alınacak bedel mukabilinde verilir. Projesi olmıyan şartnameler için bu bedelin yarısı ahır.

Şartnameler

Madde 6 — Şartnamelerde taahhüdün taallûk ettiği maddelerin mahiyetine göre konulacak hususî ve fennî şartlardan başka umumî surette aşağıdaki hususların da gösterilmesi lâzımdır:

A) Taahhüdün taallûk ettiği maddelerin mahiyeti, miktar ve evsafı ve gayrimenkul satış ve icarlarında gayrimenkulün yeri ve hududu;

B) Satın alınacak eşyanın yerli malı olup olmayacağı ve yaptırılacak hizmetler için yalnız yerli vasıta ve maddelerden istifade edilip edilmeyeceği;

C) Taahhüdün müddeti, ne zamandan başlayacağı, taahhüdün vaktinde yapılmadığı veya tamamlanmadığı takdirde verilecek cezalar;

D) Taahhüdün yapılacağı yer, teslim ve tesellüm suretleri, taahhüt bedelinin aktin yapıldığı tarihte mer'î olan malî hükümlere uygun olacak tediye tarzları ve yerleri;

E.) Mukavele tatbik edilirken bazı resim ve masrafların akti yapan daire tarafından ayrıca verilmesi şart koşulmuş ise bunların nelerden ibaret olduğu;

F) Muvakkat ve kat'î teminat miktarı;

G) Taahhüdün bir kısmını veya tamamını yapmıyanların teminatı üzerinde ihaleyi yapan dairelerin bu kanuna göre taşıdığı haklar;

H) İhale merkezin emrile yapılacak işlerden ise komisyonun merkeze ilk iş'arından itibaren en çok 15 gün içinde müteahhide kat'î kararın bildirileceği;

I) 45 inci madde hükmünce hususî mahiyeti itibarile artırma ve eksiltmenin iktidarlarına güvenilir istekliler arasında yapılması lâzım olan hallerde istenilen şartlar ve vesikalar.

(Şartnamelere «İ» fıkrası hükümlerinin konulması, vilâyet hususî idareleri ve belediyeler için Dahiliye Vekâletinin, diğer Devlet daire ve müesseseleri için Vekiller Heyetinin müsaadesile olabilir.)

Şartnamelerde gayri fennî veya husulü halen imkânsız kayıt ve şart bulunduğu anlaşıldığı takdirde komisyonlar alâkadar daireye şartnameleri ıslah ettirmek üzere ihaleyi tehir ve yeniden tanzim olunacak şartnameyi 12 inci maddeye göre ilân ederler.

Devlet dairelerinin umumî ve müşterek ihtiyaçları için birbirine benziyen işlerin mahiyetlerine göre inşaat, yiyecek, giyecek veya yakılacak gibi ihtiyaçların alınmalarına esas olmak üzere şartnamenin umumî ve müşterek esaslarını tayin eden ve hususî şartları alâkalı dairelerce lüzumundan ilâve olunan formüller hazırlamağa ve bunları Devlet daire ve müesseselerinde tatbik etmeğe İcra Vekilleri Heyeti salâhiyetlidir.

İlân

Madde 7 — A) Artırma ve eksiltme veya pazarlık yapılacağı günden evvel en az on beş gün içinde aralıkla behemehal dört defa o yerde çıkan (gündelik gazete ile) ilân olunur.

46 inci maddenin A, D, F, H fıkralarında yazılı pazarlıklarda ilân mecburî değildir.

Gündelik gazete çıkmıyan yerlerde on beş gün içinde dört defadan az gazete çıkmış ise o kadar ilân kâfi görülür.

B) Tahmin edilen bedeli on beş bin lirayı aşan artırma ve eksiltme ve pazarlıklarda mahallî bir gazeteden başka büyük şehirlerde çıkan ve Hükümetçe intihap olunan gazetelerin ikisinde A fıkrasındaki şartlar içinde ilân edilir. Bu iki gazeteden biri Devlet merkezinde çıkan gazete olur.

C) Gündelik gazete çıkmıyan şehirlerde aralıklı çıkan gazetede ilân yapılmakla beraber işin taallük ettiği umumî yerlere veya işin çıktığı dairenin, Hükümetin ve belediyenin kapılarına ilân kâğıtları yapıştırılır. Ve şehrin pazar kurulan günlerinde belediye tellâlına bağdırılır.

(Gündelik gazete çıkan yerlerde mahallî gazete ile ilân yapılmakla beraber bu fıkradaki şekillerle ayrıca ilân yapılabilir.)

D) Gazete çıkmıyan şehir ve kasabalarda (B) fıkrası hükmüne riayet edilmekle beraber (C) fıkrasındaki şekillerde ilân yapılır. Nahiye ve köylerde bulunan millî emlâk ve arazinin satış ve icarlarında yukarıda yazılan şekillerde ilânların bu emlâk ve arazinin bulunduğu yerlerin ihtiyar heyetlerine ayrıca bildirilmesi mecburidir.

Gazetelerden başka yerlerde yapılacak ilân ve tebliğler için zabıt tutmak lâzımdır.

Madde 8 — Yabancı memleketlerden alınması zarurî olan eşya için ilân müddeti 45 günden aşağı olamaz. Yabancı memleketlerdeki isteklilerin de girmesi dairesince faydalı görülen artırma ve eksiltmelerde ikişer defadan az olmamak şartile iki yabancı gazete ile de ilân mecburidir.

Madde 9 — Çabuk bozulan neviden olan maddelerin satışları ile 46 inci maddenin A, D, F, H, fıkralarından başka fıkralarına göre pazarlıkla yapılacak ihalelere ait ilânlar alım komisyonunca ihtiyaca göre azaltılabilir. Bu takdirde azaltma sebepleri bir zabıtle tesbit olunur.

Madde 10 İlânlarda aşağıdaki noktaların konulması şarttır:

A) Taahhüt edilecek şeyin cinsi, mahiyet ve miktarı, tahmin veya keşfedilen bedelleri;

B) Şartname, plân, model, haritaları ve diğer evrakın bedelli veya bedelsiz nereden alınacağı;

C) Artırma veya pazarlığın hangi tarih ve gün ve saatte hangi yer ve dairede olacağı;

D) Artırma ve eksiltmenin kapalı zarf usulile veya açık surette mi yapılacağı;

E) Muvakkat teminat miktarı;

F) İsteklilerden bazı vesikalar istenildiği hallerde bu vesikaların nelerden ibaret olduğu;

G) Kapalı zarf usulile yapılacak artırma ve eksiltmelerde teklif mektuplarının hangi tarih, gün ve saate kadar .nereye verileceği.

Madde 11 — Askerî ihtiyaçlar için yapılacak ilânlarda birinci derecedeki ita âmiri tarafından mahzurlu görülen noktalar ilân olunmayabilir.

Madde 12 — İlânlar yapıldıktan sonra şartnamelerde fiata tesir edecek şeylerle model, plân ve diğer bağlı kâğıtlar üzerinde değişiklik yapılamaz. Şayet böyle bir değişiklik yapılmasına sebep ve zaruret görülürse bu sebep ve zaruretlere bir zabıt varakasıyla tesbit ve evvelce yapılan ilânlar yok sayılarak yeniden ilân olunur.

Madde 13 — Artırma ve eksiltme için tayin edilen ihale günü bayram veya tatil günlerine düşerse tekrar ilâna lüzum kalmaksızın artırma veya eksiltme tatilden sonra gelen ilk iş gününde yapılır.

Madde 14 — 7,8 ve 9 uncu maddelerdeki kayıt ve şartlara uymayarak yapılan ilânlar hükümsüzdür. Bu takdirde ilânın yeniden yapılması lâzımdır. Aksi halde yapılan ihaleler fesholunur. Ancak işin müstaceliyetine veya ihalenin Devlet için menfaatli olduğuna göre İcra Vekilleri Heyetince kabulüne karar verilen ihale muteber sayılır. İhalenin feshi takdirinde müteahhidin fesih tarihine kadar tahakkuk etmiş istihkakı varsa verilir ve hükmen tahakkuk edecek hakikî zararları vazife sahibi ve mes'ul memurlara rücu hakkı olmak üzere Devletçe tazmin olunur. İlânın kanundaki şekillere uygun olmamasından dolayı vazife sahibi memurlarla komisyon azası hakkında ceza takibatı yapılmakla beraber ihalenin feshi dolayısıyla Devlete bir zarar husule gelmiş ise bu zarar sebep olanlara hükmen tazmin ettirilir.

Bedel tahmini

Madde 15 — Satın alınacak veya satılacak veyahut kiraya verilecek eşya, levazım ve gayrimenkuller ile muayyen tarifesi olmıyan vasıtalarla yapılacak nakil işlerinin tahmin edilmiş bedelleri ve inşa ve tamir ve imar işlerinin keşif bedelleri artırma ve eksiltme ilânından evvel 28 inci maddede yazılı komisyonlar tarafından borsa, ticaret dairesi.

belediye veya fen adamlarından ve ehli hibreden tahkik edilir veya işin icaplarına göre bu teşekküllerden her hangi birisine tesbit ettirilir ve bu hususta bir zabıt varakası yapılarak asıl evrak arasında saklanır. Ancak inşa, tamir ve imal işlerinin ait olduğu dairelerce bu işler için yapılmış kanun ve nizamnameleri bulunduğu takdirde bunlarla iktifa olunur.

Bu kanunun neşrinden sonra tahmin işlerinin nasıl yapılacağı hakkında bir İcra Vekilleri Heyeti kararnamesi yapılır.

Teminat

Madde 16 — İnşa, tamir, imal, nakil ve kira işleriyle alış ve satırlara gireceklerden tahmin ve keşfedilen bedel üzerinden aşağıdaki nisbetlere göre muvakkat teminat alınır:

Tahmin veya keşif bedeli:

A - Elli bin liraya kadar olan işler için % 7,5;

B - Elli bin liradan iki yüz elli bin liraya kadar olan işlerin, elli bin İrası için % 7,5 ve üst tarafı için yüzde beş;

C - İki yüz elli bin liradan bir milyon liraya kadar olan işlerin iki yüz elli bin İrası için (B) fıkrasına göre, üst tarafı için yüzde dört;

D - Bir milyon liradan fazla işlerin bir milyon liraya kadar olan parası için (C) fıkrasına göre Ve üst tarafı için yüzde üç.

Madde 17 Muvakkat teminat olarak şunlar alınır:

A - Tedavülde olan Türk parası;

B - (Hükümetçe tayin edilecek bankaların şartnamelerde veya mukavelenamelerde geri verilmesi şart bulunan müddet ve işe göre tayin edilecek bir müddetle verecekleri) teminat mektupları;

C - İstikrazı dahilî, Ergani Demiryolları istikarızı veya bunların evsafında çıkarılacak Devlet tahvilleri, Devlet büt-

çesinin ödenmeleri meşrut faizli kısa vadeli (on beş seneye kadar) Hazine tahvil veya bonoları (resûlmalinden kalan kısmının itibarî kıymeti üzerinden) ;

D - Hükümetçe tayin edilecek sair millî esham ve tahvilât (bu esham ve tahvilât muameleye en yakın borsa cetvelleri üzerinden %15 noksanile) ;

E - Posta nakli işlerinde miktar ne olursa olsun ve diğer işlerde yirmi bin liradan yukarı olan taahhütlerde birinci derece ve sırada ipotek edilmiş gayrimenkuller.

Bankaların verecekleri muvakkat teminat mektuplarından başka teminat akçelerde nakit mahiyetindeki evrakın alım satıma girecekler tarafından doğrudan doğruya malsandıklarının yatırılması mecburidir. Bunları komisyonlar alamaz. Üzerlerine ihale yapılanların teminat mektupları ihaleden sonra malsandıklarına teslim edilir ve üzerlerine ihale yapılmıyan taliplerin muvakkat teminatları hemen geri verilir.

Madde 18 — Kat'î teminat, bedeli üzerinden on altıncı maddedeki nisbete göre hesap edilecek miktarın iki mislidir ve ihaleden sonra yirmi beşinci maddede gösterilen müddet içinde ve mukavelenin imzasile beraber verilir.

Madde 19 — 50,000 lirayı geçen bütün inşa, tesis, tamir, işleri için alınmış olan muvakkat teminat, müteahhide istihkakına karşı verilecek paralardan % 10 alıkonularak kat'î teminat miktarına çıkarılır.

Keşfin ve mukavelenin dışında kalmış fakat yapılması ihaleden sonra kararlaştırılmış işler için kat'î teminat artan iş nisbetinde artırılır.

Ancak keşif ve mukavelenin dışındaki iş bedeli ihale bedelinin Muhasebei Umumiye Kanununun 135 inci maddesi mucibince yüzde yirmisini geçerse yeniden münakaşa açılır. Bütün temel işlerinde ihaledeki fiat indirme göz önünde tutularak işin ehemmiyetli ve acele oluşuna göre % 20 yi geçerse dahi pazarlık suretile mukavele miktarını artırımağa Heyeti

Müteahhitle uyuşulmazsa veya ilâve edilecek kısmın temel işlerinden başka yerlerde olup bedeli % 20 yi geçerse esas mukavele fesih ve yeniden bütün iş için eksiltme işi yapılır ve başka bir müteahhide ihale edilirse muvafakati halinde eski müteahhidin o işe yarayan eşya ve levazımı hakikî bedellerde yeni müteahhide devrettirilir ve eski müteahhide fesih sebeble zararı varsa ihale bedelinin % 5 ine kadar tazminat verilebilir.

İkinci ihale birinci müteahhide verildiğinde bu mecburiyetler yoktur. Son fıkraya göre mukavelenin fesih ve yeğniden fiat indirme işi için vilâyetlerce Dahiliye Vekâletinden müsaade alınır.

Madde 20 — 46 ıncı maddenin (A) ve (H) fıkralarında yazılı ahvalden maada pazarlık suretile yapılacak ihalelerde kat'î teminat akçesi alınır. Ancak ihale günü teslim edilecek mevât için teminata lüzum yoktur.

Madde 21 — Müddeti iki seneye kadar olan orman ihalelerinde muvakkat teminat akçesi bir senelik ihale bedelinin % 7,5, iki seneden fazla olan ihalelerde bir seneliğin % 15 i olarak alınır. Kat'î teminat ihale yapıldıktan sonra bu miktar iki misline çıkarılarak alınır. İhale bedelinden borcu olmıyanlara talimatlarının her sene düşen miktarı sene sonunda geri verilebilir.

Madde 22 — Bir senelik kara, deniz posta nakil işleri ihalelerinde muvakkat ve kat'î teminat bedelleri umumî hükümlere tâbidir. Ancak ihale bedeli temin edilen bedelden aşağı veya bedelsiz olduğu takdirde kat'î teminat tahmin edilen bedel üzerinden alınır. Mukavele bir kaç senelik olursa muvakkat teminat bir senelik tahmin bedelinin % 15' i ve kat'î teminat ise bunun iki mislidir.

Teminat mukavele müddetinin sonuna ve şayet ilişiği varsa kesilinceye kadar alınır.

Nakliyatı birinci fıkra mucibince meccanen veya muhammen bedelden noksan bir bedelle deruhte eden posta sürücülüğü müteahhitlerinin bilâhare her hangi bir bedel

takdiri hakkında vaki olacak talep ve itirazları kabul olunmaz ve taahhütlerimi ifa etmedikleri takdirde haklarında bu kanun hükümleri tatbik olunur.

Madde 23 — 17 inci maddede ve muvakkat teminat olabilen kıymetlerle birinci derece ve sırada ipotek edilmiş gayrimenkuller bütün ihaleler için kat'î teminat olarak alınır. Kat'î teminat verildikten sonra başka nevi teminatla değiştirilemez. Ancak muvakkat teminat, verildikten sonra kat'î teminat sırasında değiştirilebilir. Birinci derecede ipotek edilen emlakın kıymetinden fazla olan miktarı yine Devlet artırma ve eksiltmelerine ikinci veya sonra gelen derecelerde ipotek edilebilir.

Gayrimenkullerin ipotek kıymeti bina ve arazi vergisi kanunlarındaki kıymetin % 20 eksiğidir.

17 inci maddenin (D) fıkrasında yazılı esham ve tahvilât kıymetinde % 15 ten fazla düşkünlük olursa müteahhit dairesince doğrudan doğruya yapılacak tebligatın ertesi günden itibaren on gün içinde, teminatını kanunun istediği miktara çıkarmağa mecburdur. Aksi takdirde protesto çekmeğe ve hüküm almağa hacet kalmaksızın akti yapan daire mukaveleyi feshedebilir.

Madde 24 Taahhüt azamî ve asgarî miktarlar üzerinden yapılmış ise talimatta daire muhayyer ise azamî ve müteahhit muhayyer ise asgarî miktar üzerinden alınır.

Madde 25 — Yapılması komisyonların salâhiyeti içinde bulunan ihalelerde ihale tarihinden ve vekâletlerin tasdikına bağı olan işlerde ihale kararının kendisine veya kanunî ikametgâhına tebliğ tarihinden itibaren tatil günleri sayılmamak üzere on beş gün içinde müteahhit muvakkat teminatı kat'î teminat miktarına çıkarmağa ve şartnamede yazılı masrafları müteahhide ait olmak üzere mukavele yapmağa ve noterliğe tescil ettirerek alâkalı daireye vermeğe mecburdur. Bu müddet zarfında alâkalı daire dahi bu mukavelenin tanzim, imza ve tescili hususunda kendisine düşen bütün vazifeleri yapmakla mükelleftir. Müteahhitler bu

mecburiyete riayet etmediği veya mukavelenin akit veya tesciline yanaşmadığı takdirde protesto çekmeğe ve hüküm almağa hacet kalmaksızın ihale feshedilir ve muvakkat teminatı,

- 1 — Nakit ise doğrudan doğruya,
 - 2 — Banka kefaleti ise bankadan tahsil edilerek,
 - 3 — Esham ve tahvilât ise borsada satılarak,
 - 4 — Gayrimenkul ise umumî hükümlere göre paraya çevrilerek,
- Hazîneye irat kaydolunur.

Alâkadar daire ihaleden sonra kendisine ait mükellefiyeti yapmadığı takdirde müteahhit ihale tarihinden itibaren 15 gün tamamlandıktan sonra taahhüdünden feragat etmeğe salâhiyetlidir. Bu salâhiyet ihale tarihinden itibaren nihayet bir ay zarfında işin taallûk ettiği daireye yazı ile bildirmek suretile kullanılır. Bu takdirde sebebiyet veren daireden teminat için ihtiyar eylediği masrafi istemeğe hak kazanır.

Müteahhit, mukavele yapıldıktan ve bu hükümdeki muameleler tamamlandıktan sonra taahhüdünden vazgeçerse protesto çekmeğe ve hüküm almağa hacet kalmaksızın kat'î teminat yukarıki hükümlere göre Hâzineye irat kaydedilir.

Ancak ikinci defa yapılan artırma ve eksiltme daha masraflı olursa bu zararın teminattan fazla kalan miktarı hükmen müteahhidin emvaline müracaatla tahsil edilir. Zarar noksan olduğunda teminattan bir şey geri verilmez.

Alâkadar daire mukavele ve şartname ile kendisine düşen vazifeleri yerine getirmezse, müteahhit aynı hâdiseden dolayı kendisine bu kanunla tahmil edilen malî mes'uliyet derecesinde tazminat istiyebilir.

Tasdik kararlarını vekâletlerden gelmesi tarihinden itibaren üç gün içinde müteahhide veya kanunî ikametgâhına tebliğ mecburidir. Bu müddet içinde mücbir sebepler olmaksızın tebligatı yapmayanlar hakkında inzibat cezası ve

zabitan ve askerî memurlar hakkında Askerî Ceza Kanunu ahkâmı tatbik edilmekle beraber tebliğin yapılmamasından Hâzineye bir zarar düşerse sebep olanlara ödettilir.

Madde 26 — Taksitle satılan millî emlâk teminat verildikten sonra Hazine adına birinci derecede ipotek edilmek şartile müşteri namına ferağ ve teminat akçesi birinci taksite mahsup edilir ve diğer taksitler miadında usulüne göre tahsil olunur. Ancak müşteri davet edildiği halde mazereti olmaksızın on beş gün içinde ferağ almağa yanaşmazsa ihale feshedilmiş sayılarak verdiği teminat akçesi 25 inci maddeye göre irat kayıt ve gayrimenkul yeniden satışa konulur. İkinci satış ve ihale neticesinde bulunan bedel birinci bedelden az olduğu takdirde muvakkat teminatı birinci ile ikinci bedel arasındaki farka karşılık tutulur. Ferağdan sonra müşteri taksitleri zamanında vermezse gayrimenkuller umumî hükümlere göre satılarak Hazinesin alacağı tahsil ve kalırsa artanı müşteriye geri verilir. Şayet Hâzineye zarar gelmişse bu zarar hükümle müşteriden alınır. Ancak bu ikinci satışa iki ay içinde başlanması şarttır. Satılan gayrimenkul ferağ yapılmadan evvel müşteriye teslim edilemez.

Taksitle satılan millî emlâk ihale ve ferağdan evvel istimlâk edildiği takdirde müşterinin muvakkat teminatı geri verilir, ihale ve ferağdan bir veya bir kaç taksit verildikten sonra istimlâk yapıldığı takdirde istimlâk bedeli kıymete esas olacağından Hazine alacağı kesbi muacceliyet eder ve verilmiş taksitlerle istimlâk bedeli ve yapılan intifa miktarları nazarı dikkate alınarak atrafeyn hesaplaşırlar. Anlaşamadıkları takdirde bu hesap neticesini mahkeme tayin eder.

Madde 27 — Taahhüt tamam ve mukavele ile şartnameye uygun olarak yapıldığı usulüne göre sabit olduktan ve inşa, tesis ve tamir işlerinde müteahhidin ilişiği kesilerek kat'î kabul muamelesi yapıldıktan sonra kat'î teminat derhal geri verilir Ve gayrimenkulün ipoteği çözülür.

Komisyonlar

Madde 28 — Artırma ve eksilme ve pazarlıklar nasıl kurulacağı aşağıda gösterilen komisyonlarca yapılır:

A) Merkezde ait olduğu Vekâlet veya Umum müdürlük veya müessesede alâkalı daire müdürü, muhasebe müdürü veya tevkil edecekleri memurlar ve bu idareler memurlarından ayrıca seçilecek bir zat ve inşaata ve nafia ve fen işlerine taallük eden hususlarda bir fen memuru veya o işin mütehassısı.

B) Vilâyet ve Kazalarda işin ait olduğu idare şubesinin en büyük memuru ile vilâyet veya kazanın en büyük malmemuru veya tevkil edecekleri memurlar.

Belediye Meclisleri tarafından kendi azası arasından seçilmiş bir zat ve inşaata ve nafia ve fen işlerine taallük eden hususatta bir mütehassıs veya bir fen memuru.

İş mâliyeye taallük ettiği takdirde bu komisyona idare heyetinin malmemurlarından maada olan azası arasından heyetçe seçilmiş diğer bir aza intihap edilir.

C) Millî emlâk satış ve icarlarında vilâyet ve kazalarda en büyük malmemurunun riyaseti altında tapu müdürü veya memuru ve belediye meclisi tarafından kendi azası arasından seçilmiş bir zat bulunur.

D) Askerî artırma ve eksiltme komisyonlarının kaç kişiden ibaret olacağı ve nasıl kurulacağı Millî Müdafaa ve Maliye Vekâletlerince birlikte hazırlanacak ve icra Vekilleri Heyeti tarafından tasdik olunacak bir kararname ile tayin olunur. Ancak muhasebe müdürlerinin veya muhasibi mesullerin veya bunların tevkil edecekleri bir zatın bu komisyonlarda aza olarak bulunması şarttır.

E) Vilâyet ve kazalardaki müstakil müesseselerde:

1 - Bu müessesenin müstakil muhasebecisi varsa müessese veya dairenin en büyük âmiri veya tevkil edeceği memur, muhasebeci ve mezkûr müessese ve dairede ayrıca

seçilecek bir zat, lüzumuna göre bir de mütehasıs veya vukuf ehli.

2- Müstakil bir kaç müessesenin müşterek bir muhasebecisi bulunduğu takdirde, işin taallûk ettiği müessesenin en büyük âmiri, muhasebeci veya tevkil edecekleri memurlar ile müessese müdürü tarafından kendi memurları arasında seçilecek bir zat ve lüzumuna göre bir de mütehasıs veya vukuf ehli.

3- Bir muhasebeciliğe bağlı bir kaç müessesenin yapacakları müşterek işler için muhasebeci de içinde olduğu halde o müesseselerden seçilecek birer zatın iştiraklerde teşkil olunacak komisyon.

Vilâyetlerde merkez namına muvakkat surette yapılacak alışları işin taallûk ettiği Vekâlete bağlı mahallî alım komisyonları yapar. Taşra teşkilâtı bulunmıyan Vekâlet ve dairelerin alışları mahallî komisyonlar tarafından yapılır.

Madde 29 — Komisyonlara işin taallûk ettiği dairenin âmiri olan zat reislik yapar. Eksik aza ile komisyon toplanamaz. Kâtiplik vazifesini işin taallûk ettiği dairenin azadan olmıyan kâtiplerinden biri yapar. (Bu fırka ciheti askeriyeğe şamil değildir). Alelûmum komisyonların kararları ekseriyetle verilir. Reyler müsavi olduğunda reisin bulunduğu taraf tercih olunur. Muhalif kalan aza muhalefet sebeplerini kararın altına yazarak imzaya mecburdurlar. Rûesa ve malmemurları kendi namlarına gönderdikleri zatların rey ve kararlarından bizzat mes'ul olup bu mes'uliyete namlarına gönderilen zatlar da iştirak ederler.

Madde 30 — Artırma ve eksiltme, işin taallûk ettiği dairede ve müsait değilse belediyede yapılır. Artırma ve eksiltmenin açılması zamanı o yerdeki posta ve telgraf saati ayarı ile ve umumî mesai saati bitmeden en az bir saat evvel olmak şartile tesbit edilir.

Kapalı zarf usulü

Madde 31 — Birinci maddede gösterilen artırma ve

eksiltmelerde kapalı zarf usulü esastır. 41 inci maddede gösterilen işlerde açık artırma ve eksiltme, 45 inci maddedeki hallerde dar alım (mahdut eksiltme) ve 46 ıncı maddede sayılan işlerde pazarlık ve 50 inci maddede gösterilen hususlarda emanet suretile iş yapılır.

Madde 32 — Kapalı zarf usulde yapılacak artırma ve eksiltmelerde teklif mektubu mühürlü bir zarf içerisine konulur ve zarfın üzerinde talibin ismi ve adresi yazılır. Bu mühürlü zarf muvakkat talimata ait makbuz veya banka talimat mektubu ve diğer istenilen vesikalarla birlikte başka bir zarfa konularak bu zarf ta mühürlenir. Bu dış zarfın üzerine yalnız teklif mektubunun hangi işe ait olduğu işaret olunur.

Teklif mektuplarında şartnamenin tamamen okunup kabul edildiği ve teklif olunan hatların hem yazı hem de rakam ile açık olarak yazılması ve hâk ve silinti olmaması lâzımdır.

Madde 33 — Teklif mektupları artırma ve eksiltmeyi açma saatinden bir saat evveline kadar sıra numaralı makbuzlar karşılığında artırma ve eksiltmeyi yapacak komisyonun reisliğine verilir. Verilen makbuz numaraları zarfın üzerine işaret edilir. Bu müddet tamam olunca reis ve aza ile kâtip hazır olmak şartile bir zabıt varakası yapılır ve bu her üç taraftan imzalanır.

Madde 34 — Teklif mektupları 33 üncü maddede gösterilen saate kadar yetişmek üzere iadeli taahhütlü mektup şeklinde de gönderilebilir. Bu takdirde dış zarfın mühür mumu ile iyice kapatılmış olması, talibin ismile açık adresinin ve teklif mektubunun hangi işe ait olduğunun yazılması lâzımdır. Postada olacak gecikmeler kabul edilemez ve geç gelen mektubun tesellüm zamanı bir zabıtle tevsik olunur.

Madde 35 — Artırma ve eksiltmenin gün ve saatinin geldiğinde zarflar açılmadan evvel 33 üncü maddeye göre yapılan zabıt okunarak heyet azasına imza ettirilir. Bundan sonra zarflar numara sırasile birer birer açılarak artırma ve

eksiltmeye girmek için aralarında aranılan umumî ve hususî şartlar yapılmış ve teminatın verilmiş olup olmadığı aranılır ve neticede kimlerin artırma ve eksiltmeye kabul edildiği orada bulunanlara söylenilir.

Kabul edilmeyen taliplerin iç zarfları açılmıyarak kendilerine veya vekillerine geri verilir.

Madde 36 — İç zarflar açılmadan evvel teklif sahiplerinden başkası artırma ve eksiltme odasından çıkarılır. Bundan sonra teklif mektupları yine numara sırasile birer birer açılarak reis tarafından yüksek sesle okunur. Şartnameye muvafık olmıyan veya içinde şartname dışında şartları bulunan tekliflere itibar edilmez.

Tekliflerin tetkiki neticesinde en uygun bedel teklif eden anlaşıldıktan sonra bu bedelin lâıyk hadde olup olmadığına bakılarak ihalenin yapıldığı veya 39 uncu maddenin hükmüne göre ait olduğu vekâlet veya dairenin tasdikına bağlı kaldığı ev yahut eksiltme veya artırma hükümsüz sayıldığı veya şartnameye muhalif olmıyan bazı teknik meselelerin tetkiki için kararın başka güne bırakılması icap ettiği takdirde bu husus artırma ve eksiltmeye girenlere tebliğ ve aynı celsede komisyon kararı yazılarak heyet azasına imza ettirilir.

Komisyon kararlarına kabul edilen teklifin hulâsası ve ihale yapılmadığı ve kabul edilmeyen teklifler bulunduğu takdirde kabul edilmediklerinin sebepleri mutlaka yazılır.

Madde 37 — Bir kaç talip tarafından aynı fiat teklif edildiği ve bu fiat lâıyk hadde görüldüğü takdirde aynı celsede yalnız bu taliplerin komisyon odasında ve önünde yazacakları ikinci teklif varakaları alınarak bunlardan en müsait fiat teklif edene ihale yapılır. Şayet aynı fiat teklif eden taliplerden teklifleri posta ile gönderilmiş olanlar bulunursa tebliğ tarihinden itibaren 24 saat zarfında yeni bir fiat teklif etmeleri komisyonca bu taliplere bildirilir. Bu ikinci defa yapılan teklifler de, birbirinin aynı olursa kur'a ile ihale yapılır ve keyfiyet zabıtla da tevsik olunur.

Madde 38 — Artırma ve eksiltme esnasında hazır bulunmayan ve noterlikten musaddak vekâletnameyi hâmil vekil göndermiyen teklif sahipleri ihalenin tarzı icrası hakkında şikâyet dermeyan edemezler.

Madde 39 — Artırma ve eksiltme komisyonlarının aktî ihaleye salâhiyetleri olmadıkları işlerde yukarı makamın ihale üzerindeki tasdik veya reddi hakkındaki son emrini zarfların açıldığı tarihten itibaren 15 gün içinde taliplere bildirmesi mecburidir.

Bu müddetin sonunda tebligat yapılmazsa talip taahhüdünden dönebilir. Tebligatın 13 gün içinde yapılmamasından dairenin uğrıyacağı zararlardan dolayı sebep olanlar hakkında kanunî tatbikat yapılır.

Madde 40 — Kapalı zarf usulile yapılan artırma ve ekşitmelerde talip çıkmadığı veya teklif olunan bedel komisyonca lâyük hadde görölmediği takdirde ya yeniden artırma ve eksiltme açılır ve yahut hazine menfaatine uygun olmak şartile artırma ve eksiltmenin bitiş tarihinden itibaren bir ay içinde iş pazarlıkla yapılır.

Açık artırma ve eksiltme

Madde 41 — Aşağıdaki işlerde açık artırma ve eksilt me usulü tatbik olunur.

A) Tahsili ve ihalesi hususî kanun ve nizamlara göre yapılacak resimler;

B) Senelik tahmin edilen icar bedeli beş bin liraya kadar olan gayrimenkullerin kiraya verilmesi ve kıymeti beş bin liraya kadar olan gayrimenkullerin satılması;

C) Tahmin edilen bedeli beş bin lirayı geçmiyecek alım ve nakil işleri;

D) Keşif ve tahmin bedeli on bin lirayı geçmiyecek istikşaf, inşa, tesis ve tamir işleri.

Madde 42 — Açık artırma ve eksiltmelerde talipler ilân olunan gün ve saatte o işe ait peyler sürölmeğe başla-

dığı dakikaya kadar teminatlarını vermek şartile ihale yapılcıya kadar artırma ve eksiltmeye iştirak ederler. Ancak komisyon reisi peyler sürülmeden evvel taliplerin evrakını tetkik ederek kimlerin artırma ve eksiltmeye girebileceklerini söyler ve giremeyecek taliplerin evrak ve teminatlarını geri vererek kabul edilmediklerinin sebeplerini anlatır ve bu husus taliplerin önünde bir zabıtle tesbit edilir. Zaptın tanziminden sonra evvelce teminatını vermemiş olan talipler artırma ve eksiltmeye iştirak ettirilmez. Zaptı yaptıktan sonra reis talipleri şartnameyi imzaya ve pey sürmeğe davet eder. Sürülen peyler tutulacak artırma ve eksiltme kâğıdına yazılır ve pey sahibi tarafından imza edilir veya mühürlenir. Peyden el çekenler keyfiyeti artırma ve eksiltme kâğıdına yazmağa ve imzaya mecburdurlar, imza etmezlerse komisyon kararın altına meşruhat verir.

Artırma ve eksiltme neticesinde rağbet kesildikten sonra son pey lâyük hadde görüldüğü takdirde 39 uncu madde hükümleri göz önünde bulundurulmak şartile talibine ihalesi yapılarak bunu gösteren bir karar mazbatası tanzim edilir. Son pey lâyük hadde görülmediği takdirde heyet reisi artırma veya eksiltmenin hangi güne bırakılmış olduğunu alâkalı olanlara tebliğ eder ve bu husus hakkında aynı suretle karar mazbatası tanzim olunur.

Madde 43 — Açık artırma ve eksiltmelerde sürülen son pey lâyük hadde görülmediği veya talip çıkmadığı takdirde artırma ve eksiltme on gün uzatılır ve ihale günü tayin edilerek 7 inci madde hükümlerine göre bil defa ilân olunur. İkinci ihale gününde de aynı vaziyet hasıl olursa bir ay içinde pazarlık suretile muamele tamamlanır.

Ancak pazarlığa iştirak edebilecek olanları haberdar etmek için icap eden tedbirler alınır.

Madde 44 — Açık artırma ve eksiltmelerde taliplerin rağbetini kırarak söz söylenmesi veya talipler arasında anlaşmağa daveti ima edecek işaretler ve artırma ve eksiltmenin doğruluğunu bozacak şekillerde müzakere ve münaka-

salar yapılması yasaktır. Bu yasağa karşı gidenler komisyon kararile artırma ve eksiltme yerinden uzaklaştırılır. Tutulacak zabıt varakası üzerine haklarında kanunî takibat yapılır.

Mahdut eksiltme

Madde 45 — Fennî liyakat ve iktidarları tecrübe edilmiş firmalara ihalesi lüzumlu görülen tayyare, harp gemisi, harp mühimmatı alımı, askerî tesisat ve levazımı, liman, rıhtım, şimendifer, demiryolları inşası, büyük su tesisatı, büyük fabrika ve diğer sanayi tesisatı ile sıhhi tesisat işlerinin bir kaç firma arasında eksiltmeğe konulması caizdir. Bu takdirde eksiltmeğe girecek firmaların isimleri, yaptıkları işler, yapacakları işlerin benzerlerinden yaptırılmış ise bununla bunlara verilen fiyatlar ve mütehasşısaların (yapılacak iş hakkındaki) keşif veya tahmin bedelleri tasrih edilmek suretile vilâyet hususî idarelerde belediyeler için Dahiliye Vekâletinden diğer Devlet dairelerde müesseseler için icra Vekilleri Heyetinden karar almak şarttır. Bu suretle yapılacak eksiltme neticesinde ihale yapmak, ait olduğu vekilin kararma bağlıdır. Bu kabil dar eksiltmelere alâkalı firmalar şartnamelerin kendilerine tebliği suretile çağırılır. Teminat usulleri bu eksiltmelerde de aynen tatbik olunur.

Pazarlık

Madde 46 — Aşağıda yazılı hallerde iş pazarlık suretile yapılabilir:

A) Artırma ve eksiltmeğe konulması faydalı görülmiyen müteferrik alımlar ile menkulât satışları ve küçük tamirler (Bunların miktarı kazalar için 200, vilâyetler için 500 ve merkez için 1,000 liradır).

Bu miktarlar İcra Vekilleri Heyeti kararile cüzü tam halindeki kıt'alar için 5,000 liraya, acele ve mühim hallerde askerî alış verişler için 10,000 liraya kadar arttırılabilir.

B) Keşif bedeli kazalarda 1,000, vilâyetlerde 2,000,

merkezde 4,000 lirayı geçmeyecek inşa ve tamir işleri (Nafiaya ait acele inşa ve tamir işleri de 5,000 liraya kadar pazarlıkla yaptırılabilir).

C) 51 inci maddede yazılı hallerde zararı müteahhide ait olmak üzere dairesi tarafından yapılacak alım, nakil, inşa ve tamir işleri.

D) Yalnız bir kimse elinde bulunan işler.

E) Güzel san'atlere mahsus ve muayyen sanatkâr veya işçilere emniyet edilebilecek matbaa ve el işleri.

F) Devlet daire ve müesseseleri veya her hangi bir hizmet için satın alınacak veya kiralanan muayyen binalar ve gayrimenkuller.

G) Devlete ait para, senetler, altın ve gümüş külçeleri ve mücevher nakli.

H) Muayyen tarifeli nakil vasıtaları ile yapılacak nakil işleri (ilâna ve komisyon kararlarına bağlı değildir.)

I) Mukavele müddetinin bitmesinden evvel mücbir sebepler üzerine ihtiyacın temini için tekrar eksiltme açılmadığı veya açılıpta neticelemediği takdirde mukavelenin feshinden itibaren en çok bir buçuk ay içinde yapılacak acele eksiltmeler (Bu müddet içinde yapılacak eksiltmeler toptan veya parça parça olabilir.)

J) Miktarı 10,000 lirayı geçmeyecek istikşaf lar.

K) Askerî zaruretlere dolayısıyla gizli tutulması lâzım gelen şeyler.

L) Evvelden tasavvur edilmeyen anî ve fevkalâde bir vaziyetin çıkması üzerine acele olarak yapılmasına zaruret görülen alım, inşa ve nakil işleri.

M) Kısımî ve umumî seferberlik ilânında ve askerî hareketler sırasında ve manevra zamanlarında ordu ihtiyaçları Milli Müdafaa Vekâletinin kararla pazarlıkla satın alınabilir. Bu hallerde yabancı memleketlerden bu maksatla yapılacak alımlar için Millî Müdafaa Vekili harice lüzumu kadar müteahhıs komisyonlar gönderebilir.

N) İmali münhasıran muhterilerine ait beratlı eşya ve inhisara tâbi maddeler (ilâna lüzum yoktur).

O) Kullanışlarının hususiyetine binaen veya Hazine menfaati düşüncesiyle menşelerinde seçilip (alınması iktiza eden şeyler (ilâna bağlı değildir).

P) Ordu için (binek ve yük hayvanları, Devlet müesseseleri için damızlık hayvanlar.

R) Artırma ve eksiltmelere talip çıkmaması veya talipler tarafından kabul edilmeyecek tekliflerin ileri sürülmesi halinde yapılacak işler.

E, J, K, N, O, R fıkralarında yazılı hallerde behemehal D, F, G, H, İ, L, P, M fıkralarında yazılı hallerde ihale bedeli 50.000 lirayı geçtiği takdirde İcra Vekilleri Heyetinden karar alınması şarttır.

Kullanışlarının hususiyetine veya imhali mümkün olmayıyan Hazine menfaatlerine binaen ve yahut müstaceliyeti hasebile artırma yapmağa tahammülü olmayıyan menkul ve gayrimenkullerin icar muameleleri de Maliye Vekâletinin muvafakatile pazarlık suretile yapılabilir.

Madde 47 — Gerek kapalı zarf usulile gerek aynı surette yapılacak artırma ve eksiltmelerde talip çıkmamasını ve yahut kabul edilmeyecek teklifler ileri sürülmüş olmasından dolayı yapılacak pazarlıklarda artırma ve eksiltme şartnamesindeki vasıf ve şartların değiştirilmemesi ve ihalenin tahmin edilen bedele göre Hazine nefine muvafık surette ve bir ay içinde neticelendirilmesi şarttır. Yeni ihale yapılmıya kadar geçecek günler içinde ve aynı vasıfları muhafaza etmek üzere (ihale edilecek miktardan aşağı) günlük ihtiyaçlar nisbetinde pazarlıkla mal alınabilir. Ancak eksiltme şartnamelerinde ve vasıflarında mall bulunmamak yüzünden ihale geri kalmış ise, günlük ihtiyaçlar başka vasıfta alınabilir.

Madde 48 — 46 ncı maddenin (A) ve (B) fıkralarındaki alışlardan başka yapılacak işlerde pazarlığın ne suretle yapıldığı ve ne gibi fiatler teklif olunduğu ve üzerine

ihale yapılan kimselerin neden dolayı tercih edildiği pazarlık kararında da tasrih edilmek lâzımdır.

Madde 49 — 20 inci maddede kat'î teminata tâbi olduğu gösterilen pazarlık işlerinde mukavele yapılması mecburidir. Müteahhit mukavele tanzim etmediği veya mukavele hükümlerine riayetsizlik gösterdiği takdirde kat'î teminatı hüküm istihsaline hacet kalmaksızın Hâzineye intikal eder. Bu yüzden husule gelecek Hazine zararı kat'î teminat miktarını geçtiği takdirde geçen miktar kendisine ayrıca hükmen ödettirilir.

Zarar az olsa da teminat geri verilmez.

Emanet usulü

Madde 50 — Aşağıdaki işler bir müteahhit araya girmeksizin dairesi tarafından veya daire namına resmen teşkil edilecek mesul heyetler elile emaneten yapılabilir:

A) Keşif bedeli (on bin) lirayı geçmemek üzere resmî dairelerin binaları, yollar, köprüler inşa veya tamiri;

B) Kesif bedeli (beş yüz bin) lirayı geçmemek üzere gemileri (onarılması) tamirleri;

C) Mevaddı infilâkiye imali ve istihkâmların inşa ve tamiri ile yasak mıntikalar içindeki arazi ve meyva ağaçları hasılatının toplattırılması;

D) Tuz çıkarma işleri;

E) Eksiltme veya pazarlık suretile ihalesi mümkün olmıyan diğer inşa, tamir ve imal işleri (Bunların tahmin veya keşif bedelleri on bin lirayı geçtiği takdirde İcra Vekilleri Heyetinden, karar alınması şarttır).

Umumî hükümler

Madde 51 — 26 ve 49 uncu maddelerde sayılan hükümler haricinde her ne suretle olursa olsun müteahhit tarafından mukavelenin infisahına sebebiyet verildiği takdirde

taahhüdün ifa 'edilmemiş kısmı infisah tarihinden itibaren en. çok bir ay içinde açık artırma ve eksiltmeğe konulur. Artırma ve eksiltme yapılmıya tahammülü olmyan acele hallerde bozulan mukaveleye ait taahhütlerin gerisi pazarlık suretile temin edilir. Eksiltme suretile yapıldığı takdirde ikinci ihalenin yapılmasına kadar geçecek zaman içinde ihtiyaç görülen alışlar ve sair işler zararı müteahhide ait olmak üzere parça, parça pazarlıkla yapılır. Bu takdirde ikinci eksiltme suretile artırma ve eksiltme müteahhidin evvelden bir kısmını ödediği taahhüt ile pazarlık suretile temin edilen kısım yekûnunun kalan miktarın konulması lâzımdır. Bu suretle yapılacak ihalelerden doğacak Hazine zararları birinci müteahhitten hükümle alınır.

İkinci artırma ve eksiltme neticesinde kararlaşıacak bedeli lâyük had görmiyerek üçüncü artırma ve eksiltme yapılmıya ihtiyaç hasıl olduğu takdirde müteahhitten istenilecek zarar birinci ihale ile ikinci ihale arasındaki farktan ibarettir.

Üçüncü ihale neticesi müteahhit lehine olduğu takdirde zarar üçüncü ihale ile birinci ihale arasındaki farktır.

Madde 52 — Gayri menkullerin inşa ve tamirlerinde kat'î kabul tarihinden itibaren beş sene içinde malzemenin hileli olmasından veya inşa ve tamirin fennî icaplara uygun olarak yapamamasından vukua gelecek zarar, ziyan borçlar kanununun 363 üncü maddesi mucibince müteahhide ikmal ve tazmin ettirilir.

Bu işin nezareti kendisine tevdi edilen mühendis, mimar ve memurlar hakkında da ayrıca adlî takibat yapılır.

Madde 53 Artırma ve eksiltme işlerinde bedeller, tahmin edilen miktarı bulduğu takdirde lâyük had sayılır. Piyasa değışmelerinden dolayı mücbir bir sebeple bedeller arasında büyük bir fark hasıl olursa esbabı mucibesi göz önüne alınır ve karar yazılır; ancak tahmin edilen bedelin tayin olunduğu günü takip eden günden en çok bir hafta evvel ticaret odası veya borsa veya mahalli meclislerinden o günkü piyasayı muhtevi alınacak vesika muhteviyatı tahmin edilmiş bedel sayılır.

Madde 54 — Artırma ve eksiltmeler kat'î zaruret olmadıkça işin mahiyetine göre en müsait fiatla temini mümkün olan mevsimlerde yapılır.

Madde 55 — Başka başka talipler tarafından verilmesi mümkün olan muhtelif şeyler bir eksiltmede toplanamaz.

İhaleleri ayrı ayrı yapılacağı tasrih edilmek suretile ilânları bir arada yapılabilir. Ancak artırma ve eksiltmeye veya pazarlık için kanunda yazılı hallerden istifade maksadı ile artırma ve eksiltme mevzuunu teşkil eden şeyler kısımlara bölünemez. Ancak talip çıkmadığı takdirde alım şekillerini değiştirecek mahiyette olmamak üzere mühim alım ve hizmetlerin kısımlara ayrılması caizdir.

Madde 56 — Tarihî, bediî kıymeti haiz olanlar müstesna olmak üzere millî emlâkin peşin veya taksitle satılması veya icara verilmesi caizdir. Taksitlerin miktarı mâliyece tayin ve şartnameye yazılır.

Oturdukları köy veya kasabaların içinde veya yakınında hiç arazisiz olmıyan veya tasarruflarındaki arazi miktarı 200 dönümden az bulunan ve bizzat ziraat ile meşgul çiftçi ailelere bedeli taksitle alınmak ve her aileye verilecek arazi miktarı ellerindeki arazi ile birlikte muhitin icabına göre 200 dönümü geçmemek üzere ve o köyde oturanlar tercih edilmek şartile kıymet takdiri suretile millî araziden verilebilir. Emlâki Milliye'nin satılması ve taksitlendirilmesi hakkındaki hususî kanunlar hükümleri mahfuzdur.

Madde 57 — İhalenin iktisabı kat'iyetinden sonra takarrür eden bedele zam veya tenzil yapılamaz. Ancak ihalesi merkezlen mezuniyet istihsaline mütevakıf olan alım, satım, İnşaat, tamirat, imalât işlerinde merkezden cevap alınıncaya kadar eksiltmeyi yapan komisyona mukarrer bedelin yüzde on beşinden aşağı olmamak ve temiatı kat'îye verilmek şartile teklif olunacak zam veya tenziller kabul edilir. Bu takdirde uhdesinde ihale icrası için istizan edilen talibe keyfiyeti tebliğ ve zam veya tenzil icrasını kabul ettiği halde iki talip arasında bir celseye mahsus olmak üzere ae-

nî artırma ve eksiltme küşat edilerek en müsait bedel teklif «edene ihale yapılır ve keyfiyet ait olduğu vekâlet veya daireye bildirilir.

Bundan sonra artık zam veya tenzil teklifleri kabul edilmez.

Madde 58— Mukaveleye bağlanan madde veya hizmet ait olduğu vekâlet veya dairenin muvafakati olmadıkça başkasına devredilemez. Aksi takdirde mukavele bozulur. Ancak mesuliyet kendi üzerinde kalmak şartıyla ortak alabilir ve işi başkasına işletebilir. Muvafakatsiz devir sebeble mukavele bozulursa teminat akçesi irat kaydedilmekle beraber 49 ve 51 inci maddelere göre yapılacak pazarlık veya artırma ve eksiltme neticesinde çıkacak zarar birinci müteahhide hükümle ödettilir. Millî emlak satışlarında emlak üzerindeki birinci derece ve birinci sıradaki ipotek hakkı mahfuz kalmak üzere alâkadar daireye sormaksızın dilediğine devir veya ferağ yapılabilir.

Madde 59 — Müteahhit iflâs ederse mukavele bozulur. Bundan bir zarar doğarsa 49 ve 51 inci maddelere göre muamele yapılır. Müteahhidin ölümü halinde ait olduğu daireler teminat akçesini geri verir ve mukaveleyi yok saymağa veya bir hafta içinde o işe lâzım teminatı vererek taahhüdün yapılmasına talip olan varislere devre salâhiyetlidir.

Müteahhit altı aydan fazla hapis cezası veya nefiyle mahkûm olursa ihaleyi yapan dairenin kabul edebileceği bir vekil gösterilmek suretile iş devam eder. Aksi halde mukavele bozulur ve yalnız teminat irat kaydedilir.

Madde 60 — Bankaların verecekleri teminat mektupları yekûnu yatırılmış sermayelerinin yüzde ellisini geçmez. Bu nisbet her banka için ayrı ayrı olarak Vekiller Heyeti karârile sermayelerinin yüzde yetmiş beşine çıkarılabilir. Bu haddi geçiren bankaların verecekleri teminat mektupları Devlet dairelerince üç sene müddetle kabul edilmez. Her teminat mektubunda daha evvel verilen teminat miktarlarının yekûnu gösterilmek mecburidir.

Maliye Vekâletince tayin edilmiş olan yabancı bankalardan aldıkları teminat mektupları üzerine mektup veren millî bankaların bu suretle verdikleri mektuplar muhteviyatı birinci fıkradaki nisbete dahil değildir.

Müteferrik hükümler

Madde 61 — Kara ve deniz ve göllerdeki posta nakil işlerinde ve hususî vaziyeti olan balık avcılığında görülecek lüzum üzerine üç sene müddetli mukavele yapmağa ait olduğu vekâletler salâhiyetlidir. Hava nakliyatı işleri hususî kanununa tâbidir.

Madde 62 — Orman ihalelerinde mukavele müddeti Maliye ve Ziraat Vekâletlerince tayin olunur. Ağıl, mandıra ve sair tesisat yapılması meşrut olan arazi, kışlak ve yaylak icarı işlerinde dahi beş seneye kadar mukavele yapmağa- Maliye Vekâleti mezundur.

Madde 63 — Gerek kapalı zarf usulde gerekse açık suretle yapılan dikili ağaç artları ait olduğu komisyonlarca lâıyk had kararı verildikten sonra ihaleleri Ziraat Vekâletinden sorularak yapılır. Sorulma tarihinden sonra bir ay içinde tasdik veya reddi gösterir bir cevap verilmediği takdirde komisyon ihaleyi yapmağa salâhiyetlidir.

Madde 64 — Kiraya verilecek menkul ve gayrimenkullerin kira müddeti bir aydan az, beş yıldan çok olamaz^ Bu müddetten fazla kiraya verilmesi Hazine menfaatine uygun görülen menkul ve gayrimenkullerin kiraya verilmesi kanun çıkarılmağa bağlıdır. Uç seneden fazla müddetle yakılacak kiraya verme işlerinde önceden Maliye Vekâletinden izin alınması şarttır.

Madde 65 — Menkul ve gayrimenkullerin satış ve kiralarda mahallî komisyonlarının ne miktara kadar ihaleye salâhiyetli oldukları Maliye Vekâletince bir nizamname ile tayin olunur,.

Madde 66 — Resmî daireler ve müesseseler (Belediye dahil) arasında artırma ve eksiltme işleri kıymet takdirî

suretile yapılır. Her iki daire kıymette anlaşılmazlarsa bedel 28 inci maddede gösterilen komisyonlar tarafından takdir edilir. Bu tarzdaki artırma ve eksiltme Mâliyenin muvafakatile yapılır.

Madde 67 — Fuzulî işgalden dolayı ecrimisil mahkemece takdir olunur. Mukavelenin bitmesinden sonra geçen günlerin icar bedeli, mukavelede ahkâmı hususiye mevcut ise ona göre yoksa ecrimisil olarak hüküm ve Tahsili Emval Kanununa göre tahsil olunur. Ekili arazinin tahliyesi mahsulün kaldırılmasına kadar yapılamaz.

Madde 68 — Vilâyet hususî idarelerine ait artırma ve eksiltme ve ihale bu kanunun hükümleri içinde doğrudan doğruya vilâyet daimî encümenlerince yapılır.

Madde 69 — Umumî mülhak, mahallî ve hususî bütçelere mevzu tahsisat ile mubayaa olunacak tıbbî ecza, alât ve edevat ile hastane eşyası bu kanun hükümlerine tâbi olmaksızın Hilâliahmer Merkezi umumîsi ihtiyat malzemesi mevcudundan ve kullanılmamış olanlarından bedeli peşin* icabında belediye ve hususî idarelere kredi usulü ile de verilmek üzere maliyet fiatile satın alınır.

Ceza hükümleri

Madde 70 — Hile, desise, vait veya tehdit ile yahut sair vasıtalarla diğer talipleri bu kanunda yazılı artırma ve eksiltmelere iştirakten çevirmeğe veya komisyon azalan üzerinde nüfuz kullanmağa teşebbüs edenlerle 44 üncü ve sair maddelerindeki memnu fiilleri yapanlar hakkında komisyonca bir zabıt varakası tutulur ve bu halleri tevsik edecek neler Varsa bu zabıt varakasile birleştirilir. Bu evrak merkezde ise vekâlete, müesseselerde umum müdürlüğe ve vilâyetlerde ise valiye verilir. Vekâlet bu kabil talipler hakkında Muhasebei umumiye kanununun 2 7 inci maddesi mucibince muvakkat bir müddet için Devlet artırma ve eksiltmelerine iştirakten memnuiyet kararı verebilir.

Komisyonlar ile vali ve müdürü umumiler ve ciheti as-

keriyede âmiri adiller ihale gününde işe fesat karıştıran talipleri vaktin darlığı hasebile, mesuliyet kendilerine raci olmak üzere, yalnız o işe girmekten menedebilirler ve keyfiyeti yukarıdaki fıkra tutulması mecburî olan zabıt varakasına ayrıca yazarlar.

Bu evrakta cezayı müstelzim ahval varsa bu makamlar tarafından mahkeme! aidesi nezdinde kanunî takibata girişilir.

Komisyonlar tarafından tutulan zabıt varakaları aksi sabit oluncıya kadar muteberdir. Yukarıda yazılı mahkemeye intikal etmeyince İdarî mukarrerat aleyhine alâkadarlar Devlet Şûrasına müracaat edebilirler.

Madde 71 — 44 üncü maddede yazılı cezayı müstelzim işleri yapanlarla mukavele yapıldıktan sonra fena niyetle taahhüdünü yapımıyanlar veya yaptıkları sırada Devletin Hâzinesini zararlandırıcı veya Devlet haysiyetini kırıcı mahiyette işler yapan veya iş yapılırken veya teslim olunurken hilal vasıtalar ve malzemeler kullananlar ve bu halleri is tamamlandıktan ve teslim muamelesi yapıldıktan sonra dahi anlaşılınlarla bunların o işteki şerikleri veya mesul vekilleri hakkında ceza kanununda muayyen cezalar tatbik edilmekle beraber muvakkaten veya daimî olarak Devlet taahhütlerine girmekten mahkeme kararile menedilebilirler.

Madde 72 Bu kanun mucibince vazifelendirilen bil cümle memurlarla komisyon azalan vazifelerini kanunî icaplara göre bitarafane yapmazlar veya âkitlerden her hangi birinin zararını mucip olacak ise sebebiyet verilirse haklarında cezaî takibat yapılmakla beraber âkitlerin bu yüzden uğradığı zarar ve ziyânı da tazmin ile mükellef tutulurlar.

Madde 73 — Müteahhitler ya bizzat ve yahut vekil veya mümessilleri vasıtasile artırma ve eksiltme yapan devaire müracaat ederler. Hukukan vekil veya mümessil olmaksızın Ve taahhüdün fasına filî surette iştiraki bulunmaksızın asıl müteahhit olacaklarla birlikte veya onların gıyabında artırma ve eksiltmeyi yapacak devair ile münasebete girmek yasaktır.

Bu gibi kimselere komisyon ve sair namlarla para veren müteahhitlerin istihkaklarından o miktar kesilir ve bu müteahhitler bir daha resmî taahhütlere kabul olunamazlar.

Madde 74 — 22 nisan 1341 tarih ve 661 numaralı müzayede, münakaşa ve ihâlât kanunile buna müzeyyel 3 nisan 1926 tarih ve 799 numaralı, 31 mayıs 1926 tarih ve 878 numaralı, 24 mayıs 1926 tarih ve 1300 numaralı, 17 kânunuevvel 1929 tarih ve 1540 numaralı, 29 teşrinisani 1933 tarih ve 2338 numaralı kanunlarla bu kanuna mugayir olan diğer ahkâm kaldırılmıştır.

Madde 75 — Bu kanunun neşri tarihinden altı ay sonra muteberdir.

Madde 76 — Bu kanun hükümlerini yapmağa İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

7/6/1934

Divanı muhasebat kanunu

Kanun No. 2514

Kabul tarihi: 16/6/1934

Birinci kısım

Ana hükümler

Madde 1 — Divanı muhasebat, teşkilâtı esasiye kanununun yüzüncü maddesi hükmüne göre Büyük Millet Meclisine bağlı ve Devletin bütün varidat ve masraflarile mallarını ve hesaplarını onun namına bu kanun hükümlerine göre murakabe ve Devlet mallarını kabız ve sarf ve idare ve muhafaza edenlerin hesaplarını tetkik ve muhakeme ile mükellef bir heyettir.

Madde 2 — Divanı Muhasebat bir birinci reis ile lüzum ve ihtiyaca göre teşkilât kanununda sayısı gösterilen daire reis ve azalarından ve bir de başkâtipten teşekkül eder.

Hazine mümessili sıfatile Maliye Vekâletince nasbedilen bir müddeiumumi de Divan teşkilâtına dahildir.

Madde 3 — Divanı Muhasebat reis ve azalarının aşağıdaki vasıfları haiz olmaları şarttır:

I: Otuz beş yaşını bitirmiş olmak ve yüksek mektepten mezun bulunmak;

II: A - Birinci reislik için; Divanı Muhasebat daire reislik ve azalıklarında veya müddeiumumiliğinde veya tedaül derecesi birinci reislik derecesinde veya bunun bir derece dununda bulunmuş olmak;

B - Daire reislikleri için; Divanı Muhasebat azalık, başkâtiplik ve müddeiumumiliğinde ve yahut bunların muadili derecede her hangi bir maliye memuriyetinde bulunmuş olmak;

C - Azalık için; Divanı Muhasebat başkâtipliği, müddeiumumiliği ve başmurakıpliği, defterdarlık, maliye müfettişliği, Maliye Vekâleti birinci sınıf şube müdürlüğü veya bu vazifelerden yüksek maliye memuriyetlerinde bulunmak veya malî ve hesabı muamelelerde ihtisas sahibi olup ta bu derecelerde diğer memuriyetlerde üç sene iyi hizmet etmiş olup Divanı Muhasebat azalıkları derecesinde ve yahut o dereceden nihayet iki derece aşağıda bulunmak,

Madde 4 — Divanı Muhasebat reis ve azaları yukarı maddede yazılı vasıfları haiz olmak şartile Büyük Millet Meclisi Bütçe, Divanı Muhasebat ve Maliye Encümenlerinin birleşerek göstereceği en az iki misil namzetler arasından Büyük Millet Meclisince gizli rey ve mutlak ekseriyetle seçilir.

Madde 5 — Divanı muhasebat reislerde azalarının değişmesi ancak Büyük Millet Meclisi kararla olur.

Madde 6 — Divanı Muhasebat Murakıplerile muavinleri, müdür ve memurları 7 inci maddede gösterilen intihap komisyonunun kararı ve birinci reisin tasdikile tayin olunurlar. Müstahdemin, başkâtibin inhası ve birinci reisin tasdikile tayin olunur.

Müddeiumumi muavinleri, Maliye Vekâletince nasbolunur.

Madde 7 — İntihap komisyonu daire reislerde başkâtipten teşekkül eder ve reislerin kıdemlisi reislik yapar. Daire reislerinden biri bulunmadığı takdirde o daireden bir aza komisyonda bulunur.

Madde 8 — Divanı Muhasebat memurları (reis, aza, müddeiumumi dahil) 1452 numaralı kanunun umumî hükümlerine tabidirler. Murakıp muavinliklerine tayin edilecek olanlar ayrıca ibra müsabaka imtihanına tâbi tutulurlar. Mülkiye, Hukuk mekteplerde bunlara muadil malî ve ticarî yüksek ihtisas mekteplerinden mezun olanların imtihansız alınmaları da caizdir. Ancak bunlardan müracaat edenler birden fazla olduğu takdirde aralarında müsabaka imtihanı yapılır. Murakıp muavinliğinden ve yahut muhasebecilik ve muhasebe mümeyyizliği gibi maliye memuriyetlerinden murakipliğe tayin edilecekler bir meslek imtihanına tâbi tutulurlar.

Madde 9 — İntihap komisyonu Memurin Kanununda yazılı inzibat komisyonu vazifelerini de yapar. Bu takdirde müddeiumumi veya muavinlerinden biri komisyona iştirak eder.

Başkâtipler 6 inci maddede sayılı memurlar hakkında tahkikat yapmak Ve Memurin Muhakemat Kanununa göre karar vermek ve birinci reisin tevdi eyliyeceği diğer idare ve inzibat işlerini görmek inzibat komisyonunun vazifeleri içindedir.

Birinci reis tarafından gösterilecek lüzum ve sebepler üzerine heyetten bir zat hakkında inzibatî ceza tatbiki Büyük Millet Meclisi Riyaseti Divanına elittir. Riyaset Divanı bu salâhiyeti resen dahi kullanabilir.

Madde 10 — Divanı Muhasebat reis ve azalarından birinin memuriyet vazifesinden dolayı veya vazife ifası esnasında cezayı müstelzim bir suç haber alınırsa birinci reis ile daire reislerinden mürekkep bir heyet tarafından ilk tahkikat yapılarak tanzim olunacak fezleke lüzum veya meni muhakeme kararı verilmesi için Şûrayı Devlet Mülkiye Da

iresine verilir. Bu karara vukubulacak itirazın tetkiki Şûrayı Devlet Umumî Heyetine aittir.

Muhakemesine karar verilen reis ve azaların muhakemesi Temyiz Mahkemesi Ceza Dairesinde ve ikinci derecede umumî heyetinde yapılır.

Vazife ve salâhiyet

Madde 11 — Divanı Muhasebat aşağıda gösterilen vazifelerle mükelleftir:

A: Devlete ait bütün varidat ve masraf ve mallar ile dairelerce emaneten alınan nakit ve ayınlerin, tahvil ve cüzdan gibi kıymetlerin kabız ve sarfının murakabesi;

B: Nakit ve ayinlerle diğer kıymetlere vazilüyet muhasiplerin hesaplarının tetkiki;

C: Muhasiplerin ve icabında ikinci derece âmiri itaların ve tahakkuk memurlarının muhakemesi;

D: Mahallî idare ve belediye hesaplarının tetkik ve hükme bağlanması;

E: Zatî maaş tahsis evrakının tetkik ve tescili;

F: Devlete ait ikraz, istikraz ve taahhütlerle Hazine bonolarının bütün kefalet, kredi ve hazine avanslarının kayıt ve murakabesi;

G: Umumî ve kat'î hesapların tetkikile bu hesaplar hakkında mutabakat beyannamesi tanzimi;

H: icabında malî işlere ve hesap usullerinde varidat tahakkuk sistemlerinin tadiline dair Büyük Millet Meclisine rapor takdimi;

I: Muhasebei Umumiye ve Bütçe Kanunları ve diğer kanunlarla Divana verilen vazifelerin ifası;

J: Büyük Millet Meclisi tarafından havale edilecek diğer hesapların ve muamelelerin tetkiki;

K: Devlet mallarına müteallik olup hususî kanunlarile bidayeten murakabeden istisna edilmiş olan muamelelerin

ve mütedavil veya bu mahiyetteki sabit sermayelerin nihaî hesaplarının

ve bilançolarının tetkiki.

Madde 12 — Devlet sermayesile işletilen veya Devlete ait varidat cibayet ve idare eden müesseseler kendi kanunlarındaki hüküm ve sarahatin derecelerine göre Divanın murakabesine tâbidir.

Vize ve murakabe

Madde 13 — Muhasebei Umumiye Kanunu ve sair kanunlarla istisna edilenler hariç olmak üzere umumî ve mülhak Bütçelerden Divanı Muhasebatın vizesi olmaksızın hiç bir suretle sarfiyat yapılamaz. Bu bütçelerden sarftan evvel vizeden istisna edilen muamelelerin evrakı sarftan sonra vizeye tâbidir. Sarftan sonra vize verilen evraktan kabule şayan görülen kısımlar vize edilir. Kabule şayan görülmiyenler önceden hesaptan tenzil olunmayıp bunların ıslah veya istirdadı, dairesine, bir takrirle bildirilir,. Hesap devresi sonuna kadar ıslah veya istirdat edilmeyen kıymetlerin tazmini idare hesapları üzerine yapılacak tetkiklerle hüküm altına alınır.

Ancak Divanca vizesinden imtina olunan, kanunların sarahaten menetmediği her hangi bir sarf işinde birinci derecedeki âmiri itaların ısrarı halinde Muhasebei Umummiye Kanununun 76 inci maddesi hükmü tatbik olunur.

Madde 14 — Merkeze ait sarf evrakı tediye yapıldığı ayın sonundan itibaren bir ay içinde, mülhakata ait sarf evrakı Muhasebei Umumiye Kanununun 65 inci maddesindeki müddetler içinde Divana verilir. Varidat ve bütçe dışı muamelâtın hesap evrakı dahi bu müddetler içinde Divanı Muhasebata verilir.

Mülhak bütçe ile idare olunan dairelerin merkeze ait sarf evrakı, hususi kanunlarında sarahat olmadığı takdirde, birinci fıkra hükmüne göre ve mülhakata ait bulunanlar da azamî üç ay geçmemek üzere bir defaya mahsus olarak Divanla dairesi arasında kararlaştırılacak müddet içinde Divana tevdi olunur.

Vilâyet hususî idareleriyle belediyelerin hesaplan, vilâyet meclisi umumilerde belediye meclisleri tarafından birinci derecede tetkik ve tasdik edildikleri tarihten itibaren en çok iki ay içinde Divanı Muhasebata verilir.

Madde 15 — İstikrazlar ve Hazine bonoları faizleri itfa akçeleri evrakı merkezde ise, tediyesinden itibaren nihayet üç ay e mülhakatta ise altı ay içinde Divanı Muhasebata verilin. Mukavelelerle tayin edilen hallerde bu müddet Hükümetin evraka vaz'iyet ettiği tarihten başlar.

Madde 16 — Divanı Muhasebat murakabe vazifesini yapmak için daireler ve muhasiplerle muhabereye ve lüzum gördüğü evrak ve defterleri ve şifai izahat almak üzere alâkadar memurları celbe salâhiyettardır.

İkinci kısım

Teşkilât

Birinci reis

Madde 17 — Birinci reis; Divanın en büyük âmiridir. Divana düşen bütün vazifelerin iyi yapılmasını temin etmekle mükelleftir.

Birinci reis; umumî heyetin reysidir. Bu heyete verilecek işleri tanzim ve müzakereleri idare etmek reisin vazifesidir.

Azanın dairelere ayrılması, işlerin dairelere dağıtılması, dahilî idareye müteallik tedbirlerin alınması birinci reise aittir. Birinci reis vazifesinde bulunamayacağı zaman münasip göreceği daire reislerinden birini yerine vekil bırakın Vekil tayin etmemiş olduğu takdirde vekâlet daire reislerinin en kıdemlisine aittir.

Daireler

Madde 18 — Üç aza ile bir reisten tereküp eden daireler birer hesap mahkemesidir. Bir reis ve iki azadan tereküp eden daire heyeti hükme salâhiyetlidir. Her daire

nin bir azası bir sene müddetle vize işlerine bakar. Bir seneyi bitiren azanın yerine diğeri memur edilir.

Daireler bu kanun mucibince muhasiplerin idare hesaplarını tetkik ve muhakeme ederek Muhasebei Umumiye Kanunu ve bu kanun hükümlerine göre yalnız muhasip ve tahakkuk memurlarile ikinci derece âmiri italar hakkında hüküm verir.

Dairelerde kararlar reylerin ekseriyeti ile verilir. Birinci reis lüzum gördüğü takdirde her hangi bir daireye reislik edebileceği gibi dairelerce alınan kararlara iltihak suretile de iştirak ederi. Bu takdirde reylerde tesavi olursa birinci reisin bulunduğu taraf tercih olunur.

Daire reisi bulunmadığı zaman birinci reisin tensip edeceği aza vekâleten bu vazifeyi ifa eder.

Madde 19 — Daireler yukarı maddede yazılı işlerden başka hesabı kat'ileri muhasiplerin idare hesaplarile tatbik ederek mutabakat veya mübayanet noktasından karara bağliyacakları gibi birinci reis tarafından verilen diğer işler hakkında da mütalea beyan eder.

Madde 20 — Her hangi bir sebeple aza eksik olursa başmurakiplerden birinci reislikçe seçilecek birisi aza salâhiyetile mahkemeye girer. Azalık münhal olduğu takdirde de birinci reis başmurakiplerden birini azaya vekil tayin eder. Şu kadar ki her dairede aza sıfatile ancak bir başmurakıp bulunabilip. Bir mazeret olmadığı takdirde bu vekâlet asil aza intihabına kadar devam eder.

Başkâtıp

Madde 21 — Başkâtıp yazı işlerine bakar, idare işlerinde birinci reise yardım eder ve birinci reisin vereceği işleri yapar. Başkâtıp, 3 üncü maddenin (C) fıkrasının üçüncü bendinde sayılı vasıfları haiz olmak şartile birinci reis tarafından tayin olunur.

Müddeiumumi

Madde 22 — Müddeiumumi aşağıdaki vazifeleri yapmakla mükelleftir:

A: Kanunla muayyen müddetler içerisinde muhasiplerin hesap vermelerini takip etmek;

B: Muhasebei Umumiye Kanununun 21, 22, 42 nci maddelerinde gösterilen hükümlerin tatbikim takip etmek;

C: Bu kanunda yazıldığı veçhile hesapların tetkiki ve muhakemelerinin icrası sırasında iddia ve mütalea beyan etmek ;

Ç: Mutabakat beyannamelerinin müzakeresi sırasında behemehal umumî heyette bulunup kanunî mütaleasını dermeyan eylemek;

D: Kanunlarla gösterilen diğer vazifeleri yapmak;

E: Hesapların muhakemesi sırasında veyahut herhangi bir suretle vâkıf olacağı cezayî müstelzim halleri Maliye Vekâletine ve alâkalı makamlara yazı ile bildirmek;

F: Birinci reis tarafından verilecek işleri görmek.

Müddeiumumi icabında umumî heyetin diğer içtimalarında da bulunabilir.

Murakıpler

Madde 23 — Murakabe heyetinden birinci reisin ayırdığı bir kısım vizeye ayrılmış azaların nezareti altında vize işlerine bakar. Diğer kısım idare hesaplarile kat'î hesapları tetkik ve tatbik etmek ve raporlarını yazmakla mükelleftir.

Vize işlerinde Muhasebei Umumiye Kanunu ve taallûku olan sair kanunlara mutabık görülen sarfıyat, evrakı tetkik eden murakıp ve aza tarafından vize edilir. Şayanı tereddüt görülen sarfıyat evrakı murakıp ve azanın tahriri mütalealarile birlikte birinci reise tevdi olunur ve bunlar birinci reis ile aza tarafından ittihaz olunacak karar ile ya vize edilir veyahut dairesine iade olunur.

Bunlardan lüzum gördüklerini birinci reis dairelerden birine veya umumî heyete tevdi ile bir karara bağlatır.

Murakıp ve azanın vizesinde tereddüt ettiği badessarf

vizeye tâbi evrak, evveleminde bir karara bağlanmak üzere birinci reis tarafından dairelerden birine verilir.

Umumî heyet

Madde 24 — Umumî heyet birinci reisin reisliği altında daire reisleriyle azaların birleşmesinden teşekkül eder. Haftada en az bir defa toplanır ve birinci reis lüzum gördükçe umumî heyeti ayrıca içtimaa davet eder.

Umumî heyet bu kanunun emrettiği vazifeleri yapar ve birinci reis tarafından havale edilen meseleleri müzakere eder.

Müddeiumumi doğrudan doğruya veya reisin daveti üzerine rey sahibi olmamak üzere umumî heyette bulunabilir.

Umumî heyetin yazı işlerini başkâtip yapar.

Madde 25 — Umumî heyet mürettep azanın en az üçte ikisile toplanıp müzakereye başlar Ve bu nisabın mutlak ekseriyetile karar verir.

Reyler müsavi olduğu takdirde birinci reisin bulunduğu taraf tercih olunur.

Madde 26 — Dairelerin kararları veya bir dairenin iki kararı arasında aynı meselede ayrılık bulunur veya kararlaşmış bir içtihadın değişmesine lüzum görülür veyahut bu mahiyette bütün muamelelere sari olabilecek kararlar almağa ihtiyaç duyulursa mesele umumî heyette müzakere olunur ve karara bağlanır. Bu meselelerin müzakerelerinde müddeiumumi de bulundurulur.

Madde 27 — Divanı Muhasebat Kanununun tadil teklifi üzerine müzakere yapmak, nizamname ve tatbikat için projeler hazırlamak, murakabe ve vize işleri için talimatnameler yapmak umumî heyete aittir.

Madde 28 — Mutabakat beyannamesi faslında gösterilen vazifelerle birinci reislik tarafından verilen diğer işler de umumî heyetçe görülür.

Üçüncü kısım

Muhasipler – hesaplar

Madde 29 — Muhasebei Umumiye Kanunile bu kanu-

nun, âmiri italarla tahakkuk memurları için koyduğu yeni mesuliyet esasları mahfuz kalmak şartile her muhasip gerek hesabına kabul suretile ithal ve gerek hesabına ithal etmekle mükellef iken hâriçte bıraktığı idaresi zamanına ait bütün muamelelerden mesul ve evrakı müsbiteye müstenit idare hesabını Divanı muhasebata vermeğe mecburdur.

Muhasipler gerek kendi idareleri zamanında ve gerek selefleri zamanında Muhasebei Umumiye Kanununun hususî maddelerine göre ait olduğu dairelerin lüzum müzekkereleri üzerine verilen avansların kat'î sarf evrakını almak ve mahsubunu yapmak işlerini lüzum müzekkeresini veren daire ile birlikte takip etmekle mükelleftir. Bu takibatın vaktü zamanında yapılmaması muhasibin veya lüzum müzekkeresi veren memurun mesul olmasını icap ettirir.

Madde 30 — Muhasipler; kanunlara, nizamla ve kararlara uygun surette sarfedildiğini ve verildiğini isbat edemedikleri nakit ve ayinleri tazmine mecburdurlar. Aynın tazmin müsavi vasıf ve şartlar içinde olmak üzere aynen ve bu mümkün olmıyan hallerde zimmete geçtiği tarih ile ödendiği tarih arasındaki en yüksek rayice göre bedelen olur.

Muhasibin yazı ile ikaz ve itirazına rağmen âmiri itaların mesuliyeti deruhte ettiklerine dair yazı ile verecekleri emirleri üzerine yapılan kanunsuz sarfların malî mesuliyeti âmiri italara aittir,.

Madde 31 — Muhasip unvanını haiz olmadıkları halde Devletin varidatını cibayet, mallarını kabız ve idare eden ve Devlet ruamına sarfiyat yapıp bu muameleleri bir muhasip hesabına girmiş bulunmıyanlar dahi muhasipler hakkındaki hükümlere ve Divanın kaza hakkına tâbidirler.

Madde 32 — Hesaplar birinci derecede âmiri ita olan vekilleri alâkalandırdığı takdirde Divanca usulüne göre tetkik ve hulâsa edilerek neticede zimmet veya tazmini mucip bir hal görülürse keyfiyet Büyük Millet Meclisine arz olunur.

Madde 33 — Nakit ve ayniyat muhasipleri tarafından malî sene itibarile hazırlanan idare hesapları, Muhasebei Umumiye Kanununun 122 inci maddesinde yazılı müddet içinde Divanı Muhasebata tevdi olunur.

Madde 34 — Muhasipliklerin nerelerde, ne kadar ve kimler olduğunu gösterir bir cetvel bağlı oldukları daireler

tarafından hazırlanır ve Divanı Muhasebata verilir. Yeniden ihdas olunan muhasipliklerle mevcutlarda yapılacak tebdil ve tahvillerden derhal Divanı Muhasebata malûmat verilir. Bu malûmatı geciktiren dairelerin zat ve sicil âmirleri Muhasebei Umumiye Kanununun 122 inci maddesinde yazılı para cezalarına çarptırılır. Bu malûmatın verilmemesi hesapların gecikmesine sebep olursa malûmatı vermiyenler hakkında bu cezaların en ağırı verilir.

Madde 35 — İdare hesapları muhasip yerinde bulunan zat tarafından hazırlanır ve verilir. Muhasipliğin lâğvi halinde muhasip veya vekili hesabını hazırlamağa ve vermeğe mecburdur. Muhasibin vefatı veya hesabı vermemesi halinde Muhasebei Umumiye Kanununun 121 inci maddesi hükmü tatbik olunur.

Madde 36 — İnfisal, istifa veya tekaüt hallerinde usulen selefinden aldığı devir ile kendi zamanına ait hesapları halefine devretmeksizin ayrılan muhasiplere devir yapılcıya kadar açık veya tekaüt maaşı verilmez ve başka bir memuriyet tevcih olunmaz. Tahvil edenler de halefine devir muamelesi yapmaksızın yeni vazifesine başlayamazlar ve maaş alamazlar.

45 inci maddede sayılı hallerde bunlara kanunen müstahak oldukları maaşlar verilebilir.

Tetkik ve muhakeme usulleri

Madde 37 — Muhasip hesapları birinci reis tarafından murakiplere verilir. Bir hesabın tetkiki için tayin olunacak bir kaç murakipten birini, ihtiyaç gördüğü takdirde, birinci reis, diğerlerinin tetkik ve mütalealarını toplıyarak hesabın raporunu yapmağa memur eder.

Madde 38 — Divanı Muhasebatça muhasiplerin idare hesaplarında yapılacak tetkiklerde başlıca şu noktalar araştırılır:

A: Bütün makbuzat, tediyat, müraselât, ve nakit muamelâtının evrakı müsbiteye müstenit ve kayıtlara mutabık olması;

B: Varidatta tahakkukat ve tahsilâtın kanun ve nizamlara, ve bütçedeki fasıl ve maddelere mutabakati ve varidat bakiyelerinin tahsil edilmemesi sebepleri;

C: Bütçeye müteallik sarfiyatta, tediyatın Divanı Mu-

hasenatın vizesinden geçmiş olup olmadığı ve istihkak sahiplerinin veya vekil ve vereselerinin makbuz senedinin bulunup bulunmadığı;

D: Mülhak ve mahallî bütçelere ait varidat ve sarfiyatta tahakkuk, tahsil ve tediyelerin kanun ve nizamlarına ve bütçelerindeki tertiplere mutabakatı ve varidat bakiyelerinin tahsil edilmemesi sebepleri;

E: Hususî kanunlarile toptan verilen tahsisatın fasıl ve maddelere tefriki veya hizmetlere tevzii daire ve müesseseler bırakılma hallerdi i tefrik de tavziin salahiyetli makamların tasvip ve tensibine göre yapılip yapılmadığı;

F: Eşhas zimemi, avans ve kredi hesapları bakiyelerinin istirdat veya mahsup edilmemesi sebepleri;

G: Damga pullarının kanuna uygun olarak yapıştırılıp yapıştırılmadığı;

H: İdare hesabına giren bütün muamelelerin kanunlarındaki hükümlere mutabık bulunup bulunmadığı.

Madde 39 — Devlet sermayesile işliyen müesseselerin muameleleri ve hesapları, Divanı Muhasebatça, hususî kanunlarındaki müsaadelerin ölçülerine ve takip ettikleri hep usullerime göre tetkik edilir.

Madde 40 — Murakıpler kendilerine havale olunan hesapları talimatnamesine göre tetkik eder ve neticeyi gösterir bir rapor hazırlar,. Bu raporlara hesabın sıhhat ve tevazünü, evrakı müsbitelerin tamam olup olmadığı ve 38 inci maddeye göre yapılan tetkik neticesinde mesuliyeti mucip hususlar görülüp görülmediği yazılır.

Madde 41 — Tesbit edilecek zimmet ve tazmine müteallik ilişkiler hakkında muhasibin tahrirî müdafaası alınıp rapora bağlanması mecburidir, Bu müdafaâ üzerine murakıp mütaleasını ilâve eder. Usulüne göre yapılacak tebliğden itibaren bir ay içinde cevap vermiyen muhasiplerin müdafaası beklenmeyip keyfiyet mevcut malûmat ve delillere göre mütalea edilir ve rapora yazılır. Muhakeme sırasında lüzum görülürse mahkeme tekrar muhasipten izahat ister.

Madde 42 — Muhasipler veya vekilleri veya diğer alâkalı memurlar murakıplerin istiyeyeği izahatı vermeğe ve ellerinde ise kuyud ve evrakı geciktirmeksizin göstermeğe veya vermeğe mecburdurlar.

Muhasipler yanında bulunmıyan evrak, alâkalı dairelerden istenilir.

Madde 43 — Resmî dairelere, mutemetlere veya istihkak sahiplerine posta veya bankalar vasıtasile gönderilen nakitlerle kıymeti mukadderei senet veya ayniyata ait makbuzlar muhasibin beraeti için kâfidir.

Merkez veya diğer bir muhasip namına bir masraf yapılmış ve bunlara ait nakit makamındaki evrak ve senetler mahallerine gönderilmiş ise merkez veya alâkalı muhasibin bunları aldığını bildiren vesikaların Divanı Muhasebata gösterilmesi tediye yapan muhasibi beraet ettirir.

Bu vesikalar gösterilmediği takdirde bunların postaya verildiği sırada yapılan zabıt varakaları veya zayı olan evrakın resmî kaydinden alınacak tasdikli suretleri dahi beraet için muteber sayılır. Ancak bu evrak ve senetler kanun ve nizam ve kararlara uygun değilse muhasibin bu kanuna göre olan mesuliyeti bakidir. Posta idarelerine zabıt varakasile kıymetli posta paketi halinde teslim edilen nakitler gönderildiği yerde tamam olarak çıkmazsa, idare ve adliyece yapılacak tahkikat ve ittihaz olunacak karara göre mesuliyet taayyün eder.

Madde 44 — Muhasipler, evrakı müsbitenin asıllarını göstermeğe ve aslı gösterilmeyen evrakı müsbitenin ikinci nüshalarını göstermeğe mecburdur. Zarurî sebeplerle ikinci nüshada tedarik edilemezse hizmetin yapıldığını ve karşılığının istihkak sahibine verildiğini tevsik eden evraka ve mevcut kayıtlara ve delillere göre Divanı Muhasebat, müddeiumuminin mütaleasını da aldıktan sonra takdir hakkını kullanarak muhasibin beraet veya zimmetine hükmeder.

Madde 45 — Muharebe, yangın, sel, zelzele, idari ve askerî sebeplerle tahliye gibi fevkalâde ve zarurî haller dolayısıle veya sirkat veyahut mücbir sebeplerle ziyaa uğradığı anlaşılan evrakı müsbite ve kayıtların bulunmasına ve gösterilmesine imkân bulunmadığı idare heyetlerinden mazbata ile tasdik olunursa evrakı müsbitenin ibraz edilmemesi yüzünden muhasip ilişkili sayılmayıp mevcut delillere göre muhakeme olunur.

Ancak Muhasebei Umumiye Kanununun 18 inci maddesinin son fıkrası hükmüne riayet şarttır.

Madde 46 — Tetkiki bitirilen hesapların raporları ona ait evrak ile birlikte reise verilir. Birinci reis bunları dairelere verir. Daire reisleri her hesap hakkında müddeiumuminin tahriri mütaleasını alır.

Murakıplerle müddeiumuminin mütalealarında muhasibe zimmet ve tazmine dair bir ilişik gösterilmez ve daire de bu mütalealara iştirak ederse tebliğ ve tebellûğa lüzum kalmaksızın keyfiyet ilâma bağlanır.

Madde 47 — Murakıp ve müddeiumumi hesabı ilişkili bulunduğu takdirde daire reisi evrakı ikinci derecede tetkik için bir azaya verir.

Madde 48 — İlişkili hesap kendisine tevdi olunan aza, murakıp tarafından hesabın her cihetine bakılıp bakılmadığını araştırır ve raporda dermeyan olunan meseleleri tetkik ile mütaleasını ilâve ederek raporu daire reisine geri verir.

Müddeiumumi veya aza tarafından yapılacak tetkikler esnasında mesuliyeti tazammun ettiği halde muhasibin müdafası alınmamış bir nokta görülürse 41 inci madde mucibince müdafaanın tamamlattırılması lâzımdır.

Heyet, muhakeme sırasında yolsuz haller ve işler gördüğü takdirde yine muhasibin müdafaası alınmak icap eder.

Madde 49 — Müddeiumumi ile ikinci derecede tetkik eden aza kendilerine verilen hesaplarda tamika muhtaç görülen meselelerin evrakı müsbitisini de tetkik ederler.

Madde 50 — Azanın mütaleanamesi üzerine dairece hesabın muhakemesine başlanır. Muhakeme sırasında lüzum görülürse müddeiumumi davet edilir ve şifahî mütaleası sorulur. Ancak zimmet ve tazmine veya beraete müteallik yeni bir vaziyet çıktığında müddeiumuminin şifahî mütaleası alınmak mecburidir. İcap ederse raportör olan murakıpten de şifahî izahat alınır. Başmurakıpler raporunu tanzim ettikleri hesapları ikinci derecede tetkik edemeyecekleri gibi muhakemesinde de aza vekili salâhiyetile bulunamazlar.

Madde 51 — Tetkik ve muhakeme esnasında istenilen her nevî evrak ve defterleri ve lâzımgelen izahatı bir ay zarfında vermeyen ve tetkik ve muhakemeyi güçleştirenler hakkında Muhasebei Umumiye Kanununun 122 inci maddesine göre ceza tatbik olunur.

Madde 52 — Hesapların yukarıki maddelere göre yapılan muhakemesi neticesinde beraet veya zimmet veya tazmine hüküm verilir,. Verilen hükümler reis tarafından raporun fıkraları hizasına hulâsatan kayıt ve imza olunur. Ayrıca zabıtname yapılması ve mahkeme heyeti tarafından imza edilmesi lâzımdır.

Madde 53 — ilâm müsveddeleri daire reisi ve azası tarafından görölüp imza edildikten sonra müteferri evrakile birlikte birinci reisliğe tevdi olunur. Bu müsvedde birinci reislikçe imzalandıktan sonra çıkarılacak ilâm suretleri Divanı Muhasebat mühürile mühürlenir ve reis veya Başkâtip tarafından imza edilir, imzalanmış müsveddeler başkâtiplikçe muhafaza olunur.

Madde 54 — Divan ilâmlarının bir nüshası muhasip veya memura, bir nüshası muhasip veya memurun bağı olduğu vekâlete veya daireye, bir nüshası Maliye Vekâletine ve bir nüshası da müddeiumumiliğe usulüne göre tebliğ olunur. Evkaf ve vilâyet hususî idarelerde belediyelere ait ilâmlar Maliye vekâletine tebliğ edilmeyip haklarında hüküm verilen memurların bağı oldukları vekâletlere tebliğ olunur.

Madde 55 — Divan ilâmları kesbi akt'iyet ettikten sonra icra kanununa tevfikân infaz olunur, ilâmların icrası takipten, memurun bağı olduğu daire mesuldür, ilâmların infazı derecesini gösteren bir cetvel alâkalı daireler tarafından her sene hesabı kat ilerine bağlanır. Hükümden sonra Büyük Millet Meclisi tarafından tahsisat açılmak suretile mahsubu tecviz edilen hesaplar kapatılır.

Madde 56 — Muhasebei Umumiye Kanununun 122 nci maddesine tevfikân Divanca tatbik edilecek cezalar hakkında, müddeiumuminin mütaleası ve muhasip veya memurun müdafaası alındıktan sonra. dairece karar verilir. Verilen kararın en son olarak tetkik ve halli Divanı Muhasebat heyeti umumiyesine aittir.

Dördüncü kısım

Muhakemenin iadesi ve temyiz usulleri

Muhakemenin iadesi

Madde 57 — Aşağıdaki sebepler üzerine müddeiumumi, mahkûmünaleyh, mahkûmünaleyhin bağı olduğu daire

veya Maliye Vekâleti tarafından muhakemenin iadesi istenebileceği gibi Divan dairelerince de doğrudan doğruya buna karar verilebilir:

A: Hesapta maddî hata bulunması;

B: Hesapta noksan veya mükerrerlik olması;

C: ibraz edilmiş olan evrakta sania veya sahtekârlık bulunupta hükme tesir etmiş olması;

D: Hükme tesir edebilecek bazı evrakın tetkik ve muhakeme sırasında bulunmayıp hükümden sonra meydana çıkması;

L: Hükme esas tutulan bir ilâmın fesih veya naks suretile hükmü kalkmış olması;

G: Hükümden sonra mahkûmun lehine Büyük Millet Meclisince kanunun tefsir edilmiş olması.

Rüyet olunan hesaplar için, Büyük Millet Meclisinden hesabı kat isi geçmiş olsun, olmasın, ilâm tarihinden itibaren beş sene sonra muhakemenin iadesi talebinde bulunulamaz,

Büyük Millet Meclisinden hesabı kat ilerin tasdik edilmiş olması eşhas zimemine müessir değildir.

Madde 58 — İşin icabı ve ibraz edilen evrak ve vesaikin mahiyetleri bir olduğu halde bir madde hakkında verilen ilâmları yekdiğerine mübayin gördüğü takdirde birinci reis her iki ilâmı içtihadın birleşmesi için umumî heyete verir. ilâmlar umumî heyetçe muhakemenin iadesi suretile tetkik edilir ve hükme bağlanır.

Madde 59 — Muhakemenin iadesi, hükmü veren dairelerce tetkik ve rüyet olunur. Evveleminde muhakemenin iadesi lüzumuna karar verilir. Bu karardan sonra iade olunan hususlara inhisar etmek şartile muhakeme görülür.

Madde 60 — Muhakemenin iadesi istidasında bulunmak icrayı alıkoymaz, iade talebini tetkik eden daire icranın tehirine karar verebilir.

Temyiz

Madde 61 — Divanı Muhasebat dairelerince verilen kararlar Divan umumî heyetinde temyiz olunur.

Temyiz heyeti on iki zat ile kurulur ve birinci reis he-

yete reislik eder. Temyiz olunan kararı verenler bu heyette bulunamazlar.

Kararlar ekseriyetle verilir.

Madde 62 — Divanı Muhasebat dairelerinin kararları:

A) Kanuna muhalefet;

B) Salâhiyeti aşmak;

C) Muhakeme usullerinin bozulması gibi sebeplerden dolayı elli dördüncü maddede yazılı alâkalılar tarafından temyiz olunabilir.

Temyiz müddeti altmış gündür.

Madde 63 — Temyiz talebi arzuhale yapılır. Arzuhale, itirazlarını isbat edecek vesikalar bağlanır.

Temyiz evrakının, karşı tarafın sayısınca, suretleri verilir.

Temyiz arzuhalde buna bağlı evrak karşı tarafa tebliğ olunur. Tebliğden itibaren otuz gün içinde cevap verilebilir. Bu cevaplar da temyiz edene tebliğ edilir. Temyiz eden de buna on beş gün içinde cevap verebilir. Bu cevaplar da karşı tarafa tebliğ olunur. Buna da on beş gün içinde cevap verilebilir.

Madde 64 — Cevaplar alındıktan sonra veyahut taraflardan biri müddeti içinde cevap vermediği takdirde temyiz tetkikatı yapılarak karara bağlanır.

Madde 65 — Temyiz arzuhali ve lâyhalar Divanı Muhasebat reisliğine verilir.

Merkezde bulunmıyanlar temyiz evrakını bulundukları yerin en büyük mülkiye memurlarına da verebilirler.

Alâkalılar isterlerse evrakın alındığına dair kendilerine bir makbuz verilir.

Madde 66 — Taraflar yazı ile isterler veya temyiz heyeti lüzum görürse tarafları veya bir tarafı davet ederek müdafaalarını dinler ve izahat alabilir.

Madde 67 — Temyiz heyeti, temyiz olunan kararı olduğu gibi veya düzelterek tasdik eder, yahut bozar. Bozma halinde evrak yeniden karara bağlanmak üzere o kararı veren daireye gönderilir.

Daire ilk kararında ısrar eder ve bu ısrar üzerine temyiz olunarak tekrar temyiz heyetince bozma kararı verilirse bu karara uymak mecburidir.

Beşinci kısım

Mahallî bütçeler

Madde 68 — Vilâyat hususî idareleri ve bu kanunun meriyete geçtiği seneye tekaddüm eden üç senelik bütçelerindeki varidatın tahsilât miktarlarının vasatısı otuz bin lira ve daha yukarı olan belediyelerin muhasip hesapları ile katî hesapları ikinci derecede; Divanı Muhasebatın tetkik ve muhakemesine tâbidir.

Bu hesaplar mahallerince tasdik tarihinden itibaren bir ay içinde meclisi umumilerle belediye meclislerinin encümen ve heyeti umumiyelerince ittihaz edilen mukarrerat suretleri ve bütçelerde birlikte Divanı Muhasebata gönderilir, Divanı Muhasebat bu hesaplarla mukarreratta mevzuubahis hususları ve muameleleri tetkik ile hükme bağlar. Alâkalılar Divanın bu hükümlerine karşı 61 inci madde mucibince temyiz hakkını istimal edebilirler. Belediye Bütçelerinin varidatı yirmi beş bin liraya inmedikçe bu madde hükmüne tâbidir. Divanı Muhasebatın tetkik ve muhakemesine tâbi olmıyan Belediye Bütçelerinin hesapları Muhasebei Umumiye Kanununun 119 uncu maddesi hükmüne tâbidir.

Madde 69 — Tetkikatın yapılması için mahallinden evrak ve defterlerin getirilmesine veyahut mevzuun ehemmiyetine göre mahalline memur gönderilmesine Divanı Muhasebat salâhiyetlidir.

Madde 70 — Muhasebei Umumiye Kanunile bu kanun hükümlerine göre âmiri italar, muhasipler ve tahakkuk memurları hakkında Divanı Muhasebatın haiz olduğu salâhiyetler, vilâyet hususî idarelerce belediyelerin âmiri ita, muhasip ve tahakkuk memurlarına da şamildir.

Madde 71 — Divanı Muhasebatın bu hesaplar hakkındaki kararları alâkalılara tebliğ edildikten sonra 62,63,64 üncü maddeler hükmüne tevfikân muhasip, âmiri ita ve tahakkuk memurları temyiz haklarını kullanabilirler.

Zat maaşları

Madde 72 — Tekauit ve yetim maaşına ve sair zatî maaşlara müteallik tahsis evrakı, Divanca usul ve kanunlara muvafakat itibarile tetkik ve hulâsaları tescil edildikten sonra resmî senetler tasdik olunur.

Madde 73 — Tahsis muamelesine müteallik itirazlar

Divanı Muhasebat umumî heyetince Müddeiumuminin hüznüle tetkik ve bir karara raptolunur,

İkraz - İstikraz - kredi ve avanslar

Madde 74 — Devletçe müessese ve fertlere ikraz ve taviz olarak verilip Hâzinece sureti mahsusada açılarak hesaplara kaydedilen mebalîğ, muhasip hesapları arasında, Divanı Muhasebatça tetkik ve takip olunur.

Hususî kanunlarla Hâzinenin kefalet ettiği istikraz muameleleri dahi Divanca tetkik ve takibe tâbidir.

Bu tetkikat netayici mutabakat beyannamelerine derc olunur.

Madde 75 — Devletçe yapılan istikrazlarla alınan avanslar ve hizmet mukabili olmayarak çıkarılan Hazine bonoları miktar ve faizleri ve itfa bedelleri kanunlarındaki hükümlere göre Divanı Muhasebatça kaydolunur, istikraz ve avans mukaveleleri hakkında akti tarihinden ve Hazine bonoları hakkında imza ve ihraç tarihinden itibaren bir ay içinde Divanı Muhasebata malûmat verilir.

Madde 76 — Muhasebei Umumiye Kanunu mucibince mutemet ve müteahhitlere verilen avanslarla açılan krediler dahi Divanı Muhasebatça tetkika tâbidir.

Mutabakat beyannameleri

Madde 77 — Divanı Muhasebat, Vekâletler tarafından tanzim olunan kat'î hesapları muhasip hesaplarile ve

Hâzinece tanzim edilen umumî hesabı da Vekâletler kat'î hesabı ile tatbik ve mutabakat derecesini teşkilâtı esasiye kanunile muayyen müddet zarfında beyanname ile Büyük Millet Meclisine arzeder.

Madde 78 — Umumî muvazene dışında kalan ve bütçeleri Büyük Millet Meclisince tasdik edilen dairelerin kat'î hesapları hakkında da aynı suretle mutabakat beyannamesi tanzim olunur.

Madde 79 — Divanı Muhasebatça kat'î hesapların- tatbiki sırasında lüzum görülecek izahat ve vesikalar ait oldukları dairelerle Maliye Vekâletinden istenebilir.

Madde 80 — Hesapların tatbikına ve mutabakat beyannamesinin ihzarına müteallik muameleler birinci reis tarafından bir veya müteaddit mürakıbe havale olunur. Kat'î hesaplar hakkında tanzim olunan raporlar ikinci derecede dairelerce tetkik ve karara taptedir.

Madde 81 — Kat'î hesaplar hakkında dairelerce verilen kararlar birinci reis tarafından memur edilecek murakıp marifetile cem ve telfik ve umumî hesapla tatbik olunarak bir beyanname müsveddesi ihzar edilir. Bu müsvedde umumî heyetçe intihap olunacak aza tarafından ikinci derecede tetkik ve bir mütaleaname tanzim olunur. Murakıp tarafından tanzim olunan beyanname müsveddesi ve azanın mütaleanamesi Maliye Vekâleti namına bulunacak salâhiyetli bir zatın ve Müddeiumuminin huzurile heyette müzakere ve nihaî şekli tayin ve tesbit olunur.

Madde 82 — Mutabakat beyannamesi umumî heyet mazbatasile Büyük Millet Meclisine takdim olunur.

Madde 83 — Hususî kanunları mucibince Divanın vizesine tâbi olmayıp Devlete ait varidat ve emvali kabız ve idare ve sarfeden dairelerin kat'î hesapları hakkında Divanca yapılacak tetkikat neticesi beyanname ve raporlarla her sene Büyük Millet Meclisine arz olunur.

Altıncı kısım
Müteferrik hükümler

Madde 84 — Hususî bir kanun ile olmadıkça Divanı: Muhasebat reis ve azalarile murakiplerin her ne nam ile olursa olsun, Devlet tarafından maaş, ücret, tahsisat veya tazminat verilmesini icap eden veya etmiyen bir vazifeye tayinleri caiz değildir. Böyle bir vazifeyi kabul edenler istifa etmiş sayılır. Ancak mahkeme kararile veya herhangi bir dairenin tensibile ehlihibre veya ehlivukuf sıfatile rey ve mütalealarının alınması caizdir.

Madde 85 — Divanı Muhasebatın sureti teşkil ve vazifelerine dair olan 5 teşrinisani 1295 tarihli kararname ile buna müzeyyel 2 mart 1334 tarihli kanun, Divanı Muhasebat Müddeiumumiliğinin idare hesaplarına müteallik vezaifi hakkındaki 6 teşrinievvel 1332 tarihli nizamname, miadında hesap vermiyen muhasibi mesuller hakkında olunacak muameleye dair 6 teşrinievvel 1332 tarihli nizamname, Divanı Muhasebatın sureti intihabına dair 24 teşrinisani 1339 tarih ve 374 numaralı kanun hükümlerde bu kanuna muhalif diğer hükümler mülğadır.

Muvakkat madde 1 — Bu kanunun üçüncü maddesi nin hükmü evvelce yapılmış olan intihaplara şamil değildir.

Muvakkat madde 2 — Bu kanunda yazılı hükümlerden usule taallûk edenlerle evrakı müsbiteye ait olanlar, bu kanunun meriyetinden evvelki hesaplardan henüz karara bağlanmıyanlara da şamildir:

Madde 86 — Bu kanun 1 haziran 1934 tarihinden muteberdir.

Madde 87 — Bu Kanun Büyük Millet Meclisi tarafından icra olunur.

20/6/1934

—

**1050 numaralı Muhasebei Umumiye Kanununa
Müzeyyel kanun**

Kanun No. 2518

Kabul tarihi: 18/6/1934

Madde 1 — 1050 numaralı Muhasebei Umumiye Kanununun 50 inci maddesinin ikinci fıkrası ile 51 ve 52 inci maddeleri hükümleri ve 48 inci madde ile mevzu istisnalar haricinde Devlet namına herhangi bir taahhüde girişilmeden evvel tahakkuk memurları seneleri bütçesinde kendi daire ve kıt'ası için ayrılmış tahsisat mevcut ve kifayet edecek miktarda olup olmadığını tetkik ve âmiri itaya tahriren bildirmeğe ve âmiri italar da bunu aramağa mecburdurlar. Kâfi derecede tahsisat etmin edilmedikçe taahhüt evrakı tanzim olunamaz ve mukaveleye girişilemez.

Madde 2 — Tahsisat mevcut olmadığının birinci madde mucibince âmiri itaya tahriren bildirilmemesi veya tahsisat yok iken mevcutmuş gibi gösterilmesi sebeble herhangi bir taahhüde girişilmesi halinde tahakkuk memurları doğrudan doğruya Hâzineye karşı şahsan mesul tutulurlar. Tahsisat olmadığı âmiri itaya tahriren bildirilmesine rağmen veya âmiri itaca tahsisat olup olmadığının araştırılmasına lüzum görülmeden girişilen taahhütlerden doğan şahsî mesuliyet âmiri itaya racidir. Bu suretle tahsisat hariç yapılan taahhüdât neticesinde tediye vukubulmuş ise kanunen muhasibi mesule teveccüh eden mesuliyette âmili ita ve tahakkuk memurları da müsterektirler.

Birinci fıkradaki tahakkuk memurlarile ikinci derece âmiri itaların ve muhasiplerin tahsisat haricindeki taahhüt ve tediyelelerinden dolayı tazmin ile mesuliyetlerine Divanı Muhasebatça hükmolunur. Tahsisat harici taahhüt birinci derece âmiri itanın tahriri emrine müstenit ise keyfiyet Divanı Muhasebatça üç aylık raporlarla Büyük Millet Meclisine arz olunur.

Madde 3 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 4 — Bu kanunun hükümlerini ifaya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

20/6/1934

Ekiciden tütün alma kanunu

Kanun No. 2506

Kabul tarihi: 11/6/1934

Madde 1 — Ekici ile alıcı arasında tütün alım satımı, ancak denk halinde yapılır. Denk haline konulmadan, dizi, demet gibi şekillerde alım, satım yasaktır.

Madde 2 — Tütün ekicisi, mahsulünü denk yaparken, kırıntı, son denilen güzleme, yanık, yeşil, çürük, hastalıklı, basık, ezik olanlarını, ayrı ve görmezlerini ayrı denklere koymağa mecburdur. Bunlardan çürük, yanık, yeşil, kırıntı olanları inhisar idaresine bedelsiz teslim olunur ve inhisar mevzuu haricinde ziraî veya sınaî maksatlar için talî istihsalâtta kullanılmak imkânı elde edilinceye kadar inhisarlar idaresince usulü dairesinde imha edilir.

Madde 3 — Tütün ekicisi, Samsunkârî denklede: taban kapak kafalıklarda ve Rumelikârî denklede: direk ve kapaklarda, denklelerin ihtiva ettiği elden gayrisini kullanmaz.

Madde 4 — Tütün ekici ve alıcıları arasındaki alım satım bu kanuna ilişik örneğe göre Gümrük ve inhisarlar Vekâletince bastırılıp beş kuruşa satılacak mukavelelerle yapılır. Bu kanun hükümlerine aykırı olmamak şartile mukaveleye hususî şartlar eklenebilir.

Madde 5 — Tütün ekicisi ile alıcısı arasında alım, satım mukavelenamesinin bu kanuna göre tatbik ve icrasından doğacak bütün ihtilâflar hakemler marifetile hallolunur.

Bunun için davacı taraf o yerin Ticaret odasına, yok

ise belediyesine yazı ile müracaat ederek tahkim istediğini ve hakemini bildirir. Ticaret odası veya belediye bu müracaatı derhal diğer tarafa bildirerek üç gün içinde hakemini seçmesini ister ve kendisi de bir hakem seçerek her üçünün doğruyu tayin edeceklerine yemin ettirir.

Hakemler, bütün işlerini bilir kimselerden olur. Hakemler yemin verildiği günden itibaren beş gün içinde kararını verir ve iki tarafa tefhim ederler. Tefhim edilmeyen kararlar tarafların zatine veya kanunî ikametgâhına üç gün içinde tebliğ olunur.

Oda ve belediye encümeni bu maksatla fevkalâde ve müstacel içtima akit veya azalarından bir veya bir kaç kimseyi gerek yemin verme, gerek hakem seçme için tevkil edebilir.

Madde 6 — Hakem kararına tefhim veya tebliğ tarihinden itibaren üç gün içinde sulh hâkimine müracaatla itiraz edebileceği gibi hakemler gününde karar vermemelerinden veya bir tarafın müddetinde hakemini seçmemesinden dolayı da Sulh Mahkemesine müracaat olunabilir.

Sulh hâkimi, taraflardan biri hakem tayininden imtina etmiş ise o taraf namına da resen bir hakem tayin ederek ve müddeti içinde karar verilmemiş ise tarafların hakemlerini çağırarak ve itiraz halinde yeni hakem tayin etmelerini emrederek ve seçmedikleri halde resen seçerek reisliği altında heyeti toplar. Bu heyete dahil olacak alıcı ve ekici hakemlerinin beşinci maddede yazılı yemin ve bilgi şartlarını haiz olmaları lâzımdır.

Heyet müracaatı tarihinden itibaren on gün içinde kararını verir. Bu kararlar kabili itiraz ve temyiz değildir.

Bu kanuna göre hakemler marifetile halli lâzım gelen işler hakkında hakemler tarafından veriliş müddeti içinde itiraz edilmeyen kararların taraflardan birinin müracaatı üzerine duruşma yapılmaksızın Sulh mahkemesince tesciline karar verilir.

Hakem ücretleri ve diğer masraflar haksız çıkan tarafça ödenir.

Madde 7 — Kûf, dara ve su çürüğünden iler gelen azaltmalardan başka iskonto veya ıskarta veya diğer namlarla bedel veya sıklet veya bedelsiz alınacak kısım ayrılması her iki taraf için yasaktır.

Aykırı hareket edenlerden, azaltma bedele müteallik ise bunun ve sıklet veya bedelsiz terke müteallik ise indirilen miktar diğerinin beş katından on katına kadar ağır para cezası hükmolunur. Tekerrürü halinde bu ceza iki kat olarak verilir.

Madde 8 — Fiat kararlaştırılıp, satış tamam olduktan sonra denkler, tüccar tarafından İzmir mıntakasında yüzlerine damga vurulmak, diğer mıntakalarda buna imkân yoksa denk dört tarafından iple bağlanıp mühürlenmek suretile tesbit olunur.

Madde 9 — Gerek İnhisar idaresi gerek diğer alıcılar tarafından, tütün ekicilerine, tarladaki veya toplanmış tütünleri karşılığı avans ve saire nam ve suretile para verilebilir. Bu şekilde verilmiş para, parayı verene müsavi fiat ve şart dahilinde ve bu kanun dairesinde, alış için rüchan hakkı verir.

Rüchan hakkına malik olan, fiat ve şartın kendisine veya ikametgâhına bildirildiği andan itibaren, ekici ve rüchan sahibi alıcı aynı kasabada bulunurlarsa tebliğ anında, başka başka kasabalarda bulunuyorlarsa yirmi dört saat içinde kabulünü bildirmezse bu hakkını düşürmüş olur.

Şu kadar ki bu bapta mukavelenin bir sureti ekicinin cüzdanını aldığı inhisarlar şubesinde verilmiş ise, devir muamelesinden evvel veya devir muamelesi anında peşin para aldığı zate veya müesseseye veya hesabına, almış olduğu parayı evvelemirde ödemek veya ahar suretle tesviye için muvafakatnamesini ibraz etmekle mükellef tutulur.

Madde 10 — Ekici, tütününü inhisarlar idaresi ambarına getirip kanun dairesinde devir muamelesini hazırlar. Bu muamelenin bitirildiği alıcıya bildirildiği tarihten itibaren alıcı on gün içinde bedelini ödeyip tütününü tesellüm

etmeğe mecburdur,. Mücbir sebepler olmaksızın, ödemedi veya tesellümden imtina ederse, ekici bu kanunda yazılı tahkim yolile bedeli ödemeğe ve tesellüme alıcının cebrolunmasını istiyebilir. Ekici talep ederse hakem heyeti satış tutarının yarısına kadar da tazminat alınmasına karar verebilir.

Madde 11 — Tütün, usulü dairesinde haciz veya rehin edilmiş veya bu kanunun 9 uncu maddesinin son fıkrası veçhile ekici peşin almış olduğu parayı geri vermiş veya tehir ve talik için alâkadarın muvafakatini isbat edememiş bulunmadıkça, ekicinin Devlet veya belediye daireleri veya diğeri müesseselere borçlu olup olmadığını tesbit için devir muamelesi geciktirilemez,, inhisar Kanununun devre mâni hükümleri mahfuzdur.

Madde 12 — Tütün eksperlerinin yetiştirilme, vazife görme ve meslekî mesuliyetleri şekilleri ve kimlerin eksper unvanını kullanabilip ne gibi hallerde kaybedecekleri bir nizamname ile tesbit olunur.

Madde 13 — Bu kanunun 1 , 2 ve 3 üncü maddelerine aykırı hareket edenler beş liradan yüz liraya kadar hafif para cezasına mahkûm edilirler. Tekerrürü halinde ceza iki kat olarak hükmolunur.

Madde 14 — Bu kanun 1 ağustos 1934 tarihinden muteberdir.

Madde 15— Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

13/6/1934

T. C. Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti
 (Soğuk damga)

Fiat: Her yerde
 5 kuruştur

**Ekiciden tütün alımında kullanılması
 mecburî örnek — Mukavele**

Bu mukavele, ekiciye pey, avans ve saire namı ile mal karşılığı para verme işlerinde de kullanılabilir

1 — Ekicinin:

2 — Alıcının:

Adı ve sanı: Adı ve sanı:

Adresi: Adresi:

Bu alım satımdan doğan her nevi tebligatın, kendine yapılmış sayılacak kanuni ikamet yeri:.....	Bu alım satımdan doğan her çeşit tebligatın şahsına yapılmış sayılacağı kanuni ikamet yeri:.....
---	--

Yukarıda adı ve sanı yazılı ekici, inhisarlar İdaresinin numaralı..... vetarihli cüzdanı mucibince sahibi bulunduğu tafsilatı aşağıda gösterilen..... mahsulü tütününü, yukarıda adı sanı kayıtlı alıcıya satmış ve alıcı da kabul etmiştir. Tütünler en geç tarihine kadar deki ambara indirip, usulü dairesinde devir ve teslim olunacak ve bu müddet zarfında ekici, tütünleri iyice muhafaza edecek ve ezik, basık gibi tütünün nefasetini bozacak hallere meydan vermiyecektir. Alıcı devir muamelesinin bitirildiği kendisine ve kabil olmazsa kanunî ikamet yerine bildirildiği tarihten itibaren en geç on gün içinde tütünleri tesellüm edip bedelini ödiyecektir.

Satılan tütünün	Denk	Safî kilosunun fiatı
<u>Cinsi, nev'i işletme şekli</u>	<u>Adedi Darası</u>	<u>Lira Kş.</u>

Mahsulü

Görmez:

Bu örnek mukavele arkasında aynen yazılı kanun hükümlerine aykırı olmayacak hususî şartlar

Yukarıda gösterilen tütünlertarafından ekiciyeolarak lira verilmiştir. Teslim ve teslim sırasında denklemlerde küflü veya su çürüklü tütün bulunursa, ekici bunları denklemlerken çıkaracak veya bu yüzden sikletten düşülecek miktar hakkında alıcı ile anlaşacaktır Bu hususta ki taraf anlaşamazlarsa bu mukavele arkasında yazılı kanunda gösterilen hakem yoluna müracaat edeceklerdir.

Bu mukavele iki nüsha olarak tarihinde de tanzim ve iki tarafça muhteviyatı dinlenip anlaşıldıktan sonra imza ve teati olunmuştur.

Şahitler: (mahal ismi) (tarih)

.....

İmzalar imzalar

ADLİYE HARÇ TARİFESİ KANUNU

Kanun No. 2503

Kabul tarihi: 9/6/1934

Umumî hükümler

Madde 1 — Miktar ve kıymeti iki bin beş yüz kuruşu geçen davalarla icra takipleri için bu kanun hükümlerine göre harç alınır.

Madde 2 — Mahkemelere, Cümhuriyet müddeiumumiliklerinde istintak ve icra ve iflâs dairelerine verilecek arzuhal ve lâyhaların ve ilişik olarak verilecek ve ibraz olunacak evrakın her birinden yirmi kuruş kaydiye harcı alınır.

BİRİNCİ BAP

Hukuk davalarından alınacak harçlar

BİRİNCİ FASIL

Kayıt ve zabıt harçları

Madde 3 — Dava ve cevapların mahkeme kaleminde zaptettirilmesi için yirmi kuruş alınır.

Madde 4 — Kayde tâbi evraktan bir kere kayıt harcı alındıktan sonra evrak diğer bir husus için yeniden ibraz olunursa kayıt harcı tekrar alınır.

Madde 5 — Kaydiye ve zabıt harçları ait olduğu evraka pul yapıştırılarak istifa olunur. Pul, tarih ve mühür ve imza ile iptal olunur. Kayıt defterinin numarası da evraka işaret edilir,.

Madde 6 — Kayde tâbi evrakın kayıt harcı alınmadıkça muameleye konması caiz değildir.

İKİNCİ FASIL

Peşin alınacak harçlar

Madde 7 — Her davada dava edilen şeyin miktar veya kıymetine yahut davanın mahiyetine göre davacıdan peşin olarak ilâm harcının dörtte biri alınır.

Madde 8 — Dava arzuhalinde miktar veya kıymet gösterilmemişse davacıya tesbit ettirilir.

Muhakeme sırasında kıymetin tesbit olunan miktardan fazla olduğu anlaşılırsa peşin alınan harç ikmal edilmedikçe davaya devam olunamaz.

Kıymet tayini mümkün olmıyan davalardan yüz kuruş peşin harç alınır.

Madde 9 — Bir ilâm aleyhine yüksek vazifeli mahkemeye müracaat halinde o ilâmdan kaç kuruş harç alınmışsa dörtte biri peşin alınır.

Madde 10 — Peşin alınan harç ilâm harcına mahsup edilir. Peşin alınan harç ilâm harcından fazla ise fazlasın geri verilir.

ÜÇÜNCÜ FASIL

Tebliğ harçları

Madde 11 — Arzuhal ve lâyiha ve celpname ve diğer dava evrakının tebliğinde her bir nüsha için tebliği istiyenden on kuruş alınır.

Madde 12 — Evrak tebliğ olunacak şahsin bulunduğu yerin mesafesine göre tebliğ yapanın zarurî masrafı her malî sene başında oranın adliye encümenleri tarafından tanzim olunacak cetvellere göre ayrıca alınır.

Gönderilen tezkereden tebliğ harcı alınmaz.

Bu madde hükmü icra işlerinde de caridir.

DÖRDÜNCÜ FASIL

Madde 13 — Hukuk Usulü Muhakemeleri Kanununun 65 inci maddesi mucibince Sulh hâkimi tarafından tasdik edilecek vekâletnamelerden her imza için yirmi beş kuruş tasdik harcı alınır.

BEŞİNCİ FASIL

Celse harçları

Madde 14 — Muhakeme, tarafların talep ve muvafakatleri üzerine talik edilmişse taraflardan ve evvelce yapılması mümkün olan bir keyfiyeti yapmamış olmasından dolayı talika sebebiyet veren taraftan üç yüz liraya kadar olan (üç yüz dahil) hukuk davalarında yüz ve fazlasından üç yüz kuruş celse harcı alınır.

Kıymet tayini mümkün olmayan davalarda celse harcının miktarı yukarıki fıkrada yazılı hadler dairesinde mahkeme tarafından takdir olunur.

ALTINCI FASIL

Hükümden evvel verilen kararlardan alınacak harçlar.

Madde 15 — Gıyap, keşif, hesap görülmesi, tatbik ve istiktap icrası, icra ve iflâs Kanununun 158 inci maddesine göre borcun ifa veya depo edilmesi ve Ticaret Kanununun 638 inci maddesi mucibince zıyaa uğrıyan senetler hakkında verilecek kararlara mezkûr kanunun 1270 inci maddesi hükmüncü dispeççi tayini ve mahkeme yapılmaksızın malların satılmasına izin verilmesi hakkında verilen kararlardan her biri için elli kuruş harç alınır,.

Madde 16 — Eski hale getirme talebinin reddine dair verilen kararlardan iki yüz elli kuruş harç alınır.

Madde 17 — Delilerin tesbitine ve ihtiyatî tedbirlere verilen kararlardan iki yüz kuruş harç alınır.

Ticaret kanununun 1063 üncü maddesinde yazılı raporun mahkemeye verilmesi ve mezkûr kanunun 1066 ıncı maddesinde yazılı zaptın tutulması halleri ile dispeççiler tarafından verilecek raporlar birinci fıkradaki harca tâbidir.

Madde 18 — 15, 16 ve 17 inci maddelerde yazılı harçlar sulh işlerinde yarı olarak alınır.

YEDİNCİ FASIL

İlâm harçları

Madde 19 — Miktar veya kıymeti iki bin beş yüz kuruş geçen davalara dair verilen ilâmlardan hüküm altına alınan miktar veya kıymetin binde yirmisi nisbetinde harç alınır.

Madde 20 — Kıymet takdiri mümkün olmayan davalarda ilâm harcı dört liradır.

Madde 21 — Davanın reddi halinde ilâm harcı dört yüz kuruştur.

Madde 22 — Reddi mutazammın verilen ilâmın nakzından sonra dava olunan şey hüküm altına alınmışsa miktar ve kıymet üzerinden 19 uncu madde hükmüne göre harç alınır.

Yukarıki fıkranın haricinde kalan işlerde Temyiz Mahkemesince nakzolunduktan sonra verilen ilâmlardan maktuan iki yüz elli kuruş harç alınır, sulh işlemde bu maktu harç yüz kuruştur.

Davadan feragat ve davayi kabul veya sulh vukuunda ilâm harcının yarısı alınır.

Madde 23 — Vasiyetnamenin tevdiî mukabilinde verilen makbuzlardan elli kuruş harç alınır.

Madde 24 — Kanun Medeninin 538 inci maddesi mucibince verilecek mir aşçılık vesikasından yüz kuruş harç alınır.

Madde 25 — Miktarı veya kıymeti yüz liradan ziyade olan şifahî vasiyetin zaptı için binde bir nisbetinde harç alınır.

Madde 26 — Mirasın resmî tasfiyesi ve resmen idaresi emri binde yarım harca tâbidir.

Mühür konması ve fekki ve defter tutma işlerinde yüz kuruş harç alınır.

Elli lirayı geçmiyen hususlarda harç alınmaz.

Madde 27 — Vesayet altına alınanlara ait malların defterlerini tutmak ve vasinin hesabını rüyet etmek için defter veya hesabın balığ olduğu miktarın binde biri nisbetinde harç alınır,

Bu miktarın mecmuu elli lirayı geçmezse harç alınmaz.

Madde 28 — Bir gayrimenkulün hissedarlar arasında taksimine dair sulh mahkemesinden verilen kararlardan maktuan yüz kuruş harç alınır,.

Taksimi mümkün olmıyan gayrimenkulün satılarak bedelinin taksimi suretile şeyuun izalesine müteallik verilecek hükümlerden müşân açık artırma neticesindeki kıymetinin yüzde biri nisbetinde harç alınır. Bu harç müşarıklerinden hisseleri nisbetinde istifa olunur. Başkaca tahsil harcı alınmaz.

SEKİZİNCİ FASIL

İflâsa dair ilâmlardan alınacak harçlar

Madde 29 — İflâs davalarında verilen nihaî kararlardan maktuan dört yüz kuruş harç alınır.

Madde 30 — Konkordatonun tasdiki hakkında verilen ilâmlar için alacaklılara verilmesi kararlaştırılan para üzerinden binde yirmi harç alınır.

Madde 31 — Konkordatonun kısmen veya tamamen feshini natık ilâmlar 29 uncu madde mucibince maktu harca tâbidir.

DOKUZUNCU FASIL

Hakem kararları için mahkemece alınacak harçlar.

Madde 32 — Hakem kararlarının infazı lâzım olduğuna dair mahkemece verilen şerh için maktuan dört yüz kuruş harç alınır.

ONUNCU FASIL

Ticaret sicilli

Madde 33 — Unvanı ticaretin tescil ve ilânı için iki yüz kuruş harç alınır,

Ticarî şirketlerin tescil ve ilânı için sermayelerinin binde yarımı nisbetinde harç alınır.

Madde 34 — Müdür, Mümessiller, Tasfiye memurları ve temsile mezun sair kimselerin tescil ve ilânı için iki yüz elli kuruş harç alınır.

Madde 35 — Şubelere müteallik kayıt ve ilânlar için asıl müesseseden alınmış olan harcın yarısı alınır.

Asıl müessese ecnebi memlekette bulunuyorsa Türkiye dahilinde ilk açılan şubenin tescil ve ilânı için tam harç alınır,. Diğer şubelerin tescil ve ilânı, için merkezi Türkiyede bulunan müesseseler şubeleri gibi muamele olunur.

Madde 36 — Tadil ve terkinler için yukarıki maddelerde yazılı harçların yarısı alınır, Re'sen yapılması iktiza eden kayıt terkininden bir harç alınmaz.

Madde 37 — Ticaret Kanununun 502 inci maddesinde yazılı cetvelin tevdiinde elli kuruş harç alınır.

Madde 38 — Yukarıki maddelerden başka sicille kayıt ve ilânı kanunun icabından olan her muamele için yüz kuruş harç alınır, Bunların tadil ve terkinlerine dair olan tescil ve ilânlar için elli kuruş alınır,

Re'sen yapılan terkinler harca tâbi değildir.

ON BİRİNCİ FASIL

Suret harçları

Madde 39 — İlân suretlerinin beherinden iki yüz ve evrak suretlerinin her birinden elli kuruş harç alınır.

Muhakeme zabıtnamelerinin her sayfasından otuz kuruş alınır, Bir sayfa yirmi dört satır ve bir satır en aşağı elli harftir.

Sulh işlerinde yukarıki fıkralarda yazılı harçların yarısı alınır,

ON İKİNCİ FASIL

Tezkere harçları

Madde 40 — Resmî dairelere yazılacak her tezkereden elli kuruş alınır. Ancak bunların tekitlerinden harç alınmaz.

İstenilen kayıt ve malûmatın esasen mevcut olmadığı veya iddia hilâfına bir kayıt ve malûmata dair cevap geldiği surette mahkeme kararile tezkerenin yazılmasını istiyenden yüz kuruştan bin kuruşa kadar ayrıca harç alınır.

ON ÜÇÜNCÜ FASIL

Mahkeme haricindeki muamelelerden alınacak harçlar.

Madde 41 — Hâkim veya naibi tarafından muhakeme binasının haricinde tanzim olunacak her zabıtname için otuz kuruş harç alınır.

ON DÖRDÜNCÜ FASIL

Depozito harcı

Madde 42 — Adliye veznelerine tevdi olunacak para ve kıymetli eşyanın kabul ve muhafazası için yüzde yarım harç alınır.

Muhafaza müddeti bir seneyi geçerse her sene için fazla olarak bu harcın yarısı alınır.

ON BEŞİNCİ FASIL

Temyiz ilâmlarından alınacak harçlar

Madde 43 — Temyiz Mahkemesinin hukuk ve ticaret daireleriyle hukuk heyeti umumiyesince bir ilâmın tasdikında temyiz olunan ilâmın verildiği mahkemece alınmış olan miktarda harç alınır.

Temyiz istidasının reddi halinde maktuan dört yüz ve nakzında beş yüz kuruş harç alınır.

Temyiz mahkemesinden icranın tehirine dair verilen kararlar beş yüz kuruş maktu harca tâbidir. Sulh işlerinde bu kararlar için yüz kuruş harç alınır.

Tashihi karar talebinde bulunanlardan dört yüz kuruş peşin harç alınır.

Tashihi karar arzuhalı reddedilir veya asıl temyiz olunan ilâm tashih üzerine tasdik veya nakzolunursa yukarıki fıkra hükmüne göre harç alınır.

Madde 44 — Temyiz ilâmlarının harçları Temyiz Mahkemesi veya ilâmı veren mahkeme tarafından istifa olunur.

ON ALTINCI FASIL

İadei muhakeme taleplerinden alınacak harç

Madde 45 — İadei muhakeme talebinin reddi halinde maktuan dört yüz kuruş harç alınır.

istidanın kabulünden sonra verilecek kararlar beş yüz kuruş harca tâbidir.

ON YEDİNCİ FASIL

Yabancı memleketler mahkemelerinden verilen ilâmların infazı için alınacak harçlar

Madde 46 — Yabancı bir mahkemeden sadır olan ilâmın tenfizi hakkında açılacak davalarda hükmolunmuş olan şeyin miktar, kıymet ve mahiyetine göre bu kanun dairesinde harç alınır.

İKİNCİ BAP

Ceza davalarında alınacak harçlar

Madde 47 — Harçların takdirinde hükmedilecek cezanın miktarı esas tutulur. Hürriyeti bağlayıcı bir ceza ile birlikte para cezası da hükmedilen hallerde para cezasının hürriyeti bağlayıcı cezaya kalbile her iki ceza mecmuu üzerinden harç hesap edilir.

Hüküm yalnız para cezasına taallük ediyorsa alınacak harç para cezası miktarını geçemez,.

Madde 48 — Ceza Kanununun 77 inci maddesindeki hallerde yeni muhakeme için alınacak harç, yeni cezanın eskiden hükmedilen cezayı geçen kısmı üzerinden hesap edilir. Ceza Mahkemeleri Usulü Kanununun 403 üncü maddesinde yazılı olan halde ayrıca harç alınmaz.

Madde 49 — Bir ceza davası birden fazla suçlulara taallük ediyorsa alınacak harç bunlardan her biri hakkın

da hükmedilen cezanın miktarile mütenasip olmak üzere paylaştırılır.

(Ceza Mahkemeleri Usulü Kanununun 413 üncü maddesinin 4 üncü fıkrası hükmü mahfuzdur).

Madde 50 — Sulh, asliye ve ağır ceza mahkemelerinde para cezasına ve hürriyeti bağlayıcı bir cezaya dair verilen hükümlerden aşağıda yazılı olan şekillerde harç alınır:

1—50 kuruştan 1,000 kuruşa kadar yahut bir günden on güne kadar 200 kr.

2—1,001 kuruştan 1,500 kuruşa kadar yahut 11 günden 14 güne kadar 300 kr.

3—1,501 kuruştan 3,000 kuruşa kadar yahut 15 günden 30 güne kadar 400 kr.

4—3,001 kuruştan 7,500 kuruşa kadar yahut 31 günden 45 güne kadar 500 kr.

5—7,501 kuruştan 15,000 kuruşa kadar yahut 46 günden 3 aya kadar 1,200 kr.

6—15,001 kuruştan 25,000 kuruşa kadar yahut 3 aydan 6 aya kadar 1,400 kr,

7 — 25,001 kuruştan 50,000 kuruşa kadar yahut 6 aydan 1 seneye kadar 1,700 kr,

8 — 50,001 kuruştan 75,000 kuruşa kadar yahut 1 seneden 2 seneye kadar 2,200 kr.

9 — 75,001 kuruştan 150,000 kuruşa kadar yahut 2 seneden 3 seneye kadar 2,800 kr.

10 — 1 50,000 kuruştan yukarı para cezası yahut 3 seneden on seneye kadar 3,800 kr.

11 —Daha yüksek mahkûmiyetlerde 6,000 kr.

12 —Hükmedilen ceza yalnız amme hizmetlerinden veya bunlardan bazılarından mahrumiyete mütedair olursa harç 500 kuruş ve tevbihi adlî yapılmasına karar verilmişse 100 kuruş.

Sürgün cezalarında Türk Ceza Kanununun 40 ıncı; maddesi kıyas yolile tatbik olunur.

Madde 51 — Sulh hâkimleri tarafından verilmiş olan ceza kararnamesi duruşma yapılmaksızın kat'ileşirse 50 inci maddede yazılı harçların onda ikisi alınır.

Bir ceza kararnamesi aleyhine yapılan itiraz, dava suçlunun isbatı vücut etmemesi sebeble bir kararla reddedilmiş bulunursa bütün muhakeme için 54 üncü maddede yazılı harçların yarısı alınır.

Madde 52 — İlk tahkikat yapılmamış ve son tahkikatın icrası esnasında delil ikame edilmemiş bulunursa 50 inci maddede yazılı olan harçların yarısı alınır.

Ceza Mahkemeleri Usulü Kanununun 205 inci maddesinde yazılı olan haller de böyledir.

Madde 53 — Temyiz Mahkemesince, temyiz istidası reddedilirse maktuan 400 ve temyiz olunan hüküm bozulduğu takdirde maktuan 500 kuruş ve hükmün tasdiki halinde asliye mahkemesince kaç kuruş ilâm harcı alınmışsa o miktar harç alınır.

Madde 54 — Aşağıdaki hallerde 50 inci maddede yazılı harçların onda üçü alınır:

- 1 - Eski hale getirme talebinin reddi,
- 2 - Temyiz talebinin mahallî mahkemesince kabule şayan olmamasından dolayı reddi,
- 3 - İadei muhakeme talebinin kabule şayan olmamasından dolayı reddi,
- 4 - Sulh hâkimi tarafından verilmiş olan bir ceza kararnamesine karşı yapılmış olan itirazın gayri kabili kabul olmasından dolayı reddi,
- 5 - 1, 2 ve 4 üncü numaralardaki kararlar aleyhine yapılmış olan müracaatın reddi.

Madde 55 — İadei muhakeme talebi esassız olduğundan reddedilmişse ellinci maddede yazılı harçların onda ikisi alınır,

Bu talepte delil gösterilmişse harcın nisbeti onda dörde çıkarılır,

Yukarıki fıkrada yazılı kararların aleyhine yapılan temyiz talebinin reddi halinde ellinci maddede yazılı harem onda dördü alınır.

Madde 56 — 55 inci maddede gösterilenden gayri kanun yollarına müracaat olunarak bu müracaatın reddi halinde elli kuruş harç alınır.

Madde 57 — Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun 167 ve 168 inci maddelerinde yazılı hallerde harç mezkûr kanunun 170 ve 414 üncü maddelerine tevfikân müddeiye tahmil edilmiş olursa harçlar aşağıdaki surette alınır:

Kabahatlerde iki yüz kuruş;

Cürümlerde:

1 - Beş seneye kadar hapis, sürgün, ağır para cezası, amme hizmetlerinden mahrumiyet cezasını müstelzim ise beş yüz kuruş;

2 - Ölüm cezası ve beş seneden yukarı hapsi müstelzim ise bin kuruş.

Ceza Mahkemeleri Usulü Kanununun 411 inci maddesinde zikredilen halde de bu suretle harç alınır.

Ceza Mahkemeleri Usulü Kanununun 169 uncu maddesinin son fıkrasında zikredilen halde yukarıda yazılı harçların yarısı alınır. Son tahkikatın açılmasından sonra, müştekinin şikâyetnamesini geri alması sebebiyle dava düşerse hüküm yine böyledir.

Madde 58 — Şahsî dava üzerine yapılan duruşmada aşağıda gösterilen suretlerde harç alınır:

1 - Takibatın tatiline, duruşmaya başlandıktan sonra hüküm verilmişse üç yüz kuruş;

2 - Birinci: bentte yazılı hal haricinde dava, delil ikame edilmeksizin bir hükme iktiran etmişse üç yüz kuruş;

3 - ikinci bentte yazılı hal haricinde dava, delil ikame edildikten sonra bir hükme iktiran etmişse beş yüz kuruş.

Temyiz davalarında da aynı harçlar alınır.

Karşılıklı davalardan harç alınmaz.

İdarî makarnalar tarafından açılan dava bu kanıma göre şahsî dava sayılmaz.

Madde 59 — Şahsî davadan dolayı kanun yollarına müracaat halinde aşağıda yazılı harçlar alınır:

1 - 54 üncü maddenin 2 ve 3 üncü bentlerinde yazılı haller için verilmiş olan kararlar aleyhine yapılan itirazın reddinde yüz kuruş,

2 - 55 inci maddede yazılı halde üç yüz kuruş,

3 - 56 ncı maddede yazılı halde 40 kuruş,

4 - Şahsî bir davanın gayri mesmu olmasından dolayı reddi halinde yüz kuruş,

5 - Bir şahsî davanın yukarıki bentte yazılı şekilde reddi üzerine yapılan itirazın reddi halinde yüz kuruş

Madde 60 — Duruşmanın başlamasından evvel şahsî davanın geri alınması halinde seksen kuruş harç alınır.

Madde 61 — Bir davada müteaddit şahsî davacılar veya suçlular bulunursa adetlerine bakılmaksızın 58 ve 59 uncu maddelerle bu maddede yazılı harçların iki katı alınır.

Madde 62 — Davaya müdahale eden kimsenin kanun yollarına müracaatı halinde bunlardan 58, 59 ve 61 inci maddeler mucibince şahsî davacılardan alınacak olan harçlara müsavi harç alınır.

Madde 63 — Ceza Mahkemeleri Usulü Kanununun 392 ile 394 üncü maddelerinde zikredilen hallerde yapılacak mahkemede bu husus için verilecek her nihai karardan yüz kuruş harç alınır.

Madde 64 — Bir istida veya kanun yollarından herhangi birine müracaat, davayı geri alma yahut duruşmanın tabiinden gayri bir sebeple neticesiz kalmış olur veya bir temyiz talebi aynı suretle duruşma başlamazdan evvel neticelenmiş olursa, bir red kararı verildiği surette 56 ve 57 inci maddelerle 54 üncü maddenin birinci bendi ve 59, 61

ve 63 üncü maddeler hükümlerine göre alınacak harçların onda üçü alınır.

Madde 65 — İadei muhakemeye karar verilir ve eski kararda ısrar edilmiş bulunursa yeni muhakeme için birinci muhakemedeki usule tevfikân harç alınır. İadei muhakemenin neticesi ilk hükmü değiştirir mahiyette bulunursa son şekle göre asliye mahkemesinde alınması lâzım gelen harcın tamamı alınır.

Madde 66 — Resen verilmesi icap etmiyen suret harçları bu kanunun 39 uncu maddesine göre alınır.

Madde 67 — Şahsî hukuka ve tazminat kabilinden cılan para cezalarına dair verilen hükümlerde hukuk mahkemelerinde alınan nisbî harç alınır .

ÜÇÜNCÜ BAP

İcra harçları

BİRİNCİ FASIL

Umumî hükümler

Madde 68 — Harç takibe esas olan alacağın miktarına tâbi olduğu vakit takipten sonra işliyecek faizler hesaba katılmaz.

Madde 69 — Bir icra ve iflâs dairesince diğer bir daireden tebliğ veya diğer bir muamelenin icrası istendiği vakit bu muamelelere ait masraflar muameleyi yapacak daireye gönderilir. Fakat harçlar takip için müracaat edilen dairece istifa olunur.

Madde 70 — İcra ve iflâs daireleri için lüzumu olan masraflar peşin ödenir. Şikâyet vukuunda masrafın miktarı tetkik mercii tarafından tayin olunur.

Madde 71 — Dairenin kusuru yüzünden yanlış yapılan bir muamele tetkik mercii tarafından iptal edilirse yeni yapılacak muamele için hiç bir harç ve masraf ve yol

tazminatı alınamaz- Tetkik mercisinin kararında bu ciheti tasrih etmesi lâzımdır. Tetkik mercii iptal olunan muamele yerine yeni bir muamele emretmemiş ise alınan paranın iadesine karar verilir.

Madde 72 — İcra dairelerince alınan harç mukabilinde evrakına pul yapıştırılıp iptal olunur. Alâkadarlara, alınan harç ve masrafin müfredatını gösterir bedava ve pulsuz birer makbuz verir ve bunun dip koçanı muhafaza edilir.

İKİNCİ FASIL

İcra işlerinde alınacak harçlar

Madde 73 — icra, dairelerine vaki olacak ilâma müstenit olmıyan takip taleplerinden alacak miktarı üzerinden yüzde yarım tahsil harcı peşin alınır.

Alacaklı mahkemeye müracaate mecbur kalırsa peşin verdiği tahsil harcı yedinci maddeye göre verilecek harca mahsup edilir.

Madde 74 — Ödeme ve icra emirlerinin tebliğ olunacak ilk nüsha için yirmi kuruş harç alınır. Nüshalar teaddüt ederse fazla her nüsha için on kuruş alınır.

Madde 75 — İcra ve iflâs muamelelerine dair şikâyet hususlarından başka tetkik mercilerde ticaret mahkemeleri tarafından verilen kararlardan maktuan yüz kuruş harç alınır.

Bunlara müteallik temyiz ilâmları da aynı harca tâbidir

Madde 76 — İcra ve iflâs kanunu mucibince istenecek kayıt ve evrak suretlerinden eli kuruş harç alınır.

Madde 77 — Ödeme veya icra emrinin tebliği özerine hacizden evvel ödenen paradan yüzde üç tahsil harcı alınır.

Hacizden sonra satıştan evvel para ödenirse tahsil harcı yüzde dördtür.

Haczedilen mal satılıp paraya çevrildikten sonra borç ödenirse tahsil harcı yüzde beştir.

Resmî ve hususî müesseselerde memur ve müstahdemlerin maaş ve ücretlerinden icra marifetile haciz ve tevkif olunarak borç ödenirse tahsil harcı yüzde beştir.

Madde 78 — Haciz ve gayrimenkulün vaziyet zabıt varakasının tanzimi için kırk kuruş harç alınır.

Haczedilecek mal bulunmazsa alınacak harç yirmi kuruştan ibarettir.

Maaş veya ücretin ve yahut bir hizmet gelirinin haczine dair yapılacak tezkereden yirmi kuruş harç alınır.

Tekit tezkereleri harca tâbi değildir.

Madde 79 — Haczedilen gayrimenkul malların idaresi için icra dairesi aşağıda yazılı harçları alır:

A - Adi kira veya hasılat kirası akitleri ve iki nüsha mukavele tanzimi için 80 kuruş,

B - Hesap tutmak için 80 kuruş,

C - Haczedilen gayrimenkulün tahsil olunan adi veya- hasılat kirasından o gayrimenkulün vergi ve sair resimleri için ödenen veya alacaklıya verilen miktar üzerinden yüzde beş.

Madde 80 — İcra ve iflâs Kanunu mucibince alacakların devri için yapılan muamelelerden yüzde bir harç alınır. Bu alacak icra marifetile tahsil olunursa peşin alınan beşte bir harç alınacak tahsil harcına mahsup edilir.

Madde 81 — Miktar ve kıymeti muayyen olmıyan hususlar hakkındaki ilâmların icrasında mahkemece alınan- ilâm harcının aynı tahsil harcı alınır.

Madde 82 — Her ne sebep ve suretle olursa icra takibinden vaz geçildiğinin zabıtnameye yazılması için 77 inci maddede yazılı, harçların yarısı alınır. Peşin alınan tahsil harcı buna mahsup edilir.

Madde 83 — Bankaya yatırılan paraların faizi Devletindir. Paraların sandığa veya bankaya yatırılması ve oralardan alınması için masraf namile bir şey alınmaz.

Tahsil edilen parayı alacaklıya gönderme masrafı kendisine aittir.

ÜÇÜNCÜ FASIL

İflâs işlerinde alınacak harçlar

Madde 84 — İflâs zabıt varakasının tanzimi, defter tutulması, kıymet takdiri ve kilitleme veya mühürleme işlerinden yüzer kuruş harç alınır.

Madde 85 — İflâs veya icra dairesi tarafından alacaklılar toplanmasında tutulacak zabıt varakası için iki yüz elli kuruş harç alınır.

Madde 86 — İflâsın açılmasının ilânı ve bütün alacaklılara ilânın bir nüshasının gönderilmesi için yüz kuruş harç alınır.

Madde 87 — İcra ve iflâs Kanunu mucibince her alacağın tahkiki ve istihkak iddialarının tetkiki neticesinde Verilecek her karar için kırk kuruş harç alınır.

Madde 88 — Masa mallarının muhafazası ve idaresi

için bu kanunun 79 uncu maddesi hükümleri tatbik olunur.

Madde 89 — Masa mallarının tasfiyesile hâsıl olan paranın paylaştırılmasında yüzde beş tahsil harcı alınır.

DÖRDÜNCÜ FASIL

Konkordatodan alınacak harçlar

Madde 90 — Konkordato mühletinin verilmesi veya geri alınması hakkındaki kararlardan beş yüz kuruş harç alınır.

Mühletin uzatılması kararından iki yüz elli kuruş alınır.

Madde 91 — Mevcut malların defterinin tutulması ve kıymetlerinin takdiri için yüz kuruş harç alınır.

Madde 92 — Konkordato komiserine ibraz edilecek evrak ve vesaik kaydiye harcına tâbidir.

Her alacağın kabul edilerek deftere geçirilmesinden 40 kuruş harç alınır.

Madde 93 — Konkordato komiseri tarafından verilecek rapor için beş yüz kuruş harç alınır.

BEŞİNCİ FASIL

Müteferrik harçlar

Madde 94 — İhtiyatî hacizde bu kanunun 78 inci maddesi hükümleri tatbik olunur.

Madde 95 — Hapis hakkına tâbi eşyanın defterinin tutulması için elli kuruş harç alınır.

Madde 96 — Mukavelename ile kiralanmış olan gayrimenkulün tahliyesinde bir yıllık kiranın binde beşi nisbetinde harç alınır.

İlâma müstenit tahliye işlerinde maktuan iki yüz kuruş alınır,.

DÖRDÜNCÜ BAP

Müşterek hükümler

Madde 97 — Bu kanuna göre hukuk ve ceza işlerinde Devlete ait olan ilâm harçlarının alâkalıları tarafından kararın verilmesinden itibaren iki ay içinde ödenmesi mecburidir. Aksi takdirde hüküm vermiş olan mahkeme ve makamların maliye dairelerine göndereceği müzekkere üzerine Tahsili Emval Kanunu hükümlerine göre bu harçlar kendilerine yükletilmiş olanlardan tahsil olunur.

Madde 98 — Tebliğden başka bir muamele yapmak için makamından uzaklaşmağa mecbur olan hâkim veya

memura yol masrafından başka her saat ve küsuru için elli kuruş yol tazminatı verilir. Bu miktar bir gün için iki yüz kuruşu geçemez,

Kâtip ve sair müstahdemler için yukarıki fıkrada yazılı miktarların yarısı verilir.

Madde 99 — Dairenden uzaklaşmayı icap ettiren birden ziyade iş olursa mümkün oldukça bu işler aynı zamanda yapılır. Bu suretle yol masrafı ve tazminatı muhtelif işler aynı mahalde ise müsavi hisseler ve eğer muhtelif mahallerde iseler mesafe nazara alınarak mütenasip hisseler taksim olunur.

İlk önce alınan masrafın fazlası sahiplerine iade olunur.

Münferit hükümler

Madde 100 — Şûrayı Devlette açılacak idari davalardan bu kanunda yazılı hukuk işlerinden alınan peşin harç ile kaydiye, tebliğ, tezkere ve ilâm harcı alınır.

Vergi ve resimlere ait bulunan davalar, kıymeti muayyen olmıyan davalardan alınacak maktu harca tâbidir.

Memurin Muhakematı Kanununa göre yapılacak itirazlarla bu itiraz üzerine verilecek kararlardan ceza işlerinden alınacak harçlar alınır.

Askerî mahkemelerin Türk Ceza Kanunile Askerî Ceza Kanununun 3 üncü babının 8 inci faslına tevfikân hükmettiği cezalar her hangi bir karara karşı yapılacak itiraz veya kanun yollarına müracaat hallerinde ceza işlerinden alınacak harçlar alınır.

Askerî efrattan hiç bir harç alınmaz.

Askerî ihtisas mahkemelerinde görülen davalar için bu kanunun ceza işlerinde alınacak harçlar alınır.

Son maddeler

Madde 101 — Mehakimi nizamiye ve devairde alın-

ması lâzım gelen harçlara dair tarife unvanlı ve 12 muharrem 1304 ve 29 eylül 1302 tarihli kanun ile bunun zeyil ve tadilleri mülğadır.

Madde 102 — Bu kanunun meriyete girdiği sırada görülmekte olan davalarla tahkikat ve icra ve iflâs işlerinde ve 100 üncü maddeye göre bu kanunun hükümleri tatbik edilecek hususlarda mer'iyet tarihinden sonra yapılacak muameleler için bu kanuna göre harç alınır.

Madde 103 — Bu kanun 1 ağustos 1934 tarihinden itibaren mer'idir.

Madde 104 — Bu kanunun hükümlerini icraya Başvekil, Adliye, Millî Müdafaa, Maliye ve Dahiliye Vekilleri memurdur.

11/6/1934

Kefalet kanunu

Kanun No. 2489

Kabul tarihi: 2/6/1934

Madde 1 Umumî bütçeye ait (Mütedavil ve bu mahiyetteki sabit sermayeler dahil) para ve menkul kıymetleri ve ayniyatı alıp veren ve elinde tutan memur ve müstahdemlerle mülhak bütçelerden muhasebeleri Maliye Vekâletine bağlı olan veya gelirlerinin en az yüzde ellisini Devlet bütçesinden alan müesseselerin ve varidat almak maksadile kurulan inhisar idarelerinin yukarıda sayılan işlerdeki memur ve müstahdemleri için (Müteselsil kefalet usulü) kabul edilmiş ve bu maksatla hükmî şahsiyeti haiz (Kefalet sandığı) kurulmuştur.

Bu sandık Maliye Vekâletine bağlıdır. Vekâlet memurlarından olmak üzere Maliye Vekilince seçilecek üç kişiden mürekkep bir heyet tarafından idare olunur.

İdare Heyeti bu kanuna ve yapılacak nizamnameye göre vazife görür.

Madde 2 — Kefalet Sandığının sermayesi:

A - Kefaletle bağlı vazife alanların maaş (bu kanunda yazılı maaş tâbirinde emsal hâsılı da dahildir) veya ücretlerden kesilecek kefalet aidatından,

B - 8 inci maddede sayılı para cezalarından,

C - Sandık sermayesinin işletilmesinden elde edilecek kazançlardan,

D - Kefaletle memur kullanan daire ve müesseselerin icabında sandığa yapacakları yardımlardan elde edilir.

(A) fıkrasındaki kefalet aidatı ikidir.

(1) giriş aidatı, (2) aylık aidatı.

Giriş aidatı; kefaletle bağlı vazife alanların tam olarak aldıkları ilk maaş veya ücretin yarısıdır ve beş müsavi taksitte kesilir

Aylık aidat; maaş ve ücretin yüzde ikisidir ve bu aidat giriş aidatının tamamının kesilmesini takip eden aydan itibaren tediye arasında kesilir. Aidatla müstahdem olanlardan alınacak sandık aidatı bu vazifenin benzeri olan memurlardan kesilmesi lâzımgelen miktardan aşağı olmamak üzere idare heyetince kararlaştırılır.

Kendisine muvakkat olarak veya vekalet suretile kefaletle bağlı vazife verilenler bu madde hükmüne bağlı olmayıp vazifenin ehemmiyetine göre (1,000) liradan (2,000) liraya kadar para veya arttırma ve eksiltme ve ihale kanunundaki esaslara göre menkul kıymetler veya gayrimenkul ipotekli kefalet gösterirler. Şu kadar ki, muvakkat veya vekâlet suretile tayin olunanlar kefaletle bağlı memurlardan iseler ayrıca kefalet aranmaz. Ancak aldıkları vekâlet maaşından veya ücretten yüzde iki aidat kesilir.

Madde 3 — Bu kanuna tâbi daire veya müesseselerde para ve menkul kıymetlere ve ayniyata filen el sürmiyen muhasiplerle Muhasebei Umumiye Kanununun 83 üncü maddesinde yazılı mutemetler kefalet usulüne tâbi tutulmazlar.

Madde 4 — Bu kanunla kefalete bağı tutulan memur ve müstahdemlerden herhangi birinin kat'iyet kesbetmiş hükümle tebeyyün eden zimmeti, sandığın her bilanço senesini takip eden ayın sonunda alacaklı daire veya müesseseye verilir.

Ödenen zimmetler hüküm kat'iyet kesbettiği senede kefaleti memuriyette bulunanlara - o sene bilançosundaki kâr kifayet etmediği takdirde aynı sene bilançosundaki hisseleri nisbetinde garameten tevzi edilir.

Madde 5 — Kefaletle bağı memurlar ve müstahdemlerden kefaletle bağı olmıyan bir memuriyete geçen veya vefat edenlerle herhangi bir sebeple kefaletli hizmetten ayrılmış olanların sandıktan alâkaları şu suretle kesilir:

A — Bunların ikinci maddeye göre kesilmiş olan aidatları yekûnundan dördüncü maddeye göre mahsup edilecek miktarlar çıktıktan sonra kalanın birinci yarısı vefat edenlerin vereseleriyle tekaüt edilenlere derhal, bunlardan gayri sebeplerle kefaletli hizmetten ayrılmış olanlara müteakip bilânço tarihinden üç ay sonra geri verilir.

B — Kalan diğer yarısı üç sene içinde tahakkuk edecek şahsına ait zimmetlerle sandıktan ayrılmadan evvelki zamanlara ait ve dördüncü madde hükmile kendine düşecek zararlar karşılığı olarak mevkuftutulur.

Üç sene sonunda yukarıda yazılı zimmetler mahsup edildikten sonra kalan miktar üç senelik faiz ilâvesile beraber alacaklı memura iade edilir. Sandıkça verilecek faiz haddi sandığın son üç sene içinde sermayesine aldığı faizlerin nisbetini geçemez.

Bu müddet içinde yine kefaletli hizmete geçtiklerinde ilk yarıyı istemeğe hakları kalmaz. (A) fıkrasına göre kefalet sandığından birinci yarıyı aldıktan sonra üç sene içinde tekrar kefaletle bağı hizmete geçenlerin sandıkta kalan son yarı hisseleri memuriyetleri müddetince sermaye olarak hesaplarına sandıkta kalır.

Madde 6 — Kefaletli memur ve müstahdemlerden tef

tiş ve tahkik neticesinde zimmet veya ihtilasları anlaşılanlar derhal usulüne göre hizmetlerinden çıkarılır ve haklarında ayrıca kanunî takibat yapılır. Bunlara açıkta kaldıkları müddetçe herhangi bir nam ile maaş veya ücret verilmez. Ancak suçları muhakeme ile sabit olduğu takdirde zimmete geçirilen para ve menkul kıymetleri ve ayniyatı verseler bile ihtilas şeklinde zimmet yapanlar bir daha Devlet işlerinde kullanılmazlar. Yetim ve dulların hakları mahfuz kalmak şartile tekaüt hakkından da mahrum kalırlar.

Aideyen zimmettar olanlar hakkında Ceza Kanununun hükümleri tatbik edilmekle beraber bunlar da para ve ayniyatın alınıp verilmesi ve elinde tutulması gibi işlerde kullanılmazlar.

Zimmet veya ihtilas edilen para ve menkul kıymetlerle ayniyattan doğan kefalet sandığının alacakları. Devlet alacakları gibi rüçhanlıdır. Kefalet sandığının hak ve alacakları Maliye Vekâletince takip olunur.

Madde 7 — Üçüncü maddede yazılı muhasipler, maiyetlerinde para ve menkul kıymetler ve ayniyat alıp vermekte ve elinde tutmakta olan memur ve müstahdemleri murakabeye mecburdurlar.

Madde 8 — Yedinci maddedeki muhasipler maiyetlerinde para ve menkul kıymetlerle ayniyatı alıp vermekte ve elinde tutmakta olan memur ve müstahdemlerin koruyacakları para ve menkul kıymetleri ve ayniyatı şu müddetlerle murakabeye mecburdurlar.

A - Para ve menkul kıymetleri alıp verenleri en az her on beş günde bir, tahsildarları en az iki ayda bir ve her tahsilattan avdetini takip eden on gün içinde,

B - ayniyat işlerinde;

İşin icaplarına göre ve en az senede bir defa,

C - Sefer ve seyahatte bulunan gemileri avdetlerinde.

Tahsil müdür ve müfettişlerinin muhasipler namına yaptığı murakabe dahi makbuldür.

Muhasiplerin mazeretleri halinde murakabe vekillerine düşer.

Madde 9 — Muhasipler ihmal ve teseyyüplerinin ve sebep oldukları zararların derecelerine göre Memurin Kanununun 28, 29, 30, 31, 32 ve 33 üncü maddelerinde yazılı fiillerle mukayyet olmaksızın takdir ve tayin olunacak inzibatî cezalara da çarptırılır.

Madde 10 — Kefaletle bağlı memur ve müstahdemlerin maaş veya ücretlerinden kefalet karşılığını miadında kesmiyen veya kesip te bir ay içinde kefalet sandığının hesabına yatırmıyan muhasiplerin ceza olarak maaş veya ücretlerinin dörtte biri ve tekrar yapıldığı halde yarım maaş veya ücretleri kesilerek sandık hesabına irat kaydolunur. Ancak bunun bir yanlışlık veya mazerete müstenit bulunduğu anlaşıldığı veya eksik kestiği parayı şahsan tazmin ettirdiği takdirde Maliye Vekilinin tasvibi ile Sandık idare heyetinin cezayı hafifletmek veya kaldırmak salâhiyeti vardır.

Madde 11 — Kefalet sandığı sermayesi her türlü vergi ve resimlerden muaftır. Sahiplerine red ve iade olununcıya kadar bu sandıktaki mevduat muhtemel tazminata karşı teminattır. Üçüncü şahısların bu paralar üzerine koyacakları hacizler paraların sahiplerine verileceği zaman tenfiz olunur.

Madde 12 — Ordu ve jandarma mensuplarından para ve menkul kıymetleri ve ayniyatı alıp verenler ve ellerinde tutanlar bu kanuna bağlı olmayıp haklarında askerî kanun ve nizamlar tatbik olunur.

Madde 13 — Bu kanunun dışında kalan Devlet teşekkülleri (Hususî idareler ve belediyeler dahi) için lüzumuna göre bu kanunda yazılı esaslar dairesinde bir veya birkaç kefalet sandığı tesis etmeğe ve bunlar için nizamnameler yapmağa Hükümet mezundur.

Madde 14 — 1113 numaralı Kefalet Kanunu mülğadır.

Muvakkat madde 1 — A - Tasfiye müddeti: bu ka

nunun neşrinden sonra ilk tanzim edilecek bilanço senesi' nin son günüdür. Bu tarihe kadar hangi daireye (Hususî idareler ve belediyeler dahil) ait olursa olsun kefaletle bağ' lı memur ve müstahdemlerin aidatlarını almağa ve kat'iyet kesbederek ibraz edilen ilâmlardaki paraları ödemeğe sandık mecburdur. Bilançodan sonra ibraz edilen ve bu kanun dışındaki daire ve müesseseler lehine olan ilâmların muhtevası, tefrik edilen hisselerden verilmek üzere alâkadar dairelerden aranır.

B - Birinci fıkrada yazılı alacaklar alındıktan ve borçlar da verildikten sonra bilânçoda kalan miktar; bu kanunun dışında kalan daire ve müesseselerin memur ve müstahdemlerinin son bilânço tarihinde alacaklı bulundukları, miktarlara göre tevzi edilir. Ancak hususî idareler ile belediye memurlarına tevzii lâzım gelen paralar kendilerine verilmeyerek alâkadarların hakları mahfuz kalmak şartile Dahiliye Vekâletince bu idareler ve belediyeler sandıklarına iptidâî sermaye olarak tahsis olunur. Bu memurların, isimlerde bilânçodaki bakiye alacaklarını ve bilânçodakî sermayeden hisselerine düşen miktarlarını ihtiva eden birer cetvel cüzdanlarile daire ve müesseseler üzerine tanzim edilir. Bu cetvellerle birlikte her cetvele isabet eden bakiye nakit, ayrılan daire ve müesseselerin bağlı bulundukları vekâlet ve idare emrine Millî bankalardan birisine bilânço tarihinden ençok on beş gün sonra yatırılır.

C - (A) fıkrasındaki bilânçodan evvel sandıktan ödenip te alâkadar zimmetlerden henüz istifa edilmeyen alacaklardan tahsilât vukubuldukça yukarıki rıkrada yazılı daire ve müesseselere tasfiyedeki hisseleri nisbetinde takdim edilir.

İşbu hesap tasfiyesinden dolayı kefalet sandığı ile daire ve müesseseler arasında ihtilâf çıkarsa bunu son olarak Divanı Muhasebat Reisi hakem sıfatile halleder.

Muvakkat madde 2 — Bu kanunun meriyet keşfettiği tarihe kadar kefaletli hizmetlerden her hangi bir suretle alâkaları kesilmiş bulunanlara bu kanunun meriyetinden

sonra reddedilecek kefalet aidatları hakkında da bu kanun hükümleri tatbik olunur.

Madde 15 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 16 — Bu kanunun hükümlerini icraya icra Vekilleri Heyeti memurdur.

4/6/1934

Köy kanununun, 16, 19, 21 inci maddelerini değiştiren kanun

Kanun No. 2491

Kabul tarihi: 2/6/1934

Madde 1 — 17 Mart 1340 tarih ve 442 sayılı kanunun 16 inci maddesi aşağıdaki şekle konulmuştur:

Köy sınırı içinde yapılacak işler için para toplanması lâzım gelirse işbu kanunun buyurduğu üzere ihtiyar meclisinin hükmü ile köye salma salınır. Toplanan paraya köy parası denir.

Köy namına yazılı veya vakıf emlak ve arazinin vergi ve başka masrafı ve köyün mecburî işleri veya isteğe bağlı iken 12 inci madde mucibince mecburî işler arasına alınan işler için her sene salınacak paraların tutarı 17 inci maddenin 17 inci fıkrasında yazılı köy adamları yıllıkları tutarının, şayet bu gibi adamlara para verilmiyorsa emsaline göre tahmin olunacak miktarın on mislini geçemez.

Salınan parayı mükellefin isteği üzerine işe veya malzemeye çevirmeğe ihtiyar meclisi salâhiyetlidir.

Madde 2 — Mezkûr kanunun 19 uncu maddesi aşağıdaki şekle konulmuştur.

Köylünün, isteğine bağlı olmayarak harcanacak paralar şunlardır:

1 - Köy muhtarının köy derneğince kesilen aylık veya seneliği,

- 2 - Varsa kâtip aylığı,
- 3 - Köy namına yazılı veya vakıf emlâk ve arazinin vergi ve başka masrafı,
- 4 - Köyün mecburî işlerine lâzım olacak paralar,
- 5-12 inci madde mucibince isteğe bağlı iken mecburî yapılan işlere lâzım olacak paralar,
- 6 - Köy işine bakacak adamların aylığı.

Madde 3 — Mezkûr kanunun 21 inci maddesi aşağıdaki şekle konmuştur:

Köy muhtarı veya ihtiyar meclisi azalarının seçilmesi her dört senede bir kere yapılır. Seçilmek mutlaka şubat ayı içinde olur ve mart ayında yeni seçilen köy muhtarı ve ihtiyar meclisi azası 29 uncu maddeye göre işlerine başlar. Günü biten köy muhtarları ve ihtiyar meclisi azaları yeniden seçilebilirler.

Madde 4 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 5 — Bu kanunun icrasına Adliye ve Dahiliye Vekilleri memurdur.

4/6/1934

Taşocakları nizamnamesinin 13 üncü maddesini tadil eden kanun

Kanun No. 2492

Kabul tarihi: 2/6/1934

Madde 1 — Taşocakları nizamnamesinin 13 üncü maddesi aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir:

Hükümeti mahalliyeye takdim olunan istidanimeler tarihleri sırasile defteri mahsusuna kayıt ve istidaname münderecatının sıhhat ve ademi sıhhati hakkında tahkikatı lâzıme icra olunarak netice tahkikat idare heyetince mazbata altına alındıktan sonra küşadı için ruhsat talep olunan

ocak tahtelarz imal olunacak neviden değil ise 25 seneyi geçmemek üzere müsaadesi verilir.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun icrasına İktisat ve Dahiliye Vekilleri memurdur.

4/6/1934

**Yeniden beş kaza teşkiline ve iki vali muavinliği ihdasına ve
Maliye, Dahiliye Vekâletlerde Tapu ve Kadastro Umum
Müdürlüğü kadro cetvellerinde tadilât yapılmasına dair kanun**

Kanun No. 2529

Kabul tarihi: 23/6/1934

Madde 1 — isimleri merbut (1) numaralı cetvelde yazılı beş kaza teşkil olunmuştur. Bu kazaların hududu İcra Vekilleri Heyetince tayin olunur.

Madde 2 — Bu kanuna bağlı (2) numaralı cetvelde derece, adet ve maaşları gösterilen memuriyetler Dahiliye ve Maliye Vekâletlerde Tapu ve Kadastro Umum Müdürlüğü kadrolarına ilâve olunmuştur.

Madde 3 — Bu kanuna bağlı (3) numaralı cetvelde derece, adet ve maaşları gösterilen memuriyetler Dahiliye Vekâleti kadrosundan «çıkarılmıştır».

Madde 4 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 5 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

28/6/1934

(1) NUMARALI CETVEL

<u>Vilâyeti</u>	<u>Kaza ismi</u>
Muş	Bingöl
Erzurum	Çat
Samsun	Kavak
Bolu	Akçakoca
Giresun	Bulancak

(2) NUMARALI CETVEL

<u>Derece</u>	<u>Memuriyetin nev'i</u>	<u>Adet</u>	<u>Maas</u>
Maliye Vekâleti			
Vilâyet memurları			
12	Kaza malmüdüri	5	25
18	Kâtip	5	12
17	Sandıkemini	5	14
	Tahsil heyeti		
14	Kaza tahsil müfettişi	3	20
15	» » »	2	17,5
17	Süvari tahsildarı	5	14
19	Piyade tahsildarı	5	10
Varidat memurları			
15	Kaza varidat kâtibi	10	17,5
Tapu ve Kadastro Umum Müdürlüğü			
14	Vilâyet ve kaza tapu memuru	1	20
15	» » » »	4	17,5
Dahiliye Vekâleti			
6	İkinci sınıf vali muavini	2	70
7	Birinci sınıf kaymakam	1	55
9	Üçüncü sınıf kaymakam	4	40

Derece	Memurivetin nev'i	Adet	Maas
14	Birinci sınıf kaza tahrirat kâtibi	1	20
16	Üçüncü sınıf kaza tahrirat kâtibi	4	16
14	Birinci sınıf kaza nüfus memuru	1	20
16	Üçüncü sınıf kaza nüfus memuru	4	16
19	Nüfus kâtibi	5	10

(3) NUMARALI CETVEL

12	Birinci sınıf nahiye müdürü	6	25
13	İkinci sınıf nahiye müdürü	3	22
14	Üçüncü sınıf nahiye müdürü	1	20
19	Nahiye tahrirat kâtibi	7	10
19	Nahiye nüfus memuru	7	10

**Dahiliye Vekâleti Merkez teşkilât ve vazifeleri hakkındaki
kanunların tadili hakkında kanun**

Kanun No. 2531**Kabul tarihi: 23/6/1934**

Madde 1 — Dahiliye Vekâleti merkez teşkilât ve vazifeleri haklarındaki 1624 numaralı kanunun beşinci maddesini tadil eden 30 haziran 1932 tarih ve 2050 numaralı kanunun birinci maddesi aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir:

Emniyet İşleri Umum Müdürlüğü, yedi şubeden ve müstakil evrak ve tahrirat bürolarından müteşekkildir.

A - Birinci Şube; memleketin umumî emniyetine müteallik işlerle meşguldür ve iki bürodan mürekkeptir.

B - İkinci Şube; İdarî, beledî ve adlî zabıta işleriyle iştigal etmek üzere iki büroyu ihtiva eder.

C - Üçüncü Şube; polis âmir ve memurlarının zat işleri, Polis Mektebi, talim ve terbiye ve umumî zabıta teşkilât ve tevziatı, hesap ve levazım işleriyle iştigal eder.

Bu vazifeler iki büroya taksim edilerek ifa edilir.

D - Dördüncü Şube; Ecnebilere müteallik muamelât ile meşgul olmak üzere iki bürodan mürekkeptir.

E - Beşinci Şube; zabıtaya ait teknik işlerle istatistik ve neşriyat işlerini ifa eder, iki bürodan mürekkeptir.

F - Altıncı Şube; memleketin umumî asayişine müteallik işlerle iştigal eder, iki bürodan mürekkeptir.

G - Yedinci Şube; memleketin hudut işleriyle iştigal eder. İki bürodan mürekkeptir.

H - Evrak ve tahrirat büroları; umum müdürlüğe ait muhaberelerin kayıt ve şevkini ve re sen yazılacak yazıların tesvit ve tebyizini temin ve iş sahiplerinin müracaatlarını kabul ve işlerini ait olduğu şubelerden tahkik ve neticelerini tebliğ ile mükelleftir.

Madde 2 — 2050 numaralı kanunun ikinci maddesine merbut cetvelde (Umum müdür muavini ve birinci şube müdürü) unvanı (Umum müdür muavini) şeklinde tadil edilmiş ve mezkûr cetvelin ait olduğu kısımlarına derece, adet ve maaşları aşağıda gösterilen memuriyetler ilâve olunmuştur:

Derece	Memuriyetin nev'i	Adet	Maaş
7	Birinci şube müdürü		55
		1	
	Yedinci şube		
7	Müdür	1	55
8	Muavin	1	45
10	Şef	1	35
11	»	1	30
12	Memur	2	25
14	Kâtip	1	20

Madde 3 — Dahiliye Vekâleti merkez teşkilât ve vazifeleri hakkındaki 21 mayıs 1930 tarih ve 1624 numaralı kanunun 10 uncu maddesinin (B) fıkrası aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir:

B: İkinci şube; Vilâyetlerin umumî idare teşkilât ve intihap işlerine ait vazifelerle mükelleftir. Vilâyetlerin umumî ve hususî ahvaline dair raporların, umumî müfettişlik ve teftiş heyeti raporlarının tetkiki ve bu raporlara ait muameleler, şikâyet ve itiraz işleri, iane, emniyete müteallik olmıyan ve beynelmilel mahiyet arz eden ecnebi işleri, millî bayramlar ve merasim işleri ve Vekâletten tevdi edilen diğer müteferrik işler dahi bu şube tarafından yapılır.

İkinci şube iki büroya münkasimdir.

Madde 4 — 1624 numaralı kanuna aşağıdaki madde ilâve olunmuştur:

Vekâlete merbut olmak ve seferberlik işleriyle iştigal etmek üzere bir seferberlik müdürlüğü teşkil olunmuştur.

Madde 5 — 1624 numaralı kanunun 13 üncü maddesine merbut (A) cetveline «Seferberlik Müdürlüğü» başlığı altında derece, adet ve maaşları aşağıda gösterilen memuriyetler ilâve olunmuştur.

Derece		Memuriyetin nev'i	Adet Maaş
Seferberlik Müdürlüğü			
6	Müdür ⁽¹⁾	1	70
10	Şef	2	35
12	Memur	2	25
14	Kâtip	2	20

Madde 6 Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 7 Bu kanunun hükümlerini icraya Dahiliye Vekili memurdur.

28/6/1934

2049 numaralı Polis Teşkilâtı Kanununa merbut cetvelin tadiline dair kanun

Kanun No. 2532

Kabul tarihi: 23/6/1934

Madde 1 — 30 haziran 1932 tarih ve 2049 numaralı

¹ Bu maaşın tutarı muvakkat tazminatsız ücret olarak verilir.

Polis Teşkilâtı Kanununun 44 üncü maddesine merbut cetvele altıncı dereceden 70 lira maaşlı bir emniyet baş müfettişi ilâve olunmuş ve mezkûr cetveldен derece, adet ve maaşları aşağıda gösterilen memuriyetler çıkarılmıştır:

Derece	Memuriyetin nev'i	Adet	Maas
10	Birinci sınıf emniyet memuru ve şube müdürü muavini	3	35
11	İkinci sınıf emniyet memuru ve şube müdür muavini	1	30
14	Sivil ikinci komiser	4	20
14	Tabip	2	20
19	Kabile	2	10
18	Polis namzedi	1	12
7	Emniyet müfettişi	1	55
16	İkinci sınıf memur	1	16

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberidir.

Madde 3 — Bu kanunun hükmünü icraya Dahliye Vekili memurdur.

28/6/1934

Tekaüt kanununa bir madde ilâvesi hakkında kanun

Kanun No. 2543

Kabul tarihi: 25/6/1934

Madde 1 — 1683 numaralı askerî ve mülkî tekaüt kanununa aşağıdaki madde ilâve edilmiştir:

(Harbe hazırlık devrinde) zabitanın taleplerde tekaüt ve istifa muamelesi vaziyetin inkişafına, tehlikenin zevaline tehir olunabilir.

Bu devrin başlaması ve bitmesi icra Vekilleri Heyeti karârile tesbit olunur.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir. Madde 3 — Bu kanunun hükmünü icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

28/6/1934

**Ceza evleriyle mahkeme binaları inşası karşılığı olarak alınacak
harçlar ve mahkûmlara ödettirilecek yiyecek bedelleri hakkında
kanun**

Kanun No. 2548

Kabul tarihi: 30/6/1934

Madde 1 — İcra dairelerince miktar ve kıymeti muayyen olan ilamlı ve ilamsız alacaklardan tahsil olunan paranın % 2 si ve kıymeti muayyen olmıyan ilâmların icrasından tahsil harcının yarısı nisbetinde harç alır. Maktu harçlar ilâmın icraya konulduğu zaman peşin olarak alınır.

Bu harçlar borçluya yükletilmez ve mahkûminbih mebalâğ 25 liradan aşağı olursa bundan harç alınmaz.

Madde 2 — Her mahkûm ceza evinde bulunduğu müddetçe yiyecek bedelini ödemeğe mecburdur.

Bu yiyecek bedelleri ceza evleri idarelerince altı ayda bir bordro yapılarak tahakkuk ettirilir. Altı aydan aşağı mahkûmlar için tahakkuk muamelesi salıverilmelerinden üç gün evvel yapılır. Bordrolar mahkûmlara tebliğ olunur.

Tahakkuk ettirilen yiyecek bedelleri mahkûmlar tarafından ödenmezse, kendilerinin ikametgâhı belediyelerince ve belediye teşkilâtı olmıyan yerlerde bağlı bulundukları kaymakam ve nahiye müdürlüklerince, borçlarını ödemeğe muktedir olup olmadıkları tahkik olunur.

İktidarları bu suretle anlaşıldığı halde cezalarını bitirdikten sonra borçlarını ödemiyenler borçlu oldukları yiyecek bedelinin her bir lira ve küsuru için bir gün hapis ile tazyik olunurlar. Hapis müddeti içinde borçlarını ödeyenler salıverilirler. Hapis müddeti otuz günü geçemez.

İktidarı olmadığı anlaşılanlar cezalarını bitirince salıverilirler.

Madde 3 — Yukarıki maddeler mucibince alınacak harç ile yiyecek bedelleri Adliye Vekilliğince ceza evleri ile mahkeme binaları inşaatı karşılığı olarak bastırılacak hususî pullar yapıştırmak suretile istifa olunur.

Madde 4 — Ödetilecek yiyecek bedeli mahkûmlara her verildiği yıl içinde yapılan mukavelelerde yazılı batların en ucuzu üzerinden hesap olunur.

Madde 5 — Bu kanuna göre alınacak harç ve yiyecek bedellerinden toplanan paralar mahalleri Ziraat Bankası Şubesine yatırılır ve şubelerce de Ziraat Bankası umumî merkezine gönderilir ve oraca Adliye Vekilliği hesabına açılacak hesabı cariye kaydolunur.

Her malî sene sonunda hesabı caride kayıtlı paralar Maliye Vekilliğine devrolunarak varidat bütçesine irat yazılır ve Adliye bütçesinde mahkeme binalarile ceza evleri inşaatı masraflarına karşılık olmak üzere yeniden açılacak rakamsız hususî fasla tahsisat olarak konulup sarfolunur.

Madde 6 — Yılı içinde sarfolunmıyan tahsisat ertesi yıla devren sarfolunabilir.

Madde 7 — Bu kanun 1 kânunuevvel 1934 tarihinden mer'idir.

Madde 8 — Bu kanunun hükümlerini icraya icra Vekilleri Heyeti memurdur.

5/7/1934

**Müdafaa ve Tayyare resmi pullarının damga pulu bayileri
vasıtasile sattırılacağına ve % 5 bey'ye aidatı veriliceğine dair
kanun**

Kanun No. 2549

Kabul tarihi: 30/6/1934

Madde 1 — 2456 ve 2459 numaralı kanunlarla Millî Müdafaa Hava kuvvetleri teçhizatına karşılık olmak üzere ihdas olunan müdafaa ve tayyare resimleri için mevkii tedavüle çıkarılan pullar, damga pulu bayileri vasıtasile sattırılır. Bayi bulunmıyan veya lüzum ve ihtiyaç görülen mahallerde mezun memurlar marifetile de sattırılabilir. Müda

faa ve tayyare pulu satanlara yüzde beş bey iye aidatı verilir.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye Vekili memurdur.

5/7/1934

**Belediye Vergi ve Resimleri Kanununa bir madde ilâvesine
dair kanun**

Kanun No. 2551

Kabul tarihi: 30/6/1934

Madde 1 — 28 Şubat 1340 tarih ve 423 numaralı belediye vergi ve resimleri kanununa aşağıda yazılı madde eklenmiştir :

Tarifeleri bir formüle istinat eden imtiyazlı elektrik şirketlerinin getirecekleri mazot, bakûra ve motorinden alınacak istihlâk resmi, beher kilovat saat başına yirmi para hesabile şirketlerce elektrik müşterilerinden tahsil olup belediyeye verilir.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya Dahiliye Adliye ve Maliye Vekilleri memurdur.

5/7/1934

**26 mart 1931 tarih ve 1798 numaralı kanunun birinci
maddesine bir fıkra ilâvesine dair kanun**

Kanun No. 2552

Kabul tarihi: 30/6/1934

Madde 1 — 26 mart 1931 tarih ve 1798 numaralı kanunun birinci maddesine şu fıkra ilâve edilmiştir.

Diğer beynelmilel konferans ve kongrelere iştirak için Türkiyeye gelecek veya Türkiyeden geçecek olan murahhaslara dahi, hükümetçe gösterilecek lüzum üzerine, meccanen vize verilebilir. Türkiyede kurulacak sergi, panayırarla yapılacak şenliklerden ve mevcut banyo, hava tebdili İstasyonlarından hükümetçe tayin edilecek olanlara geleceklere ve mütekabiliyet şartile ecnebi gazete ve ajans muhabirlerinden ellerinde resmî makamdan verilmiş muhabirlik vesikası bulunanlara da meccanen vize ita olunabilir.

Bu vizenin ne kadar müddet ve hangi mevsim için verilebileceği ve ne kadar müddetle ikamet hakkını bahşedeceği hükümetçe tayin olunur.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun icrasına Hariciye ve Dahiliye Vekilleri memurdur.

5/7/1934

**Kaçakçılığın men ve takibi hakkındaki 1918 sayılı
kanunun 57 ve 60 inci maddelerini değiştiren
ve bu kanuna bir madde ekliyen kanun**

Kanun No. 2550

Kabul tarihi: 30/6/1934

Madde 1 — Kaçakçılığın men ve takibi hakkındaki 1918 sayılı kanunun 57 inci maddesi aşağıdaki şekle konulmuştur :

56 inci maddede yazılı suçlar hakkında ait olduğu idarelerin memurları tarafından tanzim edilecek zabıt varakaları ve tahkikat evrakı iktiza eden takiplerin yapılması için bir müzekkere ile Cumhuriyet müddeiumumiliğine verilir. Bu daire memurları işbu müzekkerelerle şahsî hak davacısı ve müdahaleci sıfatını alırlar ve Ceza Muhakemeleri Usulü Kanununun bunlara verdiği hakları kullanabilirler.

Kaçakçılık davalarına alâkalı idarelerin müdahale et-

memis olması mahkemelerce kaçak eşyanın müsaderesine ve kaçakçı hakkında para cezası hükmedilmesine mâni olmayıp bu cezaları aslî ceza ile birlikte re'sen karara altına alınır.

Madde 2 — 1918 sayılı kanunun 60 ıncı maddesi aşağıdaki şekle konulmuştur:

Kaçakçılık para cezaları ile müsadere olunan eşyadan :

A) Dışarıdan getirileceklerin sif kıymetinin,

B) Kaçak altınların merkez bankası alım değerinin,

C) İnhisar eşyası ile diğer kaçak maddelerin alâkalı idarelerce tesbit edilecek maliyetinin,

Yüzde yirmi beşi haber verenler, yüzde yirmi beşi bilfiil tutanlara ikramiye olarak dağıtılır.

Yüzde on beşi peşin ikramiye faslının mütehavvil tahsisatı, yüzde yirmisi kaçakçılarla çarpışma veya onları takip sırasında ölenlerin ailelerine ve sakatlananlara bütçelerinden verilecek tazminat karşılığı olmak üzere Hazineye irat kaydolunur.

Yüzde on beşi de gümrük muhafaza taburu ile gümrük ve merkez müdürlükleri mıntakalarında kaçakçılık takip ve muhafaza işlerinde büyük yararlığı görülenlere ikramiye olarak dağıtılır. Bu ikramiyenin dağıtma sureti bir nizamname ile gösterilir.

2313 sayılı kanuna göre müsadere edilen eşyaların değerinden ikramiye verilmez.

Kaçak eşyanın haber verenleri yoksa, haber veren ait olan payın üçte ikisi tutanlara, üçte biri de peşin ikramiye faslının mütedavil tahsisatına karşılık olmak üzere Hâzineye irat kaydolunur.

Madde 3 — Kaçakçılığın men ve takibi hakkındaki 1918 sayılı kanuna aşağıdaki madde eklenmiştir:

Kaçakçılarla çarpışma veya onları takip sırasında derhal veya aldıkları yara neticesinde olarak sonradan ölenle

rin. ailelerine ve sakatlananlara aşağıda yazılı tazminat verilir :

A) Ölüm halinde:

Devlet memurları maaşatının tevhit ve teadülü hakkındaki kanuna göre 14 üncü veya ondan yukarı derecede maaş alan memur ve zabitlerle aldıkları maaş veya ücret tutarı, bu dereceyi bulan küçük zabıt ve müstahdemlere aylıkları tutarının 10 katı, bunlardan daha aşağı aylık alanlarla aylığı olmıyanlara toptan dört yüz lira.

B) Sakat kalanlara:

Bilumum askerî malûllerin terfihi hakkındaki kanuna bağlı emraz cetvelinde yazılı sakatlık dereceleri esas olmak üzere:

Derece

1	T.	+	1/2	T.
2	T.	+	1/3	T.
3	T.	+	1/4	T.
4	T.	+	1/5	T.
5	T.	+	1/6	T.
6	T.	+	1/7	T.

(T) Ölüm tazminat bedelidir.

Sakatlık tazminatına müstahak olanların sakatlıkları Tekaüt Kanununun 27 inci maddesindeki usule göre tayin olunur.

Ölenlerin ailelerine verilecek tazminat 1683 sayılı kanun mucibince yetim maaşına müstahak ailesi efradına müsavi olarak taksim olunur. 25 yaşını bitiren ve geçimi babası tarafından temin edile kızlar dahi bu tazminattan müstahakkı maaş diğer evlâtlar gibi hissedar olurlar. Ölenin müstahakkı maaş kimsesi bulunmazsa bu tazminat kanunî mirasçılarına miras hisseleri nisbetinde taksim olunur.

Muvakkat madde 1 — 1918 sayılı kanunun neşriyle bu kanunun hükümleri yürümeğe başladığı zaman arasında

kaçakçılarla çarpışmak veya onları takip sırasında ölenlerin ailesine ve sakatlananların kendilerine de bu kanunun üçüncü maddesindeki hükümler dairesinde tazminat verilir.

Muvakkat madde 2 — 1934 malî senesinde verilecek ikramiyeler için bu kanun mucibince Hâzineye irat edilecek yüzde 20 ler bir taraftan bütçeye irat diğer taraftan masraf bütçesinin Gümrük ve İnhisarlar Vekâleti kısmında açılacak bir faslı mahsusa tahsisat kaydedilir ve müstahiklerine açılan bu fasıldan tediye olunur.

Madde 4 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 5 — Bu kanunun hükümlerini icraya İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

5/7/1934

Yapı ve yollar kanununa bir madde ilâvesine dair kanun

Kanun No. 2555

Kabul tarihi: 4/7/1934

Madde 1 — 17 haziran 1933 tarih ve 2290 sayılı belediye yapı ve yollar kanununa işbu madde ilâve edilmiştir:

İmar plânının tatbiki dolayısıyla yapılacak istimlâklerde elde kalacak arsa fazlalarile plâna uymak için kapanan yolları ve meydanları ve mevcut yolların yeni plâna göre istikametlerinin değiştirilmesi veya darlatılması yüzünden hâsıl olan yerleri vilâyetlerde belediyeler ve Ankarada İmar Müdürlüğü alâkalıların rızası şartile bitişik arsa ve binalarla şuyulandırılmaksızın yola giden kısımlarla değiştirebilecekleri gibi takdir olunan bedelle alâkalılara satabilirler.

İcabında işbu yerleri 14 haziran 1933 tarih ve 2289 sayılı kanunun birinci maddesi mucibince sair mahalle götürmek suretile de satmağa belediyeler ve imar Müdürlüğü salahiyetlidir.

Alâkalıların mübadele veya takdir ile satışa razı olmadıkları takdirde bu yerler kanuna tevfikân şüyulandırılabilirler. İstimlâk esnasında veya aynı malî sene içinde bedel takdiri ile satış, istimlâk için takdir olunan bedel üzerinden yapılır.

Kapanan yolların metre murabbainın bedeli, yolun iki; tarafındaki yerlerin istimlâk bedelinin metre murabbâı fiatının vasatısı olarak tayin edilir. Satılacak yerler, istimlâk sabasına bitişik adalarda değillerse şüyulandırılmaksızın istimlâk kanununa göre takdir edilecek bedelle alâkalılara satılmaları caizdir. Alâkalılar muvafakat etmezlerse şüyulandırılır,

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun icrasına İcra Vekilleri Heyeti memurdur.

9/7/1934

2502 numaralı kanunun 3 üncü maddesinin değiştirilmesi hakkında kanun

Kanun No. 2561

Kabul tarihi: 4/7/1934

Madde 1 2502 numaralı kanunun 3 üncü maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Bu yerler halkından olup ta meskenleri yanmış olan ve başka meskeni bulunmayanların, 25 mart 1931 tarihinde işgalleri altında bulunan meskenlerinin iskânı adi derecesi, kendilerine parasız temlik olunur. Üst tarafı borçlandırılır. Madde

2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir. Madde

3 — Bu kanunun icrasına Dahiliye ve Maliye Vekilleri memurdur.

9/7/1934

**Vilâyetler hususî idarelerinin borçları ve 1934 malî
senesi bütçeleri hakkında kanun**

Kanun No. 2562

Kabul tarihi: 4/7/1934

Madde 1 — Hususî idarelerin 1933 malî senesi sonuna kadar ödeyemedikleri maaş ve ücretler yekûnu olan.

(597,000) lira aşağıdaki şekilde Hazinece tesviye olunur:

A - 1933 malî senesi sonuna kadar umumî bütçeye dahil memur ve müstahdemlerin maaş ve ücretlerinden kesilip merkezce hesabı kat'ileri neticesine göre tevzi edilmek üzere alıkonulan ve nazım hesaplarda kayıtlı bulunan paralar ait olduğu mahallere bakılmaksızın mezkûr hesaplara masraf kaydı suretile;

B - (A) fıkrası mucibince tediye edilecek kısımdan kalanı, 1935 umumî bütçesinde (Hususî idarelere yardım) namı altında açılacak bir fasıldan mahsup olunmak üzere Hazinece temin olunacak kredi ile.

Bu madde hükmüne göre Hazinece yapılacak tediyeler, 1934 mayıs sonuna kadar zimmetlerinde tebeyyün edip te isimleri ve borçlarının miktarları Dahiliye Vekâletince tasdikli cetvelde gösterilen vilâyetlere yardım şeklinde verilir.

Madde 2 — Ankarada yapılmakta olan Vilâyetler evinin taahhüt bedelinden karşılığı bulunmayan (334,000) liralık kısmı Hâzinece deruhde edilir. Bu miktar tediye edileceği seneler bütçelerine konulacak tahsisattan mahsup olunur,.

Madde 3 — % 10 muallim mektepleri inşaatına muavenet hissesi olarak Vilâyet hususî idarelerinin Maarif Vekâletine ödeyecekleri paradan (100,000) lirası mezkûr hisseden olan borçları nisbetinde Vilâyetlere tevzi olunur ve Hükümetçe bu vilâyetlerin 1934 bütçelerinin masraf kısımlarına ilâve edilir.

Bu hisselerden 2098 numaralı kanun mucibince ödemeleri lâzım gelen borç bakiyelerinin bu (100,000) liradan maadası vilâyetlerden alınmaz.

Madde 4 — 1934 senesi yol parasından vilâyetlerce Nafia Vekâleti emrine verilecek para (800,000) liradır. Bu miktar 1934 bütçeleri naktî yol parası muhammenatı ile mütenasip olarak Hükümetçe vilâyetlere taksim ve bu bütçelerin masraf kısımlarındaki miktarlar o suretle tesbit olunur.

Şose ve köprüler kanununun 22 inci ve bu kanunu tadil eden 1882 numaralı kanunun ikinci maddesine göre yol parasından tahakkuk eden % 50 ve % 15 Nafia Vekâleti hisselerinden 1933 malî senesi sonuna kadar vilâyetlerin himmetinde kalan alacaklar vilâyetlerden istenmez.

Vilâyetler (800,000) liradan birinci fıkra mucibince ayrılan hisselerini, her ayın yol parası tahsilâtından Nafia Vekâletine ait miktar nisbetinde olmak üzere nihayet ertesi ayın on beşine kadar mezkûr vekâlet emrine vermek suretile öderler. Bu miktarı miadında vermiyen ita âmirleri ile muhasiplerden maaşları nisbetinde verilmiyen miktarın % 10 u kadar para cezası alınır.

Madde 5 — Mıntaka sanat mekteplerinin vilâyetlerden 1933 malî senesi sonuna kadar alacakları olan (422,580) liradan bu mekteplerin geçen senelere ait ve evrakı müsbiteye müstenit olarak tahakkuk eden (126,701) liralık borçlarından geri kalanı hususî idarelerden istemezler. (126,701) lira, mezkûr hissedenden borçlu vilâyetlere borçları nisbetinde tevzi ve Hükümetçe bu vilâyetlerin 1934 bütçeleri masraf kısmına ilâve olunur.

Madde 6 — Mıntaka yatı mekteplerinin vilâyetlerden 1933 malî senesi sonuna kadar alacakları olan (116,908) liradan bu mekteplerin geçen senelere ait ve evrakı müsbiteye müstenit olarak tahakkuk eden (39,619) liralık borçlarından geri kalanı hususî idarelerden istenmez. (39,619) lira mezkûr hisselerden borçlu vilâyetlere borçları nisbetinde tevzi ve Hükümetçe bu vilâyetlerin 1934 bütçeleri masraf kısmına ilâve olunur.

Madde 7 — Naktî karşılığı olmaksızın 1934 veya atı

seneler tahsilatından ödenmek üzere yapılagelmekte olan devri tahsisat usulü ilga edilmiştir. Ancak bunlardan bu kanunun neşrine kadar mukaveleye bağlanmış olup ta 1934 Veya müteakip seneler içinde istimal edilebilecek olanları bu hükümden müstesnadır.

Madde 8 — Hususî idare muhasebe müdürlerinin tayinleri Dahiliye Vekiline aittir.

Madde 9 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 10 — Bu kanunun hükümlerini icraya icra Vekilleri Heyeti memurdur.

9/7/1934

Isparta Vilâyeti hususî idaresi tarafından yapılacak istikraz hakkında kanun

Kanun No. 2563

Kabul tarihi: 4/7/1934

Madde 1 — Isparta Vilâyeti hususî idaresi tarafından vilâyet dahilinde yaptırılacak yol ve köprüler inşası için yüz bin liraya kadar aktolunacak istikraz, bu vilâyet hesabına Maliye vasıtasile tahsil olunan vergileri teminat tutmak şartile, Maliye Vekâleti kefalet etmeğe mezundur.

İstikrazın senelik taksiti, hususî idarenin Maliye vasıtasile cibayet edilen varidatının senelik tahsilâtı miktarını tecavüz edemez.

Her senenin tahsilâtından Mâliyece evvelemirde bu İstikrazın o seneye ait taksiti tevkif olunarak bakiyesi hususî idareye teslim ve tesviye olunur.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükmünü icraya Dahiliye ve Maliye Vekilleri memurdur.

9/7/1934

**Hudutta zuhur eden ihtilâfların tetkik ve halline müteallik
Türkiye Cümhuriyeti ile Sosyalist Sovyet Cümhuriyetleri
İttihadı arasında Ankarada 6 Ağustos 1928 tarihinde
aktolunan mukavelenamenin yeniden altı ay temdidi
hakkındaki protokolün tasdikina dair kanun**

Kanun No. 2564

Kabul tarihi: 4/7/1934

Madde 1 — Hudutta zuhur eden ihtilâfların tetkik ve halli usulü hakkında Türkiye Cümhuriyeti ile Sosyalist Sovyet Cümhuriyetleri İttihadı arasında 6 ağustos 1928 tarihinde Ankarada aktolunan mukavelename ile bu mukavelenameye merbut aynı tarihli protokolün 29 teşrinisani 1933 talihli temdit protokolünün inkızası tarihinden itibaren yeniden altı ay uzatılmasına mütedair 12 nisan 1934 tarihli protokol kabul ve tasdik edilmiştir.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanun hükümlerinin icrasına Hariciye, Dahiliye, Maliye, İktisat ve Millî Müdafaa Vekilleri memurdur.

9/7/1934

**Hudutta zuhur eden ihtilâfların tetkik ve halline müteallik
Türkiye Cümhuriyeti ile Sosyalist Sovyet Cümhuriyetleri
İttihadı arasında Ankarada 6 Ağustos 1928
tarihinde aktolunan mukavelenamenin
yeniden altı ay temdidi hakkında
protokol**

Türkiye Cümhuriyeti ve Sovyet Sosyalist Cümhuriyetleri ittihadı Hükümetleri, hudutta zuhur eden ihtilâfların tetkik ve halli usulü hakkında 6 ağustos 1928 tarihinde Ankarada imza edilmiş olan mukavelenamenin mer'iyet müd-

detini temdide karar vermişler ve bu maksatla murahhasları olmak üzere;

Bir taraftan:

Türkiye Cümhuriyeti Hariciye Vekili ve İzmir Mebusu

Tevfik Rüştü Beyefendi Hazretlerini,

Diğer taraftan:

Sovyet Sosyalist Cümhuriyetleri İttihadı Türkiye Fevkalâde Murahhası ve Büyük Elçisi Müsyü Jacques Suritz Cenaplarını tayin etmişler ve müşarünileyhler, usulüne muvafık ve muteber görülen salâhiyetnamelerini yekdiğerine tebliğden sonra aşağıdaki hükümleri kararlaştırmışlardır:

Madde 1 — Hudutta zuhur eden ihtilâfların tetkik ve halli usulüne dair Türkiye Cümhuriyeti ile Sovyet Sosyalist Cümhuriyetleri İttihadı arasında, 6 Ağustos 1928 tarihinde Ankarada aktedilmiş olan mukavelename ve merbutu, aynı tarihli protokol, bu senetlerin temdidine müteallik olarak yine Ankarada 29 teşrinisani 1933 tarihinde imza edilmiş olan protokolün inkızasından itibaren yeniden altı ay temdit edilmiştir.

Madde 2 — İşbu protokol tasdik edilecek ve tasdik keyfiyeti Âkitlerden her biri tarafından diğer Akit Tarafa tebliğ edilecektir.

Ankarada 12 nisan 1934 tarihinde iki nüsha olarak tanzim edilmiştir,

Dr, T. Rüştü

J. Suritz

Suriyede Türklere ve Türkiyede Suriyelilere ait emlâk hakkındaki itilâfnamede yazılı müddetlerin altı ay daha uzatılmasına dair kanun

Kanun No. 2565

Kabul tarihi: 4/7/1934

Madde 1 — Suriyede Türklere ait emlâk ile Türkiyede Suriyelilere ait emlâk hakkında Fransa Hükûmetile An-

karada 27 teşrinievvel 1332 tarihinde akit ve imza edilerek 11/1/1933 tarihinde mer'iyet mevkiine girmiş olan itirafnamede derpiş edilip 2402 numaralı kanun mucibince 11/1/1934 tarihinden itibaren altı ay uzatılmış olan müddetler 11/7/1934 tarihinden itibaren tekrar altı ay müddetle temdit edilmiştir.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun icrasına Dahiliye, Hariciye ve Maliye Vekilleri memurdur.

9/7/1934

Vergi bakayasının tasfiyesine dair kanun

Kanun No. 2566

Kabul tarihi: 4/7/1934

Madde 1 — Cumhuriyetin ilân edildiği 1339 malî senesi sonuna kadar seneler için Devlete, hususî idarelerle belediyelere ait tahakkuk etmiş bilûmum vergi ve resim ve harçlar ve bunların munzam kesirleri ve misil ve teahhür zamları ve vergi tezkeresi esmanı bakayasının kayitleri terkin olunur.

Ancak harp kazançları vergisile ihale aşarı ve sair iltizam bedelleri bakayası hakkında aşağıdaki maddelerde yazılı hükümler tatbik olunur.

Madde 2 — Tahakkuk seneleri ne olursa olsun, mülga vergilerden:

A) 18 nisan 1338 tarih ve 223 numaralı kanun ile bu kanuna müzeyyel 22 nisan 1340 tarih ve 503 numaralı kanun hükmüne göre alınan mükellefiyeti nakliyei askeriye;

B) 2 mayıs 1338 tarih ve 228 numaralı ve 20 temmuz 1338 tarih ve 246 numaralı ve 15 nisan 1339 tarih ve 331 numaralı ikinci avans kanunu hükümlerine göre alınan müecceliyeti askeriye;

C) 21 temmuz 1337 tarih ve 139 numaralı kanun hükümlerine göre alınan muafiyeti askeriye;

D) 17 şubat 1341 tarih ve 552 numaralı kanun mucibince alınan mahsulâtı arziye vergilerinden;

E) 8 şubat 1926 tarih ve 733 numaralı kanun mucibince alınan maktu vergiden;

F) 15 nisan 1338 tarih ve 216 numaralı kanuna merbut: tarife mucibince kayık ve mavnalardan alınan mülga şehriye rüsumundan;

H) Mülga âşar nizamnamesine göre tahakkuk eden emanet aşarı ile köy namına ihale edilip te köy tarafından ikinci bir mültezime devredilmiyen ihale aşarından köylü zimmetinde kalan âşar borçlarından;

J) 30 teşrinievvel 1330 tarihli temettü vergisi kanunu muvakkat ile bu kanuna müzeyyel 25 şubat 1330 ve 21, eylül 1336 tarih ve 24 numaralı ve kezalik 28 şubat 1338 tarih ve 198 numaralı (1338 senesi avans kanunu) ve 28 şubat 1340 tarih ve 425 numaralı mart muvakkat bütçe kanununun 3 üncü maddesi hükümlerine göre tahakkuk ettirilmiş olan temettü vergisi ve munzam kesirlerde zam cezalarından;

K) 3 nisan 1926 tarih ve 797 numaralı veraset ve intikal vergisi kanununun 50 inci maddesile vergiye tâbi olup 4 temmuz 1931 tarih ve 1836 numaralı kanunun muaddel 50 inci maddesile vergiden muaf tutulan 1 haziran 1926 tarihinden evvelki intikal ve mevhuplara ait veraset ve intikal vergisinden halen bakaya görünen Devlet alacaklarının kayıtları;

Terkin olunur.

Bundan sonra mezkûr kanunlar mucibince tahakkuk yapılamaz.

Madde 3 — 1929 malî senesi sonuna kadar:

A) 14 kânunuevvel 1335 tarihli kararname ve 25 teşrinievvel 1336 tarih ve 43 numaralı kanun ile 23 ağustos 1338 tarih ve 254 numaralı zeyil mucibince 23 nisan 1336-

tarihinden sonra tahakkuk ettirilmiş olan harp kazançları vergisi ile misil ve teahhur zamları bakayasından;

B) İhale aşarı ile sair tekâlif ve rûsuma ait bilcümle İltizam bedelleri ve maarif ve menafi hisseleri ile (Devlet ormanları taahhüt bedelleri de dahil ve köyler namına ihale edilip ikinci mültezine devredilmeyen aşar borçları hariç) Faiz ve takip masraflarından borçlu bulunanlardan:

I - Bu vergilerin iltizam bedellerinin yalnız misil ve teahhür zamanlarından veya faiz veya takip masraflarından borçlu bulunanların bu borçları;

II - Bu borçlardan vergi ve iltizam bedellerinin asıllarına ve kesri munzamlarına ait miktarların % 40 ını 1934 malî senesi içinde veya en az % 20 sini 1934 ve % 30 unu 1935 malî senesi içinde yahut tamamının % 60 ını 1935 malî senesi sonuna kadar nakten ödenmiş olanların geri kalan borçları ile zam cezaları, faizleri ve varsa takip masrafları ;

Terkin olunur.

Madde 4 — 10 şubat 1926 tarih ve 735 numaralı ve 13 şubat 1926 tarih ve 737 numaralı kanunlar ile 9 haziran 1926 tarih ve 924 numaralı ve 25 haziran 1927 tarih ve 1167 numaralı müzeyyelâtı mucibince tahakkuk ettirilmiş olan umumî istihlâk ve eğlence ve hususî istihlâk vergileri bakayasile zam cezalarından borçlu bulunanlardan:

A) Mezkûr kanunlara tevfikân tahakkuk etmiş olan borçlarından verginin aslına ait miktarın % 80 ini 1934 malî senesi sonuna kadar nakten ödeyenlerin zam cezaları ile birlikte geri kalan borçları;

B) Bu vergilerin aslına ait borçlarını 1935 malî senesi sonuna kadar nakten ve tamamen ödemiş olanların zam cezaları;

C) Bu vergilerin yalnız zam cezalarından borçlu olanlardan borçlarının % 20 sini 1934 malî senesi sonuna kadar ödeyenlerin geri kalan borçları veya % 30 unu 1935

malî senesi sonuna kadar nakten ödeyenlerin de kalan borçları;

Terkin olunur.

Madde 5 — 10 şubat 1926 tarih ve 735 numaralı kanunla bu kanuna müzeyyel 9 haziran 1926 tarih ve 924 numaralı ve 25 haziran 1927 tarih ve 1167 numaralı kanunlar hükümlerine tevfikân evvelce tarhedilip henüz mercii tetkik dolayısıyla ihtilaflı olan veya olmıyan umumî istihlâk vergisi ile zam cezalan, mükelleflerin bu kanundan istifade hakları mahfuz kalmak üzere, Tahsili emval kanununa tevfikân tahsil olunur.

Bu tarhiyata karşı mükellef, ancak vergi temyiz komisyonuna ve Devlet Şûrasına itiraz edebilir.

Halen sulh mahkemeleri ve icra mercilerinde bulunan evrak bu kanuna göre ait olduğu mercilere devredilir.

Bu kanunun mer'iyetinden sonra yeniden tarh ve tahakkuk muamelesi yapılamaz.

Madde 6 — 1340 malî yılı başından itibaren tahrir görmemiş olan yerlerde 1931 malî yılı sonuna kadar tahrir görmüş ve tahrir kıymetleri vergilerine matrah ittihaz edilmiş bulunan cüzütlarda da 1933 malî senesi sonuna kadar seneler arazi vergilerde munzam kesirlerinden borçlu olanların borçları sekiz senede ve sekiz müsavi taksitte ve 1929 malî yılı sonuna kadar emlâk ve bina vergilerde munzam kesirlerinden borçlu bulunanların borçları dört senede ve dört müsavi taksitte ve her sene taksiti de ait olduğu vergi ile birlikte tahsil olunur.

Şu kadar ki yukarıki fıkra mucibince arazi ve bina vergilerinden borçlu bulunanlardan:

A) 1340 malî yılı başından itibaren tahrir görmiyen yerlerde 1931 ve tahrir görmüş bulunan yerlerde dahi 1933 malî yılı sonuna kadar arazi vergisile kesri munzamlarından olan borçlarının % 30 unu 1934 malî yılı içinde ve yahut % 50 sini 1935 malî yılı nihayetine kadar zaman zarfında ödeyenlerin geri kalan borçları;

B) 1929 malî yılı nihayetine kadar senelere ait emlak ve bina vergilerde kesri munzamlarından olan borçlarının % 60 ını 1934 malî senesi içinde ve yahut % 75 ini 1935 malî senesi nihayetine kadar ödeyenlerin zam cezaları ile birlikte geri kalan borçları;

Terkin olunur.

Madde 7 — 1340 - 1931 malî yıllarına ait sayım ve hayvanlar vergisi ile kesri munzamlarından ve misil zamanlarından borçlu olan mükelleflerden:

A) Hayvanlar vergisinin yalnız zam cezalarından borçları bulunanların bu borçları;

B) Verginin aslı ile kesri munzamlarından ve zam cezalarından borçlu bulunanlar verginin aslı ile kesri munzamlarından olan borçlarının % 70 ini 1934 malî yılı içinde nakten verenlerin vergi borçlarının mütebaki % 30 u ile zam cezalarının tamamı;

C) Bunlardan kezaîk verginin asılları ile munzam kesirlerine ait borçlarının % 75 ini 1934 veya % 85 ini 1935 malî yılı sonuna kadar ödemiş bulunanların geri kalan borçları;

Terkin olunur.

Madde 8 — Yukarıki maddeler hükümleri haricinde kalan vergi ve resimlerden:

A) 1929 malî senesi nihayetine kadar olan müddete ait kazanç, muamele ve 1629 numaralı kanun mucibince alınan eğlence ve hususî istihlak vergilerde zam cezalarından ;

B) 1924 - 1929 senelerine ait damga, oyun alâtı, oyun kâğıdı sigara kâğıdı* kibrit, kav ve çakmak resimlerinden ve bu vergi ve resimlerin tazminat mahiyetindeki zam ve para cezalarından borçlu bulunanlardan:

1 - Bu vergi ve resimlerin asıllarım işbu kanunun mer'iyeti tarihine kadar tediye etmiş olup ta yalnız para cezalarından borçlu bulunanların borçlar:

2 - Bu vergi ve resimlerin asıllarını 1934 malî senesi içinde tamamen ödeyenlerin misli ve teahhur zamanları ile para cezaları;

3 - Bu vergi ve resimlerin asıllarının yarısını veya daha fazlasını 1934 malî senesi içinde verilenlerin misil ve teahhur zamanları ile para cezalarının tediyleri nisbetindeki miktarları;

Terkin olunur.

C) Mükellefiyeti askeriyesini yapmak için silâh altına çağırılan esnan erbabının filen silâh altında bulunduğu müddete ait kazanç vergisile kesri munzamlarından 1933 malî senesi nihayetine kadar herhangi bir sebeple tahakkuk ettirilmiş olan borçlarının (terki sanat ve ticaret için evvelce beyanname verilmiş olsun olmasın) kayitleri terkin olunur.

Madde 9 — 1929 senesi nihayetine kadar tahakkuk ettirilmiş veraset ve intikal vergilerinin teahhur ve misil cezalarından henüz tahsil edilmeyen kısım terkin olunur.

1929 senesi nihayetine kadar tahakkuk ettirilmiş veraset ve intikal vergisinden hulûl eden taksitlerini henüz vermiyenlerin borçları 1934 malî senesinden itibaren iki senede ve müsavi taksitlerde tahsil olunur. Yukarıda yazılı borçlarının % 75 ini 1934 senesi zarfında nakten tesviye edenlerin kayitleri, tamamen ödenmiş gibi kapatılır.

Madde 10 — Yukarıda yazılı 3, 4, 6, 7, 8 ve 9 uncu maddelerdeki müsaade ve terkin hükümlerinden istifade edilmek için borçlular tarafından yapılacak tediyelerin, salahiyetli İdarî icra mercileri tarafından verilen haciz ve hapis kararlarının tatbiki üzerine mahcuz malın paraya çevrilmesinden ve mahcuz alacağın tahsilinden ve hapis müddetinin hitamından evvel yapılmış olması şarttır.

Madde 11 — Arazi, bina, hayvanlar ve kazanç vergileri için 1929 malî senesi iptidasından evvelki senelerde ayrıca tahakkuk etmiş olan kesri munzamlar verginin asıllarile birleştirilmiştir.

Bu vergiler bakayasından vukubulacak tahsilattan da Bilâvasıta vergilere munzam kesirlerin tevhidî hakkındaki 1454 numaralı kanunda yazılı nisbetlere göre idarei hususiye, belediye, maarif ve iane hisseleri tefrik olunur.

Madde 12 — Gerek iltizam ve gerek kefalet suretile ihale aşarı ve sair iltizam bedellerinden veya vergiden olan borçlarından dolayı emvali gayrimenkuleleri Hazine namına tefavvuz edilmiş bulunan borçların, bu kanunun meriyeti tarihinde henüz Hazine uhdesinde bulunan gayrimenkullerinin müzayedeye çıkarılarak kat'î ihalesi yapılmıya kadar tefavvuza sebep olan iltizam bedelinden veya vergiden olan borçlarının asılları alâkadarları tarafından nakten ve tamamen tediye edilirse faiz ve saire aranmaksızın ve ferağ harcı kendilerine ait olmak üzere tediye yapan sahip veya kefil veya varisleri namına ferağları iade olunur.

Madde 13 — Hükümet tarafından mübadil, gayrimübadil, muhacir ve harikzede ve emsaline kanunlar dairesinde teffiz edilmiş bulunan gayrimenkuller üzerine teffizden evvelki zaman içinde konulmuş olan hacizler kaldırılmıştır.

Gayrimenkuller dolayısıyla Hâzinenin birinci fıkraca bahsolunan teffiz tarihine kadar olan bilûmum alacakları terkin olunur.

Madde 14 — Mülga 1860 numaralı Muamele Vergisi Kanununun 7 inci maddesi mucibince muamelâtını harice ihraç ettikleri sabit olan müesseselere, gümrük kayitlerle tesbit edilen ihracat miktarları için yalnız mezkûr maddece gösterilen kayıt ve şartlara riayet etmemelerinden dolayı tahakkuk ettirilir henüz tahsil edilmemiş olan vergi ve cezaların kayitleri bir defaya mahsus olmak üzere terkin olunur.

Madde 15 — Muhtelif kanunlarla Devlet alacaklarına mahsubu tecviz edilen Hazine tahvilleri hakkındaki hükümler mahfuzdur.

Madde 16 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir

Madde 17 — Bu kanunun icrasına Dahiliye ve Maliye Vekilleri memurdur.

9/7/1934

**Belediye Kanununun 19 uncu maddesinin beşinci fıkrasının
değiştirilmesine dair kanun**

Kanun No. 2571

Kabul tarihi: 5/7/1934

Madde 1 — 1580 numaralı kanunun 19 uncu maddesinin 5 inci fıkrası aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir:

Belediye sınırı dahilinde muayyen miktarlar arasında yolcu nakil vasıtası olarak otobüs, omnibüs, otokar, tünel, trolley, füniküler işletmek münhasıran belediyelerin hakkıdır.

Bunların belediyelerin de iştirak edecekleri şirketler vasıtasile yapılması ve işletilmesi veya icara verilmesi veyahut imtiyazın devri icra Vekilleri Heyeti kararına bağlıdır.

Belediyeler dilerse inhisarı tazammun etmemek şartile bunların işletilmesine ruhsat dahi verebilir.

Hususî mahiyette elektrik tesisatı gibi işlerin yapılmasına ve umuma ait suların ihtiyaçtan fazlasının hususî istihsalâtta kullanılmasına ve beldenin muayyen mevkileri arasında yük başına ücret alan nakil vasıtalarının işletilmesine, inhisarı tazammun etmemek üzere, ruhsat vermek te belediyelere aittir.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 3 — Bu kanunun hükümlerini icraya icra Vekilleri Heyeti memurdur.

9/7/1934

**Devlet davalarını takibe memur avukatlar
hakkında kanun**

Kanun No. 2573

Kabul tarihi: 5/7/1934

Madde 1 — Muvazenei umumiyye dahil dairelere ait davaların takip ve müdafaası ve icra takibatı ve bütün kanun yollarına müracaat edilmesi ve tevdi olunan evrak üzerine hukukî mütalea yürütülmesi Maliye Vekâletine başlı Hazine avukatlarına aittir.

İdarî davalar ait olduğu makamlarca takip ve intaç olunur. Yalnız bunlardan malî hükümleri tazammun eden ve Hâzineyi alâkalandıran işler hakkında Maliye Vekâleti veya o yerin en büyük malmemuruna malûmat verilmesi mecburidir. Bu işlere ait muhakemeler Hazine avukatlarına takip ettirilir ve bu davalarda ait olduğu idare mümessili de bulunabilir.

Madde 2 — Hazine avukatları Maliye Hukuk Müşavirliğinin inhası üzerine Maliye Vekili tarafından tayin edilir.

Baro teşekkül etmeyen yerlerde ruhsatnameli dava vekillerinin de Hazine işlerinde kullanılması caizdir.

Hazine avukat veya dava vekili bulunmayan yerlerde bunlara ait vazifeleri alâkalı dairenin o yerdeki en büyük âmiri yapar.

Madde 3 — İş çok olan yerlerde Maliye Vekilliğince ve lüzum görülen muayyen davalarda icra Vekilleri Heyeti kararile Hazine avukat ve dava vekillerde beraber veya ayrıca takip ve müdafaa yapılmak üzere avukat ve bulunmayan yerlerde dava vekili kullanılabilir.

Mukavelenameye bağlanacak ücretleri de mahkeme masrafları tertibinden verilir.

Madde 4 — Devlete ait icra işlerini ve davalı takip ve müdafaa edecekler, özürsüz ve kanunsuz takip ve muhakemenin gecikmesine, kendi kusurları yüzünden Devlet a

leyhine hüküm çıkmasına ve kanun yollarına müracaati ihmal ederek hükmün kat'ileşmesine sebebiyet verir ve Hâzineye de zarar gelirse bu zararı ve mahkeme masraflarını öderler.

Madde 5 — Davanın açılması ve takibi fayda temin edemiyeceğine kani bulundukları işlerde bundan sarfınazar edilmesi hakkındaki mütalea Maliye Hukuk Müşavirliğine arz ve alınacak emre göre hareket olunur.

Şu kadar ki müruruzamanla hakkın düşmesine mâni tedbirleri de beraber alırlar.

Kıymet veya miktarı üç yüz liraya kadar olan davalarda kanun yollarına devamda fayda görülmediği takdirde bundan vazgeçmeğe Hukuk Müşavirliğinin mütaleası üzerine Maliye Vekili salahiyetlidir.

Üç yüz liradan yukarı davalarda Muhasebei Umumiye Kanununun 137 inci maddesi hükmü tatbik olunur.

Madde 6 — Hukuk mezunlarının devairi merkeziye hukuk müavinlikleri muavin ve mümeyyizliklerindeki hizmet müddetleri Avukatlık Kanunundaki mülâzemet müddetine mahsup edilir.

Madde 7 — Bu kanunun tatbik sureti bir nizamname ile tesbit olunacaktır.

Muvakkat madde 1 — Muvazenei umumiyeye dahil dairelerin 1934 senesi bütçelerine mevzu masarifi muhakeme, muhakeme harçları tahsisatı, müşavir avukat, avukat, muakkip, takibi icra memuru gibi her ne nam ve suretle olursa olsun hukuk ve ceza dava ve icra işlerinde kullanılan memurlar ve müstahdemlerin tahsisatlarından 1,9/1934 tarihinde henüz sarf edilmemiş olan kısımları Maliye Vekâleti bütçesinin 154 ve 158 inci fasıllarına naklolunur.

Bu dairelerin idari davalara ait masraf ve harçları Maliye Vekâletince bu fasıllardan verilir.

Muvakkat madde 2 — Maaşatın tevhit ve teadülü hakkında 1452 numaralı kanuna merbut cetvel ile 1934 malî senesi bütçesinin (D) işaretli cetvelinde münderiç ve

muvakkat birinci maddedeki yazılı memur ve müstahdemlerin, kadroları Maliye Vekâletince raptolunduğu gibi 1934 malî senesi bütçesinin muvakkat müstahdemler tertibinden, ve (E) cetvelinde yazılı masraf tertiplerinden icra Vekilleri Heyeti kararla istihdam olunan muvakkat birinci maddedeki şeraiti haiz müstahdemlerin kadroları dahi Maliye Vekâletine bağlanmıştır.

Muvakkat madde 3 — Muvakkat ikinci maddede yazılı kadrolar, tahsisat yekûnunu geçmemek şartile 1934 senesi zarfında tadil ve tevhit ve lüzum görülen yerlerde muhakemat müdürlükleri ve memurlukları teşkil ve bu memur ve müstahdemler Maliye Vekâletince lüzum görülen yerlerde istihdam olunabilir;.

Muvakkat madde 4 — Muvazenei umumiyyeye dahil dairelerle avukat ve dava vekilleri arasında yapılan mukavelenamelerin hakları ve borçları bu kanuna göre Maliye Vekâletine geçer.

Madde 8 — Bu kanun 1 eylül 1934 tarihinden muteberdir.

Madde 9 — Bu kanunun hükümlerini icraya icra Vekilleri Heyeti memurdur.

9/7/1934

Kazanç vergisi Kanununun 41 inci maddesinin son fıkrasının değiştirilmesi hakkında kanun

Kanun No. 2574

Kabul tarihi: 5/7/1934

Madde 1 — 22/3/1934 tarih ve 2395 numaralı Kazanç Vergisi Kanununun 41 inci maddesinin son fıkrası aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

Maliye müfettiş ve murakıpları ve tetkik memurları ve

varidat tahakkuk müfettişleri dahi yapacakları teftiş ve tetkik sırasında yukarıdaki salâhiyetleri haizdirler.

Madde 2 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir. Madde 3 — Bu kanunun icrasına Adliye, Dahiliye, Maliye ve İktisat Vekilleri memurdur.

9/7/1934

**Umuru belediyeye müteallik ahkâmı cezaiye hakkındaki
kanunu muaddil 19/5/1930 tarih ve 1608 sayılı kanunun bazı
maddelerini değiştiren ve yeniden madde ekliyen kanun**

Kanun No. 2575

Kabul tarihi: 5/7/1934

Madde 1 — 1608 numaralı kanunun 5 inci maddesi aşağıda yazılı şekilde değiştirilmiştir:

Ceza kararlarına tebliği tarihinden itibaren beş gün içinde mahsus hâkimlere ve bulunmayan yerlerde sulh hâkimliğine müracaatla şifahî veya yazılı itiraz olunabilir, itiraz şifahî ise bir zabıt tutularak muterize imza ettirilir.

İtirazda sebep gösterilmesi şarttır. Sebep gösterilmiyen itirazlar yapılmamış sayılır. Ticaret ve san'attan men kararlarıyla para cezasını vermediğinden dolayı hapse değiştirmek hükmünün infazı itirazın neticesine kadar geri bırakılır.

Madde 2 Mezkûr kanunun 6 inci maddesi aşağıda yazılı surette değiştirilmiştir:

İtiraz üzerine tetkikat evrak üstünde yapılır, itiraz, cezanın salâhiyeti olmayanlar tarafından tayin olunduğu ve tutulan zabıt varakasının sahteliği ve ceza tayinine müessir olacak maddî ve fahiş hataya müstenit bulunduğu hususlarına münhasır olmak üzere dermeyan edilebilir. Bu sebeplere dayanan itirazlar varit ise hâkim ceza kararını iptal ve para cezası alınmış ise belediyenin geri vermesine hükmeder. İtiraz varit görülmezse karar tasdik olur.

nur. İtirazın otuz gün içinde neticelendirilmesi mecburidir. Hâkim izahat almak üzere lüzum görürse muterizi veya vekilini celbederek dinliyebilir. Zabıt varakasının sahteliği iddiasından başka hallerde zabıt varakasını yapan memurlar celp ve davet olunmaz.

Madde 3 — Mezkûr kanuna aşağıda yazılı madde eklenmiştir:

Vilâyetlerde belediye reisleri ve bulunan yerlerde muavinleri ve belediye şube müdürleri beş liraya kadar ve kazalarda belediye reisleri üç liraya kadar 1608 sayılı kanunun birinci maddesinde cezayı müstelzim hususlardan dolayı hafif para cezası tayin ederler. Bu cezanın tertibinde salâhiyetli olanlar bizzat gördükleri hallerde ceza verilecek eşhasa hareketlerini ihtardan sonra tayin edecekleri cezayı kendilerine tefhim ederler.

Bu suretle verilen cezalar kat'î olup aleyhine adlî ve İdarî kanun yollarına müracaat olunmaz.

Madde 4 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 5 — Bu kanunun hükümlerini yürütmeğe Adliye ve Dahiliye Vekilleri memurdur.

9/7/1934

Gizli nüfusların yazımı hakkında kanun

Kanun No. 2576

Kabul tarihi: 5/7/1934

Madde 1 — Bu kanunun belediyelere ve muhtarlara tebliği tarihinden itibaren bir buçuk ay içinde her aile reisi kendi evindeki veya emri altındaki, her veli velâyetindeki, her vasi vesayetindeki nüfusta yazılmamış kimseleri; bunlardan evlilikleri kaydedilmemiş olanların evliliklerini ve ölmüş veya kaybolmuş olup ta nüfustan silinmemiş bulunanlarını köyde muhtar ve ihtiyar heyetine, kasaba ve şehirlerde belediyelere bildirmeğe mecburdur.

Nüfusa yazılmamış reşitler de muhtarlar veya belediyelere ve yahut nüfus daireleriyle müracaat ederek kendilerini yazdırmakla mükelleftirler.

Madde 2 — Muhtarlar ve ihtiyar heyetleri, belediyeler veya memur ettikleri kimseler; kendilerine haber verilen gizli nüfusları, kayıtsız evlenmeleri, silinmemiş ölümleri ve kayıpları ayrı ve nümunesine uygun defterlere yazıp tasdikli olarak birinci maddede yazılı müddetin hitamından itibaren bir ay içinde, kaymakamlara ve merkez kazalarında valilere bir makbuz mukabilinde vermeğe mecburdurlar.

Madde 3 — Bu defterlerle muhtar ve ihtiyar heyetleri ve belediyeler tarafından daha evvel verilmiş olanlara yazılan doğum, ölüm, evlenme ve boşanma vakalarından pul aranmaz. Bu kanunun neşrinden sonra nüfus dairelerine verilecek doğum, ölüm ve evlenme vakaları ilmühaberlerine de pul yapıştırılmaz.

Madde 4 — Bu kanunun belediyelere ve muhtarlar tebliğinden itibaren bir buçuk ay sonra evinde veya işinde nüfusa yazılmamış kimseleri ve silinmemiş ölümleri ve kayıpları ve kayıtsız evlenmeleri bildirmiyenlerden;

Yeni doğumları bir ay ve ölümleri on gün içinde nüfus dairelerine haber vermiyenlerden;

Evlenmeyi on beş gün içinde nüfusa kaydettirmiyenlerden ve kendini kaydettirmiyen reşitlerden mazeretlerini ısbat edemedikleri takdirde mahallî idare heyetlerinin karare ile bir liradan on liraya kadar para cezası alınır. Tekrar edenler hakkında bu ceza iki kat olarak tayin olunur.

Madde 5 — Gizli nüfus, silinmemiş ölüm ve kayıp, yazılmamış evlenme vakaları defterlerini ikinci maddede yazılı müddet içinde tasdikli olarak vermiyen muhtar ve belediye reisinden veya vekilinden veya belediye reisi veya vekillerinin memur ettiği kimselerden mahallî idare heyeti karare ile beş liradan yirmi beş liraya kadar para cezası alınır. Mükerrerler hakkında ceza iki misline ve ısrar edenler hakkında da beş misline kadar arttırılır

Köyünde mektum nüfus ve silinmemiş ölüm ve kayıp ve yazılmamış evlenme ve boşanma vak'ası bırakan muhtar ve ihtiyar heyetlerinden beş liradan on beş liraya kadar aynı suretle ceza alınır.

Madde 6 — İdare heyetlerince hükmolunan cezalar akt'î olup tahsili emval kanununa tevfikân tahsil olunur.

Madde 7 — Bu defterlerin esas defterlerine yazılması, gizli nüfuslara nüfus cüzdanı verilmesi, bunların yıllarına göre tasnif ettirilmesi, istatistik cetvelleri çıkarılması ve mektum nüfus vak'aları yazımının şehir ve kasaba ve köylerde takip edilmesi işlerinde vali ve kaymakamlar işleri müsait diğer Devlet daireleri memurlarından münasip gördüklerini yardımcı olarak kullanmağa salahiyetlidirler;. Vali ve kaymakamların gösterecekleri bu işleri bu memurlar görmeğe mecburdurlar.

Madde 8 — Bu kanunun neşrinden üç ay geçtikten sonra gizli doğum, ölüm ve kayıp ve evlenme vak'ası haber verenlere alınacak cezanın yarısı, tahsisat aranmasına ve başka merasim icrasına lüzum kalmaksızın mahalli idare heyeti kararı ile verilir.

Madde 9 — Gizli doğum, ölüm, evlenme ve boşanma vak'alarının vaktinde yazdırılmamasından dolayı verilecek cezalar için müruruzaman cari olmaz.

Madde 10 — Bu kanuna aykırı hükümler kaldırılmıştır.

Madde 11 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 12 — Bu kanun hükümlerini icar Vekilleri Heyeti yürütür.

9/7/1934

**Dahiliye Vekâleti Merkez teşkilât ve vazifeleri hakkındaki
kanunun bazı maddelerinin tadiline ait kanun**

Kanun No. 2577

Kabul tarihi: 5/7/1034

Madde 1 — Dahiliye Vekâleti Merkez teşkilât ve va-

zifeleri hakkındaki 1624 numaralı kanunun 8 inci maddesi aşağıdaki şekilde tadil edilmiştir:

Nüfus işleri Umum Müdürlüğü dört şubeden mürekkeptir:

A) Birinci şube; 2510 numaralı İskân Kanunu hükümlerine göre muhacirin, mültecilerin, göçebelerin ve nakledilenlerin getirilmesi, yollanması, yerleştirilmesi, müstahsil hale konması, mintakalarının ve yerlerinin ayrılması, topraksız veya az topraklı yerli çiftçilere toprak dağıtılması, eski iskân işlerinin, tasfiye edilip bitirilmesi işleri ve bunların muhabere ve muameleleri ile uğraşır. Üç büro ve iki müstakil memurdan mürekkeptir.

Bu şube umum müdür muavini tarafından idare olunur.

B) İkinci şube, memleket içinde vatandaşların kültür cephesinden her türlü vaziyetlerini araştırmak, 2510 numaralı iskân Kanununun 8, 9, 10 ve 11 inci maddelerine göre lüzumlu görülen tedbirleri arayıp bulmak, bu tedbirlerin tatbikim devamlı yürütmek ve yoklamak, hariçteki Türk kan veya kültürüne bağlı olanlardan geleceklerin vaziyetlerini tetkik etmek, yurdun iskâna elverişli ve verimli topraklarını araştırıp bulmak ve tesbit etmek işlerle uğraşır. Dört bürodan mürekkeptir.

C) Üçüncü şube; Nüfus muhabere ve muhabereelerini, tescil ve istatistik işlerini ifa etmek üzere iki bürodan mürekkeptir.

D) Dördüncü şube; Vatandaşlık kanununun tatbikatına ve vatandaşlığa müteallik işlerle iştigal etmek üzere iki bürodan mürekkeptir.

Madde 2 — 1624 numaralı kanunun 13 üncü maddesine bağlı (A) cetvelinin Nüfus İşleri Umum Müdürlüğüne ait kısmı bu kanuna bağlı (1) numaralı cetvelde gösterildiği şekilde tebdil edilmiştir.

Madde 3 — 1624 numaralı kanunun 15 inci madde

sine bağı (B) cetveli yerine bu kanuna bağı (2) numaralı cetvel konulmuştur.

Madde 4 — Bu kanun neşri tarihinden muteberdir.

Madde 5 — Bu kanunun hükümlerini icraya Dahiliye ve Maliye Vekilleri memurdur.

9/7/1934

(1) numaralı cetvel

Maaş				
Derece	Memuriyetin nev'i		Adet	Lira
4	Umum	müdür	1	90
Birinci Şube: İskân				
6	Muavin	ve 1 inci şube müdürü	1	70
		Büro 1 : İskân		
10	Şef		1	35
11	Memur		1	30
12	»		2	25
14	»		1	20
12	Daktilo		1	25
		Büro 2 : Eski işler		
10	Şef		1	35
12	Memur		1	25
14	»		2	20
14	Daktilo		1	20
		Büro 3 : Muamelât		
10	Şef		1	35
		A : Evrak		
12	Memur		2	25
14	Memur		1	20
14	Daktilo		1	20

Derece	Memuriyetin nev'i	Maas	
		Adet	Lira
17	Tevzi memuru	1	14
	B : Dosya		
12	Dosya memuru	2	25
14	Dosya kâtibi	1	20
	Müstakil memurlar		
12	Müracaat memuru	1	25
13	Tasfiye heyeti kâtibi	1	22
	İkinci şube: Kültür		
7	Müdür	1	55
	Büro 1 :		
10	Şef	1	35
11	Tetkik memuru	1	30
12	» »	2	25
14	Kâtip	1	20
	Büro 2 :		
10	Şef	1	35
12	Tetkik memuru	1	25
14	Kâtip	1	20
	Büro 3 :		
10	Şef	1	35
11	Tetkik memuru	2	30
14	Kâtip	1	20
	Büro 4 :		
10	Şef	1	35
12	Memur	1	25
11	Harita ve Grafik memuru	1	30
14	istatistik memuru	1	20
14	Dosya memuru	1	20
14	Daktilo	2	20

Derece	Memuriyetin nev'i	Adet	Maaş Lira
Üçüncü şube: Nüfus			
7	Müdür	1	55
10	Şef	1	35
11	Şef	1	30
12	Memur	1	25
13	»	1	22
15	Kâtip	1	17,5
17	»	1	14
Dördüncü şube: Tabiiyet			
7	Müdür	1	55
10	Şef	2	35
12	Memur	4	25
14	Kâtip	2	20
(2) numaralı cetvel			
Vilâyetler iskân teşkilâtı kadrosu			
7	Birinci sınıf iskân müdürü	2	55
8	İkinci sınıf iskân müdürü	3	45
9	Üçüncü sınıf iskân müdürü	5	40
10	Birinci sınıf iskân memuru	4	35
11	İkinci sınıf iskân memuru	7	30
12	Üçüncü sınıf iskân memuru	9	25
10	Birinci sınıf iskân fen memuru	2	35
11	İkinci sınıf iskân fen memuru	3	30
12	Üçüncü sınıf iskân fen memuru	5	25
13	Birinci sınıf iskân kâtibi	4	22
14	İkinci sınıf iskân kâtibi	6	20
15	3 üncü sınıf iskân kâtibi	10	17,5
6	Birinci Umumî Müfettişlik iskân müşaviri	1	70
7	Müşavir muavini	1	50

Bütçelere yazılı memurlar lüzum görülen yerlerde istihdam olunmak üzere merkezce tayin olunurlar.

Gayri Resmî kısım

Şeflik - Amirlik san'atı

Dr. G. Grossmann'ın kitabını okurken aldığım notlardır: (Rakamlar kitabın sayfasını gösterir).

6 — Herkesin bildiği şeyin bir kısmını bilmenin hiçbir kıymeti yoktur. Böyle bir kabiliyetin pek az değeri vardır.

13 — Çin ve Hindistana bakalım : Bunların halkının cahil olduğu ve kaldığı nisbette idareleri kolay addolunuyor. İşte Hindistanı bir avuç İngiliz elinde tutmaktadır. Çin ise, en küçük Avrupa Devletinden daha kuvvetsizdir.

İstikbalde; ne en çok nüfusa nede en çok enerji menbalarına malik olan millet değil, fertlerinin, vazifelerine muhabbetle sevk ve hüsnü idare ederek, yürüten şeflerin milletleri en çok şeye malik olacaklardır. Bir insanın yaşama şartları ne kadar fena ise içindeki instidatlar o nisbette yükselmeli ve kuvvetlenmek ki onu hayatta tutabilsin.

15 — Almanyada yapılacak rasyncnelize işi Amerikadakinin başka türlüdür.

17 — Bir işe vasıta ve alet olan insan buna mahsus usul ile muamele edilmek lazımdır. Eğe ile başka türlü, çekiç veya kısıkaç ile başka türlü muamele yapılır. Tahta ve demir aynı suretle muamele görmedikleri gibi, bağçe yetiştirmekle, hayvan yetiştirmenin usulleride başka başkadır. Şu halde bizzat insanları da, her hangi bir takım veya her hangi bir makina veya tezgâhtan daha ehemiyetle ve daha nazigâne muamele etmek lazımdır.

19 — Eyi bir şef olmak için, müessese amirinin ; me

mur ve müstahteminle pek nadiren temas etmemek değil, sık sık görüşüp, görünerek onları taltif etmesi bile kâfi değildir.

20 — Her dimağ, hususî bir anahtarla açılacak bir kapı gibidir. Düşünmek, fikren yaşamak zihnen tecrübe etmektir. Bir şef her hangi bir değişiklik yapmadan evvel, kendine yardımcı kuvvetlerin dimağlarını hangi anahtarla açacağını düşünmelidir. Çünkü insanın bütün istihsal kudreti, irade ve his içinde yani kalbinde ve kamudadır.

21 — Her insan bir aleti mûsikî gibidir. Uğrunda ve elinde yaşamak, yaratmak, acı çekmek hatta ölmek için üstadını bekler. Tarihte nice insanların, şefleri için kanlarını döktüklerini görmüyor muyuz? Bir mûsikî aleti bir aceminin elinde nasıl bir ahenkli ses çıkaramazsa, insanların hüsnü muamele etmesini bilmeyen bir şefin idaresinde de ahenk olamaz. Böyle yerlerdeki âmirler, memurlarının şeytanıdır. Çünkü onların hayatını cehenneme döndürürler. Halbuki iyi bir maiyetinin Allahıdır.

24 — Dünyada yapılan ve şahsiyetinde rol oynadığı bütün muvaffakiyetli teşebbüsler, işler, hep bir mütehasşıs tarafından görülmüştür.

Hugu Stimesi «Şahısların ve fertlerin kıymetleri hiçbir zaman istisgar olunmamalıdır.» Herhangi bir yeni müessesenin kuruluşunda demıştır.

Yani mütalea ederken; Diğer bir yerde de Her hangi bir yeni müessesenin kuruluşunda beyanı mütalaa ederken; Bu işi yapacak şef kimdir?. Bu işin yetişmiş amelesi varımdır?. Eğer bunlar yoksa bu işten el çekilmelidir.» diyor.

24 A 4 — Müstahdemin işlerinin rasyolinize edilmesi neye bağlıdır. Bir maksat elde edilmek için, bir vazife ifa için mutlaka bir emek sarfolunur. Bu emeği ölçen paradır. Para da bir iş mukabili verilir. Ötedenberi mevcut olan iktisat prensibi ise: daima; en az emekle en çok iş istihsalini şart kılar.

Tüccar, ziraatçı, sanayici hep bunu göz önünde tutmağa mecburdurlar. Yalnız bu iktisat prensibinin tatbikatta

müşkülâtı vardır. İlk anda her hangi bir şeyin İktisadî veya rasyonel halli güç gelir bu nedendir? Çünkü insan her yeni meseleyi müşkülâtlâ halleder. Zira mevzuubahis olan evvelâ bu işin yapılmasıdır.

Herhangi bir işin yapılması içinde bazı çalışma usulleri vardır ki bunlar senelerin tecrübelerde bize intikal etmiştir. Biz halâ beratlı usulleri tatbik etmiyor muyuz?

Her kim daha bilgi toplarsa, kendi bilgisini arttırır, ve icabında kudretinde tezyit etmiş olur. Buda İlmî ve fennî tetkikat neticelerini, ihtiralarım, icatları vaktizamanında haber almakla mümkündür.

26 — Şu halde; demek oluyor ki, usullerimizi fennin günlük terakkiyatile mütenasiben islâh ettiğimiz gün İktisadî veya rasyonel çalıştığımızı iddia edebiliriz.

Buna nazaran; her hangi bir sanayi müessesesinin iktisat prensibi emrindeki insan kuvvetini tetkik etmek, onları müesseseye her zaman için en çok verimli kudrete yükseltecek tarzda muamele, ve bu yolda istifade, etmeyi bilmektir.

26 A 5 — Müstahdeminin işlerini kim rasyonelize edecektir? Memur ve müstahdemin mesaisinin rasyonelleştirme işi, her müessesenin sahibine veya en büyük âmirine düşen birinci vazifedir. Pek büyük dairelerde bu işi zat işleri şubesi yapar. Ancak bu işin en muvafık tarzda ifa edecek bir şahsa verilmesi pek mühimdir. Bundan sonra bu şahıstan bütün memur ve müstahdeminin rasyonel çalışma şartlarının ihzar ve tatbikına nezâret etmesi talep olunur.

27 — Zat işleri şubesi; Bir müessesenin sahibine veya şefine en yakın bir şube olduğundan, her memur ve her amelenin şikâyetlerini dertlerini, baş başa dinleyecek zamanı olmalı ve bu başkasının nazarı dikkatini celbetmeden yapılabilmelidir.

Zat işleri şefi hakkında bu söylenen şeyleri her şube her kısmın şeflerine de racidir. Binaenaleyh müessesenin sahibi veya en büyük âmiri; şube ve kısımların; fabrikaların şeflerinden ve âmirlerinden; memur ve müstahdemini, ameleyi

kuvvetlendirmek ve kudretlerinden istifade etmek hususumu hattâ bunların fikir ve ahlâkça yükselmelerinin inkişaf etmelerinin teminini talep ve icabında mesul etmeğe hakka vardır.

Ancak bunun her zaman ve her dakika her müessesede de muvaffakiyetle tatbikine imkân bulunmaz. En baştaki âmir, maiyetindeki müdür, âmir ve şefleri hüsnü idare edemez ve onlara hırçın muamele ederse, bunun tesiri bunlarında maiyetindeki memurlara ve ameleye kadar sirayet eder. Hattâ böyle müdür, âmir ve şeflerin kendi düşünceleri, ve bilgileri rasyonelleştirme için elverişli olsada âmirlerinin sert ve hırçın muamelesi karşısında böyle iyi bir teşebbüsün tamamen aksini icra ederler. Çünkü âmir, emirlerde aksini istemiştir, Bir fabrikada makinaları her an işletme kabiliyetinde tutmak için muayyen teşkilât vardır. Bu vazifeyi ya tamir kısmı ustası veya baş makinist, ufak tamirâtı yapmak yağlamak temizlemek suretile, ifa eder.

Fakat hangi fabrikada (müessesede), insan kudretinin verimini her an aynı ve daha yüksekte tutmak için, buna benzer bir teşkilât vardır. Cansız olan makinaya bakım itinası, canlı olan ve makinayada kumanda eden insana yapılacak bakım itinasından daha mı az mühimdir?

28 — A 6 — İşde israf:

Müterakkî ve medenî insaniyet, artık yalnız kendi kuvveti ile çalışmıyor. İnsanlar şimdi çalışma kudretlerini, teknik vasıtalardan başka, İnsanî vasıtalarla da arttırıyorlar. Şu halde teknik ve İnsanî vasıtalara malik olmyanların, rasyonel çalıştıklarını iddiaya hakları yoktur.

29 «Rubner diyorki; israf olunan mesai, kayıp olmuş sermayedir. Bir kıymet husule getirmek için sarf olunan mesai bir servettir. Bunu vücade getirecek vasıta da insan işidir. Eğer insan çalışırda müsbet bir kıymet istihsal etmesze, buraya sarf olunan iş, israf olunmuş demektir. Kendi çalışma kudretini bu suretle israf eden biri, bu suretle kendi kuvvetini ve kudretini kendi çalmış olacağından, bir

gün fakirleşir. İnsanın sâyesi para demektir. Şu halde bu sâyii israf etmek demek, bankonotları sobaya veya altınları denize atmakla birdir ki bu paralar geri alınmaz.

Fakat, insan mesaisile vücade gelen bir evi biri yakar veya yıkarsa mahkeme onun aleyhinde hüküm vermez mi? Hattâ en şedit cezalar verilmez mi?.

Şuhalde fabrikalardaki iş israfından mütevellit ziyanın ilelebet devamına nasıl rıza gösterebiliriz, bile bile nasıl göz yumarız ?|. Bunun muhakemesi ve cezası yokmudur?

43 — B — Müesseseye adam arama ve bulma:

B I — Müterakkî müesseselerde ve amirlikte şart nedir?

Her müessese, kendi işleri için kemiyet ve keyfiyet noktayı nazarından en yüksek kudrette olan memur veya ameleiyi tercih eder. Kudretli adam angaje etmekle beraber, yine en az bir para vermek isterler. Bundan maksat alınacak adamın reutabl olması zihniyetidir. Fakat vazifeye alınacak bu şahsın hakikaten reutabl olup olmayacağını bilmek için bunu evvelâ hesap etmelidir. Bunun için de bu hesabı yapacak şahsın kabiliyet ve bilgisinden başka hususî bir teşkilât lâzımdır.

B 2 — Çok para tutan yanlışlar:

Yüksek bir makina alınacağı zaman, büyük bir itina ve tetkikle muayene edilir, ve kusurları aranır. Bu suretle satın alınacak bir makinanın kıymetinin, müesseseye alınacak her hangi bir şahıs kadar ehemmiyeti yoktur. Cevaben denilecektir ki;

«Çünkü alınan bir makina kullandıktan sonra veya işe yaramayınca pek müşkülâtla ve ziyanına devredilebilir. Bunun için pahalı makinaların mubayaasında ne kadar dikkat ve itina edilse azdır. Halbuki kısa müddetle hizmete alınan birisi işe yaramayınca derhal çıkarılabilir. Şu halde memur ve müstahdeminin alınmasında uzun uzadıya tetkike lüzum yoktur.»

Fakat, müessesenin başları tarafından alınacak canlı Vasıtaların seçilmesinde inanılmaz derece derin hatalar yapıyor.

Bazı misaller:

Bir otomobil sahibi size «Efendi iyi koşucu
dur. Binaenaleyh iyi şöferdir, onun için onu tavgiz ettim.»

Veya bir tayyare sahibi; «.... Efendi iyi atlayıcıdır.

Binaenaleyh havadada iyi hareket eder, Tayyaremi emniyet edebilirim.»

Derse, siz ne dersiniz?. Bu misallerde bir tek mantık bile olmadığı halde, sanayi ve ticaret işlerimizde tevgiz ettiğimiz adamlar buna yakın usullerle seçilmiş midir?.

İyi bir mürettip ustasının mürettiphane başı olduğunu görmüyor muyuz?. Buda yukarıdaki gibi mantıksız netice değil midir?.

Mürettip kompasları ve tevgâhlarla çalışır. Onun mahareti budur. Bu ustalıkla o, diğer mürettipleri idare edebilir mi?

45 — Çiftçi veya hara sahibi bir adam hayvanlarını her hangi bir şahsa bırakamaz. Bilakis hayvanlara muhabbeti olan iyi bir sevis arar. Böyle bir sevisin elinde hayvanlar muti ve terbiyeli olurlar, Fakat hayvanları idare için bir yabancı ve kudretsiz tavgiz olunursa, hepside kaçarlardı.

Mevzuubahis olan; insanları idare edecek olanlarında yetiştirilmesidir, Bu yetiştirme tarzı ya tedriç şeklinde veya konsalarla kendi kendine tetkik ve tettebbü suretile veya firma vasıtasile olabilir,.

İnsanların, görme gidebilme gibi istidatları vardır. Fakat muhiti ile iyi çalışma ve idare istidadı mutlaka fitrî değildir. Buna rağmen bu istidadı kazanmağada hemen hiç bir yerde lüzum his olunmuyor.

45 — Makina ve hayvanlara bakacak insanlardan buna göre hassası olması, yani bu hususta malûmat ve istidadı aranıyor.

Fakat bir milyonda kaç kişi, insanları idare etme sırrını; öğrenmiştir. Bu kudret nerede ve hangi âmirlerde aranıyor?

57 — 86 — Şef şahsiyetleri ve mütehassısları meselesi:

Bir müessesenin muvaffak olması, o müessese şefinin iyi arkadaşlara malik olmasile mümkündür. Bazı ahvalde bir tek arkadaş müessesesinin satışını çoğaltabilir ve kârı arttırabilir. Bu kudreti ne bir makina ne bir alet ne bir modern tezgâh gösteremez. Bunu sade insan gösterir.

39 — Modern bir müessesenin idaresi, onun başındaki şefin şahsiyetine bağlıdır. Birbirine müsavi kudrette âmirlerle (müdürler) le bir müesseseyi idare etme usulü sön müştür Çünkü insan tabiaten korkaktır, mes'uliyeti ancak mecbur olduğu zaman taşır. Bir müessesede daima bir tek idare ve bir tek ülkü hakim olmalı ve bir çok insanların muhtelif fikirleri icrayı hüküm etmemelidir. Hakiki şefler, istikbali şamil bir nazarla görme kudretindedirler. Bu görüş kudretini seyahatler arttırır. Fakat seyahatlerde görülecek şeyleri görebilmek, gördükten sonrada bunları iyice işlemek bir istikamet, bir karar çıkarmak lâzımdır.

60 — Müessesenin âmiri, takımlarile hünerini gösteren usta gibi hünerini göstermelidir. Onun takımları emrindeki insanlardır.

Ancak bu hüneri gösterirken bu memur ve amelenin müteessir olmaması, bilakis kudretlerinin, her gün görülür ve ölçülür surette arttırılması esbabında temin etmelidir.

Hakiki bir şef mesuliyetten yılmaz. Fakat mesuliyetten yılmamak ne demektir ? Mesuliyetten yılmamak için kendi orijinal fikrini müdafaa ve hakikate kalbetmek kabiliyetidir. Mesuliyeti üstüne alan şahıs, muvaffak olmak imkânını en az iki ihtimalden bile daima fazla verimli olan tercih eder. Bunun için daima hesaba, sorguya çekilme tehlikesine, mevkiini, memuriyetini, ekmeğini kayıp etmeğe maruzdur. Böyle mesuliyetten yılmaz memur ve âmirler ise pek nadir ahvalde şeflerle çarpışmaksızın yürüeyebilirler. Fakat buna rağmen, böyle mücadeleci hakiki şef ruhlu memurlarını taktir eden, bunları arayan sivrilten hakiki şefler ve büyük âmirler eksik değildir. Bu kendi kafasına

göre hareket eden âmir ve memurlar pek yüksek kudretlidirler. Ancak bu dik görüşleri mazur görülürse bunlardan çok istifade edilir.

62 — Mütéhassıs meselesi :

Bir müessesenin muvaffakiyeti bir azda, şefi kadar mevcut mütéhassısların kudretine bağlıdır. Yalnız mütéhassısın müesseseyi hem maddî ve hem manevî olarak yükseltme, ilerleme kudreti olmalıdır. Ne tesadüfî olarak nede muayyen bir bilgisi dolayısıyla her hangi bir şahsı, mütéhassıs olarak angaje etmekte, hattâ mütéhassıs arayan müessesenin benzeri müesseselerde şöhret kazanmış şahısların bile angaje edilmesinde pek ihtiyatlı olmak lâzımdır.

66 - 68 — Müesseseye her yeni giren memurun, ve eskilerin bir tek âmiri olmalıdır. Meselâ bir şubenin emrinde kısım âmiri veya mümeyyiz olan ve o kısmın işlerinden mesul olan bir şahsın maiyetindeki bir memur âmirin haberi ve muvafakati olmadan ansızın alınırsa şüphesizki müdirile ve diğer arkadaşlarıyla anlaşamamazlığa sebep olunur. Böyle bir hareket müessese teşkilâtında bozukluğu isbat eder. Bunun için, müessesenin memurunu istediği vazifede istihdam hakkı olsa bile, her biri muayyen bir vazifede çalışıncaya kadar hangi âmire merbut olacağı memurun mukavelesinde tasrih edilmiş olmalıdır.

68 — 6 BF — Memurların İktisadî çalışma meselesi:

Birinci sınıf elemanların az bir para ile çalışmadığım hepimiz biliriz. Fakat iyi maaş alan elemanların müessese için en nafile uzuvlar olabileceğimde hemen hemen pek az müessesenin taktir ettiğide acı bir hakikattir.

72 — Memur ve müstahtem seçme usulü :

Bu en iyisi derece cetveli vasıtasile tesbit olunur. Bu derece cetveli; evvelâ Amerika atelye şefleri için tertip olunmuş olup esasî aşağıda gösterilmiştir.

Bu derece cetveli usulü, bir memurun istidadını ve kudretini, seri, doğru, hakkaniyetli ve rakkamlarla tesbite

yarar. Bir memurda ve müstahdiminde esas olarak beş istidat ve kudret aranır.

I. Meslekî istidat : İş hususunda kemiyet ve keyfiyet, makina bilgisi, malzeme ve tezgâhları muameledeki itina, İktisadî çalışma usûllerine vukuf.

II. Şeflik ve plânlı iş istidadı : İktisadî doğru telâkki tarzı, makina, takım, malzeme Ve iş kuvvetlerde İktisadî çalışma kudreti, hülâsa bütün israfların önüne geçme kudret ve kabiliyeti.

III. İnsan idaresi kabiliyeti : Emrindekilerin itimadını ve muhabbetini kazanmak, disiplin ve vahdet temin kudreti.

IV. Öğretme kudreti : Çıraklarına lâzımgelen şeyleri kolay, anlayışlı ve çabuk öğretme kabiliyeti.

V. Müessese için umumî kıymetler : Müesseseye intisabı, devamı diğer kısım veya şubelerle el ele çalışma kabiliyeti rasyonelize meselesine alâka ve bilgisi.

Tavzif olunacak şahsın bu kudretlerinin az veya çok olduğuna göre alacağı numaralar cetvelde gösterilmiştir.

	I	II	III	IV	V
En yüksek	15	25	15	15	30
Yüksek	12	20	12	12	24
Orta	9	15	9	9	18
Ortadan aşağı	6	10	6	6	12
Pek az	3	5	3	3	6

Bu usul ile, bir kaç şahıs mukayese olunarak içinden en kudretlisi aşağıdaki misaldeki gibi seçilir. Meselâ, muayyen bir iş için 5 kişi müracaat etse veya müessese kendi lehine bir çok şahısların kudretini tesbitle tavzif etmeyi istese, isimleri alt alta ve her dereceden alacağı numaralarıda yakarak herkesin aldığı numaralar cem olunur. En çok numara alan birinciliği alır ve seçilmiş olur.

Esamî	I	II	III	IV	V	Yekûn
Ahmet	15	20	9	6	6	56
Mehmet	12	20	12	12	24	80
Haşan	9	5	3	6	6	29
Ali	6	10	9	15	18	58
Hüseyin	12	25	15	15	30	97

Şu halde Hüseyin en çok numara aldığından vazifeye bu seçilmiş olur. Böyle bir intihap şüphesiz ki en çok hakkaniyetle yapılmış bir intihaptır. Ancak bu cetvel ve seç meyi yapan şahsın hassasiyetine veya tarafgirlik cihetine sapmaması da şarttır,

80 — Hariçten alınacak elemanların müracaat şekli ve kıymet biçilmesi

Umumî olarak eleman, seçecek şahsa, müracaat edenlerden atideki evsafi arar.

A — İstidasında :	6 — İkametgâh ve muhiti
1 — Fikri	B — Şahadetnameleri
2 —	6 — Tercümei hali (yaşı çocuğu, miras)
3 — Bilgi ve kabiliyet	D — Fotoğrafi
4 — Kudreti	E — Elyazısı
5 — Varidat veya milki	F — Sual cetveli

Hariçten yapılacak müracaatleri en az iki şahıs tetkik etmelidir. Umumî olarak bu şahıslar, elemanın veya memurun alınacağı daire, şube veya kısım âmiri ile, zat işleri müdürüdür.

A — Müracaat istidasından, el yazısı ile yazılmamış olsada, sahibinin ; şahsî teşebbüsle iş görüp görmediği, beylik olmuş fikirlerle hareket edip etmediği, zekâsının parlaklığı, doğru ve genç düşünceli olup olmadığı anlaşılır.

Bazı müesseseler müracaatlerin el yazısı ile yapılmasını ve bu suretle grafoloji ilminden istifade ile talibin ah

lâkını ve seciyesini, kudretini tesbit etmek, isterler. Halbuki bu husus için mütahassısına bir tek imza bile kâfidir.

B — Mektep şahadetnameleride, bir şahsın çalışkanlığını,, işe devamını ve sebatını gösterme noktai nazarından kıymetli bir istinat noktasıdır.

C — Tercümei hal; umumî olarak aile vaziyetini, çalıştığı ve severek yaptığı işleri, mektepte sevdiği dersleri göstermeli ve mektepten sonra kendisini daha ne suretle hususî olarak yetiştirdiğide bilinmelidir.

D — Fotoğrafta; El yazısı gibi, fizyonomi ilmi ile bize sahibinin sempatik, mütefekkir veya enerjik olup olmadığını gösterebilir.

E — El yazısı tetkikini de mutlaka iki mütehassıs yapmalıdır ve ondan sonra el yazısına göre bir karar vermelidir. Aksi taktirde hataya düşülür.

F Sual varakası :

Bazı müesseseler, yukarıki maddeleri sormayarak kendisine en kestirme ve hususî cevaplar temin edecek sual varakaları tertip ederler,

Bundan başka bir vazifeye alınacak şahsın, müessesenin meşgul olduğu meselelerden onun müktesebatı ile hal edebileceği bir vazife verilir.

Bazı suallerde vardır ki her memura sorulabilir ve vereceği cevaba göre karar alınır,

Meselâ, « Bulunduğum işde kudreti nasıl yüksetirim?» Veya «Müessese iyi bir mühendisten, iyi bir âmirden ne bekler ? »

Fakat, memuriyetin ve vazifenin cinsine göre tez verilmesi daha muvafıktır,

Meselâ, satıcı için rasyonel satış usulü

Ambar memuru — ; anbar idaresi.

Muhasebe ve vezne için ; hangi muhasebe usullerini bilirsiniz?,

[*] = işareti «için» kelimesi yerine kullanıldı.

Tatbikatını « veya » hangi muhasebe makinalarım bilirsiniz ?

Fabrika veya işletme âmiri için; rasyonel işletmecilik nedir. Evrak şefliği; Tahrirî muhaberatı ve muamelâtı en iyi şekilde nasıl yürütebilirim?

Zat işleri şefi; Zat işleri şefi vazifelerim, bunları ifa için lâzım gelen şartlar.

Müdür; benim çalışma usulüm.

Husûî kâtip; şefimi yazı işlerimden nasıl kurtarabilirim?

Hademe; fazla is görmek için zamandan nasıl istifade ederim?

Stajiyer; staj zamanımdan azamî istifadeyi nasıl temin ederim ?

Konstereksiyon şefi; rasyonel konstereksiyon usul ve meseleleri.

İşletme mühendisi; sanayi müesseselerinde rasyonelize işi. Bu vazifelerden her hangi birine bu suallerin cevabını verecek şahsa ayrıca şu suallerde sorulabilir.

Kendinizi nasıl yetiştirdiniz?

101 — Hangi kitaplar (Bibloğrafiyi) yetişmeniz için kullandınız? Bu sual ile beraber insan vazifesine hacet kalmaz.

118 — İki talip arasında aynı kudret aynı bilgiyi haiz olanlardan, küçüktenberi o meslek içinden yetişerek yükselen tercih edilmelidir.

En çalışkan ve muktedir olanlar, daima yükselmeği isteyen, yaşamanın muvaffakiyetle kaim olduğuna itikat eden ve ona göre kendini göstermeye gayret edenlerdir.

164 — Yeni alınan her memur, müessesenin çalışma usulleri ve evrak matbuaları öğretilmelidir.

123 C I — Eleman yetiştirmenin faidesi, kıymeti ve neticesi:

İktisadî hayat her fertten müstahsil bir faaliyet ister. 30 yaşında akademiği bitiren bir şahsın oradan aldığı nazariyattan kurtularak muhitinde veya müessesesinde tam bir müstahsil hale gelmesi için en aşağı 10 sene geçmesi lâzımdır. Fakat pek nadir insanlar bile bu gayeye varırlar. Bunda mekteplerin kabahati ve mesuliyeti çoktur.

Amerikada, kuvvetli bir nazarî tahsili olanların değil, mektep tahsilinin kendisine en az zararı dokunmuş ve bilgilerini istidatlarını tatbikatla artırarak kendi yetişmelerini kendileri tayin edenlerin en müktedir insanlar olduğu tesbit edilmiştir.

Bunun için hemen her millette; mektep tahsilini hayat için kâfi ve elverişli bulmayarak kendi fikir ve hayat terbiyesini, tahsilini ve yetişmesini kendi eline alanlar, iyi birer eleman olurlar. Bunun için müessesesini terakki ettirmek isteyen şefler de, memur ve müstahdemlerinin kendileri tarafından lâzım olduğu veçhile yetiştirilme işini kendi ellerine almalıdırlar.

135 — Herhangi bir sahada, öğretici rol alan âmir veya usta öğretme usullerini bildiği kadar, öğreteceği şeylerinde en kısa şeyler olmasında, fennin terakkiyatını takiple temin etmeğe mecburdur.

Öğretme usullerini islâh, tevsi ve tekemmül ettirmek işide piskoteknik ilminin vazifesidir. Kendisi sadece herhangi bir ustalık imtihanını vermiş olan biri, henüz hiç bir zaman öğretici bir eleman olamaz.

193 — Vazife esnasında yorgunluk, işin miktarım ve nefasetini azaltır. Bunun için, vazifenin cinsine göre yapılacak istirahat şekilleride yine kudreti artırır. Meselâ, fikrî yorgunluk; hareket, neşeli konuşma, mûsiki ve sporla giderilir. Buna mukabil beden yorgunluğu, fikrî meşgaleden ziyade yemek ve içmekle giderilir. Bunun için amelenin paydos zamanında oturarak neş'e ve zevk içinde sabah kahvaltısını veya öğle yemeğini yemesi temin edilmelidir.

Amerikada fikrî meşgalesi olan kadın işçiler, havadar bir yere toplanarak musiki ve dansla zihni yorgunluklarının

azalması ve dimağ kuvvetinin tazelenmesi usulü muvaffakiyetle tatbik edilmektedir.

211 — F I İnsanları sevkeden iki his: irade ve izzat: yaratıcı olmak isteyen keyifli olmalıdır.

213— Bir makinistin makinalarındaki âlet ve temas ve gürültüyü durdurması gibi, bir müdürde maiyetindeki memurların fikrî ve şahsî münâferetten mütevellit, çarpışmalarını men etmelidir. Buna muktedir olmalıdır.

215 — H er memur ve amelenin hususî hayatında inilerek sıkıntısı giderilmelidir. Çünkü işe mani sebeplerden biri de bu gizli sıkıntı ve izzatlarıdır.

216 — Kendisinden fazla ve yüksek iş istediğiniz memur ve amelenizin izzetinefsini ve haysiyetini de yüksek tutmak lâzımdır. Bunun için de herkesin kendi işinde onun mütehassıs, o işin ustası olduğu kanaati beslemesine müsaade olunmalıdır. Amele ve memur aynı derecede insan gibi muamele edilmeli ve çağırılırken..... Efendi geliniz den-erek katıyen, hişt, ulan, kerata, buraya gel gibi hitap edilmemelidir.

218 — ilerlemek isteyen her müessesede, her gün onun daha İktisadî çalışması, daha az masrafla idare imkânları veya aynı kudretle daha fazla imalât yapmak ihtimalâtı vardır. Bunları görüp müsbet teklif yapanlar, hem teklifi yapan bu saygısı hakkını vermek ve hem de diğerlerini teşvik etmek için alenen ve maddî olarak taltif edilmelidir. Müessese bu suretle vereceği mükâfatların en aşağı 100 ve 1000 misli maddî ve manevî kâr eder. Bu gibi teklifler hiç bir zaman âmir ve şef tarafından ne hasetle, hasıraltı edilmeli ve nede kendilerine mal edilmelidir. Böyle bir hareket hem gayri ahlâkî hem de müesseseye bir hıyanettir.

223 — Tektir etmekten, bilhassa tektir ve cezayı alenen vermektense, tektir ve cezaya sebep olacak şeylerin hamil olmamasını ancak eyi bir şef temin eder. Kendi telakkisine göre haksız bir muamele gördüğüne kani olan ker müstahdemine bir şikâyet yolu ve hakkı açık tutulmalıdır.

Her tektir ve cezada, cezayı verenle alanın mutlaka arası açılır. Veya ceza gören kendini müdafaa eder, Yalnız

abdallar müdafaayı alenen yapar. Akıllı olan bu müdafa silahını gizli tutar. Bir çoklarında müdafa ve kin ilelebet de vara ederki bu en fena bir tehlikedir.

224 - F 2 D — Cebri ve tehditle çalışma sevk :

İnsanlarda her cebri harekete ve tehdide karşı ; karşı koyma hissi vardır. Şu halde cebir ve tehditle iş görmek isteyenler, yaptırmak istediklerinin aksine nail olacaklarını bilmelidirler. Cebir ve tehditle iş görmek isteyenler, kendi fikirsizliklerini ve zekâsızlıklarını cebri tedbirlerle örtmeğe çalışan kudretsiz ve liyakatsiz âmir ve şeflerdir.

22 7 — Müessesenin ruhunu, müdiriyetin ruhu teşkil eder. Bu esas çalışma ve seciyye ruhu, en yukarıdan en küçük memur ve ameleye kadar sirayet eder.

228 - F 3 — Ameli cemaat ruhiyatı:

Bir cemaata icrayı tesir, büyük bir hünere ve kudrete vabestedir. Cemaat, arasından yürünmesini değil, kendisinin sevk ve idaresini ister. Adil, enerjik, kuvvetli bir rehberin ve şefin idaresi onları mutî kılar. Şefin muvaffakiyeti onlara tesir eder. Muvaffak olamayan şefi düşürürler.

231- F 3 — İş sporcu ve müsabaka :

Her insanın içinde tabî olarak mevcut olan ; bahse tutuşmak mücadele etmek, müsabaka yapmak hırsı, onları spora sevk etmiştir. Hiç bir insanın bir çember içinde, istidatsız, kudretsiz, tembel gözükmek istemez. Herkes bir hada yükselmeği bir gaye ittihaz eder. Memur ve müstahdiminin bu ihtiyacını neden tatmin etmemeli. Onları işlerinde adam adama karşı, kısım kışıma karşı şube şubeye karşı, iş sporuna iş müsabakasına sevk etmemelidir. Müsabakaların ve iş sporunun neticesinde galiplerin taltif edilmesi de unutulmamalıdır. Zengin fikirli bir âmir ve şef, memur ve müstahdiminin daima daha faal tutacak, iş sporu yaptıracak mevzular ve işler bulur.

232- F 3 — İşde muvaffakiyet ve iftihar:

İnsanlar işlerindeki muvaffakiyetle iftihar ederler. Bu

muvaffakiyetin mükâfatı cüz'î bir para da olsa, para ile söylenecek tatlı bir söz, tahriri bir teşekkür memur ve müstahdemini her şeyden çok iftihara sevk eder.

238- F 4 — Vazife aşkını, işe muhabbeti artırmak :

Feylesof Nitçe ye göre «isteksiz çalışma zordur».

Hepimiz başkalarının çalışmasına bakarak, yaptığı Vazifenin ona yük veya bir zevk olup olmadığını görürüz. Vazife aşkı, kafada, kalpte duran bir fikir veya bir his değildir. Vazife aşkı insanın bütün benliğine hakim olmalıdır,.

Eğer bir atelyede, usta çırağıle alay eder veya ona işinden nefret ettirecek muamele yaparsa, onun bütün hayatınca bu vazifeyi bir yük telakki edeceğinle şüphe etmemelidir. Gençler kolay idare olunurlar. Onlar güç işlere daha çabuk sevk olunabilirler. Fakat ustanın da bütün kalfa ve çırakları veya her hangi birini « gözde » tutmasına ve nede onların muhabbetini celbe çalışmasına lüzum yoktur.

239— Taktir ve taltif :

Taktir ve aferinler usulile verilirse, müstahdem bunlar verilmeksizin yapamayacakları işleride görürler, insanları idare edecek şahsın, sinirleri ve asabı sağlam olmalıdır.

Çünkü sinir ve asabı bozuk inşalar bile ancak bu suretle hüsnü idare olunurlar.

241 — Her hangi bir memur veya amele bir vazife yanlış anlar veya yanlış yaparsa bu hali; âmiri tarafından ne « ben senden daha iyi bilirim » ve neden alay ve isi şeklinde değil nezaket ve mülâyimetle tashih edilir ve hatta, hatayı yapana onu incitmeden anlatılır.

243 — Emir verme san'atı:

Bir müessesede ne kadar çok yasak levhaları varsa o kadar fena çalışıyor demektir. Bir müessese şefi ne kadar yasaklar icat ediyorsa o kadar idaresiz demektir. Yasak edilecek her şey, müsbet olarak ve usulile ve yasak olduğu ilân edilmeden yasak edilmiş olur. Bunun sırrını bilmiyen

ve sadece yasaklarla, bağırıp çağırmakla idare etmek isteyen bir şahıs, insanları idare etmek için henüz bir ahmaktır.

Bir âminin ilk hassası, sinir ve asabının sağlam olmasıdır. Her hangi bir şeyde, bir tokat yemiş gibi kızan ve köpüren bir şef, bu şefliğe lâîk olmayan zayıf bir insan olduğunu gösterir. Böyle birisi idare başına değil hastahane koğuşuna gitmelidir. Verilecek emirler; vazifeyi yapmağa kâfi gelmelidir. Bazı âmirlerin emirleri, yapılması lâzım gelen birer soğuk duş gibi, yine bazılarının emirlerinde gayret ve hevesle ifa olunan birer zevktir. Emir etmeyi öğrenmekte güzel olmıyan san'atlardan biridir. Amir emirlerinde ruhlu olmalıdır.

Verilecek emir, yeni bir mesele ise, bunun tatbiki ciheti için ayrıca uzun, mufassal ve ince kaideler vaz'ına kalkışmamalı bunu tatbik edeceklerin kudretine bırakılmalıdır. Çünkü onlar, büyük pratik kudretleri ile böyle bir işi teferruatile daha iyi hal ederler.

245 — Verilen vazifelerin, Lenin veya Musolininin yaptığı gibi, ahlâkî veya içtimaî sebeplerle yapılması lâzım geldiği değil, ancak kendi menfaati icabı yapılması lâzım geldiği ve sebebi telkin edilmelidir.

Bir çok memurlar aldıkları vazifelerin tam ve anlayışlı olmamasından şikâyetçidirler. Bunada sebep âmirlerinin serseri ruhlu olmasındandır. Böyle ufak bir noksan olması, memurun fikir ve sinir yorgunluğuna sebep olduğu gibi, âminin tekrar tekrar soruşlara maruz kalmasını ve rahat çalışmasını mucip olur.

Hiç bir kimse, kendi bilmediği ve iman etmediği bir iş Ve vazife için maiyetini sevk edemez, ona direktif veremez. Bunun için yapılması lâzım gelen işlerde âminin bizzat tam bir imanı olmalıdır,

261 — H Teşkilât tetbirleri — Hedef ve yol:

Herhangi bir insan vasattan fazla kudret göstermek için vazife sahasına hakim ve nazım olmalıdır.

H 2 — Mes'ul kimdir?

Müdüriyetin birkaç şahıstan mürekkep olması doğru değildir. Çünkü tek bir baş daima bir çok başların bir arada yapamadıkları şeyleri yapar.

Her memur ve her amelenin bir tek âmiri olmalıdır. Her âmirde kendi kısmındaki işlerin iyi veya fena olmasından mesuldür. Bunun için umum müdür veya baş müdür bile, bir kısmın emrindeki bir şahsa doğrudan doğruya bir emir vermemelidir.

263— H 3 — İş izharı, plânlı iş:

Bir vazifede bütün bir kısım çalışıyorsa, herkes yaptığı işi bilmelidir. Amirin vazifesi herkese vazifesini şifahî veya tahrirî bildirmesidir. Âmir herhangi bir emir vermeden, mevcut olanların ve vasıtaların iş kudretini bilmelidir.

264— Plânlı iş demek, plân ile hareket demektir. Otomobil yürütmek kelimesi, nasıl otomobil kelimesine ve mefhumuna bağlı ise, plânlı ise de, plân kelimesine bağlıdır. Ben henüz hiç bir şahsın otomobil olmaksızın otomobil yürüttüğünü görmedim isede, plânlı iş yaptıklarından bahseden nice şahıs ve firmaların iş plânını görmedim.

Bir müessesenin İktisadî muvaffakiyeti için en büyük âmirden, en küçük âmire kadar herkesin maiyeti işlerini rasyonel bir plân içine almaları lâzımdır. Öyle ki bir iki sene sonra herhangi bir kısmın işleri bir ip yumağının açılması gibi kendine yürüsün.

265— H 4 — İstihsalden tasarruf. İsrâf polisi:

Bir çok insanlar tasarruf mefhumundan kendilerini sıkmaları, gayri münasip vasıtalarla çalışılmasını kanaatinde ve şahsın bu tasarruf tesirinden müteessir olacağız zehabındadırlar.

Halbuki hakikî tasarruf, fazla kazanmak demektir? Bunun anlaşılması, yani yanlış yoldaki bir tasarruf, israf bir müesseseyi israfı götürür. Bunun için büyük müesseselerde bir tasarruf mütehassısı vardır.

Bu mütehassıs her şeyin daha ucuza nasıl görüleceğini

tesbit eder, Fakat bundan başka meselâ, zat işleri şefi, adam israfına karşı bir polis olmalıdır. Çünkü ben birçok bürolar gördüm; her birinde birçok âmirler ve birçok muavinler vardır ki, yaptıkları işleri bir tek şefin idaresinde bir kâtip ve birkaç daktilo daha mükemmel yapabilirlerdi.

İnsan israfına karşı bir tek çare vardır. O da bu israfın önüne geçecek kabiliyetli bir bas bulmaktır. Büyük bir masrafla ve emekle bir zerre vücuda getirmek bir hüner değildir. Fakat bir çok kafaların yerine hakikî bir dimağ vazetmek bir hünerdir.

268 — H 6 — Konferanslar, içtimaları

Mühim meselelerin görüşülmesi için ya müessesenin baş şefi veya fabrika müdürleri içtimalar tertip ederler. Bu içtimalar birçok halli müşkül meselelerin salim bir istikamet almasını temin eder. Bu eyi birşey olduğu kadar, içtimain reisi kendi fikrini herşeyden evvel ortaya koyması da bir hatadır. Budan sonra kendi fikrinin münakaşasını istese bile, buna bir çok hallerde hiç kimse cesaret edemez. Çünkü âmirinin fikrini cerhetmek hemen hemen hiç bir memurun işine gelmez. Diğer cihetten, âmirin fikrinden daha iyi bir fikri meydana atıp kabul ettirmek ekseriya âmiri rencide eden hareket şeklinde telâkki olunur. Şu halde böyle konferanslarda en gencinden en yaslısına (en rütbesizden en rütbeliye kadar) herkes fikrini söylemeli ve en sonunda reis kendi fikrini ve mütaleasını bildirmelidir.

268 — Vazifeyi gösterme:

Memur ve müstahdeminin herhangi bir işin veya emrin güçlüğünden şikâyeti halinde âmiri bunu yapabilmeli ve gösterebilmelidir. Bu bilgi ve kudreti haiz olan hakikî âmir ve şeftir. Fabrikacılıkta ise âmir, yapamayan işçilere karşı numune göstermek ve öğretmek için verdiği emri yapabilecek bir şahsî vaktında yetiştirmiş olmalıdır.

269 — Kadın veya erkek âmir:

Bazı müstesna kabiliyetlerin bulunmasına rağmen kadının âmir olması büyük bir hatadır.

Feylesof Nİtçe der ki: «Kadın düşünmeli, itaat etmelidir. Düşününce itaat kalkar».

Dünyada hiç bir erkek, kadın emrinde çalıştığı zaman utanç hissi duymamazlık edemez.

290 — Şeflik tekniki:

Numune olmak:

Nasıl oluyorda; bazan âmirleri maiyeti seve seve tak' p ederler, arzularını gözünden anlıyarak derhal icra ederler. Memur ve müstahdemini, evvelce kendilerinin itimat edemiyecekleri işleri yapacak kudrete çıkaran bu şeflik hassası tabî bir istidat mıdır? Yoksa sonardan iktisap olunabilecek bir kabiliyet midir.

Yaşı ilerlemiş olmakla beraber, yasadığı insanları nasıl muamele edeceğini henüz katiyetle öğrenmemiş olanlar, derhal ve ansızın, şimdiye kadar kendisinden nefret eden kalpleri kendilerine bağliyamazlar. Böyle bir şeye imkân yoktur. Bu vasıf uzun seneler talim ve tatbik edilmekle elde edilir.

Böyle bir çalışma bir insanın, karakterini, şahsiyetini teşkil eder. Hasılı bir âmir, ideal bir âmirin tam kendisi, bir numunesi olmalıdır.

292 — Muvaffakiyet:

Muvaffakiyet daima şahsiyete tesir eder. Muvaffakiyetli bir şahsiyetin muamelelerine bir karakter, bir hususiyet vardır. Müessesenin muvaffakiyetsizlik anında, müstahdemin, memur ve elemanlardan şikâyet etmek büyük bir kusurdur. Muvaffakiyetsizlikte müstahdeminin hiç bir kabahati yoktur. Müessesenin iflâsına sebep olan bir âmirin yerine geçen bir başkası aynı eleman, aynı memur ve müstahdeminle o müesseseyi şanlı ve yüksek bir hale getirebilir.

Herhangi bir eleman işe yaramazsa, işe yarayanı bulmak şefin vazifesidir.

Müesseseyi idare eden şefin vazifesi: Onu muvaffakiyete götüren vazifeler vermek, aramak bulmaktır.

293 — K 3 — Psikoloji. (Ruhiyat)

Bir nevi âlet olan insanla istenildiği gibi oynamak; ona hakim olacak tedbirlerin, jestlerin ve cümlelerin ve kelimelerin insanlara ne ve nasıl tesir edeceğini bilmeğe mütevakıftır.

Bir âmirin bazan fertlerle, bazan cemiyetle işi olur. Her iki halde de muvaffakiyetle muamele edebilmek için fertlerin ve cemiyetin emeli ruhiyyatını iyice bilmesi lâzımdır. Bu bilgide talim ve tatbik etmekle artar. Birazda psikolog olması lâzım gelen büyük bir şef, amelenin kendi takımlarına ve aletlerine sahip ve hakim olduğu gibi, oda insanları aynı meharetle kullanabilmeli, yani idare edebilmelidir.

295— K 4 — Mühim olan şey:

Herkes için - esirlerden gayri - günde 8 saat çalışma zamanı vardır. Fakat yalnız, müessese şefleri veya sahipleri kaç saat ve ne vakit çalışacaklarını kendileri tayin ederler. Ancak bir şef 100 liralık bir memurun yapacağı bir işle meşgul olmayacağı gibi, 10 liralık bir yardımcının yapacağı bir işi de 100 liralık memura yaptırmamalıdır. Şöyle bir hareket zaman israfından başka bir şey değildir.

296— K 5 — Şahsî ve mihaniki otorite:

Ekseri şefler sayam şükür olmak üzere, herşeyi maiyetindekilerden daha iyi bilirler. (?) İşte bu kanaatledir ki bir çok müesseseler bazan büyük müşkülâta duçar olur ve iflâsa girerler. Maiyetinin yaptığı fena işi tenkit eden bir âmire, memuru, bu işin doğrusunu nasıl olacağını sorduğu zaman «bu senin vazifendir. Sen bilmelisin» demesi ve bir başka yerde de âmir kendisi verdiği ve hatalı olan bir işin neticesini yine memuruna yüklemek istemesi gibi vakalar her zaman vaki olur.

298 — K 7 — Şef ve muhiti:

«Bir hükümette, küçükler değil, büyükler daima kontrol edilmelidir. Küçükler ise ezilmemek için himaye edilmelidir.

Zengin, cemiyetin her türlü haklarına malikdir. Yalnız serveti onu müdafaaya kâfidir. «Napolyon»

Napolyonun bu sözündeki hükümet kelimesini; sanayi için müdür kelimesile teptil edelim.

Her müessese büyüklerinin keyfine tâbidir. Böyle müesseselerin âmirleri için; mühim mevkileri, karakteri silik insanlara vermek en rahat ve kolay bir iştir. Bu zavallılar, her şey için evet efendim «baş üstüne efendim.. Amin:» diyen birer kâtipten başka birşey değildirler. Etrafına bu cins insanları toplamamak için bizzat yüksek ve objektif görüşlü olmak lâzımdır. Her şef ancak kendine uygun olan şahıslara malik olur. Kendi fikrinden çıkmadığı için ne kadar iyi fikir ve teklifleri radde kalkan cahil ve karakersiz şefler vardır. Sonra bu aynı şefler; müesseselerinde birer baş olacak elaman bulunamadığından, yetişemediğinden şikâyet eder dururlar. Ahmaklar.

300 - İnsanlar ötedenberi, cemaati idare edecek şeflerin ve elemanların azlığından şikâyet ederler. Fakat yine aynı insanlar her zaman ve her yerde cemaatin seviyesinden üste yükselen başları çekiçle ezmekten geri durmak istemezler.

Bir ordunun ruhunu zabitleri, ve bir müessesenin ruhunu elemanları teşkil eder. Müessesenin başında hakikî bir şef bulunur. kısımları idare eden kıymetli elemanlar da derhal kendilerini göstereceklerdir. Şefin yanındaki ve ilk evvel itimat edeceği elemanlara pek ehemmiyet verilmeli, seçilmelerinde pek isabetli olmağa çalışmalıdır.

Bir şef elemanları ile ne kadar sık meşgul olursa, onların o derece faideli ve verimli olmasını temin eder. Elemanların seçilmesi kâfi değildir. Onların yetiştirilmesi de icap eder.

Çünkü en birinci kuvvetler bile daima yetiştirilmekte devam edilmezse gerilerler.

Hülâsa: Hakikî şeflik; insanları idare ederek bunların emeğinden vatana azamî kıymetler meydana koymak demektir.

Ölçüler ve ayar Müfettişi

Macit Burhan

Tekaüt kanunu

“ Mazuliyet maaşları”

Mazuliyet maaşı yetim ve dul maaşlarının miktar ve nisbetinde müessirdir. Malûliyet tekaütlük vaziyetinden daha ağırdır.

Harpde ve vazife esnasında malûl olan ve malûl olması itibarile vazife görmesine imkân bulunmayan zabıt ve memurlara vazifeden ayrılırken malûliyeti de nazarı itibara alınarak devlet tarafından bir malûliyet tazminatı verilmesi gayet tabiidir.

Kanun malûliyeti: (Vücutlerindeki arıza sebeble kıta vazifesini ifaya muktedir olmıyan zabıtlarla kabiliyeti bedeniye nizamnamesi mucibince vazife göremiyecek olan askerî memurlara ve vazife ifasına mâni ve tedavisi imkânsız hastalıklara duçar olan mülkî memurlara malûl) denir suretinde tarif etmiştir. Bu tariftan anlaşılacağı üzere malûl telâkki edilerek malûliyet maaşı bağlanabilmek için maruz kalınan hastalıkların vazife ifasına mâni ve tedavisi imkânsız hastalıklardan olması gibi şartlar aranılmaktadır. Bu şartların tahakkuku fennî bir heyetten alınacak raporla sabit olması lâzımdır.

Malûliyet için en az üç hekimden mürekkep bir sıhhiye heyeti tarafından rapor verilmesi lüzumu kanunda sarahaten beyan olunmuştur. Bundan başka ihtisasa taallûk eden hallerde mütehassısın bulunması ve zabıtlarla askerî memurlara müteallik hallerde bunlardan en az ikisinin askerî hekim olması lâzımdır. Bu heyetin raporunun kat'iyet iktisap edebilmesi için de zabıtlarla askerî memurların malûliyetlerine ait raporlarının Millî Müdafaa Vekâleti Sıhhiye Dairesince ve mülkiye memurlarının malûliyetlerine ait raporların da Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekâletince tasdik olunması icap eder. Bu suretle tasdika

iktiran etmiyen raporlar üzerine malûliyet maaşı tahsis olunamaz.

Malûllerde malûliyet derecesi: Hastalığın vücut üzerinde yaptığı arıza ve noksanlıkların derecesine göre maaşlarda tefavüt eder. Meselâ iki gözünü kaybetmiş bir zabitle bir elini kaybetmiş bir zabıt aynı maaşla tekaüde sevkedilemez. Bu düşünce iledir ki kanunumuzda malûliyet maaşı altı derece üzerine hesap olunmuştur.

Emraz cetveli namile çıkarılan bir cetvelde bütün hastalıklar ve bu hastalıkların mevcut ve iş üzerindeki vahim tesirleri göz önünde bulundurularak altı kısım, dahilinde mütalea edilmiştir. Bir zabıt veya memur malûl olduğu takdirde heyeti sıhhiyece tesbit edilecek hastalık raporuna göre bu emraz cetvelinde tasnif edilen hastalıklardan hangisine duçar olmak suretile malûl kalmış ise o hastalığın dahil olduğu derece o zabıt veya memur için malûliyet derecesi olarak tesbit olunur.

Bu suretle malûliyet derecesi anlaşılan ve vazife icabı olarak malûl kalmış olan zabıt veya memura şu suretle malûliyet maaşı hesap ve tahsis edilir.

Yalnız zabıtlar için ayrı ve mülkî memurlar için ayrı bir hesap ve nisbet kabul edilmiştir.

1 — Askerler için birinci derecede malûliyet maaşı: Hizmet müddetlerine göre isabet edecek tekaüt maaşına; tekaüt edilmeden evvel aldığı aslî maaşın emsali hasılı ile tekaüt maaşı arasındaki farkın yüzde doksanın ilâvesile hesap ve tahsis olunur.

İkinci derece malûliyet maaşı: Hizmet müddetlerine göre isabet edecek tekaüt maaşına; tekaüt edilmeden evvel aldığı aslî maaşın emsali hasılı ile tekaüt maaşı arasındaki farkın % 80 i

Üçüncü derece malûliyet maaşı için % 70

Dördüncü derece malûliyet maaşı için % 60

Beşinci derece malûliyet maaşı için % 50 si

Altıncı derece malûliyet maaşı için % 40 ı zammedilerek malûliyet maaşı hesap ve tahsis olunur.

Malûliyet maaşının verilmesi ancak vazife icabı malûliyet haline münhasırdır. Kanun; vazife icabı olarak malûliyet ile vazife icabı olmaksızın duçar olunan malûliyeti ayırmıştır.

Vazife icabı olmayarak malûl olan zabıtlar ile askerî memurlara hizmet müddetleri ne olursa olsun tekaüt maaşı tahsis olunur.

Vazife icabı olmayarak malûl olan mülkî memurlar hakkında da daha hususî bir kayıtla şu suretle tekaüt maaşı tahsis olunur.

Yirmi sene veya daha ziyade hizmet edilmiş ise yirmi beşten noksan olan beher sene için yirmi beş senelik tekaüt maaşının yirmi beşte biri tenzil edilmek suretile tekaüt maaşı tahsis edilir. Hizmeti yirmi seneye balığ olmıyanlara beher hizmet senesi için birer aylık hesabile son aldıkları maaşın emsali hasılı defaten verilerek alâkaları kesilir.

Gerek malûllerde olsun gerek malûliyet haricinde sair kanunî sebeplerle tekaüde sevk edilenlerin olsun zabıtlar ile mülkî memurlar hakkında tatbik edilen muamele arasında ufak bir fark göze çarpmaktadır.

Askerlerde hizmet müddeti 20 seneden aşağıda olsa muayyen tenzilâtla tekaüt maaşı tahsis edildiği halde mülkî memurlarda 20 seneden az hizmetler için ikramiye verilmek suretile alâkaları kesilmektedir.

Harbiye ve askerî mekteplerin bu derecedeki sınıfları talebesile bilûmum efrat, küçük zabıtlar ve tekaüt hakkını kazanmış olan gönüllülerin mazuliyet maaşları:

Bunlardan birinci derecede malûl olanlara	900			
İkinci	»	»	»	825
Üçüncü	»	»	»	775
Dördüncü	»	»	»	725
Beşinci	»	»	»	675
Altıncı	»	»	»	650
mazuliyet maaşı tahsis olunur.				kuruş

Şayet bunların içinde tekaüt maaşına istihkak kazanmış gedikli malûller varsa derecelerine göre tekaüt m: aşlarına yukarıdaki miktarlar zam ve ilâve edilir.

2 — Mülkî memurların malûliyet maaşları nisbet ve miktarları:

Vazife icabı malûliyete duçar olan mülkî memurlardan.

1 — Birinci derecede malûl olanlar ve hizmeti her kaç seneden ibaret olursa olsun yirmi beş sene hizmet etmiş gibi hesap olunacak tekaüt maaşı % 50 fazlasile malûliyet maaşı olarak tahsis olunur.

25 seneden fazla hizmette bulunanlar maaşlarının emsali hasılının yüzde doksanı ile tekaüt edilirler.

2 — İkinci derece malûl olup hizmet müddeti 10 seneden aşağı olanlara 25 sene hizmet etmiş gibi hesap olunacak tekaüt maaşı % 10 fazlasile.

10 seneden yirmi beş seneye kadar hizmeti olanlara % 30 fazlasile.

25 seneden fazla hizmeti olanlara % 65 fazlasile malûliyet maaşı tahsis olunur.

3 — Üçüncü derece malûl olup hizmet müddeti on seneden az bulunanlara yirmi beş senelik tekaüt maaşı. 10 seneden 25 seneye kadar hizmeti olanlara % 25 fazlasile. 25 seneden fazla hizmeti olanlara % 50 fazlasile malûliyet maaşı olarak tahsis olunur.

Mülkiyede malûliyet derecesi askerlerde olduğu gibi altı derece değildir. Emraz cetvelinde birinci ve ikinci derecelerde tasnif edilen hastalıklar mülkiyede de aynen o derecelere tekabül eder. Bu iki derece haricinde kalan yani emraz cetvelinde 3 üncü, 4 üncü, 5 inci ve altıncı derece olarak tesbit edilen malûliyet dereceleri mülkiyede üçüncü derece malûliyet telâkki edilerek bunlara üç numaralı fıkrada esas ve nisbetler dahilinde malûliyet maaşı tahsis olunur.

Malûllerin muayenesi:

Malûliyet hastalık neticesi vücutta hasıl olan arızalar olmasına göre hastalığın zamanla geçmesi ve bu arızaların

çoğalması veya azalması muhtemeldir. Bu ihtimali nazarı dikkate alan vâzı kanun dereceyi askerî malûllerin her üç senede bir askerî sıhhiye heyeti tarafından muayene edilerek malûliyet ve terfi derecelerinin yeniden tesbit edilmesi usulünü vazetmiştir.

Üç senenin mebdei malûliyet veya yeniden yapılan muayeneye ait raporların tasdiki tarihidir.

Muayeneden istisna edilen malûller:

1683 numaralı tekaüt kanununun meriyete girdiği tarihten sonra yani 1 haziran 1930 tarihinden sonra ilk yapılacak muayene neticesinde malûliyetlerin artmasına veya eksilmesine imkân olmadığı askerî sıhhiye heyetince tesbit olunan malûller bir daha muayene edilmez. Bu gibi malûllerin üç senede yapılacak muayeneden istisna edildikleri resmî senetlerine ve kayıtlarına dercolunur.

Malûliyetin zevali:

Zabitler ile askerî memurlardan malûliyetleri zail olarak derece harici kalanların malûliyet ve terfi zamları kesilir ve bu bapta sıhhi raporun tasdiki tarihinden itibaren yalnız hizmet müddetlerine göre isabet eden tekaüt maaşları verilir.

Efrattan malûl olup ta malûliyet maaşı tahsis edilmişken üç senelik muayenede malûliyetleri zail olarak derece harici kalanların malûliyet maaşı kesildiği gibi tekaüt maaşı da tahsis olunmaz.

Malûliyetleri zail olanların, üç sene sonra, bir defaya mahsus olmak üzere tekrar muayeneleri yapılır.

Aynı malûliyetin tekevvünü ile tekrar derece dahiline girmeleri icap ederse son muayene raporunun tasdikından itibaren malûliyet ve terfi zamları yeniden tesbit ve ita olunur.

Malûliyet üzerine tekaüdü icra edilen mülkî memurlardan bilâhara malûliyeti geçerek vazife yapmağa muktedir oldukları fennen tebeyyün edenler tekrar devlet hizmetine girmek isterlerse tekaüt maaşları kesilir ve kendileri Vekâlet emrine verilir. Hizmet müddeti yirmi sene

den az olduğu için ikramiye verilerek tekaüt edilenlerden malûliyeti zail olup tekrar devlet hizmetine girmek isteyenlerin almış oldukları ikramiyeden malulen geçirdikleri zamanın her senesi için dört maaş hesabile balığı mahsup edilir ve üst tarafı geri alınır.

Defaten veremiyenlerin maaşlarından % 10 kesmek suretile istifa edilir.

Bu gibi malûller tekrar istihdamlarından dolayı tekaüt maaşı tahsisinde tekaüt veya malûl olarak geçirdikleri müddet te hesaba katılmaz.

1683 numaralı tekaüt kanununun meriyet mevkiine konuluncaya kadar malûlen tekaüde sevkedilenlere tekaüt maaşına ilâveten terfi zammı adile bir zam verilirdi. Bu zam hayat şartile kayıtlı yani malûlün ölümüne kadar verilmesi kabul edilmiş bir zam idi. Malûliyet maaşı ise böyle değildir.

Bu maaş tekaüt maaşına muayyen bir nisbet dahilinde yapılan zamlarla memzucen yani bir arada malûliyet maaşı adile verilir. Terfi zamları yetimlere intikal etmediğı halde malûliyet maaşı tekaüt maaşile memzucen hesap ve tesviye edilmekte olmasına göre bu maaş yetimlere intikal eder.

Yetim ve dul maaşları

Yetim ve dul maaşı devlet hizmetlerinde uzun bir müddet çalıştıktan sonra ölmüş memur ve mütekaitlelerin yetim kalan çocuklarile dul kalan zevcelerine tahsis edilen maaştır.

Yetim maaşları müteveffanın vefatını takip eden ay başından itibaren hesap ve tahsis olunur. Miktar ve nisbeti şudur:

A — 1 — Harpte ve eşkıya müsademelerinde şehiden.

2 — Hazaarda kendisinin sun'u taksiri olmayarak vazife icabı kazaen.

3 — Yine aynı suretle vazife icabı mecruh olup tedavi sırasında veya icra olunan cerrahî ameliyat neticesinde.

4 — Sebebi malûm olmayarak muhasara içinde ölen zabitlerle mülkî memurların yetimlerine birinci derece maluliyet maaşının % 75 i.

B — Harbiye ve bu derecedeki sınıflar talebesi ile küçük zabitler, gedikliler ve efradın yetimlerine birinci derece maluliyet maaşının üçte biri.

C — Harekât sahasında hizmet esnasında hava tesirleri ve sefer amalarından dolayı ve hazar vaktinde askerî vazife ifası sırasında hastalanıp bunun neticesi olarak ölen zabitlerle askerî memurların yetimlerine birinci derece maluliyet maaşının % 65 i tahsis olunur.

D — Açıkta veya müstahdem iken vefat eden zabitlerle mülkî ve askerî memurların hizmetleri on beş sene ve daha fazla ise yirmi beş senelik tekaüt maaşının yirmi beşte birinin hizmet müddetine zarbile aslının ve bunlardan kıdemen veya malûlen mütekait -iken vefat edenlerin almakta oldukları maaşın maaşa müstehak yetimler adedine vahit zammı ile hasıl olan adede taksiminden çıkan harici kısımet yetimlerin beherine tahsis olunur.

Yetimlere maaş bağlanmak hususunda kanunen bu yetimler iki derece dahilinde mütalea edilmişlerdir.

Birinci derecede yetimler: Zevce ve evlâtlardır.

İkinci derece yetimler: Dul ana, muhtaç veya malûl zevç babadır.

Birinci derecede yetimler mevcut iken ikinci derece yetimlere maaş bağlanmaz. Memurlar veya mütekaitler, ikinci derecede bulunan istihkak sahiplerinin birinci derecede müstehaklar arasına konulmasını bir beyanname ile istemek hakkına maliktirler.

Maaş tahsisi için zevç ve babaların yaşlarının altmış beş ve daha ziyade olması veya her kaç yaşında olursa olsun maişetlerini tedarik edemeyecek derecede malûl bulunması ve her iki takdirde tahsis kılınacak maaşa muhtaç olması şarttır.

Altmış beş yaşına vüsul, nufus kaydile,

Maluliyet, mahallince istihsal kılınacak raporun Sıhhiye Vekâleti veya Sıhhiye Heyeti tarafından tasdikile.

Muhtaçlık, kendisini veya beslemesine mecbur olduğu aile efradını infak edecek kadar irat, serveti veya kazancı olmadığına dair mahallî hükümet idare heyetince verilecek mazbata ile tahakkuk eder.

«Tekaütlük ve yetimliğin zevali sebepleri»

Yetim maaşlarının kesilmesini icap ettiren hükümler:

1 — Erkek çocuklar yirmi yaşına duhullerinde.

2 — Kız çocuklar tehhüllerinde veya yirmi beş yaşını doldurdıklarında (bu suretle maaşı kesilen kız çocuklara almakta oldukları maaşın iki buçuk seneliği defaten ikramiye olarak verilir).

3 — Alî tahsilde bulunan çocukların maaşları yirmi beş yaşını geçmemek üzere tahsillerinin ikmaline kadar verilir.

4 — Dul zevceler yeniden evlendiklerinde.

5 — Umumî, mülhak veya hususî bütçelerden maaşlı bir hizmete tayin edildiklerinde (buralarda ücretle çalışanların yetim maaşlarının yarısı kesilir) bu maaş veya ücretten mahrum kalırlarsa kanunen haklarının sukutuna kadar muhassas maaşlarının tekrar itasına devam olunur.

Tedavisi kabil olmıyan emraz veya çalışmağa mâni malûliyet sebeble maişetini tedarikten âcizleri tıbben sabit olan muhtaç evlâtlara yaşları ne olursa olsun yukarıdaki hükümlere istinaden kaydihayat şartile maaş tahsis olunduğu gibi aylık almakta iken bu hallere düşenlere vefatlarına kadar maaş verilmekte devam eder.

Yetimlerden yukarıki sebeplerden herhangi birisile veya ölüm sebeble kesilen maaş müteveffanın diğer yetimlerine zammedilmez. Vefat tarihinde müstehak olmı-

yan yetimlere bilâhara maaş tahsis olunmaz. Ancak hâmil olan zevce doğurduğunda evvelce yetimlerine muhassas maaş son efrat adedine göre tadil ve tashih olunur.

Tekaüt maaşlarının kesilmesini icap ettiren haller:

1 — Umumî, mülhak veya hususî bütçelerden maaşlı bir hizmete tayin edilenlerin tekaüt maaşları kesilir.

2 — Umumî, mülhak veya hususî bütçelerden ücretli bir hizmete tayin edilenlere eğer eski tekaüt hükümlerine göre maaş tahsis edilmiş ise tekaüt maaşı tahsisatı fevkaladesiz verilir.

Yeni tekaüt kanunu hükümlerine göre tahsis edilmiş ise bu tekaüt maaşının nısfı.

A — 3 — Alelîtlak ağır hapis cezasile.

B — Hırsızlık, emniyeti suiistimal, sahtekârlık, dolandırıcılık, yalan yere şahadet, yalan yere yemin, cürüm tasnii, iftira, irtikâp, irtişa ve ihtilâs suçlarından birinden dolayı altı ay veya daha ziyade hapis cezasile.

C — Asgarî haddi bir seneden aşağı olmamak üzere mükerrer hapis cezalarını müstelzim suçlarla mahkûm olan memur veya mütekaitlerin tekaüt hak ve maaşları sakıt olur.

Bunlardan on beş seneden fazla hizmeti olan memurun bu kanun mucibince isabet edecek maaşına ve mütekaitlerin muhassas maaşlarına nazaran yetimlerine cezalarının icrası müddetince maaş verilir. Cezalarının hitamında bu maaşlar kesilip vefatlarında yine yetimlerine tahsis olunur.

D — Türk vatandaşlığını terkeden veya vatandaşlıktan ıskat olunanların tekaüt hak ve maaşları sakıt olur. Ancak bunların Türkiyede kalan ve Türk vatandaşlığını muhafaza eden maaşa müstehak yetimlerinden nafakaya muhtaç oldukları sabit bulunanlar hakkında yukarıda «2» inci fıkradaki şekilde muamele ifa olunur. Yani yetimlerine memurun veya tekaüdün hizmet müddetine göre maaş bağlanır.

E — Müsaade almaksızın ecnebi bir devlet hizmetine girenler tekaüt hakkından mahrum kalırlar. Mütেকait iseler tekaüt maaşları kesilir.

F — Zabıtlarle askerî ve mülkî memurlardan ecnebi kız ve kadınlarla evlenenler veya nikâhsız olarak yaşıyanlar müstafi addolunurlar ve tekaüt hakkından mahrum edilirlar.

Tekaüt ve yetim maaşlarının kesilmesini icap ettiren sebeplerle alâkası olması itibarile memurin kanununun 75 inci maddesinden de kısaca bahsetmek lâzımdır.

Memurin kanununun 75 inci maddesinde «mütেকaitlerin memur addedilmeyeceği ve muvakkaten memleket haricinde olsalar dahi mütেকait maaşını alacakları» yazılıdır. Bilâhare bu hüküm millî servet ve millî iktisat bakımından ecnebi memleketlerde ne kadar müddetle bulunmak icap edeceği ve ne gibi hallerde ecnebi memleketlerde bulunulduğu takdirde tekaüt maaşının kesilmesi lâzım geleceğinin bir nizamname ile tayin olunacağı, şeklinde tahdit edilmiştir. Bu nizamname henüz tanzim ve meriyete vazedilmemiş olduğundan halen mütেকait dul ve yetimler Türkiye Cumhuriyeti hudutları haricine her ne suretle olursa olsun çıkacak olurlarsa tekaüt ve yetim maaşları kesilecektir.

İki cihetten maaşa müstehak olan yetim ve dullar yetim ve dul maaşı, memur baba, koca, oğul gibi birinci derece akrabalarından intikal ettiğine göre memur kocasından dul kalan bir kadının aynı zamanda memur olan babasından da yetim kalması hatıra gelebilen hallerdendir. Bu halde hangi maaşın tahsisi icap ettiği mühim bir mesele meydana çıkarır.

Tekaüt kanunu müteaddit cihetten maaşa müstehak olan yetimlerin maaşlarının en çok alacağı cihetten hesap olunacağını tesbit etmiştir. Bununla beraber yedi ay evvel çıkan ve tekaüt kanununun buna ait hükmünü tadil eden bir kanun esası muhafaza etmekle beraber şu esasları da vazetmiştir.

Maaşa müstehak olan dul zevcelere pederlerinden düşen yetim maaşı, dul maaşından fazla olursa reyleri alınır. Zevcelerinden intikal eden maaşları tercih ettikleri takdirde bu maaş tahsis olunur. Pederlerinden tahsis olunan maaş miktarı zevcelerinden intikal eden maaştan fazla olmak hasebile ikramiye verilmek suretile tasfiyeye tâbi tutulan dul zevceler hakkında dahi aynı suretle muamele yapılır.

Bunlar şayet zevçlerinden intikal eden maaşı tercih ederlerse tasfiye tarihinden itibaren zevçlerinden tahsisi lâzım gelen maaş miktarları hesap olunarak evvelce pederlerinden tahsis olunan maaşın tasfiyesi neticesinde aldıkları paradan mahsup olunarak üst tarafı, yeni tahsis olunacak dul maaşından dörtte biri kesilmek suretile istirdat edilir.

300 kuruştan aşağı olmak hasebile on seneliği defaten verilerek alâkaları kesilen zevce, ana ve baba ve zevçlere diğer cihetten daha fazla maaş tahsisi lâzım geldiği takdirde yalnız iki maaş arasında fark miktarı tahsis ve ita olunur.

Mütekait yetim ve dul maaşları için her üç ayda bir yoklama yapılır.

Mütevali iki yoklamada veya aralarında geçen zaman zarfında ilmühaber ibraz etmeyenlerin maaşları kesilir. Bilâhara hüviyet ve istihkaklarını isbat eyledikleri takdirde müracaatları tarihinden itibaren maaşları iadeten tahsis ve geçmiş zamana ait olanlarla beraber tediye olunur.

Üç sene müracaat olunmadığı halde esaret ve ağır hastalık gibi kat'î bir mecburiyet neticesi olarak müracaat etmediklerini hükmen tevsik eylemeyenlere arada geçen müddete ait maaşları verilmez ve fakat maaşları müracaatları tarihinden itibaren yeniden tahsis olunmak lâzım gelir.

İkramiyeler:

İkramiye iki nevidir.

1 — Maaş mukabili ve maaş yerine verilen paralar.

2 — Maaştan ayrı veya maaşla alâkası olmaksızın ilâveten verilen paralardır.

1 — Maaş mukabili ve maaş yerine verilen paralar.

A — Tekâüt ve yetim maaşlarından bir nüfusa isabet edecek maaşın miktarı 300 kuruş veya daha aşağı ise on seneliği defaten verilerek alâkalarının kesilmesi yeni tekaüt kanununun kabul ettiği mühim, bir esastır.

Tekaüt ve yetim maaşları en az bir maişet karşılığı olarak verilmekte olduğu malûmdur. Şayet bu maaş (memurun maaşının veya hizmet müddetinin azaldığı hasebile) en az bir maişet temin edemeyecek miktara düşerse o yetim veya mütekaidin bu çok az maaş ile hayatını temin etmesine imkân olmaz.

Kanun vâzı bu gibi az para ile mütekaitlerin ve yetimlerin maişet vaziyetlerinin temin olunamayacağını düşünerek bu gibi maaşı az olanların on senelik maaşlarını defaten kendilerine vererek alâkalarını kesmeği daha iyi bulmuş ve bu esası koymuştur.

Yalnız on senelik maaş verilirken şu esas göz önünde bulundurulmak lâzımdır. Yetimler meyanmda bulunan kız çocukların yirmi beş ve erkek çocukların 19 yaşını ikmal ettikleri zaman maaşlarının katedileceği malûmdur.

İşte bu gibi erkek ve kız çocuklara verilecek on senelik maaş miktarı kızların 25 erkeklerin 19 yaşını ikmaline kadar tahakkuk edecek müddete âit verilecek miktarı geçmiyecektir.

Burada nazarı dikkate alınacak noktalardan bir şey daha vardır. Bazan sandıkta on senelik maaşın verilerek alâkanın kesilmesi imkânını verecek toplu para bulunmamak veya muamelesi gecikmek veya sair sebeplerle on seneliği verilmeyip üçer aylık üçer aylık tediye yapılmakta ve bir kaç sene sonra alâkanın kesilmesine teşebbüs edildiğine tatbikatta tesadüf edilmektedir. On senelik tediye yapmaktan gaye hem cüz'î maaşların hazine şubelerini meşgul etmemek hem de mütekait veya yetime İktisadî ve ticarî hayatta bir sermaye olabilecek para verebilmek ol

duğuna göre artık ne zaman alâkası kesilirse kesilsin alâkasının kesildiği tarihte on seneliğini vermek ve geçen üçer aylık verilmek suretile yapılan tediya bu on senelik maaştan mahsup etmemek lâzımdır. Bununla beraber ilk tahsiste bu suretle alâkası kesilmesi içip eden mütekait ve yetimlere üçer aylık maaş vermek suretile emrivaki yapmağa mahal bırakmamak ta lâzımdır.

B — Yaşı 65 i doldurmuş olup ta yani mecburî tekaütlük sinnine balığ olup ta hizmeti 20 seneden aşağı olan mütekaitlere beher hizmet senesi için birer aylık hesabile son aldıkları maaşın emsali hasılı defaten verilerek alâkaları kesilir.

C — Malûl olup ta maluliyetten dolayı tekaüde sevkolunan ve fakat hizmet müddeti yirmi seneden aşağı olan memurlara da keزالik beher hizmet senesi için birer aylık hesabile son aldıkları maaşın emsali hasılı defaten verilerek alâkaları kesilir.

D — Ecelile ölen zabitlerle askerî ve mülkî memurlardan hizmet müddetleri on beş seneden aşağı olanların sene küsuratı tam sayılmak üzere memuriyette bulundukları beher hizmet senesi için ikişer aylık hesabile maaşlarının emsali hasılı defaten maaşa müstahak yetimlerine verilerek alâkaları kesilir.

E — Yirmi beş yaşını dolduran veya evlenmek suretile maaşları kesilen kız çocuklarına almakta oldukları maaşın iki buçuk seneliği ikramiye olarak verilir.

F — Maaşa müstahak yetimleri olmayarak ölen mütekaitlerin yirmi beş yaşından yukarı bulunan evlenmemiş kız çocuklarına müteveffanın aldığı tekaüt maaşının iki buçuk seneliği ikramiye olarak verilir.

2 — Maaşa ilâveten verilen ikramiyeler:

Bilfiil otuz sene veya daha fazla hizmet ifa edenlere tekaüt oldukları zaman almakta oldukları maaşlarının emsali hasılının bir seneliği ikramiye olarak verilir.

30 sene devlet işlerine kendisini namuskârane bir surette vakfetmiş olan bir memurun hayatı memuriyetten

ayrıldığı zaman kendisine iş yapabilecek bir sermaye veya başını sokabilecek bir ev temini için verilecek bu ikramiyenin memurun hayatında mühim bir rolü olacağına şüphe yoktur.

Tekaüt kanununun ahkâmı umumiye ve tatbik sureti yukarıdaki eşkâlden ibarettir.

Dahiliye Vekâleti Muhasebe Müdürü

EDİP
